

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 MALBORK na +

Załącznik do Uchwały
Rady Miejskiej w
Malborku Nr ...z dnia

MALBORK NA PLUS
PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MALBORKA

INSTYTUT ROZWOJU MIAST

Zespół autorski:

dr inż. arch. Bogumiła Krystek-Kucewicz

dr Dominika Muszyńska-Jeleszyńska

Katarzyna Spadło

Tadeusz Kaźmierak

Krzysztof Kaszuba

Konsultacja: dr Aleksandra Jadach-Sepiło

Malbork, marzec 2017 r.

Spis treści

1. Streszczenie programu	4
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	5
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	22
3.1 Podsystem społeczny	22
3.2 Podsystem gospodarczy.....	30
3.3. Podsystem przestrzenno-funkcjonalny	35
3.4 Podsystem środowiskowy	40
3.5. Podsystem techniczny	43
4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji i jego charakterystyka	47
4.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	47
4.2 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze społecznej	64
4.3 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w pozostałych sferach	93
4.3.1 Podsystem gospodarczy	93
4.3.2 Podsystem przestrzenno-funkcjonalny	102
4.3.3 Podsystem środowiskowy	116
4.3.4 Podsystem techniczny	118
5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	127
6. Wizja stanu pożądanego i planowanych efektów procesu rewitalizacji oraz cele programu rewitalizacji ..	132
6.1 Wizja	132
6.2 Cele szczegółowe rewitalizacji oraz założenia procesu (w bezpośrednim nawiązaniu do strategii rozwoju miasta)	133
7. Środki realizacji celów	137
7.1 Podstawowe.....	137
7.2 Uzupełniające.....	158
8. Mechanizmy integrowania działań oraz komplementarność w realizacji Programu Rewitalizacji	169
9. Indykatywne ramy finansowe interwencji w obszarze rewitalizacji	177
9.1 Źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	177
9.2 Ramy finansowe Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	182
10. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych.....	184
10.1 System monitoringu.....	184
10.2 System wprowadzania modyfikacji programu w reakcji na zmiany w jego otoczeniu.	189
11. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	191
12. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji	198
SPIS TABEL	202
SPIS WYKRESÓW	204
SPIS MAP	205
Spis załączników do Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	206

1. Streszczenie programu

- *Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023* (Program) opracowany został z wykorzystaniem modelu partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad Programem.
- Program został zaplanowany do realizacji na najbliższe siedem lat. Złożoność procesu rewitalizacji wymaga średnio- i długookresowego planowania oraz zarządzania, stąd przyjęty horyzont czasowy pozwalający na zintegrowanie działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni, środowiska i gospodarki.
- Podstawą prawną przyjęcia *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023* jest art. 18 ust. 2 pkt 2 i pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zmianami), w związku z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r., i zostanie on przyjęty uchwałą Rady Miasta w Malborku.
- Program zawiera szczegółową analizę miasta Malborka z uwzględnieniem obszaru zdegradowanego oraz wyznacza kierunki planowanych działań. Szczególne znaczenie w procesie programowania rewitalizacji odgrywa diagnoza czynników mających kluczowe znaczenie dla procesu wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz planowanych działań rozwojowych.
- Na poziomie miasta zdiagnozować można dwa kluczowe problemy. Pierwszym z nich jest struktura przestrzenna miasta zdeterminowana historycznym podziałem (sięgającym XIII wieku) na dwa odrębne organizmy – miasto i zamek krzyżacki, jak również intensywnym rozwojem zakładów przemysłowych w XX w. i towarzyszącej im zabudowy mieszkaniowej, współwystępującymi z jednoczesnym niedoinwestowaniem tradycyjnego centrum miasta. Efekty tak prowadzonej polityki widoczne są do dzisiaj pomimo, iż odnowa najstarszej części Malborka stopniowo postępuje. Taki nierównomierny rozwój miasta niesie ze sobą szereg negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które wymagają zdecydowanej interwencji. Drugim problemem jest dominacja Zamku Krzyżackiego nad wieloma sferami funkcjonowania miasta, co w konsekwencji powoduje, że ginie i pozostaje zapomniana pozostała część dziedzictwa historycznego miasta Malborka. Prowadzi to do jednowymiarowego modelu turystyki przyjazdowej, skoncentrowanej wokół Muzeum Zamkowego, z potencjałem mierzonym liczbą odwiedzających Zamek, która w 2016 r. wyniosła blisko 610,0 tys. osób.
- Wśród innych problemów miasta wskazać należy przede wszystkim postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności, niski poziom bezpieczeństwa, niską emisję, niski poziom przedsiębiorczości, zły stan techniczny zasobu mieszkaniowego.
- Reasumując, wyzwania przed którymi stoją władze miasta, wiążą się z szeregiem wzajemnie ze sobą powiązanych problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Wyznaczają one potrzeby miasta,

związane z odzyskaniem utraconych przez obszar zdegradowany funkcji kluczowych z punktu widzenia rozwoju miasta.

- Efektem prac analitycznych i badawczych było wyłonienie obszaru rewitalizacji, który jest zbieżny ze zdelimitowanym obszarem zdegradowanym i obejmuje 3 jednostki urbanistyczne: Centrum II, Śródmieście I i Przedmieście. Obszar rewitalizacji tworzy zwarty teren w centralnej części miasta, rozciągający się na południe od Alei Rodła, pomiędzy rzeką Nogat a ul. Generała Wł. Sikorskiego, o powierzchni 141,91 ha, zamieszkały przez 10 993 osób.
- W dokumencie zaprezentowano również wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, cele rewitalizacji i kierunki działań, przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz ramy finansowe planowanych przedsięwzięć, metody wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Tym samym dokument w sposób kompleksowy opisuje realizację procesu rewitalizacji miasta.
- W przygotowanie Programu zaangażowano społeczność lokalną i umożliwiono szeroką partycypację społeczną. Zorganizowano i przeprowadzano konsultacje społeczne z przedstawicielami różnych grup z terenu miasta mające na celu poznanie opinii na temat uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, aktualnych potrzeb, kierunków rozwoju miasta oraz propozycji projektów i zadań rewitalizacyjnych, które mogłyby zostać ujęte w Programie.

Prowadzono pogłębione badania społeczne z mieszkańcami miasta w formie bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych, indywidualnych wywiadów oraz spotkań fokusowych. Zorganizowano w ramach konsultacji społecznych debatę publiczną na temat sytuacji problemowych w obszarze zdegradowanym miasta - z szerokim udziałem mieszkańców. Uruchomiono punkty konsultacyjne przy ul. Reymonta oraz na placu przy ul. Grunwaldzkiej. W punktach tych mieszkańcy miasta mogli uzyskać szczegółowe informacje na temat procesu i zaawansowania prac nad programem rewitalizacji. W siedzibie Urzędu Miasta w Malborku zrealizowano spotkania konsultacyjne, podczas których zaprezentowano wyniki pogłębionych diagnoz.

Równolegle prowadzono działania komunikacyjne i informacyjne przybliżające mieszkańcom miasta zagadnienia rewitalizacji poprzez organizację spotkań z mieszkańcami oraz publikację bieżących informacji na www.bip.malbork.pl w zakładce *Malbork na Plus*.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 jest dokumentem operacyjnym gminy wyznaczającym kierunki działań w procesie rewitalizacji. Ze względu na swój interdyscyplinarny charakter dokument ten integruje różnorodne działania należące do różnych polityk branżowych

miasta (społecznej, przestrzennej, inwestycyjnej, mieszkaniowej, środowiskowej itp.), które są ukierunkowane na rozwiązanie problemów społeczności obszaru rewitalizacji. Wpisuje się w związku z tym w cele ogólnorozwojowe wskazane z dokumentach strategicznych i planistycznych gminy. Jest spójny z obowiązującymi w mieście strategiami, programami i planami. Dokument ten pełni zatem ważną rolę w realizacji polityki strategicznej i przestrzennej miasta. Program rewitalizacji stanowi wspólną ramę operacyjną, która służy spójnemu zarządzaniu działaniami należącymi do różnych sektorów rozwoju i życia miasta a prowadzonymi równolegle na obszarze rewitalizacji.

W poniższym rozdziale przywołano zapisy dokumentów strategicznych i planistycznych miasta, które odnosząc się do szeroko rozumianej rewitalizacji, wskazują na jej istotną rolę w integrowaniu różnorodnych działań.

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 powiązany jest z poniższymi dokumentami strategicznymi, programowymi i planistycznymi określającymi kierunki rozwoju i rewitalizacji miasta.

Tabela 1. Dokumenty strategiczne, programowe i planistyczne nawiązujące do procesu rewitalizacji Malborka

Rodzaj dokumentów	Tytuł dokumentów	Data przyjęcia dokumentów
Dokumenty strategiczne	Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Społeczno - Gospodarczą w Mieście Malborku na lata 2013 – 2020	Uchwała Nr XXIII/244/12 Rady Miasta Malborka z dnia 27 września 2012r.
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na lata 2016-2020	Uchwała nr XX/208/2016 Rady Miasta Malborka z dnia 25 maja 2016r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na lata 2016-2020
	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Malborka	Uchwała Nr 122/XXIII/96 z 28.03.1996 r. Rady Miasta Malborka wraz ze zmianami przyjętymi uchwałami: Nr L/452/2010 Rady Miasta Malborka z dnia 09.09.2010r. w części dzielnicy Kałdowo i dzielnicy Piaski, Nr XIV/125/2015 Rady Miasta Malborka z dnia 26.11.2015r., dla terenu położonego w południowej części miasta Malborka, przy Kanale Ulgi
Dokumenty programowe	Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Miejskiej Malbork na lata 2013-2017	Uchwała nr XXVI/271/12 Rady Miasta Malborka z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Malborka w latach 2013 -2017” Uchwała nr VII/55/2015 Rady Miasta Malbork z dnia 23 kwietnia 2015r. w sprawie zmiany "Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Malbork na lata 2013-2017" uchwalonego uchwałą nr XXVI/271/12 Rady Miasta Malborka z dnia 20 grudnia 2012r.
	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Malborka	Uchwała Nr XIII/105/2015 Rady Miasta Malborka z dnia 29 października 2015 w sprawie przyjęcia i wdrażania Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Malborka

	Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 2016	Uchwała nr XXIX/289/2017 Rady Miasta Malborka z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia : Programu ochrony środowiska dla Miasta Malborka po roku 2016"
	Program Opieki nad Zabytkami Miasta Malbork na lata 2016-2019	Uchwała Nr XX/202/2016 Rady Miasta Malbork z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia "Programu opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016-2019"

Źródło: opracowanie własne

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą społeczno – gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013 – 2020

Strategia Rozwoju Miasta jest jednym z kluczowych narzędzi w prowadzeniu zintegrowanej, nowoczesnej polityki miejskiej. To właśnie strategię rozwoju miast mają potencjał do łączenia bardzo różnych aktywności rozwojowych w miastach. Program Rewitalizacji jest jednym z dokumentów operacyjnych uszczegóławiających zapisy sformułowane na poziomie celów i wytycznych wyznaczonych w strategii rozwoju. *W generalnym ujęciu programy rewitalizacji powinny być zatem dokumentami operacyjnymi, podrzędnymi w stosunku do strategii rozwoju miast: powinny korzystać z diagnozy, a także oprzyrządować cele wskazane w tych strategiach.*

Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Społeczno-Gospodarczą w Mieście Malborku na lata 2013-2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym w systemie planowania lokalnego. Dokument ten został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Malborku we wrześniu 2012r. i stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Miasta Malborka przyjętej Uchwałą Nr 259/XXXI/01 Rady Miasta Malborka z dnia 24 kwietnia 2001r.

Głównym problemem Malborka zdiagnozowanym w dokumencie strategicznym *jest niewykorzystanie potencjału Miasta w rozwoju gospodarczym i społecznym, skutkujące:*

- *małą ilością miejsc pracy*
- *wysokim bezrobociem*
- *odpływem młodych oraz wykształconych do innych ośrodków miejskich*
- *obniżonym potencjałem ekonomicznym mieszkańców.*

Wizja Malborka określa miasto jako „...*Miasto zadowolonych, przedsiębiorczych mieszkańców, atrakcyjne miejsce do prowadzenia biznesu*”. W swojej misji miasto Malbork stawia na „...*zapewnienie usług na najwyższym poziomie zarówno mieszkańcom Miasta i Subregionu, przedsiębiorcom jak i turystom. Odwiedzającym Malbork oferuje produkty turystyczne oparte na zasobach Miasta wypływających z jego historii oraz położenia, a także kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców. Mieszkańcom Miasto zapewnia liczne i atrakcyjne miejsca pracy, wysoki standard życia oraz atrakcyjne warunki prowadzenia biznesu.*”

Zagadnienia strategiczne dla rozwoju miasta Malborka zostały ujęte w 3 obszarach priorytetowych, które pozostają w ścisłym związku z kierunkami działań w zakresie rewitalizacji: przedsiębiorczość (P1), infrastruktura techniczna wraz z przestrzenią publiczną (P2) oraz kapitał społeczny (P3). Poniższa tabela przedstawia cele i zadania określone w Strategii przewidywania i zarządzania zmianą społeczno-gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013-2020.

Tabela 2. Cele i zadania wskazane w Strategii przewidywania i zarządzania zmianą społeczno-gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013-2020

Cel nadrzędny	Rozwój społeczno-gospodarczy Miasta poprzez wsparcie i dostosowanie usług oraz infrastruktury dla potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców i odwiedzających
Obszar	Cele strategiczne
Przedsiębiorczość (P1)	CS.1.1 Poprawione warunki inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem sektora turystycznego oraz potrzeb mieszkańców CS 1.2 Rozwinięta oferta turystyczna wykorzystująca walory przyrodnicze, kulturowe i architektoniczne miasta i jego otoczenia Cele operacyjne: 1.1.1 Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości 1.1.2 Podniesiona atrakcyjność inwestycyjna Malborka 1.2.1. Rozszerzona oferta turystyczna – rozwój nowych produktów turystycznych (turystyka biznesowa, rodzinna, edukacyjna) 1.2.2. Wdrożona innowacyjna oferta kulturalna 1.2.3. Wypromowana marka turystyczna i kulturalna miasta
Infrastruktura techniczna i przestrzeń publiczna (P2)	CS 2.1 Podniesiona jakość infrastruktury dla mieszkańców, turystów i przedsiębiorców Cele operacyjne: 2.1.1. Poprawiona infrastruktura miejska i drogowa w mieście 2.1.2. Rozbudowana i poprawiona infrastruktura kulturalna, rekreacyjna i sportowa 2.1.3. Rozbudowana i poprawiona infrastruktura turystyczna
Kapitał społeczny (P3)	CS 3.1 Polepszona jakość usług świadczonych przez miasto - mieszkańcom (edukacja, zdrowie, bezpieczeństwo, kultura, sport, rekreacja) CS 3.2 Wykształcone postawy przedsiębiorcze i obywatelskie wśród mieszkańców Cele operacyjne: 3.1.1. Zaktywizowane osoby starsze 3.1.2. Wypromowany zdrowy tryb życia wśród mieszkańców 3.1.3. Wdrożone atrakcyjne oferty spędzania wolnego czasu 3.1.4. Poprawione bezpieczeństwo i porządek publiczny w mieście 3.2.1. Wsparcie i wypromowane inicjatywy na rzecz postaw obywatelskich i przedsiębiorczości 3.2.2. Wzmocniony pozytywny wizerunek miasta wśród mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii przewidywania i zarządzania zmianą społeczno-gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013-2020.

W głównym dokumencie strategicznym miasta Malborka wskazano na konieczność skoncentrowania działań wokół trzech zagadnień: jak najlepszego wykorzystania atrakcyjności turystycznej miasta, podtrzymywaniu jego kapitału w zakresie przyciągania inwestorów oraz zwiększenia wysiłków służących utrzymaniu dodatniego salda migracji i przyrostu naturalnego, w tym również poprzez rozwój infrastruktury miejskiej.

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 roku realizuje założenia trzech priorytetowych obszarów i jest z nimi spójny. Zgodnie z ideą rewitalizacji podmiotem wszelkich działań rewitalizacyjnych jest lokalna społeczność (w tym mieszkańcy). Działania planowane do podjęcia w mieście w dziedzinie rewitalizacji znajdują swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w obszarze priorytetowym Kapitał Społeczny (P3). W głównym dokumencie strategicznym miasta Malborka wskazano, że *wysoka jakość kapitału społecznego to podstawowy cel i kierunek działania Miasta*. Najważniejsze zadania Miasta w tym obszarze dotyczą podnoszenia jakości życia, wiedzy i kwalifikacji mieszkańców oraz ich aktywności i przedsiębiorczości. Obejmują także poprawę jakości

usług realizowanych przez miasto na rzecz mieszkańców, w tym między innymi w obszarach bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz w sferze oferty spędzania wolnego czasu, edukacji, zdrowia oraz atrakcyjności na polu: kultury, sportu i rekreacji. Wspieranie postaw obywatelskich i przedsiębiorczości prowadzi w długim okresie czasu do wzrostu aktywności lokalnej.

Równie istotny dla planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest obszar priorytetowy infrastruktura techniczna i przestrzeń publiczna (P2). Zgodnie z zapisami dokumentu strategicznego *jednym z ważniejszych zadań Miasta jest dostosowanie przestrzeni publicznej i infrastruktury Malborka w kierunku zapewnienia mieszkańcom i odwiedzającym warunków do życia i działania na miarę ich oczekiwań, w tym także zarówno w aspekcie infrastruktury komunikacyjnej jak i poprawy jakości oferty spędzania wolnego czasu w oparciu o infrastrukturę kulturalną, rekreacyjną i sportową oraz turystyczną, w aspekcie wykorzystania walorów historycznych i przyrodniczych miasta i jego otoczenia (rzeki Nogat).*

W znacznym stopniu zaplanowane w *Programie Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023* działania realizują cele strategiczne i operacyjne określone w obszarze przedsiębiorczość (P1) zwłaszcza w zakresie *Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości (1.1.1)*. Istotną kwestię w rewitalizacji oraz rozwoju miasta stanowi także rozwój przedsiębiorczości, która jest podstawą wzrostu dobrobytu mieszkańców. Jednym z ważniejszych działań dla Malborka powinien stać się rozwój w oparciu o powstanie nowych małych i średnich przedsiębiorstw – głównie w turystyce. Rozwój nowych produktów w oparciu o wszystkie walory miasta i jego otoczenia (zwłaszcza rzeka Nogat) oraz wspieranie inicjatyw dla rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności w sektorze usług turystycznych, rekreacyjnych i sportowych zwiększą atrakcyjność Miasta – w tym także poprzez ofertę spędzania czasu wolnego. W długim okresie przełożą się na wydłużenie sezonu turystycznego, a w konsekwencji na wzrost zatrudnienia w sektorze turystyki i na wzrost dochodów mieszkańców.

Podstawowym narzędziem umożliwiającym realizację celów strategicznych i szczegółowych są programy operacyjne. Każdy z programów realizuje co najmniej jeden z celów strategicznych. Program Rewitalizacji jest spójny i wpisuje się w założenia poszczególnych programów operacyjnych. Najważniejszym wyzwaniem będzie skuteczna integracja inicjatyw i projektów realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji i poszczególnych programów operacyjnych tak, aby wzmocnić i poszerzyć skalę oddziaływania działań wynikających z programu rewitalizacji. Część działań dedykowanych będzie w sposób szczególny bezpośrednio obszarom rewitalizacji.

Dynamiczny Malbork - Wspieranie przedsiębiorczości oraz atrakcyjności inwestycyjnej szczególności w sferze turystyki i działalności kulturalnej.

Obejmuje działania mające na celu rozwijanie i wspieranie przedsiębiorczości na obszarze Malborka, w szczególności związane z turystyką i działalnością kulturalną, działania promujące postawy przedsiębiorcze.

Przyjazny Malbork - Poprawa infrastruktury drogowej w mieście, poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście, rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury turystycznej, kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej.

Obejmuje działania mające na celu poprawę infrastruktury drogowej w mieście i poprawę drożności komunikacyjnej Malborka zarówno dla mieszkańców jak też turystów. Obejmuje również działania mające na celu poprawę jakości infrastruktury, a tym samym oferty turystycznej, kulturalnej,

rekreacyjnej i sportowej skierowanej do mieszkańców oraz turystów. Obejmuje działania, które poprawiają bezpieczeństwo i porządek publiczny w Malborku.

Edukacyjny Malbork - Wspieranie działań w zakresie systemu kształcenia dzieci i młodzieży, aktywizacja osób starszych oraz promowanie wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.

Obejmuje działania realizowane przez miasto, oświatę oraz przedsiębiorców służące wsparciu działań w zakresie systemu kształcenia. W szczególności obejmuje realizację współpracy sektora publicznego oraz prywatnego w celu dopasowania jakości kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Obejmuje również działania związane z aktywizacją grup seniorskich, np. działających w Uniwersytecie III Wieku oraz wsparcia dla inicjatyw i stowarzyszeń propagujących zdrowy tryb życia oraz aktywność sportową.

Obywatelski Malbork - Wspieranie i promowanie inicjatyw na rzecz postaw obywatelskich i przedsiębiorczości.

Obejmuje wsparcie dla organizacji społecznych i pozarządowych działających na terenie i na rzecz miasta.

Malbork, kocham to Miasto - Budowa pozytywnego wizerunku miasta wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów.

Jest zbiorem wszystkich działań, które związane są z poprawą wizerunku miasta wśród jego mieszkańców ale także turystów. Oznacza realizację przejrzystej polityki informacyjnej, gromadzenie i analizowanie opinii mieszkańców w celu poprawy np. jakości usług komunalnych, szczegółów realizacji inwestycji miejskich np. związanych ze spędzaniem wolnego czasu, czy też promocją miasta. Zawiera również intensyfikację promocji marki turystycznej i kulturalnej miasta, która obejmuje działania mające na celu kreowanie i sprzedaż oferty turystycznej, kulturalnej oraz inwestycyjnej miasta.

Dla Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 istotne jest powiązanie z zakładanymi rezultatami wdrażania wymienionych wyżej programów operacyjnych. Wśród efektów i rezultatów wdrożenia Strategii założono m.in.:

- wzrost inwestycji, szczególnie w sektorze turystyki i usług towarzyszących, a przez to zwiększenie dochodów miasta, dochodów i siły nabywczej ludności, spadek bezrobocia;
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, w szczególności w usługach turystycznych – zarówno wśród istniejących podmiotów, jak i poprzez przyciąganie nowych;
- wzrost liczby mieszkańców regionu prowadzących działalność gospodarczą oraz wzrost dochodów przedsiębiorców;
- wzmocnienie pozycji organizacji pozarządowych jako efektywnego realizatora zadań publicznych, szczególnie w obszarach integracji społecznej, kultury, edukacji i sportu;
- podniesienie poziomu tożsamości lokalnej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży;
- zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w akcjach społecznych oraz lokalnych wydarzeniach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych;
- poprawę jakości usług świadczonych przez instytucje publiczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na lata 2016-2020

Podstawą działań rewitalizacyjnych jest rozwiązywanie problemów społecznych, a zatem niniejszy Program Rewitalizacji jest ściśle powiązany z lokalną polityką społeczną określoną w obowiązującej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na 2016-2020. Jest to dokument programowy mający istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Malborka, zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ukierunkowana na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w mieście oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zwalczanie zagrożeń wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Malborka. Cele określone w Programie Rewitalizacji są zbieżne z celami polityki społecznej miasta.

Strategia wskazuje sześć obszarów wsparcia, w ramach których wyznaczono cele strategiczne i kierunki niezbędnych działań (cele operacyjne). Obszarami wsparcia objęto: rodzinę, osoby bezrobotne, osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby niepełnosprawne, osoby dotknięte przemocą w rodzinie oraz osoby starsze. Są to jednocześnie grupy, do których kierowane jest wsparcie w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych.

Tabela 3. Kierunki niezbędnych działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na lata 2016-2020

Obszar wsparcia	Cel strategiczny	Kierunki działań - Cele operacyjne
Rodzina	Cel strategiczny 1 Umacnianie rodzin z terenu miasta malborka w ich prawidłowym funkcjonowaniu	1.1. Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami i zagrożonych dysfunkcjami 1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju 1.3. Wzmocnienie integracji członków rodzin z terenu miasta 1.4. Wsparcie asystenta rodziny w rodzinach z dysfunkcjami opiekuńczo-wychowawczymi
Osoby bezrobotne	Cel strategiczny 2 Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie miasta Malborka	2.1. Organizowanie projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (m.in. szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, pomoc w otwieraniu własnej działalności gospodarczej). 2.2. Organizowanie wspólnie z PUP i innymi instytucjami zapewniającymi pracę w Malborku zatrudnienia dla osób długotrwale bezrobotnych. 2.3. Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych. 2.4. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. 2.5. Rozwijanie ekonomii społecznej. 2.6. Tworzenie ofert dla przedsiębiorców

		zatrudniających osoby bezrobotne.
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Cel strategiczny 3 Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Malborka dotkniętych ubóstwem	3.1. Udzielanie pomocy rodzinom ubogim 3.2. Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w nabywaniu nowych kwalifikacji, kompetencji zawodowych i społecznych 3.3. Włączenie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do aktywnych form wsparcia prowadzonych przez MPOS i inne organizacje działające w Malborku 3.4. Podejmowanie działań profilaktycznych, skierowanych do rodzin zagrożonych ubóstwem
Osoby niepełnosprawne	Cel strategiczny 4 Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej	4.1. Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi 4.2. Likwidacja barier architektonicznych 4.3. Aktywizacja zawodowa osób z niepełno sprawnością 4.4. Udzielenie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą 4.5. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji 4.6. Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu społeczno-kulturalnym miasta 4.7. Budowa Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych
Osoby dotknięte przemocą w rodzinie	Cel strategiczny 5 Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jej skutków	5.1. Wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie 5.2. Wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie 5.3. Podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie 5.4. Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat przemocy w rodzinie
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Cel strategiczny 6 Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenia ich skutków	6.1. Zapewnienie dzieciom ochrony przed skutkami alkoholizmu rodziców 6.2. Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i narkotyków 6.3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków 6.4. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz rodzin, w których istnieje problem alkoholizmu lub narkomanii. 6.5. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń prowadzonej w zakresie

		rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii
Osoby starsze	Cel strategiczny 7 Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja	7.1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych 7.2. Zwiększenie udziału osób starszych w rekreacji, kulturze i wypoczynku 7.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej do potrzeb osób starszych

Źródło: Opracowanie własne

Określone w SRPS kierunki działań, przedstawione w powyższej tabeli, odnoszą się wprost do rozwiązywania problemów społecznych diagnozowanych na obszarze miasta, zwłaszcza na obszarze rewitalizacji.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Malborka

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Malborka (dalej: Studium) jest podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy oraz lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Nie jest aktem prawa miejscowego, ale stanowi podstawę dla założeń opracowywanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dokument ten sporządzany jest dla całego obszaru miasta i odnosi się do szerokiego zakresu uwarunkowań i lokalnych możliwości rozwoju.

Obecnie w Malborku obowiązuje Studium przyjęte Uchwałą Nr 122/XXIII/96 z 28.03.1996 r. Rady Miasta Malborka wraz ze zmianami przyjętymi uchwałami:

- Nr L/452/2010 Rady Miasta Malborka z dnia 09.09.2010 r. w części dzielnicy Kałdowo i dzielnicy Piaski,
- Nr XIV/125/2015 Rady Miasta Malborka z dnia 26.11.2015r., dla terenu położonego w południowej części miasta Malborka, przy Kanale Ulgi.

Założenia Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 są zbieżne z zapisami Studium. Działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji wpisują się we wskazane w Studium kierunki rozwoju miasta, kierunki rozwoju komunikacji (ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji pieszej i rowerowej) oraz kierunki rozwoju infrastruktury technicznej. W Studium określono działania na rzecz poprawy środowiska miejskiego oraz wskazano tereny zabudowane wymagające przekształceń, teren do rewaloryzacji oraz humanizacji.

W celu poprawy warunków życia w Malborku oraz podniesienia jego atrakcyjności jako międzynarodowego ośrodka turystycznego, należy podjąć działania na rzecz ochrony środowiska miejskiego dotyczące:

- **poprawy klimatu akustycznego** poprzez ograniczanie ruchu tranzytowego przez miasto, realizację sieci ulic miejskich i miejsc postojowych dla obsługi ruchu lokalnego i turystycznego, realizacji buforów, np. zieleni izolacyjnej wokół istniejących uciążliwości (cukrowania, linie kolejowe),

- **poprawy czystości powietrza** poprzez modernizację istniejących kotłowni i rozbudowę systemu magistrali ciepłowniczej w celu stopniowej eliminacji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, popularyzację zamiany indywidualnych źródeł ciepła na paliwo stałe na inne nośniki (gaz, olej opałowy i energia elektryczna) oraz niekonwencjonalnych źródeł energii jak np. energia słoneczna z wykluczeniem elektrowni wiatrowych,
- **poprawy czystości wód powierzchniowych** poprzez systemowe podnoszenie jakości wód w rzece Nogat i jej dopływach oraz jeziora Dąbrówka – we współpracy z samorządami ościennymi oraz doprowadzenie do objęcia systemem kanalizacji sanitarnej całego miasta,
- **utyliczacji odpadów** poprzez popularyzowanie segregacji odpadów i działania na rzecz lokalizacji składowiska odpadów i zakładu utylizacji odpadów – we współpracy z Gminą Malbork,
- **systemu zieleni w mieście poprzez** obowiązek rozwijania różnych form zieleni na obszarze miasta Malborka.

Z uwagi na występowanie na terenie miasta budynków, budowli i obiektów o **szczególnej wartości historycznej i kulturowej**, w Studium wskazano na konieczność ich ochrony przed zniszczeniem i zachowania dla następnych pokoleń.

Do głównych elementów określających tożsamość miasta, z ustalonym w Studium obowiązkiem podporządkowania wszelkich decyzji funkcjonalno-przestrzennych zasadzie ich eksponowania, zaliczono: Zespół Zamkowy z otoczeniem, rzekę Nogat i Kanał Juranda.

Na elementy decydujące o indywidualności miasta nałożono zalecenie ich ochrony i eksponowania. Są to: teren Starego Miasta, rejon ulicy Kościuszki, Plac Słowiański, Plac 3 Maja, rejon dworca kolejowego oraz zespoły koszarowe przy u. 17 Marca i Jagiellońskiej.

W celu ochrony ukształtowanego w toku rozwoju dziejowego i zachowanego w zasadniczym zrębie krajobrazu kulturowego Malborka wyznaczone zostały w Studium strefy ochrony konserwatorskiej. W obszarach tych ochronie podlega historyczna kompozycja przestrzenna, układ i charakter zabudowy. Dla ochrony walorów widokowych związanych z obiektami zabytkowymi i ich zespołami należy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, tworzyć strefy ochrony ekspozycji czynnej i biernej. Szczególnie dotyczy to wyeksponowania Zespołu Zamkowego wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Ochroną konserwatorską, oprócz obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, należy objąć wszystkie obiekty o wartościach historycznych. Obiekty te, wraz z otoczeniem, wymagają ochrony w zakresie zachowania ich historycznych cech.

W studium zidentyfikowano również tereny zainwestowania miejskiego, ustalając dla części z nich kierunki niezbędnych przemian lub określając predyspozycje do pełnienia funkcji związanych z rolą miasta jako ośrodka turystycznego o znaczeniu międzynarodowym. Obszary te określono w podziale na obszary wymagające przekształceń, obszary do rewaloryzacji i tereny do humanizacji.

Do terenów **wymagających przekształceń** zaliczono m.in.:

- obszar pomiędzy Aleją Rodła a ulicami Mickiewicza, Żeromskiego i 17 Marca w celu realizacji usług ogólnie miejskich (obszar rewitalizacji - Centrum II)
- obszar pomiędzy Aleją Rodła a ulicami Sikorskiego, Orzeszkowej i Mickiewicza w celu dokończenia procesu integracji funkcjonalno-przestrzennej zabudowy starej i nowej oraz

realizacji głównego ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż Kanału Juranda (obszar rewitalizacji - Śródmieście I),

- obszar w rejonie ulic Armii Krajowej i 500-lecia oraz skarpy Nogatu w celu stworzenia bardzo atrakcyjnego widokowo zespołu zabudowy mieszkaniowej i zabezpieczenia powiązań miasta z rzeką (obszar rewitalizacji – Przedmieście).

Jako **tereny do rewaloryzacji**, rozumianej w Studium jako likwidacja wadliwych funkcji, likwidacja lub przebudowa obiektów dysharmonizujących otoczenie, zmiana użytkowania obiektów oraz dostosowanie architektury obiektów do historycznej genezy miejsca z uwzględnieniem współczesnych potrzeb, wskazano m.in. tereny w otoczeniu Placu Ludwika Zamenhofa (obszar rewitalizacji - Centrum II). W Studium określono także **tereny do humanizacji**, którym w szczególności należy poddać obszar osiedla Malbork Południe (poza obszarem rewitalizacji). W ramach procesu humanizacji niezbędne są działania na rzecz domknięcia przestrzeni w poziomie parterów m.in. poprzez różne formy dla handlu i gastronomii, małą architekturę i zielen. Należy przeanalizować (zgodnie z nowymi warunkami technicznymi) warunki parkowania samochodów osobowych. Oceny wymaga funkcjonowanie placów zabaw i miejsc dla różnych form rekreacji. Należy określić społeczne zasady opieki nad zielenią (formalne i przestrzenne).

Wieloletni Program Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Gminy Miejskiej Malbork na lata 2013-2017

Wieloletni Program Gospodarowania (WPG) zasobem mieszkaniowym Gminy Miasta Malborka jest średniookresowym (5-letni) dokumentem planistycznym wspierający Gminę w racjonalnym i efektywnym gospodarowaniu własnym zasobem mieszkaniowym. Brak możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych jest jednym z ważnych problemów społecznych występujących w mieście, związanych z bezrobociem i ubóstwem.

W związku z powyższym WPG określa także sprawy związane z zadaniem własnym gminy, którym jest zapewnienie lokali socjalnych, pomieszczeń tymczasowych i lokali zamiennych w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Dokument określa zasady polityki czynszowej. Głównym celem strategicznym realizowanym przez właściwie prowadzony program czynszowy w zasobach komunalnych będzie:

- ulepszenie stanu i standardu w istniejących zasobach mieszkaniowych oraz procedur zarządzania nimi, zapewniających ich efektywne utrzymanie,
- zreformowanie lokalnej polityki mieszkaniowej, w której Gmina pełnić będzie rolę jednostki ułatwiającej i umożliwiającej zaspokajanie lokalnych potrzeb mieszkaniowych przy pomocy funduszy lokalnych i centralnych.

Wdrożenie programu czynszowego umożliwiłoby:

- *stworzenie polityki czynszowej stymulującej rozwój mieszkalnictwa w Gminie,*
- *zwiększenie dochodów poprzez wzrost wpływów z czynszów, zwiększenie nakładów na remonty kapitalne i modernizację,*
- *lepsze wykorzystanie majątku Gminy,*

- *lepsze dopasowanie gospodarstw domowych do zajmowanych przez nie lokali (uwzględniając wielkość, możliwości finansowe oraz preferencje),*
- *oddziaływanie na małe gospodarstwa domowe zajmujące zbyt duże mieszkania do ich zamiany na mniejsze, stymulowanie procesu zamiany mieszkań,*
- *polepszenie standardu mieszkań, w których czynsz regulowany zbliża się do czynszu wolnego,*
- *stopniowe likwidowanie nieuzasadnionych ze względów społecznych przywilejów (dotowania gospodarstw domowych, które stać na pokrycie pełnych kosztów wynajmu mieszkania),*
- *poprawa stanu zabudowy czyli wizerunku gminy,*
- *stopniowe ograniczanie postaw roszczeniowych wśród mieszkańców tych zasobów oraz oczekujących na przydział.*

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 jest spójny z zapisami WPG zwłaszcza w zakresie sposobu i zasad zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy. W celu poprawy wykorzystania i racjonalizacji gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy w WPG wskazano działania uwzględniające aspekt techniczny i wysoki standard usług m.in. poprzez:

- *utrzymanie czystości (klatka schodowa, otoczenie budynku itp.),*
- *remonty i modernizacja (obejmujące części wspólne budynku - instalacje ciepłej i zimnej wody, gazową, elektryczną, ogrzewania, kanalizacji, urządzenia ciepłne i hydrofornię),*
- *konserwacja i bieżące naprawy,*
- *dostawy mediów (energia elektryczna, ciepła, gaz, kanalizacja, wywóz śmieci i inne).*

W WPG wskazano problem, jakim jest lawinowa sprzedaż lokali mieszkalnych, w wyniku której pomniejsza się zasób gminy oraz wpływy z czynszów. Sprzedawane są głównie lokale w budynkach o najwyższym standardzie, dające najwyższe wpływy. Zapisy WPG wskazują na konieczność podjęcia działań w kierunku ograniczenia sprzedaży zasobu mieszkaniowego celem zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób o niskim statusie finansowym. W działania te wpisują się także przedsięwzięcia rewitalizacyjne planowane na obszarze rewitalizacji związane m.in. z przemieszczeniem osób z lokali drogiego do utrzymania lokali do lokali tańszych, poprawą warunków mieszkaniowych dla rodzin wielodzietnych lub wymagających szczególnego wsparcia, z remontem części wspólnych kamienic zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji i inne.

Program Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Malborka

Wdrożenie planów gospodarki niskoemisyjnej wiąże się z realizacją założeń tzw. Pakietu Klimatyczno – Energetycznego Unii Europejskiej na poziomie lokalnym. Cele strategiczne wpisane do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) dla Miasta Malborka są zbieżne z celami określonymi w Pakiecie. Głównym celem opracowania i realizacji PGN dla Miasta Malborka jest *Wsparcie zrównoważonego rozwoju i integracji Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego poprzez transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, przyjaznej środowisku, w tym osiągnięcie następujących celów podstawowych:*

- *redukcji emisji gazów cieplarnianych,*
- *zwiększenia udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym,*
- *redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej,*
- *poprawy jakości powietrza.*

Przy określaniu celów w zakresie gospodarki niskoemisyjnej dla Malborka brano pod uwagę działania w następujących sektorach: energetyka, budownictwo, transport, rolnictwo i rybactwo, leśnictwo, przemysł, handel i usługi, gospodarstwa domowe oraz odpady i edukacja. Dla wymienionych wyżej sektorów w PGN przyjęto następujące cele szczegółowe, które stanowią podstawą sprecyzowania dalszych działań:

1. W zakresie energetyki:

- 1.1. *rozwój niskoemisyjnych źródeł energii i eliminacja niskosprawnych źródeł oraz zamiana paliw na mniej emisyjne,*
- 1.2. *rozwój sieci ciepłowniczych i gazowych oraz poprawa efektywności energetycznej procesów związanych z dystrybucją ciepła,*

2. W zakresie budownictwa (w tym gospodarstw domowych, budynków administracji publicznej itp.):

- 2.1. *przeprowadzanie remontów i rewitalizacji starych obiektów z uwzględnianiem zasad ekoprojektowania (minimalizacji zapotrzebowania na energię) i wykorzystania energii odnawialnej,*
- 2.2. *ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz innych zanieczyszczeń powietrza poprzez zastępowanie indywidualnych źródeł energii przez instalacje niskoemisyjne i wysokosprawne oraz podłączenia do sieci ciepłowniczych i gazowych,*
- 2.3. *termomodernizacja budynków (w tym termoizolacja i modernizacja systemów ogrzewania),*
- 2.4. *modernizacja systemów oświetlenia i wymiana żarówek na energooszczędne.*

3. W zakresie transportu:

- 3.1. *budowa i modernizacja dróg w celu usprawnienia systemów komunikacyjnych i zmniejszenia ich emisyjności, w szczególności na obszarach przekroczeń norm jakości powietrza,*
- 3.2. *rozwój i promocja alternatywnych środków transportu (pieszego, rowerowego i wodnego),*
- 3.3. *tworzenie stref ograniczonego ruchu,*
- 3.4. *modernizacja systemów oświetlenia ulic.*

W PGN zidentyfikowano także główne obszary problemowe, do których należą:

- *niezadowalająca jakość powietrza atmosferycznego, z uwagi na poziom docelowego dla benzo(a)pirenu, którego głównym źródłem jest niska emisja,*
- *dominacja rozproszonych, przestarzałych systemów grzewczych,*
- *obecny stan izolacyjności cieplnej budynków komunalnych, użyteczności publicznej i mieszkalnych,*
- *niskie parametry techniczne dróg podrzędnych, lokalnych, osiedlowych,*

- *przebieg głównych dróg tranzytowych przez Centrum Malborka (drogi krajowe DK22 i DK55 oraz droga wojewódzka DW515) brak obwodnicy Malborka,*
- *osiąganie wymaganych poziomów odzysku odpadów w dalszej perspektywie czasowej,*
- *praktyki spalania odpadów w paleniskach domowych,*
- *mały udział odnawialnych źródeł energii,*
- *stopień wiedzy mieszkańców nt. skuteczności i korzyści płynących z działań ukierunkowanych na zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach.*

W dokumencie wskazano także główne rekomendacje dla formułowanych w ramach PGN kierunków działań, szczególnie w obszarach problemowych. Wśród działań priorytetowych dla miasta należy wymienić m.in.:

- ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych, w tym rozbudowa sieci ciepłej i gazociągów oraz podłączanie budynków użyteczności publicznej i budynków prywatnych do sieci ciepłej i gazowej;
- termomodernizację budynków w celu ograniczenia zapotrzebowania na energię ciepłą;
- ograniczenie emisji pochodzącej z transportu samochodowego, w tym podwyższanie standardów technicznych infrastruktury drogowej (utwardzenie, modernizacja i naprawa dróg), poprawa ciągów pieszych, tworzenie nowych tras rowerowych;
- zwiększenie udziału OZE w pokrywaniu zapotrzebowania na ciepło oraz realizacji potrzeb energetycznych.

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 zakłada m. in. poprawę stanu środowiska na obszarze rewitalizacji. Obszary problemowe zidentyfikowane w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, takie jak: niska emisja, niska efektywność energetyczna budynków, wysoki poziom emisji gazów cieplarnianych z tytułu niedostatecznej ilości instalacji energooszczędnych i inne zostały również zaobserwowane na obszarze rewitalizacji. Zaplanowane w Programie Rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ukierunkowane na ograniczenie tych problemów np. poprzez rozbudowę ekologicznych systemów transportowych - ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych oraz wprowadzenie systemu zarządzania bezpieczeństwem w zakresie uspokajania ruchu drogowego, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło, w tym modernizacja źródeł ciepła, zmniejszenie liczby budynków generujących niskie emisje z powodu likwidacji indywidualnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym, termomodernizację budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 2016

Program Ochrony Środowiska (POŚ) dla Miasta Malborka po roku 2016 realizuje lokalną politykę w zakresie ochrony środowiska. Niniejszy dokument uwzględnia zapisy i jest kontynuacją dotychczas obowiązującego Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019. Ważnym aspektem prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju jest ciągłość podejmowanych działań. W POŚ dla Miasta Malborka po roku 2016 wskazano 10 obszarów interwencji, w ramach których wyznaczono cele do realizacji. Zakłada się, że cele będą realizowane poprzez kierunki interwencji i konkretne zadania. Program Rewitalizacji Malborka jest spójny z POŚ w obszarze poprawy stanu środowiska na obszarze rewitalizacji i wpisuje się w następujące obszary interwencji, cele i kierunki działań:

Obszar interwencji – ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel – Dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Miasta do wymaganych standardów:

Kierunek interwencji - zmniejszanie zanieczyszczeń powietrza do dopuszczalnych/ docelowych poziomów, poprzez:

- dalszą realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych (w tym także obiektów użyteczności publicznej),
- realizację zadań wynikających z planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Malborka,
- wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez modernizację systemów ogrzewania budynków komunalnych i indywidualnych oraz wprowadzanie odnawialnych źródeł energii i podłączenie budynków do sieci gazowej i ciepłowniczej,

Kierunek interwencji - ograniczenie oddziaływania transportu na jakość powietrza i klimat:

- kontynuacja działań mających na celu wspieranie rozwiązań pozwalających na eliminację lub minimalizację wielkości emisji pochodzących z transportu (poprawa nawierzchni i warunków bezpieczeństwa ruchu, modernizacja i rozbudowa dróg).

Kierunek interwencji – realizacja zadań wynikających z Programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2015-2020 z perspektywą na lata następne określony ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM_{2,5}:

- poprawa efektywności systemów zaopatrzenia w ciepło w Malborskim Obszarze Funkcjonalnym wraz z rozwojem sieci ciepłowniczych,
- poprawa efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej na terenie Powiśla i Żuław (wraz z działaniami informacyjno-edukacyjnymi).

Kierunek interwencji – realizacja zadań wynikających z Programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu:

- rozbudowę magistrali ciepłowniczej w celu etapowej likwidacji niskosprawnych małych kotłowni,
- popularyzację zamiany indywidualnych źródeł ciepła na paliwo stałe na inne nośniki jak gaz, olej opałowy i energia elektryczna,
- stworzenie warunków dla rozwoju ruchu pieszego i rowerowego.

OBSZAR INTERWENCJI – zagrożenie hałasem:

Cel - Zminimalizowanie uciążliwego hałasu i utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska:

Kierunek interwencji: działania zmierzające do ograniczenia uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym oraz lotniczym:

- rozwój ścieżek rowerowych,
- modernizacja ciągów komunikacyjnych oraz usprawnienia ruchu drogowego,

W POŚ wskazano także najważniejsze kwestie do realizacji na terenie Miasta Malborka wynikające z analizy stanu i zagrożeń środowiska i obszarów problemowych. Należą do nich inwestycje i czynności administracyjno-organizacyjne m.in. w zakresie wymiany źródeł ogrzewania, termomodernizacji budynków, wprowadzania energii odnawialnej, upowszechnianie transportu zbiorowego w celu utrzymania dobrej jakości powietrza i poprawy stanu w całej strefie pomorskiej. Są to działania/inwestycje ściśle powiązane z przedsięwzięciami zaproponowanymi w Programie Rewitalizacji w odniesieniu do poprawy stanu środowiska na obszarze rewitalizacji.

Program opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016-2019

Program Rewitalizacji Miasta Malborka jest spójny z *Programem opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016-2019* w sferze poświęconej ochronie dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami, budującymi tożsamość miasta oraz obszaru rewitalizacji. *Program opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016-2019* wytycza szczegółowe kierunki działań poświęconych ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Oba dokumenty można traktować jako komplementarne w projektowaniu przedsięwzięć dedykowanych zachowaniu dziedzictwa kulturowego miasta w najbliższym czasie.

Celem strategicznym Programu opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016 – 2019 jest:

Zachowanie, ochrona i rewitalizacja zabytkowych terenów miasta przyczyniająca się do właściwego kształtowania ładu przestrzennego oraz rozwoju społeczno- gospodarczego, w tym przede wszystkim aktywizacji różnych form turystyki.

Cel będzie realizowany w ramach trzech priorytetów:

I - Zachowanie, ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego miasta,

II - Realizacja działań projektowych i inwestycyjnych na rzecz zachowania oraz uwypuklenia walorów historycznych, architektonicznych i przestrzennych miasta,

III - Badanie, dokumentacja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego miasta.

Tabela 4. Priorytety i kierunki działań Programu opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016 – 2019

Priorytety Programu	Kierunki działań
I - Zachowanie, ochrona i świadome kształtowanie	<ul style="list-style-type: none"> · Poszerzanie form ochrony zabytków. · Zwiększenie stopnia opieki nad zabytkami.

krajobrazu kulturowego miasta	<ul style="list-style-type: none"> · Zachowanie, ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego miasta. · Tworzenie platformy społecznej wspierającej działania władz miasta z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
II - Realizacja działań projektowych i inwestycyjnych na rzecz zachowania oraz uwypuklenia walorów historycznych, architektonicznych i przestrzennych miasta	<ul style="list-style-type: none"> · Wykorzystanie zasobów i walorów krajobrazu kulturowego miasta w rozwoju turystyki (tablice informacyjne, mapa zabytków). · Planowanie i projektowanie procesów rewitalizacyjnych. Realizacja rewitalizacji wybranych obszarów miasta (Program rewitalizacji). · Działania projektowe i inwestycyjne w granicach strategicznych w aspekcie historycznym, architektonicznym i przestrzennym obszarach i obiektach w strukturze miasta. · Dbłość o ład przestrzenny w pozostałych obszarach miasta. · Wykorzystanie przez gminę dotacji pozabudżetowych (UE, budżet państwa) na rzecz rozwoju kultury, w tym na problematykę odnowy dziedzictwa kulturowego. · Wykorzystanie przez partnerów gminy z sektora prywatnego i społecznego dotacji z budżetu państwa i funduszy UE na rzecz rozwoju kultury, w tym na problematykę odnowy dziedzictwa kulturowego.
III - Badanie, dokumentacja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego miasta	<ul style="list-style-type: none"> · Badania (monitoring, uzupełnienie kart obiektów); · Informatyzacja (strona internetowa); · Edukacja (w tym szkolenia, przewodniki); · Promocja (system informacji przestrzennej)

Źródło: opracowanie własne

Program opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016 – 2019 wskazuje na istotne instrumentarium oddziaływania na środowisko kulturowe miasta Malborka w ramach procesów rewitalizacji. W tym zakresie Program Rewitalizacji oraz *Programu opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016 – 2019* osiągają pełną spójność.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

W poniższym rozdziale przedstawiono charakterystykę miasta Malborka w zakresie czynników i zjawisk kryzysowych. Dokonano także zestawienia zjawisk kryzysowych występujących w Malborku w odniesieniu do kraju i województwa oraz do grupy miast porównawczych. Grupa ta zgodnie z *Wytycznymi dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020* obejmuje ośrodki rdzeniowe miejskich obszarów funkcjonalnych województwa pomorskiego tj. Bytów, Chojnice, Człuchów, Kościerzyna, Kwidzyn, Lębork, Słupsk, Starogard Gdański, Sztum oraz Ustka.

Malbork położony jest nad rzeką Nogat na Żuławach Wiślanych, w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego, w powiecie malborskim. Gmina miejska Malbork jest jedną z 6 gmin powiatu malborskiego. Sąsiaduje bezpośrednio z gminą Stare Pole i gminą wiejską Malbork. Miasto w granicach administracyjnych zajmuje obszar o powierzchni 17,16 km². Posiada korzystne położenie w strukturze osadniczej województwa pomorskiego. Znajduje się w odległości ok. 50 km na wschód od Gdańska oraz 30 km na południowy – zachód od Elbląga. Pod względem fizyczno-geograficznym Miasto Malbork położone jest w obrębie dwóch jednostek tj. Żuław Wiślanych i Pojezierza Iławskiego. Biorąc pod uwagę miejski charakter obszaru, Malbork jest głównym ośrodkiem administracyjnym, usługowym i kulturalnym regionu. Ze względu na posiadane walory historyczne (Zamek Krzyżacki - najpotężniejsza twierdza średniowiecznej Europy, wpisany na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO inne), Malbork jest również znaną miejscowością turystyczną.

3.1 Podsystem społeczny

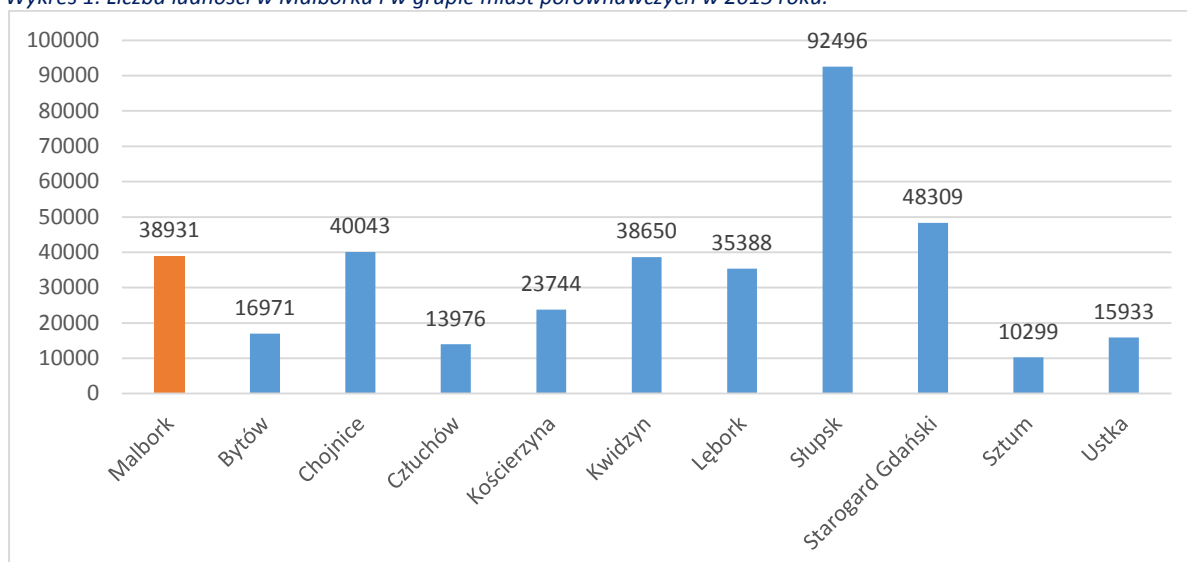
Ludność

Malbork jest gminą miejską liczącą według stanu na 31.12.2015 r. 38 931 osób¹. Pod względem liczby ludności Malbork należy do miast średniej wielkości (20 do 100 tys. mieszkańców). Powierzchnia miasta w aktualnych granicach administracyjnych wynosi 17 km², a gęstość zaludnienia 2269 osób na km². Jest więc wyższa niż średnia wartość dla województwa pomorskiego, która wynosi 126 osób/km². W strukturze osadniczej województwa pomorskiego do miast o zbliżonej liczbie ludności należą Kwidzyn (38 650) i Lębork (35 388). Z powyższego zestawienia tabelarycznego oraz danych zobrazowanych na wykresie wynika, że w porównawczej grupie miast trzy ośrodki (Słupsk, Chojnice i Starogard Gdański) są większe od Malborka, a pozostałych siedem jest mniejszych. Prawie wszystkie miasta z grupy miast porównawczych z wyjątkiem Ustki są siedzibą powiatu, a Słupsk jako jedyne w tej grupie jest miastem na prawach powiatu.

W ostatnich latach w mieście można zaobserwować niewielki spadek liczby ludności. W strukturze ludności większość stanowią kobiety.

¹ Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2016, Urząd Statystyczny w Gdańsku.

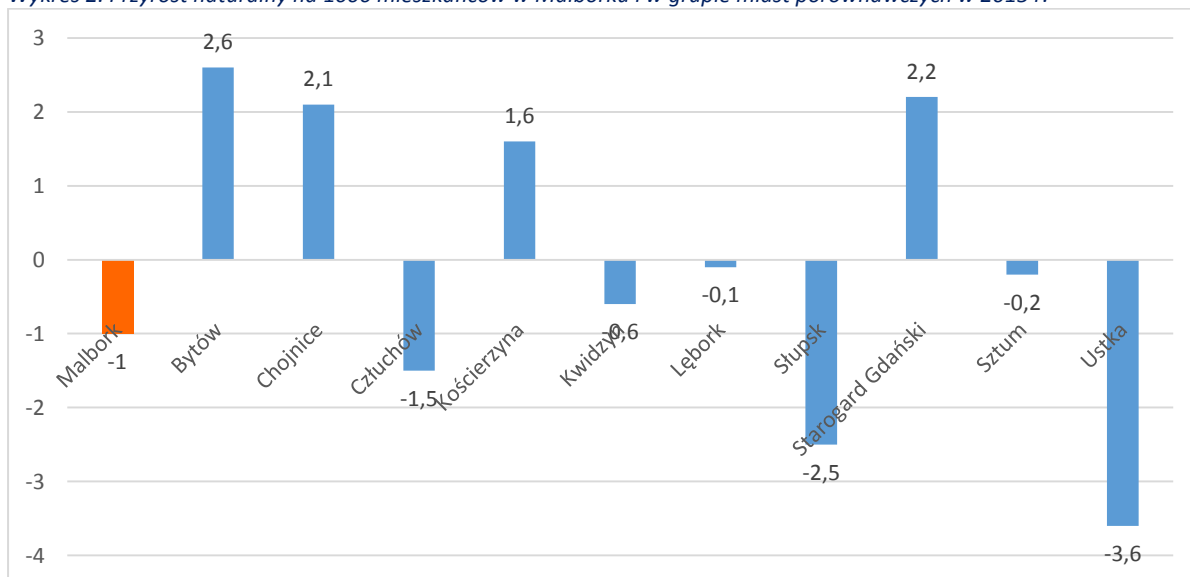
Wykres 1. Liczba ludności w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 roku.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na zmianę liczby ludności miasta składają się urodzenia i zgony (przyrost naturalny) oraz liczba osób wyjeżdżających na stałe i osiedlających się w mieście (saldo migracji). W 2015 r. przyrost naturalny w Malborku wyniósł -1 osób na 1 tys. mieszkańców podczas gdy w Polsce -0,7 a w województwie 1,5. W odniesie do kraju sytuacja w Malborku jest zbliżona natomiast na tle województwa przedstawia się znacznie gorzej. Jak widać na poniższym wykresie ujemny przyrost naturalny w grupie miast porównawczych dotyczył także Człuchowa, Kwidzyna, Lęborka i Sztumu i Słupska. Najmniej korzystna sytuacja w zakresie przyrostu naturalnego cechowała Ustkę (-3,5) oraz Słupsk (-2,5). Pozostałe miast z grupy porównawczej odnotowały dodatni przyrost naturalny.

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na liczbę ludności /wysokość populacji danego obszaru istotny wpływ ma także saldo migracji. W Malborku w ostatnich latach bardzo widoczna jest tendencja do wymeldowań. W okresie lat 2005-2014 największe ujemne wartości salda migracji notowano w latach 2007 i 2013 (odpowiednio: -4,7 oraz -3,0 osób na 1000 mieszkańców). W 2014 r. na pobyt stały wyjechało z Malborka 457 osób. W tym samym czasie w mieście osiedliło się 413 osób. Ogólne saldo migracji w 2014 r. w Malborku

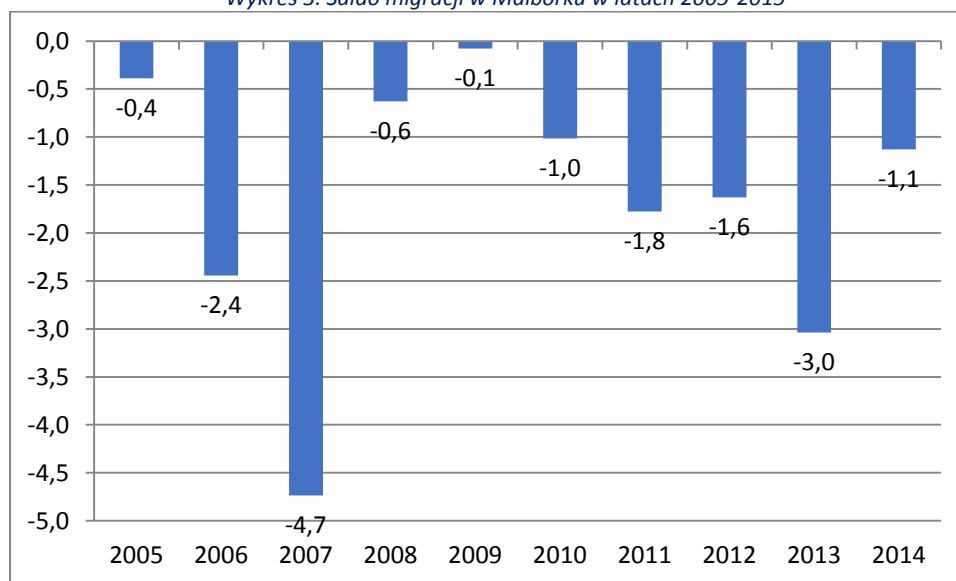
wyniosło -1,1 osób na 1000 mieszkańców (Polska -0,4, województwo 0,9). Na tle miast grupy porównawczej sytuacja w Malborku wygląda dość korzystnie.

Tabela 5. Saldo migracji na 1000 ludności

miasto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ustka	-4,4	-4,1	-6,9	-5,1	-3,9	1,0	-2,5	-3,7	-7,5	-8,8
Człuchów	-4,0	-5,4	-8,5	-9,2	-3,3	-7,5	-7,0	-8,1	-13,0	-7,8
Bytów	-8,9	-9,3	-5,4	-6,0	-7,8	-3,9	-7,9	-6,0	-6,0	-6,4
Sztum	-12,8	-8,8	-11,6	-6,3	-8,1	-2,9	-7,8	-5,9	-2,6	-6,2
Chojnice	-0,7	-4,6	-3,8	-2,1	-5,6	-2,5	-5,6	-2,6	-2,5	-4,7
Lębork	-2,6	-5,4	-4,6	-5,8	-2,2	-3,4	-3,9	-2,4	-1,7	-3,7
Starogard Gdański	-5,3	-6,1	-5,8	-7,1	-6,1	-4,0	-4,0	-3,5	-6,5	-3,6
Kościerzyna	-7,6	-5,1	-5,3	-3,6	-4,0	-4,7	-4,4	-3,7	-7,4	-3,4
Słupsk	-1,8	-5,1	-6,4	-2,6	-2,9	-3,9	-4,3	-3,7	-4,2	-3,4
Kwidzyn	-3,2	-6,0	-1,4	-0,8	-0,8	-0,6	-0,4	-2,0	-2,4	-3,2
Malbork	-0,4	-2,4	-4,7	-0,6	-0,1	-1,0	-1,8	-1,6	-3,0	-1,1
województwo	0,5	-0,4	0,6	0,6	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8	0,9
Polska	-0,3	-0,9	-0,5	-0,4	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5	-0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie z Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 3. Saldo migracji w Malborku w latach 2005-2015

Źródło: opracowanie własne

Niepokojącym zjawiskiem w skali całego miasta są wyjazdy osób młodych w poszukiwaniu pracy (emigracja zarobkowa). Młodzi ludzie wyjeżdżają z Malborka na studia do większych miast (np. Trójmiasta) i nie wracają już do rodzinnego miasta. Jedną z przyczyn tego problemu jest brak perspektyw na zatrudnienie w mieście.

Bezrobocie

Bezrobocie należy do najpoważniejszych problemów w sferze społecznej w Malborku. W 2015r. w mieście zarejestrowano 1890 bezrobotnych, w tym 1055 kobiet. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi tu 7,8%, jest więc wyższy od wskaźnika dla Polski (6,5%) i znacznie wyższe od wartości dla województwa pomorskiego (5,4%).

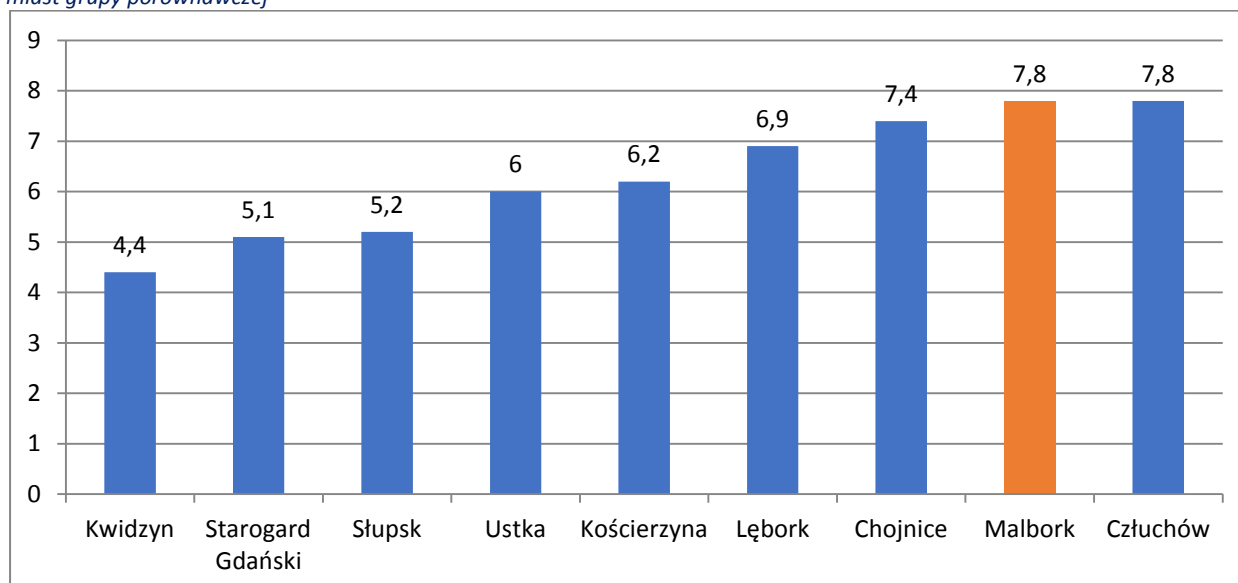
Problem wysokiego bezrobocia w Malborku widoczny jest także na tle grupy miast porównawczych. W 2015 r. w Malborku i Czluchowie udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był najwyższy spośród prezentowanych miast. Z danych przedstawionych w tabeli nr 5 wynika, że w ostatnich latach bezrobocie spada. Niepokojący jest jednak fakt, że wzrosła liczba długotrwale bezrobotnych.

Tabela 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle Polski i województwa.

miasto	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kwidzyn	12,2	10,3	8,0	5,6	5,1	7,1	6,3	8,5	9,8	8,6	6,0	4,4
Starogard Gdański	16,7	16,1	13,2	9,4	6,7	10,5	9,6	10,2	10,2	9,0	6,9	5,1
Słupsk	15,7	13,4	8,9	5,9	4,3	7,3	8,1	7,6	8,0	8,0	7,3	5,2
Ustka	12,8	11,6	8,8	7,5	6,5	7,2	6,9	7,1	7,8	8,2	6,6	6,0
Kościerzyna	14,0	12,8	11,3	8,4	7,3	9,6	9,0	8,9	9,2	9,4	8,1	6,2
Lębork	17,3	15,4	14,0	9,5	7,7	9,7	9,8	9,5	10,5	10,2	7,9	6,9
Chojnice	15,2	14,2	12,3	8,6	7,2	10,3	10,5	11,3	11,3	10,7	9,1	7,4
Malbork	15,9	13,9	11,4	9,1	7,2	9,7	9,6	10,1	10,0	10,4	8,6	7,8
Czluchów	16,9	14,3	11,7	8,0	8,5	10,5	10,5	8,7	9,9	10,3	9,3	7,8
województwo	12,8	11,3	8,9	6,1	4,7	7,0	7,1	7,3	7,8	7,8	6,7	5,4
Polska	12,4	11,4	9,4	7,1	6,0	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5	6,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Malborku w 2015 r. na tle miast grupy porównawczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując strukturę bezrobocia w Malborku należy podkreślić, że w ostatnich latach wzrosła liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy oraz osób po 55 roku życia. Niekorzystnym trendem jest również wysoki udział wśród grupy osób bezrobotnych osób młodych w przedziale wiekowym 24-44 (w 2014r. ponad 50%)². Na terenie Malborka działa szereg instytucji, których celem jest ograniczanie poziomu bezrobocia. Do najważniejszych zaliczyć należy Powiatowy Urząd Pracy w Malborku, oraz Punkt Pośrednictwa Pracy OHP oraz organizacje pozarządowe.

Ubóstwo - Zasiłki pomocy społecznej

Ubóstwo mieszkańców jest kolejnym istotnym problem społecznym występujący w Malborku. W tabeli zestawiono wskaźnik ubóstwa mierzonego liczbą zasiłków wydawanych na 1 tys. mieszkańców w latach 2009- 2015 w Malborku oraz grupie miast porównawczych. W Malborku w poszczególnych analizowanych latach wskaźniki ubóstwa przekraczają średnią dla kraju oraz województwa. Zasiłki nie wykazują znacznych wahań. W ostatnich latach sytuacja ulega nieznacznej poprawie. Jak wskazują dane w tabeli Malbork znajduje się w grupie miast, w których problem ubóstwa jest odczuwalny. W Malborku w ostatnim roku (2015) wskaźnik ubóstwa należał do jednego w wyższych (83).

Tabela 7. Zasiłki pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w Malborku w 2015r. na tle miast grupy porównawczej oraz na tle Polski i województwa

miasto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Człuchów	67	74	62	67	66	58	52
Ustka	71	72	66	71	66	60	52
Słupsk	89	86	74	75	78	73	66
Kwidzyn	90	79	89	97	101	87	77
Chojnice	107	109	98	99	107	90	79
Lębork	80	86	94	96	97	90	82
Malbork	87	99	94	94	93	87	83
Starogard Gdański	91	99	100	96	102	97	86
Kościerzyna	84	88	90	88	95	96	94
województwo	88	88	85	85	87	80	74
Polska	90	87	81	81	83	77	71

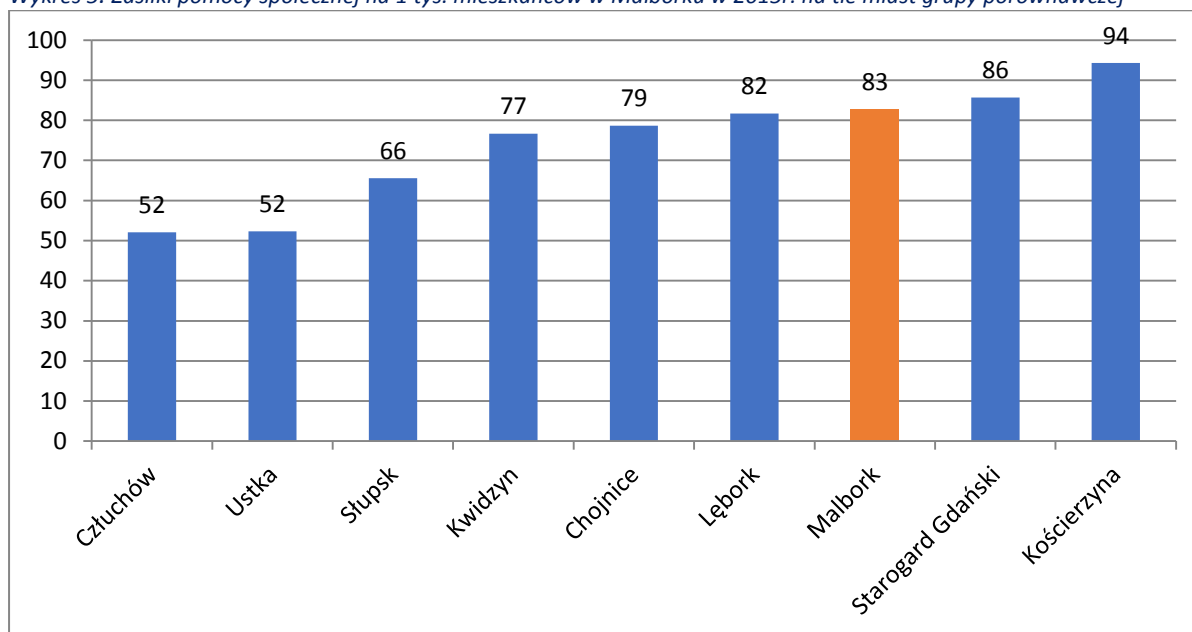
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2015r. wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na lata 2016-2020, s.

27 137,3 tys. zł.

Wykres 5. Zasiłki pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w Malborku w 2015r. na tle miast grupy porównawczej

Źródło: Opracowanie własne

Rodziny dysfunkcyjne

W 2015 roku miasto Malbork zamieszkiwało 1819 rodzin objętych wsparciem OPS. Głównym powodem przyznania pomocy społecznej rodzinie był w pierwszej kolejności problem ubóstwa. Takich rodzin w 2015 roku było 1165 (64% ogółu) i zamieszkiwało w nich 2601 osób.

Pomoc społeczna przyznawana była również rodzinom, w których występował problem bezrobocia (dot. 861 rodzin, w których zamieszkiwały 1853 osoby, tj. 47% ogółu), niepełnosprawności (dot. 780 rodzin, w których zamieszkiwało 1315 osób, tj. 43% ogółu) oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby, (dot. 600 rodzin, w których zamieszkiwało 966 osób będących członkami rodziny, tj. 14% ogółu).

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego była powodem przyznania zasiłku społecznego w przypadku 195 rodzin (10,7% ogółu), w których zamieszkiwało 739 dzieci w wieku do 17 roku życia. Oprócz problemów wychowawczych występowały w tych rodzinach problemy alkoholowe lub niepełnosprawność członka rodziny z tyt. upośledzenia umysłowego.

W 2015 roku OPS w Malborku przyznał świadczenia pieniężne z tyt. pomocy społecznej 1266 rodzinom. Najwięcej osób skorzystało z pomocy w postaci posiłków - było to 1368 rodzin w tym 808 dzieci. Rodzinom przyznano również 514 zasiłków okresowych i 425 zasiłków stałych. Oprócz świadczeń pieniężnych rodziny otrzymywały również świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej w postaci m.in. usług opiekuńczych, posiłków, pracy socjalnej, poradnictwa, pobytów w domach pomocy społecznej czy w postaci zorganizowania pogrzebu.

Rodziny dysfunkcyjne zostały również wsparte innymi formami pomocy, w tym Kartą Dużej Rodziny, działaniami ograniczającymi przemoc, przyznaniu wynagrodzenia opiekunowi sprawującemu opiekę przyznaną przez sąd czy wsparciem asystenta rodziny. W 2015 roku w Malborku asystent rodziny

opiekował się 43 rodzinami, w których znajdowało się 135 dzieci.

Placówki świadczące wsparcie dla rodzin niewydolnych wychowawczo w Malborku to głównie świetlice socjoterapeutyczne działające przy szkołach podstawowych oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna przy ul. Kotarbińskiego 32 w Malborku, Armia Zbawienia przy ul. Poczty Gdańskiej 3, Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień przy ul. Nowowiejskiego 48.

Organizacje pozarządowe

W 2015r. Miasto Malbork opracowało i uchwaliło „Program Współpracy Miasta Malborka z Organizacjami Pozarządowymi i innymi podmiotami ze sfery działalności pożytku publicznego na rok 2016”. Na terenie Malborka działa łącznie 96 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W 2015 r. w Malborku na 1000 mieszkańców przypadało 3,16 organizacji pozarządowych. Jest to poziom zbliżony do krajowego i wojewódzkiego. Niestety, na tle grupy miast porównawczych w tym zakresie Malbork pozostaje w tyle.

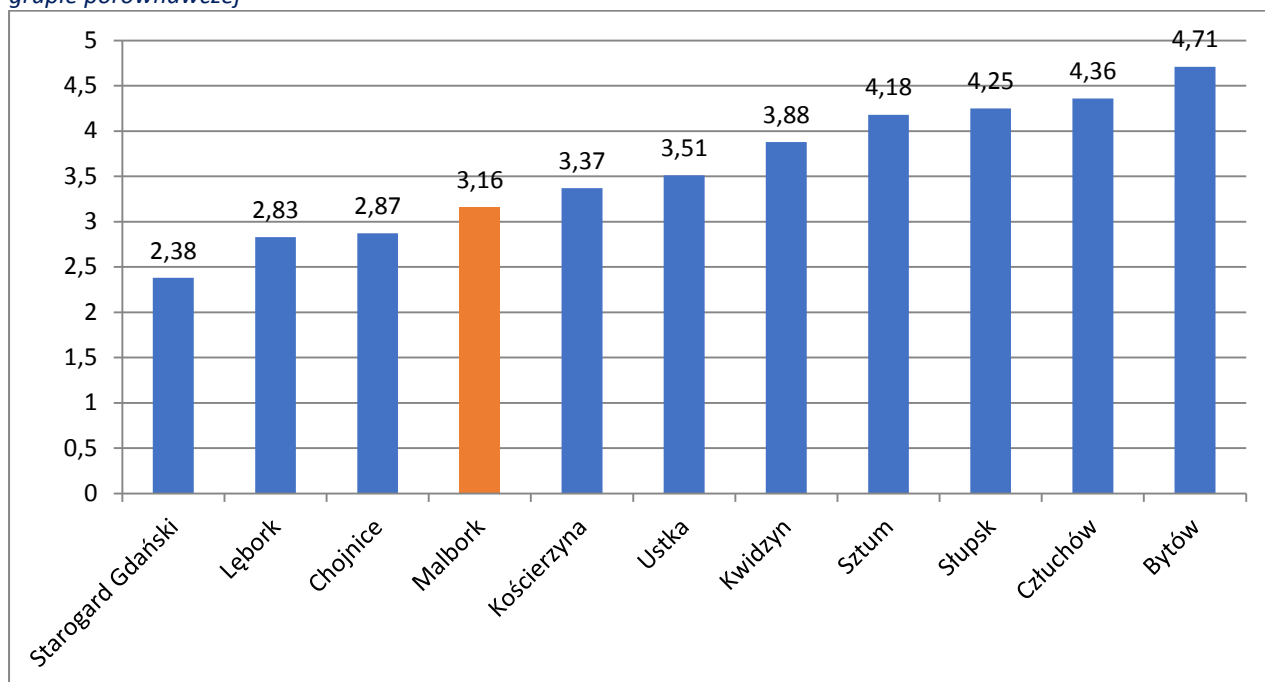
Tabela 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 w 2015 roku w Malborku na tle miast grupie porównawczej oraz kraju i województwa

miasto	2015
Starogard Gdański	2,38
Lębork	2,83
Chojnice	2,87
Malbork	3,16
Kościerzyna	3,37
Ustka	3,51
Kwidzyn	3,88
Sztum	4,18
Słupsk	4,25
Człuchów	4,36
Bytów	4,71
województwo	3,51
Polska	3,51

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 6. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 w 2015 roku w Malborku na tle miast grupie porównawczej

Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Podsumowując sytuację w podsystemie społecznym Malborka należy wskazać na następujące zjawiska/czynniki kryzysowe:

- gorsza niż przeciętna kondycję społeczną Miasta,
- wyższa niż przeciętnie dla kraju i województwa jest liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej,
- prawie dwukrotnie wyższy udział osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w Malborku w odniesieniu do województwa pomorskiego,
- dysproporcja dotycząca osób długotrwale bezrobotnych należy postrzegać jako największe zagrożenie w sferze społecznej z uwagi na konsekwencje psychologiczne dla osób dotkniętych trwałym bezrobociem.
- negatywne skutki widoczne są nie tylko w sferze złej sytuacji finansowej bezrobotnych, ale także kumulacji problemów i patologii społecznych.

Koncentracja osób będących beneficjentami MOPS w Malborku na obszarze rewitalizacji jest silnie skorelowana z występowaniem problemu bezrobocia. Dodatkowo problem wykluczenia społecznego jest dziedziczony z pokolenia na pokolenie, co wskazuje na konieczność wzmocnienia wsparcia na rzecz dzieci i młodzieży, a także działań mających na celu pomoc rodzinom, w szczególności zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności.

Celem działań rewitalizacyjnych na terenie Malborka będzie rozpoznanie motywacji mieszkańców i wypracowanie koncepcji rewitalizacji w obszarze społecznym, która w jak największym stopniu wykorzysta zaangażowanie mieszkańców.

Zmiany demograficzne obejmujące wzrost liczby mieszkańców gminy o niskich dochodach, w tym z tytułu emerytur, prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na usługi związane z pomocą społeczną. Istotne z punktu widzenia rozwoju miasta jest więc pobudzenie aktywności mieszkańców zagrożonych problemem ubóstwa w celu zwiększenia ich dochodów oraz

stymulowanie wzrostu aktywności gospodarczej, które generują przyrost dochodów samorządu, bez których niemożliwe jest finansowanie jego rozwoju, rozumianego jako poprawa jakości usług publicznych w wyniku rozbudowy i modernizacji infrastruktury.

W efekcie starzenia się społeczności lokalnej w dłuższej perspektywie nastąpi zmiana popytu na usługi publiczne w postaci zwiększenia zapotrzebowania na usługi osób starszych, w tym usługi opieki zdrowotnej. Skutkuje to koniecznością dostosowania istniejącej infrastruktury społecznej do zwiększonych potrzeb na usługi opieki dla osób starszych, jak również kontraktowania wyższych środków w budżecie samorządu zabezpieczających wydatki na te usługi.

Silne procesy migracyjne powodują trwałe zmiany potencjału lokalnej społeczności. Rozwój budownictwa mieszkaniowego na peryferiach miasta oraz terenach wiejskich kosztem wyludniania się centrum miasta oznacza szybkie procesy urbanizacyjne oraz powoduje gwałtowny wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę komunalną. Następują zmiany struktury lokalnych społeczności, w których nasilają się procesy starzenia w centrum gminy, brak jest liderów społecznych oraz aktywnej współpracy, co rodzi napięcia społeczne i konflikty przestrzenne. Następuje proces rozwarstwienia społecznego, który jest wynikiem wykluczenia technologicznego, ekonomicznego i kulturowego najstarszej pod względem demograficznym części miasta. W tym stanie rzeczy samorząd lokalny stoi przed koniecznością zwiększenia nakładów na utrzymanie bezpieczeństwa mieszkańców oraz uruchomienia procesów integracji społecznej, tj. usług realizowanych w ramach placówek usług społecznych (w tym kultury i oświaty).

3.2 Podsystem gospodarczy

Miasto ma charakter usługowo – przemysłowy, z ukierunkowaniem na usługi turystyczne. Na terenie miasta zlokalizowane są większe zakłady: ECO Malbork Sp. z o.o., Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu Oddział Cukrownia Malbork, ADM Malbork S.A. (produkcja biopaliw), LEIER POLSKA S.A. (zakład produkcji materiałów budowlanych i drogowych), Malborskie Zakłady Chemiczne Organika S.A. (producent elastycznej pianki poliuretanowej), PRINO-PLAST Sp. z o.o. JV Produkcja Artykułów Higienicznych (produkcja wyrobów higieniczno-kosmetycznych i medycznych), Malborska Fabryka Obrabiarek "PEMAL" (produkcja: obrabiarek i szlifierek do ostrzenia narzędzi do obróbki drewna, urządzeń linii technologicznych przerobu drewna i materiałów drewnopodobnych, konstrukcji stalowych dla przemysłu stoczniowego oraz części i podzespoły do maszyn rolniczych), Malborska Fabryka Wentylatorów Nyborg - Mawent S.A. (produkcja instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych) oraz kilkadziesiąt średnich i mniejszych zakładów produkcyjno-usługowych. Do głównych sektorów przemysłu w mieście należy przemysł maszynowy, chemiczny, przetwórstwo rolne (cukrownia i elewatory zbożowe) oraz budowlany.

Podmioty gospodarcze

W 2015 r. na terenie Miasta Malborka działały 4 593 podmioty gospodarcze, z czego 277 podmiotów działało w sektorze publicznym³. W sektorze rolniczym zanotowano 18 podmiotów, w sektorze przemysłowym 467 podmiotów oraz 515 podmiotów działało w sektorze budowlanym.

---

³ dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON (stan na 31.12.2015 r.)

Tabela 9. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 w Malborku w latach 2013-2015

Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007	2013	2014	2015
ogółem	4 577	4 599	4 593
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	23	19	18
przemysł i budownictwo	932	974	982
pozostała działalność	3 622	3 606	3 593

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie Miasta w latach 2013-2015 nastąpił przyrost liczby przedsiębiorstw w sektorze „przemysł i budownictwo”, co jest tendencją pozytywną z uwagi na jego wysoki udział w strukturze PKB (41%) i wysoką dynamikę generowania nowych miejsc pracy. Spada natomiast znaczenie sektora rolnego, jak również branż skupionych w ramach „pozostałej działalności”.

Tabela 10. Podmioty według klas wielkości w Malborku w latach 2013-2015

Podmioty według klas wielkości	2013	2014	2015
ogółem	4 577	4 599	4 593
0 – 9 zatrudnionych	4 365	4 380	4 375
10 – 49 zatrudnionych	161	167	169
50 - 249 zatrudnionych	45	46	43
250 - 999 zatrudnionych	6	6	6
1000 i więcej zatrudnionych	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Wśród podmiotów gospodarczych w Malborku dominują podmioty zatrudniające do 9 osób (95% firm), 169 podmiotów (3,7%) zatrudnia od 10 do 49 osób, natomiast tylko 43 firmy charakteryzuje zatrudnienie pow. 50 osób (0,9%).

Rynek pracy na terenie miasta Malbork kształtowany jest głównie przez sektor prywatny, który stanowi 94% podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze Regon. W sektorze prywatnym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 70% podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON oraz spółki handlowe – 5% ogółu, jak również podmioty publiczne – 6% ogółu.

Aktywność gospodarcza firm zlokalizowanych na terenie Malborka jest zróżnicowana zarówno pod względem form prawnych, jak i rodzajów prowadzonych działalności gospodarczych. Pod względem tego ostatniego kryterium dominujące znaczenie mają firmy działające w branży handlowej oraz naprawach, a także w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie.

Dla kondycji lokalnej gospodarki ważny jest także wskaźnik dotyczący osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. ludności, który w Malborku w 2015r. osiągnął wartość 836⁴.

Wskaźnik dotyczący liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON (baza CEIDG) na 10tys. osób w Malborku w 2015 wyniósł 1180 podmiotów i był wyższy od wartości wskaźnika dla kraju oraz niższy od wskaźnik w województwie pomorskim. Na tle grupy miast porównawczych wskaźnik

⁴ Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2016, Gmina Miejska Malbork, powiat malborski, Urząd Statystyczny w Gdańsku,

w tym zakresie dla Malbork utrzymywał się pośrodku wartości innych miast grupy.

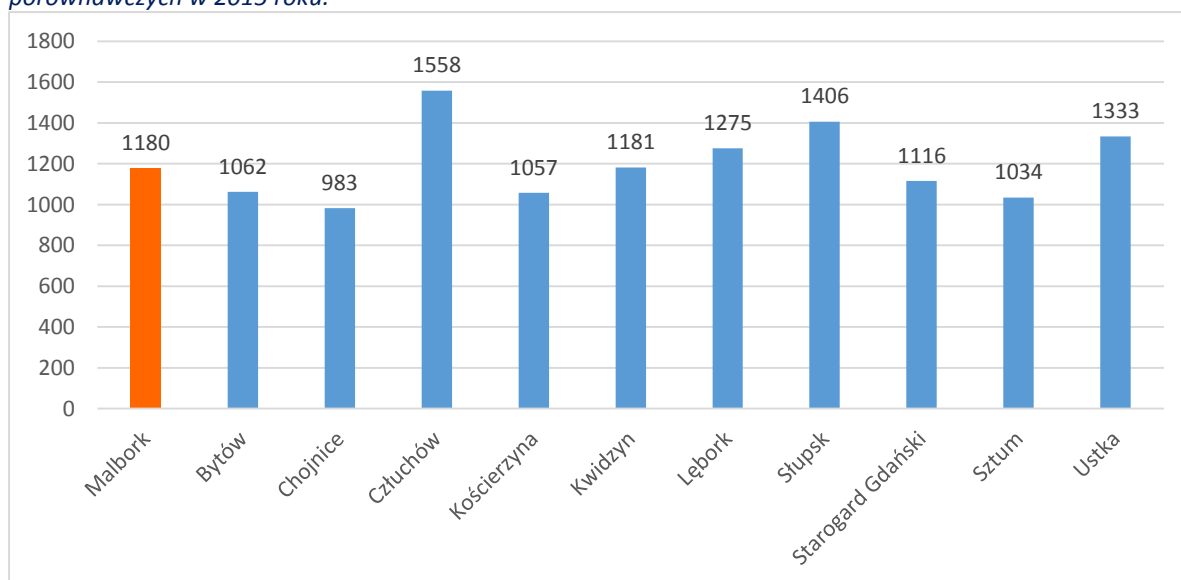
Tabela 11. Dynamika zmian wskaźników przedsiębiorczości w latach 2013-2015

Wskaźniki poziomu przedsiębiorczości	2013	2014	2015
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	117	118	118
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	183,5	186,6	188,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	84	84	84
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	13,2	13,3	13,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując dynamikę zmian poziomu przedsiębiorczości w Malborku w latach 2013-2015 należy stwierdzić, iż poziom aktywności gospodarczej utrzymuje się na wysokim poziomie, pomimo zauważalnego spadku liczby mieszkańców miasta w analizowanym okresie. Przyrost notują zarówno wskaźniki dot. liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON, jak i liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Wykres 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując Malbork na tle miast porównawczych można zauważyć, iż pod względem poziomu przedsiębiorczości należy on do miast o średnim potencjale gospodarczym.

Poniżej przedstawiono analizę struktury podmiotów gospodarczych miasta według sekcji PKD 2007.

Tabela 12. Odsetek podmiotów gospodarczych na terenie miasta Malborka według sekcji PKD 2007

Sekcje PKD (2007)	2013	2014	2015
A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,50%	0,41%	0,39%
B – Górnictwo i wydobywanie	0,07%	0,04%	0,02%
C – Przetwórstwo przemysłowe	9,11%	9,59%	9,67%

D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,09%	0,17%	0,20%
E – Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,22%	0,22%	0,28%
F – Budownictwo	10,88%	11,15%	11,21%
Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	26,52%	25,33%	24,45%
H – Transport i gospodarka magazynowa	5,44%	5,37%	5,49%
I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,23%	3,22%	3,11%
J - informacja i komunikacja	1,22%	1,33%	1,28%
K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,69%	3,50%	3,44%
L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10,71%	11,00%	11,04%
M - Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	7,34%	7,39%	7,36%
N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2,86%	3,02%	2,87%
O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,44%	0,43%	0,48%
P – Edukacja	3,28%	3,20%	3,24%
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6,66%	6,72%	6,90%
R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2,01%	2,04%	2,18%
S – Pozostała działalność usługowa	5,72%	5,85%	6,38%
T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0,00%	0,00%	0,00%
U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,50%	0,41%	0,39%
OGÓŁEM	100%	100%	100%

Źródło: opracowanie własne

Analizując strukturę podmiotów gospodarczych według głównych sekcji PKD należy zwrócić uwagę na dominującą rolę sektora handlu hurtowego oraz naprawy samochodów, stanowiącego blisko ¼ zarejestrowanych w Malborku działalności. Licznie reprezentowaną w mieście branżą jest również budownictwo, które zajmuje w strukturze 11% podmiotów – obok działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości.

Pozytywną tendencją jest również wzrastająca rola sektora przemysłowego (wzrost udziału z 9,11% w 2013 r. do 9,67% w 2015 r.) oraz budownictwa (wzrost udziału z 10,88% w 2013 r. do 11,21% w 2015 r.).

Znacząca jest również zahamowana dynamika wzrostu podmiotów sektora związanego z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (spadek w strukturze z 3,23% w 2013 r. do 3,11% w 2015 r.), świadcząca o niedocenianym potencjale turystycznym miasta.

Stosunkowa dużą dynamiką wzrostu charakteryzuje się sektor opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (wzrost w strukturze z 6,66% w 2013 r. do 6,90% w 2015 r.), co świadczy o zmianach demograficznych postępujących w mieście, skutkujących zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi opieki osób starszych.

Struktura wieku mieszkańców -ekonomiczne grupy ludności

W 2015 r. w Malborku osób w wieku produkcyjnym było 24 312, w wieku przedprodukcyjnym 6794 oraz 7825 osób w wieku poprodukcyjnym. Struktura ekonomiczna ludności, według danych 31.12.2015 r. pochodzących z GUS (przy ogólnej liczbie mieszkańców 38 931), przedstawia się następująco:

- grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 17,5 % ogólnej liczby mieszkańców,
- ludność w wieku produkcyjnym stanowi 62,4 % liczby mieszkańców,
- ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 20,1 % ogólnej liczby ludności

W ostatnich latach osoby w wieku produkcyjnym stanowiły najliczniejszą grupę. Zarysowuje się jednocześnie tendencja spadku ludności zarówno w grupie osób w wieku produkcyjnym jak i przedprodukcyjnym. Spadek liczby ludności w grupie osób w wieku produkcyjnym jest związane z odpływem poza miasto ludzi młodych i wysoko wykwalifikowanych, dla których Malbork nie stanowi atrakcyjnego miejsca do życia. Największe zmiany nastąpiły w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. W grupie tej odnotowano znaczący przyrost liczby ludności (w okresie lat 2008-2014 ponad 28%). Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią w Malborku coraz liczniejszą grupę.

Analizując strukturę ekonomicznych grup wieku można zauważyć następujące tendencje:

- maleje liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, co przyczynia się do starzenia się społeczeństwa,
- systematycznie wzrasta liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza krajowe trendy demograficzne.

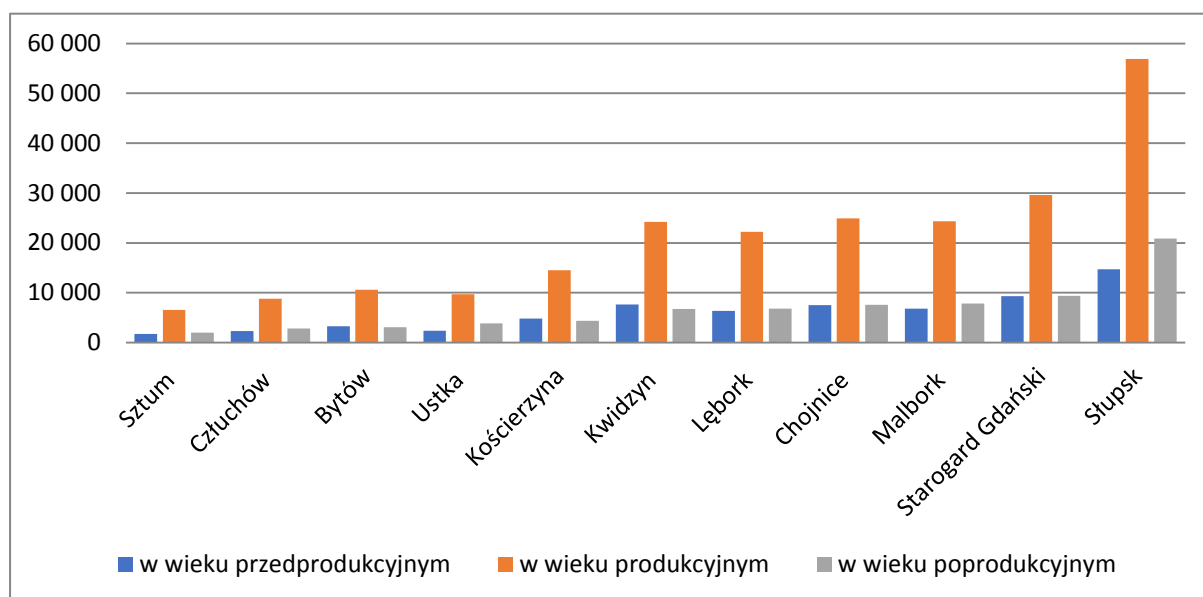
Powyższe trendy świadczą o starzeniu się społeczeństwa na terenie Malborka.

Tabela 13. Odsetek poszczególnych grup ekonomicznych ludności w Malborku w 2015 roku na tle grupy miast porównawczych ora kraju i województwa

miasto	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Sztum	1 751	6 546	2 002
Człuchów	2 323	8 786	2 867
Bytów	3 308	10 585	3 078
Ustka	2 405	9 686	3 842
Kościerzyna	4 845	14 532	4 367
Kwidzyn	7 648	24 226	6 776
Lębork	6 377	22 219	6 792
Chojnice	7 553	24 933	7 557
Malbork	6 794	24 312	7 825
Starogard Gdański	9 350	29 593	9 366
Słupsk	14 694	56 897	20 905
województwo	447 792	1 436 214	423 704
Polska	6 901 795	24 002 168	7 533 276

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 8. Odsetek poszczególnych grup ekonomicznych ludności w Malborku w 2015 roku na tle grupy miast porównawczych

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując sytuację w podsystemie gospodarczym Malborka należy wskazać na następujące zjawiska/czynniki kryzysowe:

- odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest wyraźnie wyższy niż średnia dla kraju i znacznie wyższy niż średnia wojewódzka (Tabl.4).
- osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym stanowią mniejszy odsetek niż średnia wojewódzka, ale wyższą niż średnia dla kraju.
- wyższa niż dla kraju i porównywalna z wojewódzką jest liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na tę liczbę składają się w większości małe jedno i kilkuosobowe firmy nie dające potencjału znacznego zwiększenia ogólnej liczby miejsc pracy w mieście.

Reasumując, w Malborku lokalna gospodarka reprezentowana jest głównie przez małe i średnie przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym. Przewaga małych podmiotów gospodarczych (głównie samozatrudnieni oraz osoby fizyczne zatrudniające do 9 osób), które nie dysponują kapitałem na rozwój i promocję, ani nie posiadają rezerw wystarczających na przetrwanie złej koniunktury gospodarczej, obniża istotnie potencjał gospodarczy miasta. Dla samorządu lokalnego oznacza to niższe udziały w podatkach od wynagrodzeń PIT, z uwagi na fakt, iż lokalny rynek pracy oparty jest na niskopłatnej kadrze niższego szczebla.

Głównym źródłem dochodów gospodarstw domowych na terenie Malborka są niskie wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w lokalnej gospodarce, z tytułu niskich rent i emerytur. Wpływa to na niski poziom realnych dochodów gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych, co ogranicza potencjał rozwojowy Miasta.

Konieczna jest więc poprawa warunków funkcjonowania lokalnego biznesu oraz jednocześnie zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców w celu wzrostu lokalnego rynku pracy oraz dochodów lokalnej gospodarki i budżetu samorządu.

3.3. Podsystem przestrzenno-funkcjonalny

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta jest wyraźnie podzielona przez bariery przestrzenne,

do których w chwili obecnej należy zaliczyć:

- rzekę Nogat, która oddziela lewobrzeżną dzielnicę Kałdowo od reszty miasta,
- drogę krajową nr 22 (Al. Rodła), która dzieli historyczne centrum (historyczną strukturę miejską) na reprezentacyjną część północną z Zamkiem i terenami zieleni oraz usługowo-mieszkaniową część południową,
- drogę krajową nr 55 (ul. 500-Lecia, Armii Krajowej), która ogranicza dostępność do rzeki Nogat i terenów nadrzecznych,
- tereny kolejowe.

Wskazane bariery powodują izolację poszczególnych części miasta, a w konsekwencji znacząco utrudniają spójny i harmonijny rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy miasta, stanowią również wyzwanie dla sprawnego funkcjonowania transportu i komunikacji.

W ogólnej strukturze użytkowania gruntów przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane i zajmują powierzchnię 969 ha, co stanowi 56,5% całości gruntów miasta oraz użytki rolne zajmujące powierzchnię 615 ha co stanowi 35,8% powierzchni miasta. Pozostałe tereny zajmują grunty pod wodami (102ha - 5,9% terenów miasta), nieużytki (26 ha - 1,5% powierzchni miasta) oraz lasy i grunty leśne (ok. 1 ha, tj. 0,1%). Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie Malborka przedstawiono w tabeli

Tabela 14. Struktura użytkowania gruntów Miasta Malborka

Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
powierzchnia ogółem	1 716	100,0
powierzchnia lądowa	1 614	94,1
użytki rolne razem	615	35,8
użytki rolne - grunty orne	469	27,3
użytki rolne - sady	16	0,9
użytki rolne - łąki trwałe	23	1,3
użytki rolne - pastwiska trwałe	85	5,0
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	16	0,9
użytki rolne - grunty pod stawami	3	0,2
użytki rolne - grunty pod rowami	3	0,2
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	1	0,1
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	1	0,1
grunty pod wodami razem	102	5,9
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	99	5,8
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	3	0,2
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	969	56,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	311	18,1
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	108	6,3
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	155	9,0
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	38	2,2
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	95	5,5
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	186	10,8
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	74	4,3
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne inne	2	0,1
nieużytki	26	1,5

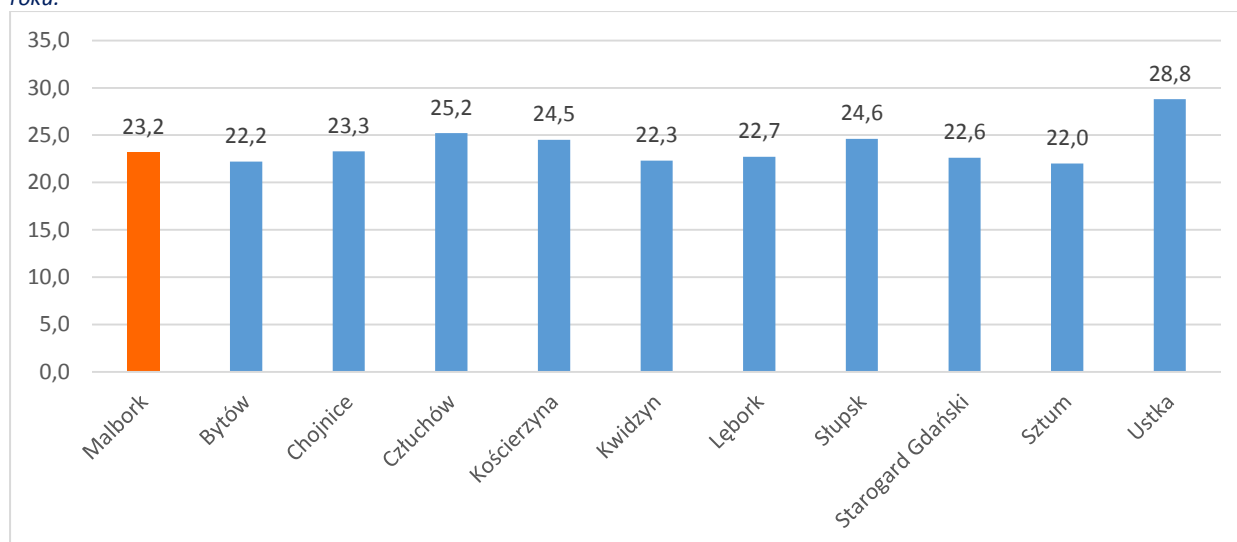
tereny różne	3	0,2
--------------	---	-----

Źródło: Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, stan na 31.12.2015 r., GUS

Na terenie miasta występują zarówno tereny zabudowy wielorodzinnej, jak i jednorodzinnej. Grunty zabudowane i zurbanizowane pod tereny mieszkaniowe zajmują powierzchnię 311 ha, co stanowi 18,1% powierzchni miasta. Według danych statystycznych na 31.12.2015r. zasoby mieszkaniowe miasta wynosiły 14.415 mieszkań i przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania wynoszącej około 62, 6m². Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w Malborku jest zbliżona do średniej wartości dla województwa pomorskiego i wynosi 23,2m². W 2015 r. w Malborku było 113 lokali socjalnych. W tabeli przedstawiono również ilość lokali komunalnych przypadającą na 1000 mieszkańców.

W ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w Malborku notuje się ponad 40% odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem (stan na XII.2015r.).

Wykres 9. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m2 w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 15. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m2 oraz powierzchnia jednego mieszkania w m2 w Malborku i w grupie miast porównawczych, województwie i Polsce w 2015 roku.

miasto	powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m ²)	Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania
Malbork	23,2	62,6
Bytów	22,2	66,3
Chojnice	23,3	69,8

Człuchów	25,2	71,8
Kościerzyna	24,5	72,0
Kwidzyn	22,3	62,9
Lębork	22,7	63,6
Słupsk	24,6	59,2
Starogard Gdański	22,6	66,4
Sztum	22,0	62,6
Ustka	28,8	62,3
województwo	26,0	71,8
Polska	27,0	73,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Użytki zielone występują w mieście głównie w dolinie Nogatu. Łąki i pastwiska zajmują łącznie ok. 110 ha, co stanowi 6,4 % miasta. Dla mieszkańców miasta szczególne znaczenie ma jakość najbliższego otoczenia i dostępność do podstawowych usług, terenów rekreacyjnych i urządzonych terenów zielonych. Na terenie Miasta Malborka zajmują one powierzchnią ok. 119 ha i obejmują:

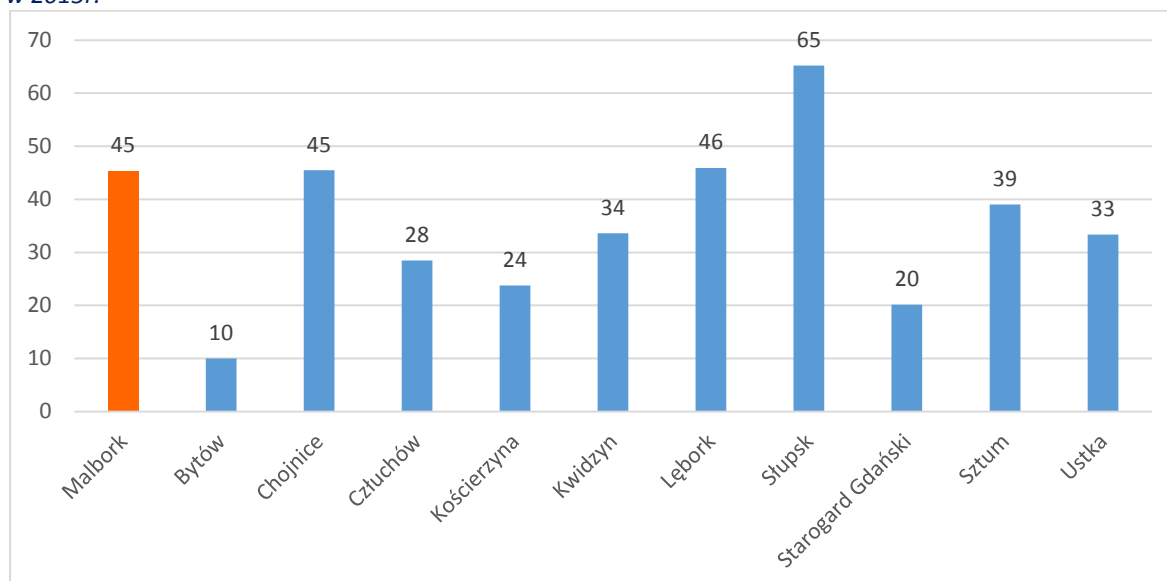
- 1 park spacerowo – wypoczynkowy: Park Miejski (Północny) największy zwarty teren zielony w mieście o łącznej powierzchni 38,9 ha, położony w północnej części miasta w bliskim sąsiedztwie historycznego centrum miasta i Zamku).
- 13 zieleńców o powierzchni 18,0 ha,
- 43,6 ha terenów zieleni ulicznej,
- 43,27 ha terenów zieleni osiedlowej
- 5 cmentarzy o łącznej powierzchni 17,8 ha
- powierzchnia gruntów leśnych – 0,3 ha⁵,

Niewielki jest udział terenów rekreacji i wypoczynku, który wynosi 5,5% (powierzchnia 95ha).

---

⁵31.12.2015r. GUS, Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

Wykres 10. Liczba mieszkań komunalnych na 1 000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 16. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych, województwie i Polsce w 2015 roku.

miasto	liczba mieszkań komunalnych na 1 000 mieszkańców
Malbork	45
Bytów	10
Chojnice	45
Człuchów	28
Kościerzyna	24
Kwidzyn	34
Lębork	46
Słupsk	65
Starogard Gdański	20
Sztum	39
Ustka	33
województwo	24
Polska	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Tereny komunikacyjne w mieście obejmują drogi, które zajmują powierzchnię 186ha (10,8%) oraz tereny komunikacji kolejowej o powierzchni 74 ha (4.3%). Na sieć drogową Miasta składają się dwie drogi krajowe: nr 22 i nr 55, jedna droga wojewódzka nr 515 oraz drogi miejskie. Należy zwrócić uwagę na duże obciążenie ruchem kołowym sieci dróg miejskich, generowane przez ruch turystyczny, który rocznie osiąga wielkość 620,0 tys. odwiedzających miasto Malbork. W porównaniu do liczby mieszkańców miasta, średnioroczny ruch turystyczny generuje strumień

użytkowników infrastruktury komunikacyjnej 15 razy większy od populacji Malborka. Rodzi to konsekwencje w odniesieniu do wysokiego poziomu degradacji nawierzchni dróg lokalnych.

Sieć transportu kolejowego na terenie Miasta Malborka składa się z linii głównej nr 9 (relacji Warszawa – Gdańsk) oraz linii regionalnych nr 204 i 2017.

W zakresie transportu wodnego, głównie ruchu turystycznego rzeka Nogat wchodzi w skład Pętli Żuławskiej, na której w ostatnich latach powstały przystanie rzeczne: żeglarska w Parku Miejskim i pasażerska przy Muzeum Zamkowym. Poza terenem Miasta Malborka zlokalizowane jest lotnisko wojskowe w Królewie Malborskim.

W mieście znaczny odsetek gruntów stanowi własność gminną. W związku z tym istnieje duży potencjał inwestycyjny, a jednocześnie daje miastu szansę na kontrolowanie procesu rozwojowego oraz możliwość realizacji przedsięwzięć podnoszących jakość życia mieszkańców (np. stworzenie terenów publicznych) bez ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z wykupem gruntów.

Podsumowując sytuację w podsystemie przestrzenno-funkcjonalnym Malborka należy zwrócić uwagę na następujące czynniki:

- znacznie wyższy niż w kraju i województwie jest udział budynków wybudowanych przed rokiem 1970.
- mniejsza niż dla kraju i województwa jest przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na mieszkańca. Można więc przyjąć, że zasoby mieszkaniowe w mieście są zbyt małe i często wymagające znacznych remontów czy modernizacji z uwagi na wiek budynków.

3.4 Podsystem środowiskowy

Środowisko przyrodnicze (jego stan i funkcjonowanie) mają istotny wpływ na jakość życia w obszarach silnie zurbanizowanych. W analizie podsystemu środowiskowego Miasta Malborka wzięto pod uwagę m.in.: istniejące zasoby dziedzictwa naturalnego, przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska i inne.

Ważnym elementem środowiska przyrodniczego Malborka jest układ wodny. Podstawową dla omawianego obszaru rzeką jest rzeka Nogat, stanowiąca wschodnie ramię ujściowe Wisły oraz zachodnią i północną granicę administracyjną Miasta Malborka. Całkowita długość rzeki wynosi 62 km, a powierzchnia dorzecza 1 330 km². Rzeka administrowana jest przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku⁶. Na terenie miasta znajduje się również Młynówka Malborska (Kanał Juranda), tj. kanał wodny o długości 29,3 km (w tym na terenie Miasta Malborka – 4,8 km). Kolejnym ważnym ciekim układu wodnego miasta jest Kanał Ulgi, którego miejski odcinek liczy 4,75 km. Wymienione cieki znajdują się w administracji Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Gdańsku. Wymienioną powyżej podstawową sieć hydrograficzną uzupełniają niewielkie cieki wodne i małe zbiorniki zlokalizowane na terenie miasta m.in. stawy w dzielnicy Kałdowo, będące pozostałościami po wyrobiskach eksploatacji gliny.

W ostatnich latach jakość wód na terenie miasta nie uległa pogorszeniu. Wszystkie parametry mieszczą się w granicach charakterystycznych dla I lub II klasy jakości, co odpowiada co najmniej

---

⁶ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

dobremu stanowi⁷. Obecność rzeki w mieście wiąże się także z występowaniem obszarów zagrożenia powodziowego. W Malborku są to obszary położone wzdłuż rzeki Nogat w zachodniej i północnej części Miasta. Występuje również ryzyko związane z podtopieniami, które obejmuje znaczne powierzchnie Malbork przede wszystkim znajdującej się wzdłuż rzeki Nogat. Rzeka wraz z terenami nadbrzeżnymi (dolina) pełni ważną funkcję regionalnego korytarza ekologicznego.

W granicach miasta nie występują powierzchniowe formy ochrony przyrody. Zlokalizowane są tu wyłącznie indywidualne formy przyrody o dużej wartości przyrodniczej - pomniki przyrody (17 pomnikowych drzew). Najbliżej położonym obszarem chronionym jest Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat, zlokalizowany poza granicami administracyjnymi Malborka, wzdłuż lewobrzeżnego Nogatu, na wysokości zachodniej i północnej części miasta⁸.

Roczna ocena jakości powietrza za rok 2015 wykonana według kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia wykazała występowanie stężeń benzo(a)pirenu i pyłu PM 10 przekraczających wartości dopuszczalne, w kontekście całej strefy pomorskiej, do której należy Miasto Malbork. Dla pyłu PM 2,5 nie dotrzymano poziomu w przypadku celu długoterminowego (2020 r.). Nie został dotrzymany również poziom długoterminowy dla ozonu (2020 r.)⁹.

Ważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja powierzchniowa tzw. niska emisja (emisja z kominów palenisk domowych, gdzie emitator (komin) odprowadzający spaliny znajduje się na stosunkowo niewielkiej wysokości). Uciążliwość związana z niską emisją charakteryzuje się wahaniem sezonowymi. Wzrost zanieczyszczeń obserwowany jest w sezonach grzewczych. Wiąże się ze spalaniem węgla w paleniskach domowych. Znaczna ilość mieszkań w zabudowie jednorodzinnej oraz wielorodzinnej ogrzewana jest nadal paliwami stałymi, głównie węglem kamiennym, koksem i drewnem. W Malborku odsetek budynków mieszkalnych generujących niską emisję w ogólnej ich liczbie wynosi 23.7%. Problemem dla stanu (jakości) powietrza atmosferycznego Malbork jest także emisja punktowa związana w szczególności z działalnością zakładów przemysłowych, w tym: Krajowej Spółki Cukrowej, Oddział Cukrownia Malbork, ECO Malbork S.A., S&P Polska Sp. z o.o. i innych zakładów przemysłowych¹⁰. Znaczący wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego na terenie miasta ma również emisja liniowa ze źródeł mobilnych, zwłaszcza na terenie zwartej zabudowy, co związane jest z przebiegiem dróg krajowych: DK 22 i DK 55, drogi wojewódzkiej DW 515, a także innych dróg miejskich¹¹.

Charakterystycznym dla Miasta Malborka źródłem zanieczyszczeń powietrza, w tym odorów szczególnie w okresie kampanii buraczanej - jest Cukrownia Malbork¹².

Funkcję regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych dla Miasta Malborka pełni Zakład Utylizacji Odpadów Stałych Sp. z o.o. w Tczewie, gdzie kierowane są odpady komunalne z terenu Malborka. Odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie Miasta Malborka zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Malborku Sp. z o.o. Przy ZGKiM Sp. z o.o. funkcjonuje punkt selektywnego zbierania odpadów

---

⁷ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

⁸ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

⁹ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

¹⁰ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

¹¹ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

¹² Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

komunalnych, w którym mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać odpady wysegregowane oraz odpady problemowe (np. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny czy chemikalia). Zgodnie z danymi za rok 2015 ilość odpadów komunalnych zmieszanych z terenu nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych wyniosła 11 880 Mg. Średnia ilość odpadów przypadających na mieszkańca nieruchomości zamieszkałych (według deklaracji) wynosiła 433 kg, przy średniej dla województwa (GUS, 2014) kształtującej się na poziomie 302 kg/mieszkańca¹³.

Na terenie Miasta Malborka zlokalizowane są dwa zamknięte składowiska odpadów, położone w północno – zachodniej części Miasta w dzielnicy Kałdowo, przy ulicy Tczewskiej (pow. Ok. 4ha, eksploatacja w latach 1951-1985) i Ceglanej (pow. ok. 5 ha, eksploatacja w latach 1985 – 1990).

Na terenie Miasta Malborka nie występują zakłady zaliczone do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej¹⁴. Zakładem o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej są Malborskie Zakłady Chemiczne Organika S.A. Do zakładów, których działalność wiąże się z zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego należą również: Malborskie Zakłady Chemiczne „Organika” S.A. z siedzibą w Malborku przy ul. Bocznej 10, ECO Malbork Sp. z o.o. z siedzibą w Malborku przy ul. Sikorskiego 39a, Krajową Spółkę Cukrową S.A. w Toruniu Oddział Cukrownia Malbork przy ul. Gen. W. Sikorskiego 51 w Malborku, ADM Malbork S.A. z siedzibą w Malborku przy ulicy Dalekiej 110 oraz PUH Mal – Oil Małgorzata Malinowska w Malborku PHU Malnaft Sp. z o.o. JV – PRINO-PLAST Sp. z o.o. , Zakład przetwarzania odpadów olejowych PUH Mal-Oil, Firma Produkcyjno – Handlowa ARCONA¹⁵.

Reasumując, w sferze środowiskowej obszary problemowe miasta Malborka obejmują następujące zagadnienia:

- **wąski katalog zasobów środowiska przyrodniczego,**
- **brak zagospodarowania istniejących terenów zieleni miejskiej,**
- **ograniczona ilość terenów parkowych w stosunku do potencjału zabudowy mieszkaniowej,**
- **ograniczenia rozwojowe wynikające z występowania terenów zagrożonych powodzią oraz funkcjonowania korytarzy ekologicznych w obrębie rz. Nogat i pozostałych kanałów rzecznych,**
- **obniżone warunki aerasanitarne z tytułu niskiej emisji oraz emisji liniowej ze źródeł mobilnych,**
- **występowanie składowisk odpadów poprzemysłowych wymagających rekultywacji.**

---

¹³ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 20016, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Malborka, Malbork 2016

¹⁴ zgodnie z kryteriami ilościowo - jakościowymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016 r. poz. 138)

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla miasta Malborka po roku 2016

3.5. Podsystem techniczny

Analiza podsystemu technicznego miasta obejmuje swym zakresem takie zagadnienia jak dostępność sieci wodno-kanalizacyjnej, gazowej i ciepłowniczej oraz stan zabudowy mieszkaniowej.

Sieć gazowa

Rozprowadzenie gazu na terenie miasta Malborka realizowane jest poprzez system sieci gazowych. W Malborku z instalacji gazowej korzysta 85,9 % ogółu ludności miasta, co jest bardzo dobrym wynikiem¹⁶. Na terenie miasta Malborka budową urządzeń i sieci gazowych oraz ich eksploatacją oraz dystrybucją zajmuje się Przedsiębiorstwo Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku.

Do budynków mieszkalnych prowadzi 2 563 sztuk przyłączy. Zgodnie z danymi GUS w 2015 r. zużyto 4 752,7 tys. m³ gazu¹⁷.

Zaopatrzenie w ciepło

W Malborku sieć ciepłownicza jest dość dobrze rozwinięta gdyż miasto jest w pełni zgazyfikowane. Przedsiębiorstwem ciepłowniczym działającym na terenie Miasta Malborka, jest ECO Malbork Sp. z o.o. z siedzibą przy ulicy Sikorskiego. Posiada 9 źródeł ciepła, największym z nich jest ciepłownia miejska w Malborku, gdzie ciepło systemowe jest dostarczane klientom za pośrednictwem sieci ciepłowniczych o długości 54,2 km i 268 węzłów cieplnych. Klientami spółki są przede wszystkim mieszkańcy Malborka (zasilani z ciepłowni miejskiej). W Malborku spółka ogrzewa także obiekty użyteczności publicznej i handlowo - usługowej. Część mieszkańców korzysta z innych surowców: drewno, węgiel brunatny i kamienny, energia elektryczna.

Rośnie również zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii, np. ogrzewaniem solarnym czy pompami ciepła. Ze względu na charakter Miasta Malborka, zdeterminowany przez zwartą zabudowę i niewielką powierzchnię, część możliwości pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii została na terenie opisywanego obszaru wykluczona.

Obecnie, istniejące obiekty wykorzystujące energię słoneczną to głównie obiekty użyteczności publicznej. Na terenie Malborka zlokalizowana jest także jedna mała elektrownia wodna¹⁸.

Sieć wodociągowo-kanalizacyjna

Dostęp do sieci wodociągowej ma prawie 100% mieszkańców. Zgodnie z danymi GUS z sieci wodociągowej w Malborku korzysta 99,3 % ogółu mieszkańców miasta. Nieco mniejszy (90,2%) ogółu jest dostęp do sieci kanalizacyjnej¹⁹.

---

¹⁶ Główny Urząd Statystyczny, stan na 31.2.2015r.

¹⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 20016

¹⁸ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 20016, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Malborka, Malbork 2016

¹⁹ Statystyczne Vademecum Samorządowca, Główny Urząd Statystyczny w Gdańsku

Zbiorowym zaopatrzeniem mieszkańców Miasta Malborka w wodę zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Malborku Sp. z o.o.

Sieć wodociągowa znajdująca się na terenie Miasta Malborka jest zasilana z jednej SUW przy ulicy Kwiatkowskiego. Według stanu na 31.12.2015 r. liczba przyłączy wodociągowych wyniosła 2 977 sztuk. Długość sieci wodociągowej eksploatowanej z rur azbestowo – cementowych wynosi około 7,7 km²⁰.

Pobór wody w 2015 r. wyniósł ogółem 1 975 078 m³. Zgodnie z ewidencją PWiK w Malborku Sp. z o.o. poprzez sieć wodociągową zasilanych jest 27 zakładów produkcyjnych z terenu analizowanej jednostki. Pobór wody na cele produkcyjne w 2015 r. wyniósł 120 144 m³.

Według danych GUS za 2015 r. długość czynnej sieci rozdzielczej opisywanej jednostki wynosi 134,0 km. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca kształtowało się na poziomie 35,3 m²¹

W Malborku nie ma oczyszczalni ścieków. Nieczystości ciekłe z terenu Miasta Malborka kierowane są do oczyszczalni ścieków mechaniczno –biologicznej z podwyższonym usuwaniem biogenów w Kałdowie Wsi.

Zabudowa mieszkaniowa

O poziomie życia ludności w dużym stopniu decydują warunki mieszkaniowe. Standardy zamieszkiwania na terenie miasta Malborka prezentują poniższe zestawienia.

Tabela 17. Zabudowa mieszkaniowa w Malborku w latach 2013-2015

Zasoby mieszkaniowe	Jedn.	2013	2014	2015
Mieszkania ogółem	Szt.	14 167	14 286	14 415
Zasoby mieszkaniowe gminy	Szt.	1 773	-	1 766
Izby	Szt.	52 048	52 415	52 815
Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem	m2	885 673	893 820	901 829
Powierzchnia użytkowa mieszkań gminnych	m2	85 383	-	84 601
Zasoby mieszkaniowe gmin - mieszkania socjalne	Szt.	86	95	113
Powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych	m2	2 795	3 015	3 729

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Istniejące warunki mieszkaniowe w Malborku są zbliżone do warunków mieszkaniowych w kraju. Polityka miasta w zakresie budownictwa mieszkaniowego polega zarówno na działaniach doraźnych, jak i długofalowych, zmierzających do kompleksowego podnoszenia stanu technicznego

²⁰ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 20016, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Malborka, Malbork 2016

²¹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Malborka po roku 20016

budynków mieszkalnych.

Zasób mieszkaniowy gminy – tj. ilość budynków mieszkalnych oraz ilość mieszkań - przyrasta w średnim tempie o ok. 1% rocznie. Oznacza to, iż przyrost zasobu kreują głównie właściciele prywatni w ramach nowo powstających budynków indywidualnych. Standard mieszkaniowy w związku z tym zwiększa się w wolnym tempie – przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania zwiększa się średnio o 0,07% rocznie (z poziomu 62,51 m² w 2013 r. do poziomu 62,56 m² w 2015 r.). O wiele szybciej przyrasta przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca miasta – średnio o 1,02% w okresie 2013-2015, co spowodowane jest głównie występującą depopulacją ludności miasta.

Na koniec 2015 r. miasto Malbork było właścicielem 1766 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 84 601 m² oraz 113 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 3729 m².

Na uwagę zwraca duży przyrost liczby mieszkań socjalnych – o 31% w latach 2013-2015, który potwierdza występowanie w dużej skali zapotrzebowania mieszkaniowego przez osoby wykluczone ekonomicznie.

Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych wynosi dla całego miasta 41,6%. Oznacza to, iż zabudowę mieszkaniową Malborka reprezentuje w dużej mierze zasób ponad 50-letni, wymagający dużych nakładów odtworzeniowych.

Tabela 18. Standard zabudowy mieszkaniowej w Malborku

Standard zabudowy mieszkaniowej	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne w gminie ogółem	3 526	3 549	3 563
Mieszkania wyposażone w wodociąg - w % ogółu mieszkań	99,9	99,9	99,9
Mieszkania wyposażone w łazienkę - w % ogółu mieszkań	96,1	96,2	96,2
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie - w % ogółu mieszkań	86,9	87,0	87,9
Mieszkania wyposażone w wodociąg	14 158	14 277	14 406
Mieszkania wyposażone w ustęp spłukiwany	13 968	14 087	14 223
Mieszkania wyposażone w łazienkę	13 619	13 738	13 870
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie	12 314	12 433	12 675
Mieszkania wyposażone w gaz sieciowy	12 244	12 257	12 259

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Do sieci wodociągowej podłączone są prawie wszystkie obiekty mieszkaniowe. Ok. 4% mieszkań na terenie miasta pozbawionych jest dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Istotnym problemem jest stosunkowo duża skala stosowanych indywidualnych źródeł ogrzewania w sytuacji dostępności sieci centralnego ogrzewania. W 2015 r. 12,1% mieszkań nadal pozbawionych było dostępu do sieci c.o., powiększając źródła niskiej emisji na terenie miasta.

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. zadłużenie z tytułu czynszu w 880 lokalach komunalnych zlokalizowanych na terenie miasta wyniosło łącznie **1 370,0 tys. zł, z czego blisko 54% stanowiło**

zadłużenie w opłatach sięgające powyżej 3 miesięcy.*Tabela 19. Struktura zadłużenia z tytułu opłat za mieszkanie w zasobach gminnych w latach 2013-2015*

Wyszczególnienie	Jedn.	2013	2014	2015
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych ogółem	szt.	1 143	Bd.	880
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych - ponad 3 miesiące	szt.	1 112	Bd.	283
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych ogółem	tys. zł	852,0	Bd.	1 370,0
Zaległości w opłatach ponad 3 miesiące za mieszkanie w zasobach gminnych	tys. zł	841,0	Bd.	739,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując dynamikę zmian zadłużenia z tytułu opłat za mieszkanie w zasobach gminnych w latach 2013-2015 należy zauważyć, iż skala zjawiska uległa zmniejszeniu w ujęciu ilościowym – ilość zadłużonych mieszkań w 2015 r. zmniejszyła się o 23% w porównaniu z 2013 r. Natomiast w ujęciu wartościowym nastąpił niepokojący przyrost wartości zadłużenia o blisko 60% w 2015 r. w porównaniu z 2013 r. Oznacza to, iż w spora część najemców straciła płynność finansową i zadłużenie jest kumulowane latami w obrębie tych samym mieszkań.

Istniejący stan zasobów mieszkaniowych w Malborku wskazuje na konieczność poprawy jego standardu w celu zwiększenia jakości życia mieszkańców. Dotyczy to w szczególności ograniczenia licznie występujących indywidualnych źródeł ogrzewania budynków wielorodzinnych paliwami stałymi, wpływającymi na wysoki poziom zanieczyszczenia atmosfery pyłami, oraz obniżenia nakładami odtworzeniowymi wysokiego zużycia technicznego dużej liczby zabytkowych obiektów.

Pilnie należy przystąpić do opracowania programu oddłużania mieszkańców miasta zajmujących lokale komunalne.

4. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji i jego charakterystyka

4.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Definicja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany to taki obszar na terenie miasta, na którym zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo występowanie negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z pozostałych sfer (gospodarczej, funkcjonalno – przestrzennej, technicznej lub środowiskowej). Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasto zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Malborku został wyznaczony na podstawie analiz przeprowadzonych w 2015 roku. Proces wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został opisany w dokumencie pod nazwą „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka. Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka”. Obszar rewitalizacji został zatwierdzony Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego Nr 1325/101/15 z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia listy obszarów rekomendowanych do objęcia wsparciem w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020.

Wyznaczenie jednostek urbanistycznych

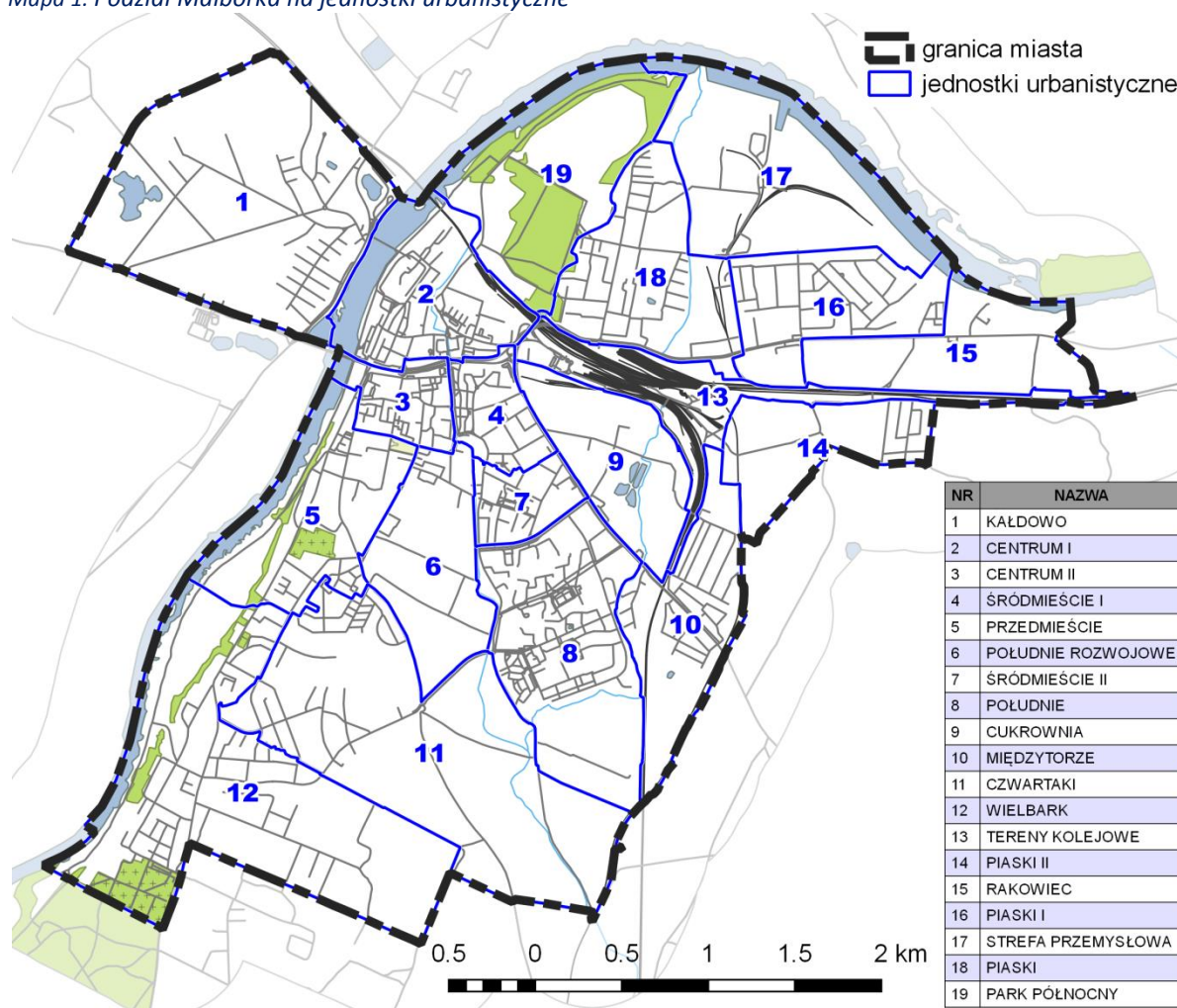
Pierwszym etapem na drodze do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji było podzielenie miasta na jednostki urbanistyczne. Dokonując tego podziału, wzięto pod uwagę takie elementy, jak:

- funkcja terenu;
- rodzaj zabudowy;
- rozmieszczenie obiektów zabytkowych;
- podział miasta na dzielnice (nieformalny);
- obwody spisowe GUS;
- obszary wskazane do przekształceń i rozwoju według Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – obowiązujące i w trakcie opracowania.

Analizując funkcje terenów oparto się na wynikach inwentaryzacji urbanistycznej miasta, przeprowadzonej w lutym 2015 roku. Jednocześnie uwzględniono nieformalny podział miasta na dzielnice, który istnieje w świadomości mieszkańców. Z kolei analiza przestrzennego rozmieszczenia obiektów zabytkowych pozwoliła wyodrębnić historyczną tkankę miasta. Zgodnie z wytycznymi

Urzędu Marszałkowskiego wzięto także pod uwagę granice obwodów spisowych GUS²². Kolejną istotną przesłanką wyznaczenia jednostek urbanistycznych były obszary wskazane do przekształceń i rozwoju w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta oraz granice obowiązujących lub będących w trakcie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na poniższej mapie widoczny jest podział Malborka na 19 jednostek urbanistycznych.

Mapa 1. Podział Malborka na jednostki urbanistyczne

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystyka wydzielonych jednostek urbanistycznych

1. KĄLDOWO

²² W kilku przypadkach ze względu na lokalne uwarunkowania konieczne było odstępianie od generalnej zasady przypisania poszczególnych obwodów spisowych w całości do jednej jednostki urbanistycznej.

Dzielnica ta powstała z dwóch przedwojennych wsi usytuowanych po zachodniej stronie Nogatu: Kalthof i Vogelsang. Uwarunkowania historyczne, usytuowanie dzielnicy w oderwaniu od zwartego układu przestrzennego miasta oraz występowanie naturalnej bariery przestrzennej, jaką jest rzeka Nogat, przemawia za wydzieleniem tego obszaru jako odrębnej jednostki urbanistycznej. Jest to dzielnica głównie mieszkaniowa, z nielicznymi terenami produkcyjnymi i punktami usługowymi. Dzielnica jest powiązana z pozostałą częścią miasta poprzez dwa mosty na rzece Nogat – drogowy i kładkę pieszą.

2. CENTRUM I

Obszar ten stanowi najstarszą część miasta. Podzielony jest przestrzennie na trzy części: teren Zamku, teren pomiędzy kanałem Juranda a rzeką Nogat (obszar wybudowanego w latach 50 osiedla mieszkaniowego Stare Miasto) oraz teren na wschód od kanału Juranda (teren mieszkaniowo - usługowy ze zmodernizowaną ulicą Kościuszki o charakterze handlowo-usługowym). Od zachodu obszar ograniczony jest rzeką Nogat, od południa główną arterią komunikacyjną miasta - al. Rodła, natomiast od północnego – wschodu torami kolejowymi.

3. CENTRUM II

Zwarta część miasta od północy granicząca z aleją Rodła, od wschodu z ul. Mickiewicza, od południa z terenami koszar wojskowych, od zachodu z rzeką Nogat. Północna część wydzielonej jednostki stanowi usługowe centrum miasta, ponadto znajdują się tutaj budynki usług publicznych m. in: Urząd Miasta Malborka, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, szkoły. W kwartale zabudowy pomiędzy ulicami: Słowackiego a 17 Marca dzielnica zmienia swój charakter na mieszkaniowy i mieszkaniowo usługowy. Występuje tu zabudowa w postaci kamienic oraz wolno stojących willi. W kwartale zabudowy pomiędzy ulicami 17 Marca i Mickiewicza znajduje się zabudowa wielorodzinna w formie bloków 4 i 10-cio piętrowych.

4. ŚRÓDMIEŚCIE I

Dzielnica miasta położona na południe od Alei Rodła, od wschodu ograniczona ul. Sikorskiego i terenami przemysłowymi, od południa ul. Bema, od zachodu ul. Mickiewicza oraz terenem OSiRU. Liczna zabudowa historyczna, w większości w złym stanie technicznym, jest tutaj przeplatana zabudową wielorodzinną w postaci bloków oraz nowymi inwestycjami. Między obiektami zabudowy wielorodzinnej zlokalizowane są wolnostojące budynki usługowe w postaci pawilonów, kiosków. W parterach budynków wielorodzinnych – kamienic również występują drobne usługi.

5. PRZEDMIEŚCIE

Dzielnica położona pomiędzy rzeką Nogat a ul. Jagiellońską, od północy ograniczona ul. Derdowskiego, od południa ul. Asnyka oraz zabudową dzielnicy Czwartaki. Historycznie stanowiła przedmieścia miasta Malborka o czym świadczy charakter zabudowy: liczne budynki mieszkaniowe jednorodzinne na wydzielonych, dużych działkach oraz liczny odsetek terenów niezabudowanych z potencjałem inwestycyjnym. Całość struktury jest zaburzona nielicznymi budynkami wielorodzinnymi w postaci bloków. W północnej części dzielnicy znajduje się Szpital oraz zabytkowy kościół. W całej dzielnicy występują nieliczne obiekty usługowe głównie z zakresu usług handlu i produkcji nagrobków.

6. POŁUDNIE ROZWOJOWE

Dzielnica stanowiąca tereny rozwojowe miasta Malborka granicząca: od zachodu z ul. Jagiellońską i Zakopiańską, od północy z ul. Grunwaldzką i terenem OSiR-u, od południa z ulicą

Dąbrówki oraz od wschodu z zabytkowym kanałem Juranda. Dzielnica składa się głównie z terenów niezabudowanych: terenów rolnych znajdujących się na południu oraz zlokalizowanych w centralnej części ogródków działkowych. Tereny te, w przygotowywanym projekcie planu miejscowego są przeznaczone pod intensywną zabudowę wielorodzinną i jednorodzinną.

7. ŚRÓDMIEŚCIE II

Dzielnica zlokalizowana pomiędzy: od północy ulicami Westerplatte i Bema, od południa ul. Wybickiego, od wschodu zabytkowym Kanałem Juranda oraz od zachodu ul. De Gauell'a. Jest to dzielnica głównie mieszkaniowa z zabudową mieszkaniową wielorodzinną w formie zabytkowych kamienic wielorodzinnych wolnostojących. Cała wydzielona dzielnica ma stosunkowo jednorodną strukturę zabudowy, którą zaburzają nieliczne nowe bloki wielorodzinne i modernistyczne budynki usługowe.

8. POŁUDNIE

Mieszkaniowa dzielnica Malborka granicząca od północy z ul. Wybickiego, od wschodu z ulicą De Gauell'a, od południa z terenami rolnymi oraz od wschodu z zabytkowym Kanałem Juranda. W części północnej dzielnicę stanowią głównie bloki mieszkalne wielorodzinne o maksymalnej wysokości 5 kondygnacji. Znajdują się tutaj również sklepy wielkopowierzchniowe i inne drobne usługi. Na południe od ulicy Kotarbińskiego znajduje się nowsza część dzielnicy mieszkaniowej z licznymi, nowymi blokami, terenami parków oraz terenami niezabudowanymi stanowiącymi potencjał inwestycyjny dla uzupełniania zabudowy wielorodzinnej. Na południu dzielnicy, w okolicy Kanału Ulgi znajduje się nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz tereny rolne.

9. CUKROWNIA

Obszar położony pomiędzy terenami kolejowymi a ul. De Gauell'a i Sikorskiego to tereny głównie przemysłowe, produkcyjne, składów i magazynów w tym teren Cukrowni, Zakładu Gazowniczego, ZGKiM-u oraz usług oświaty i handlu. W tereny przemysłowo produkcyjne wplatają się tereny zabudowy mieszkaniowej, głównie jednorodzinnej wolnostojącej, natomiast na wschód od terenów produkcyjnych – ogródki działkowe.

10. MIĘDZYTORZE

Dzielnica, w skład której wchodzi wyodrębniony zespół zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, zlokalizowany po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 515 – ul. De Gauell'a pomiędzy terenami kolejowymi oraz fragment nowych terenów mieszkaniowych wzdłuż ul. Kruczej. Na północ i południe od terenów mieszkaniowych znajdują się ogródki działkowe. Znajdują się tu również nieliczne tereny usługowe z usługami podstawowymi zlokalizowanymi w odrębnych budynkach lub w parterach budynków mieszkaniowych.

11. CZWARTAKI

Są to tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, głównie wolnostojącej, we fragmencie jednorodzinnej, szeregowej, zlokalizowanej po obu stronach ul. Koszalińskiej oraz na przedłużeniu – po obu stronach projektowanej drogi zbiorczej, przy której obecnie została wybudowana nowa szkoła podstawowa. Dla dzielnicy obowiązuje plan miejscowy, który ustala w obszarze dzielnicy przeznaczenie terenów głównie pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną.

12. WIELBARK

Są to tereny głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i szeregowej. Na wschód od ul. Głowackiego znajdują się nowe tereny inwestycyjne miasta z wydzielonymi geodezyjnie drogami oraz działkami wzdłuż tych dróg. Przy południowej granicy miasta jest zlokalizowany funkcjonujący cmentarz komunalny w Malborku. Obszary przyległe do cmentarza głównie pełnią funkcje usługowe.

13. TERENY KOLEJOWE

Jednostka obejmuje tereny kolejowe oraz obszary przyległe do torów kolejowych, głównie związane z obsługą kolei - w tym dworzec kolejowy.

14. PIASKI II

Dzielnica zlokalizowana przy południowo - wschodniej granicy Malborka, oddzielona od struktury miasta terenami kolejowymi. Dzielnice tworzy zespół zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w większości historycznej, oraz tereny rolne na zachód od tej zabudowy.

15. RAKOWIEC

Dzielnica zlokalizowana na północ od terenów kolejowych oraz na wschód od ulicy Koszykowej, Alei Wojska polskiego i ul. Rakowiec. Większą część wydzielonej jednostki stanowią tereny przemysłowo-produkcyjne, tereny składów i magazynów oraz niewielkie tereny usługowe. Sporadycznie występuje rozproszona zabudowa mieszkaniowa – głównie jednorodzinna.

16. PIASKI I

Mieszkaniowa dzielnica Malborka granicząca od południa z terenami kolejowymi i Aleją Wojska Polskiego, od północy ze zwartym szeregiem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej od zachodu z terenami usługowymi, i produkcyjnymi dzielnicy Piaski, od wschodu z terenami rolnymi dzielnicy Rakowiec. Południowa część jednostki Piaski to głównie zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna w formie bloków 4-ro i 5-cio piętrowych oraz zabudowa usługowa. Na północ od tego terenu zlokalizowane jest osiedle domów jednorodzinnych wolnostojących oraz bliźniaczych.

17. STREFA PRZEMYSŁOWA

Część miasta położona na północ od ulic Dąbrowskiego i Wróblewskiego oraz na wschód od Kanału Ulgi stanowiąca Specjalna Strefę Ekonomiczną z terenami potencjalnego zaplecza portu. W dzielnicy brak zabudowy mieszkaniowej.

18. PIASKI

Dzielnice Piaski tworzy mieszana zabudowa mieszkaniowa: wielorodzinna i jednorodzinna. Znaczną część jednostki stanowi układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków. Na wschód od zwartej zabudowy mieszkaniowej znajdują się ogródki działkowe oraz zespół zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zaś na wschód od Kanału Ulgi tereny przemysłowo – produkcyjne oraz tereny usługowe, w tym usług publicznych: szkoła i hala widowiskowo – sportowa.

19. PARK PÓŁNOCNY

Część miasta położona na północ od torów kolejowych oraz na zachód od zabudowań dzielnicy Piaski. Są to głównie tereny „zielone”, w skład których wchodzi: Park Miejski – o charakterze parku leśnego, Park Dinozaurów zlokalizowany w Parku Miejskim, obiekty usług sportu i

rekreacji m. in. park linowy, minigolf, stadion miejski, siłownię na powietrzu oraz przystań nad rzeką Nogat. W północnej części dzielnicy znajdują się ogródki działkowe.

Wybór wskaźników

Zgodnie z wytycznymi przygotowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego ocena jednostek urbanistycznych powinna odbywać się przez ocenę wskaźników obowiązkowych i fakultatywnych w podsystemach: społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym²³. Przy wyborze wskaźników do analizy wzięto pod uwagę wytyczne Urzędu Marszałkowskiego, uwarunkowania lokalne oraz możliwości pozyskania danych.

Dane pochodzą z instytucji działających na terenie miasta, w tym: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku, Komendy Powiatowej Policji w Malborku, Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku, Straży Miejskiej, szkół podstawowych i gimnazjów oraz Urzędu Miasta Malborka.

Określenie obszarów koncentracji niekorzystnych zjawisk społecznych

W celu zbadania obszarów kumulacji niekorzystnych zjawisk w sferze społecznej posłużono się czterema wskaźnikami obowiązkowymi oraz siedmioma wskaźnikami fakultatywnymi. Wartości poszczególnych wskaźników wpisano do zbiorczej tabeli, w której przedstawiono wszystkie 19 jednostek urbanistycznych.

Wskaźniki obowiązkowe:

- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności;
- Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;
- Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys.;
- Liczba przestępstw na 1 tys. ludności.

W odniesieniu do ostatniego wskaźnika, tj. liczby przestępstw na 1 tys. ludności, należy nadmienić, że nie udało się pozyskać danych z policji dla każdej jednostki urbanistycznej z osobna. W tabeli przedstawiono średnią wartość tego wskaźnika dla miasta oraz dla województwa pomorskiego.

Wybrane wskaźniki fakultatywne:

- Liczba „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców;
- Liczba osób z przyznanymi zasiłkami stałymi na 1000 mieszkańców;

---

²³ Delimitacja oparta jest ściśle o zalecenia Urzędu Marszałkowskiego. Oznacza to, że nie dokonano analizy w pozostałych dwóch sferach – technicznej i środowiskowej. Należy zauważyć, że niektóre wskaźniki z tych sfer zostały włączone w Wytycznych do sfery przestrzennej. W rozdziale poświęconym pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji zastosowano wymagany przez Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury podział na pięć sfer. Z tego powodu przyporządkowanie wskaźników do poszczególnych sfer w dalszych rozdziałach LPR nieco różni się od przyporządkowania występującego w niniejszym rozdziale. Powyższe wyjaśnienie ma znaczenie jedynie metodologiczne; opisana rozbieżność nie wpływa w żaden sposób na poprawność dokonanej delimitacji.

- Liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1000 mieszkańców;
- Liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe na 1000 mieszkańców;
- Liczba osób korzystająca ze świadczeń opiekuńczych na 1000 mieszkańców;
- Odsetek uczniów nie otrzymujących promocji do następnej klasy w latach 2010-2014 na 1000 os w wieku przedprodukcyjnym;
- Liczba przestępstw uciążliwych dla społeczeństwa (rozbój (kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze), kradzież cudzej rzeczy, uszkodzenie mienia, uszkodzenie ciała, kradzież z włamaniem (w tym do mieszkań i samochodów), kradzież samochodu i poprzez włamanie, bójka i pobicie).

W tabeli zestawiono wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek urbanistycznych. Tłem wypełniono komórki, dla których wskaźnik jest niższy od średniej miasta.

Tabela 20. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie społecznym

NUMER JEDNOSTKI	wskaźniki kluczowe				wskaźniki fakultatywne						
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10000 ludności	Liczba przestępstw na 1000 ludności	Liczba osób z przyznanymi zasiłkami stałymi na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1000 mieszkańców	Odsetek uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy w latach 2010-2014 na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa na 100 mieszkańców	Liczba "Niebieskich Kart" na 1000 mieszkańców
1	35,6	4,2	5,5	BRAK DANYCH	7,11	7,66	2,74	24,6	29,0	1,3	2,19
2	83,9	4,4	29,6		13,49	20,07	11,84	46,1	25,7	1,8	2,30
3	113,3	7,2	31,0		12,07	28,79	2,48	91,6	43,3	0,9	2,17
4	87,5	5,8	22,7		14,11	20,56	5,58	64,8	27,9	0,6	4,53
5	125,7	7,1	49,6		21,59	33,98	5,66	90,3	47,7	0,9	3,19
6	91,4	3,1	19,1		9,52	26,67	1,90	22,9	30,6	1,9	0,00
7	64,2	4,8	13,8		11,01	14,23	6,42	45,4	24,4	0,9	2,75
8	22,1	3,1	8,5		3,83	6,09	2,13	16,3	6,9	0,4	2,13
9	18,3	3,3	0,0		0,00	5,22	0,00	5,2	22,7	2,3	2,61
10	61,2	3,8	27,2		9,52	10,88	6,80	38,1	0,0	1,6	4,08
11	20,3	2,5	0,0		2,03	5,40	3,38	13,5	0,0	0,6	0,68
12	27,2	3,2	9,7		2,91	3,40	1,94	16,0	31,3	0,6	1,46
13	62,8	5,0	0,0		9,66	14,49	4,83	48,3	0,0	7,2	0,00
14	14,6	7,8	0,0		4,85	9,71	4,85	4,9	0,0	0,5	0,00
15	34,7	4,9	69,4		6,94	13,89	6,94	34,7	83,3	4,9	0,00
16	46,4	4,7	6,8		5,76	10,85	4,07	28,8	46,3	0,5	3,39
17											
18	86,3	5,1	11,1		11,34	21,30	6,92	63,6	12,3	1,3	1,11
19											
średnia wartość dla województwa	52,9	2,4	6,3	27,7	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
średnia wartość dla miasta	65,3	4,7	17,8	37	9,67	15,98	4,73	45,8	25,1	0,9	2,51

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

W tabeli poniżej zaznaczono komórki przyporządkowane jednostkom, w których wartości wszystkich trzech wskaźników obowiązkowych (kluczowych) wynoszą poniżej średniej dla miasta. Są to jednostki o numerach 5, 3 oraz 4. W przypadku jednostki nr 5 również wartości wszystkich wskaźników fakultatywnych są poniżej miejskiej średniej.

W ostatniej kolumnie zaznaczono wszystkie te jednostki, w których występuje największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych. **Za jednostki zdegradowane pod względem społecznym należy uznać jednostki o numerach 2 (Centrum I), 3 (Centrum II), 4 (Śródmieście I), 5 (Przemieście) oraz 18 (Piaski).**

Tabela 21. Ilość wskaźników o negatywnych wartościach w podsystemie społecznym w podziale na jednostki

Numer jednostki	Ilość wskaźników kluczowych o wartościach poniżej średniej dla miasta	Ilość wskaźników fakultatywnych o wartościach poniżej średniej dla miasta	Łączna ilość wskaźników poniżej średniej dla miasta
1.	0	2	2
2.	2	6	8
3.	3	4	7
4.	3	6	9
5.	3	7	10
6.	2	3	5
7.	1	5	6
8.	0	0	0
9.	0	2	2
10.	1	3	4
11.	0	0	0
12.	0	1	1
13.	1	3	4
14.	1	1	2
15.	2	3	5
16.	0	2	2
17.	-	-	-
18.	2	5	7
19.	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

Określenie obszarów koncentracji niekorzystnych zjawisk gospodarczych

Wskaźniki obowiązkowe:

- Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób;
- Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Wybrany wskaźnik fakultatywny:

- Liczba aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Tabela 22. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie gospodarczym

NUMER JEDNOSTKI	wskaźniki kluczowe			wskaźniki fakultatywne
	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
1	17,5	16,7	20,2	95,7
2	33,1	16,6	22,2	94,1
3	18,0	10,8	41,2	58,8
4	23,4	9,0	32,0	51,2
5	15,4	9,7	38,9	52,4
6	9,5	18,3	29,4	110,5
7	19,0	12,8	23,8	57,8
8	12,2	8,8	17,8	48,2
9	20,6	71,8	26,7	146,2
10	17,0	20,4	29,4	72,1
11	10,1	11,6	12,7	74,3
12	16,5	13,9	29,4	94,1
13	18,4	32,9	41,7	193,2
14	19,9	12,1	12,5	38,8
15	15,3	70,1	33,3	291,7
16	17,1	11,3	22,9	65,8
17				
18	20,0	9,4	29,0	53,7
19				
średnia wartość dla województwa	16,4	11,6	28,3	brak danych
średnia wartość dla miasta	18,4	12,5	27,6	66,5

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Zbiornicze zestawienie wskaźników w podsystemie gospodarczym pokazuje, że największa koncentracja negatywnych zjawisk występuje w jednostkach nr 3 (Centrum II), 4 (Śródmieście I) oraz 18 (Piaski). Wszystkie wzięte pod uwagę wskaźniki przyjmują w tych jednostkach wartości mniej korzystne, niż średnia dla miasta.

Należy zauważyć, że we wszystkich jednostkach, w których wystąpiła największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, występuje także dodatkowo przekroczenie średniej miasta w co najmniej jednym wskaźniku ze sfery gospodarczej.

Tabela 23. Ilość wskaźników o negatywnych wartościach w podsystemie gospodarczym w podziale na jednostki

Numer jednostki	Ilość wskaźników kluczowych o wartościach poniżej średniej dla miasta	Ilość wskaźników fakultatywnych o wartościach poniżej średniej dla miasta	Łączna ilość wskaźników poniżej średniej dla miasta
1.	1	0	1
2.	1	0	1
3.	3	1	4
4.	3	1	4
5.	2	1	3
6.	1	1	2
7.	1	1	2
8.	1	1	2
9.	1	0	1
10.	1	0	1
11.	1	0	1
12.	1	0	1
13.	2	0	2
14.	2	1	3
15.	1	0	1
16.	1	1	2
17.	-	-	-
18.	3	1	4
19.	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

Określenie obszarów koncentracji niekorzystnych zjawisk przestrzennych

Wskaźniki obowiązkowe:

- Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie;
- Powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m²).

Wybrane wskaźniki fakultatywne:

- Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej ich liczbie;
- Udział obiektów zabytkowych z złym stanem technicznym w ogólnej liczbie zabytków;
- Odsetek dróg we własności gminnej wymagających remontów;
- Odsetek budynków mieszkalnych generujących emisje niskie.

Tabela 24. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie przestrzennym

NUMER JEDNOSTKI	wskaźniki kluczowe		wskaźniki fakultatywne			
	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. do ogólnej liczby budynków	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę [m ²]	Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej liczbie budynków o funkcji mieszkalnej	Odsetek obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie zabytków	Odsetek dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji	Odsetek budynków mieszkalnych generujących emisje niskie w ogólnej ich liczbie
1	24,94	24,79	14,8	40,5	56,03	25,2
2	63,44	20,20	29,0	24,5	4,21	12,4
3	73,27	23,12	71,3	32,4	34,30	22,7
4	70	26,58	63,1	53,6	2,27	26
5	51,12	22,77	39,0	45,8	60,81	24,3
6	33,33	14,04	29,6	30,8	11,31	25,9
7	37,04	22,95	31,5	17,6	17,12	18,4
8	1,53	19,16	0,5	33,3	15,33	17
9	90,12	36,52	43,2	14,9	50,93	23,5
10	48,92	25,92	0,0	0,0	100,00	25
11	8,22	26,25	0,3	0,0	61,99	24,9
12	29,91	26,36	5,8	31,1	76,67	25,1
13	100	27,80	18,8	42,9	0,00	15
14	96,67	28,70	55,0	12,1	100,00	24,6
15	39,13	31,33	34,8	25,0	100,00	25,9
16	50,51	16,40	13,5	9,2	54,69	23,9
17						
18	63,77	23,46	36,2	10,6	37,52	25,2
19						
średnia wartość dla województwa	42,3	23,00	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
średnia wartość dla miasta	41,6	22,68	19,9	29,7	54,72	23,7

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Zbiornicze zestawienie wskaźników w podsystemie przestrzennym pokazuje, że obszary z największą ilością negatywnych wartości wskaźników, to jednostki nr 4 (Śródmieście I), 5 (Przedmieście), 6 (Południe Rozwojowe) oraz 14 (Piaski II).

Należy zauważyć, że we wszystkich jednostkach, w których wystąpiła największa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, występuje także dodatkowo przekroczenie średniej miasta w co najmniej jednym wskaźniku ze sfery przestrzennej.

Tabela 25. Ilość wskaźników o negatywnych wartościach w podsystemie przestrzennym w podziale na jednostki

Numer jednostki	Ilość wskaźników kluczowych o wartościach poniżej średnia dla miasta	Ilość wskaźników fakultatywnych o wartościach poniżej średnia dla miasta	Łączna ilość wskaźników poniżej średniej dla miasta
1.	0	3	3
2.	2	1	3
3.	1	2	3
4.	1	3	4
5.	1	3	4
6.	1	3	4
7.	0	1	1
8.	1	1	2
9.	1	1	2
10.	1	2	3
11.	0	2	2
12.	0	3	3
13.	1	1	2
14.	1	3	4
15.	0	3	3
16.	2	0	2
17.	-	-	-
18.	1	2	3
19.	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

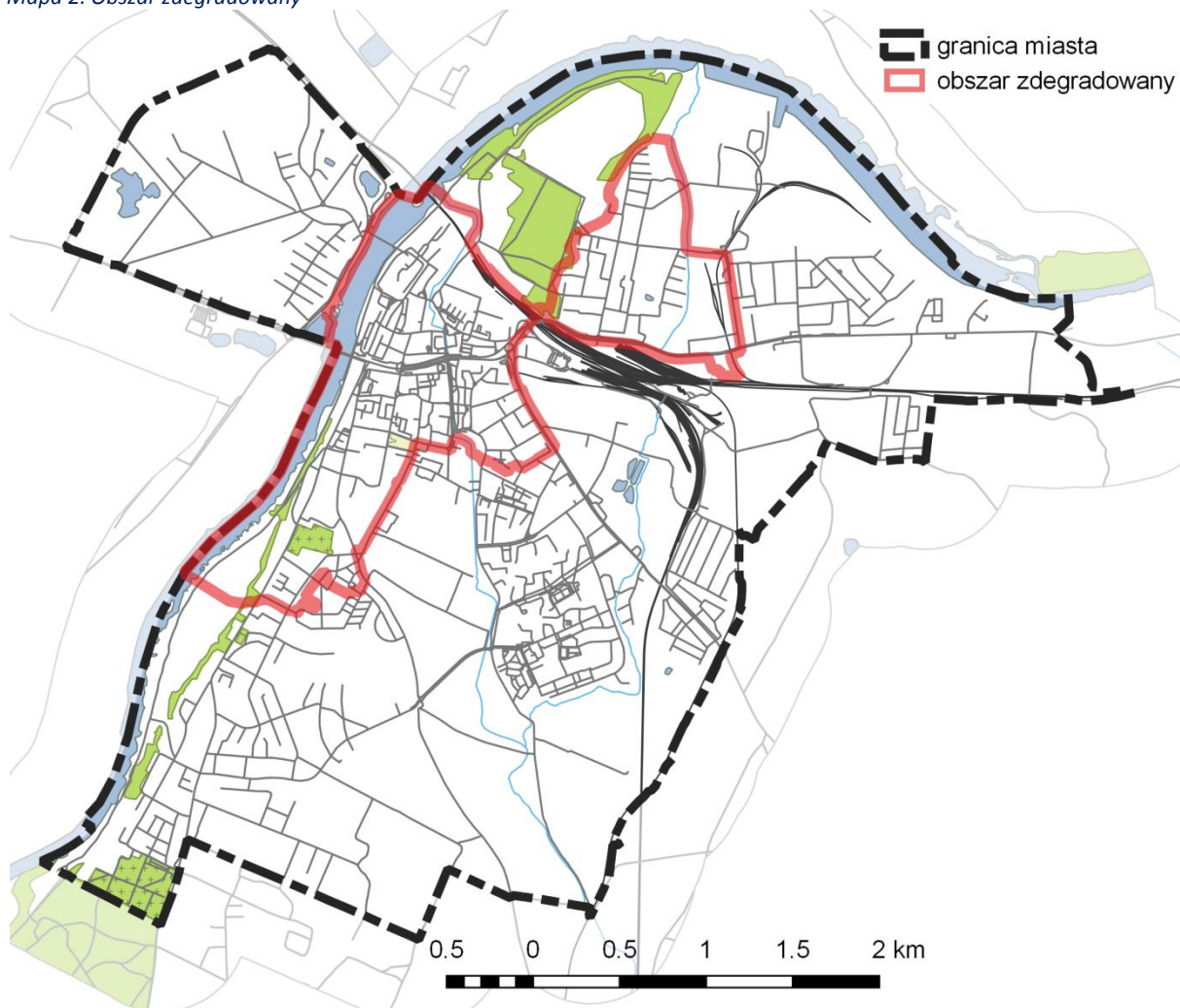
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Po przeprowadzeniu analizy w podsystemach społecznym, gospodarczym i przestrzennym dokonano standaryzacji obliczonych wskaźników i obliczono wskaźnik syntetyczny. Pozwoliło to określić, które jednostki są dotknięte degradacją w największym stopniu. Po zastosowaniu tego wskaźnika, jako najbardziej zdegradowane obszary określono kolejno jednostki: 5 (Przedmieście), 3 (Centrum II), 15 (Rakowiec), 4 (Śródmieście I), 2 (Centrum I), 13 (Tereny kolejowe), 14 (Piaski II), 18 (Piaski). Jednostki 13, 14, 15 stanowią obszary o niewielkiej liczbie ludności, a więc zgodnie z wytycznymi Urzędu Marszałkowskiego, nie są to obszary preferowane do objęcia kompleksowymi programami rewitalizacyjnymi. W związku z powyższym, **jako obszar zdegradowany wskazano jednostki: 5 (Przedmieście), 3 (Centrum II), 4 (Śródmieście I), 2 (Centrum I), 18 (Piaski).**

Tabela 26. Ocena stopnia degradacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych – wskaźnik syntetyczny

NUMER JEDNOSTKI	Liczba osób korzystających z zasilków pomocy społecznej na 1000 ludności	Odsetek osób drugotwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Liczba osób z przyznaniem zasiłkami stałymi na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych na 1000 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1000 mieszkańców	promocji do następnej klasy w latach 2010-2014 na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba przestępstw najgroźniej uciążliwych dla społeczeństwa na 100 mieszkańców	Liczba "Niebieskich Kart" na 1000 mieszkańców	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Liczba aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w ogólnej liczbie budynków	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę [m ²]	Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej liczbie budynków o funkcji mieszkalnej	Odsetek obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie zabytków	Odsetek usług gminnych wymagających remontu lub modernizacji	Odsetek budynków mieszkalnych generujących emisje niskie w ogólnej ich liczbie	suma wskaźników podsystem społecznego	suma wskaźników podsystem gospodarczy	suma wskaźników podsystem przestrzenny	WYNIK - średnia ważona	
1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,68	0,04	0,36	0,41	0,00	1,08	0,16	
2	0,53	0,00	0,62	0,72	0,45	2,54	0,01	0,03	0,51	0,00	2,74	0,00	0,00	0,00	0,76	0,46	0,42	0,00	0,00	0,00	5,41	2,74	1,64	1,16	
3	1,38	1,59	0,69	0,45	1,42	0,00	1,71	0,82	0,00	0,00	0,00	0,09	1,54	0,12	1,10	0,00	2,36	0,17	0,00	0,00	8,06	1,74	3,63	1,61	
4	0,64	0,70	0,25	0,84	0,51	0,30	0,71	0,13	0,00	1,39	0,93	0,18	0,50	0,24	0,99	0,00	1,99	1,50	0,00	0,55	5,47	1,85	5,02	1,42	
5	1,73	1,56	1,66	2,25	2,00	0,33	1,66	1,02	0,00	0,46	0,00	0,14	1,29	0,22	0,33	0,00	0,88	1,01	0,18	0,14	12,68	1,64	2,54	2,11	
6	0,75	0,00	0,07	0,00	1,18	0,00	0,00	0,25	0,56	0,00	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00	1,61	0,45	0,07	0,00	0,52	2,81	0,21	2,64	0,66	
7	0,00	0,05	0,00	0,25	0,00	0,61	0,00	0,00	0,00	0,17	0,11	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,53	0,00	0,00	0,00	1,08	0,25	0,53	0,22	
8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19	0,00	0,28	0,00	0,65	0,00	0,23	0,00	0,00	0,00	0,47	0,88	0,14	
9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,81	0,07	0,42	0,00	0,00	0,00	1,69	0,00	1,07	0,00	0,00	0,00	0,88	0,42	2,76	0,43	
10	0,00	0,00	0,49	0,00	0,00	0,74	0,00	0,00	0,41	1,08	0,00	0,00	0,21	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	1,30	0,31	2,72	0,21	1,87	0,57	
11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21	0,28	0,00	0,04	0,49	0,05	
12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,63	0,33	0,28	0,21	1,05	0,16	
13	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00	0,04	0,09	0,00	3,53	0,00	0,00	0,00	1,60	0,00	2,03	0,00	0,00	0,83	0,00	0,00	3,85	1,60	2,86	0,96	
14	0,00	2,01	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,28	0,02	0,00	0,43	1,91	0,00	1,61	0,00	1,30	0,21	2,05	0,73	5,04	0,85	
15	0,00	0,10	2,70	0,00	0,00	0,79	0,00	2,64	2,20	0,00	0,00	0,00	0,65	0,00	0,00	0,00	0,68	0,00	1,30	0,52	8,43	0,65	2,51	1,44	
16	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,96	0,00	0,60	0,00	0,06	0,00	0,01	0,31	1,17	0,00	0,00	0,00	0,05	1,58	0,07	1,52	0,37	
17																									
18	0,60	0,28	0,00	0,31	0,59	0,78	0,67	0,00	0,22	0,00	0,30	0,16	0,16	0,20	0,77	0,00	0,75	0,00	0,00	0,36	3,46	0,82	1,88	0,73	
19																									

Mapa 2. Obszar zdegradowany

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

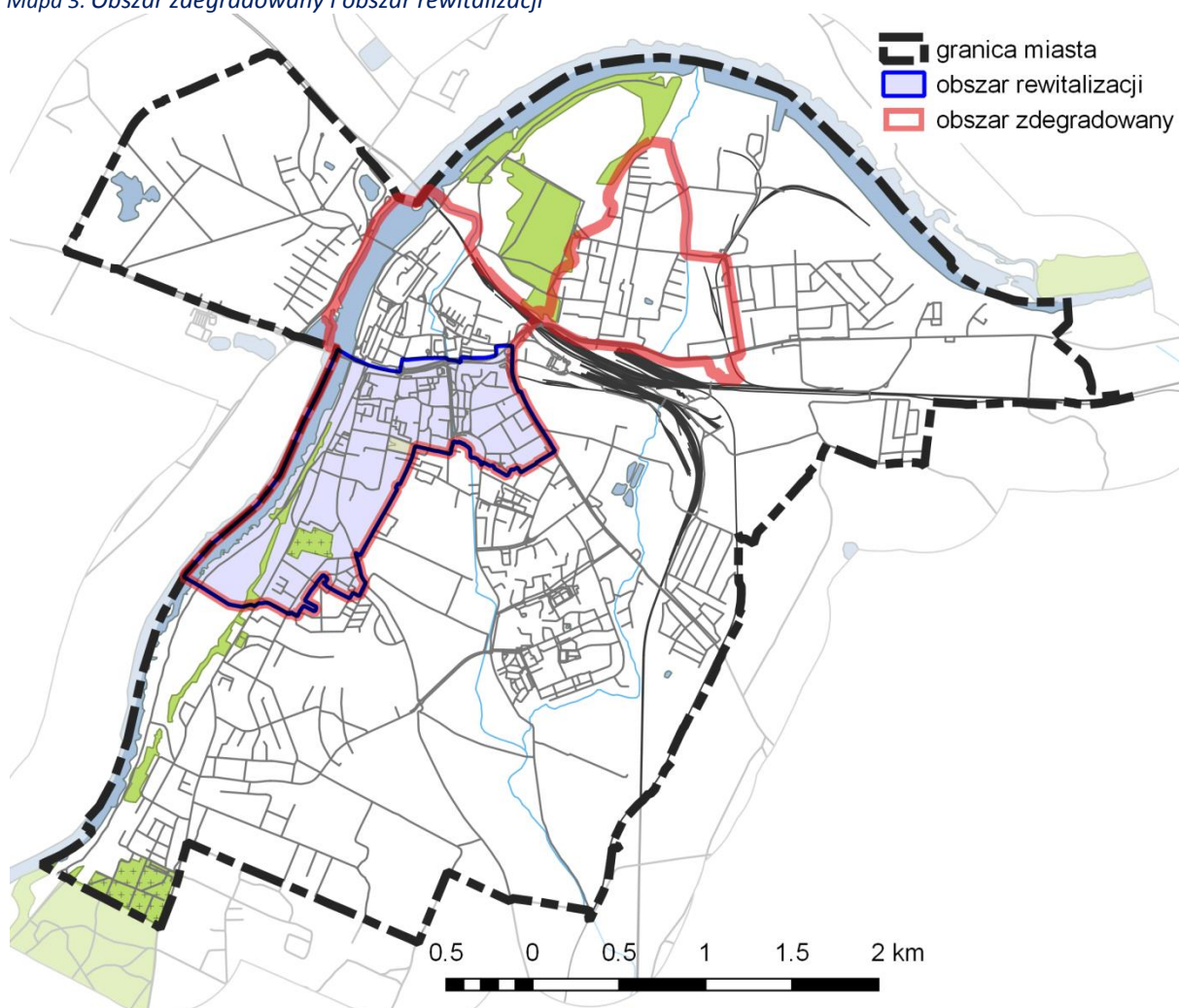
Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym, z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Zazwyczaj jako obszar rewitalizacji określa się część obszaru zdegradowanego, ponieważ pozwala to skoncentrować działania na mniejszym obszarze, a przez to osiągnąć lepszy efekt. Również w Malborku zdecydowano się wskazać, jako obszar rewitalizacji, 3 z 5 jednostek urbanistycznych, które po przeprowadzonej analizie zaliczono do obszaru zdegradowanego. Są to jednostki nr: 5 (Przedmieście), 3 (Centrum II), 4 (Śródmieście I). Spośród wszystkich jednostek, to właśnie te trzy można określić, jako obszary najbardziej zdegradowane w mieście. W dwóch pozostałych jednostkach wchodzących w skład obszaru zdegradowanego, czyli w jednostce nr 2 (Centrum I) oraz 18 (Piaski), analizowane wskaźniki przyjmowały korzystniejsze wartości.

Wszystkie jednostki wchodzące w skład obszaru rewitalizacji mają istotne znaczenie dla rozwoju Malborka. Jednostki nr 3 oraz 4 stanowią historyczną część miasta, natomiast jednostka nr 5 jego historyczne przedmieście. Atutem każdej z nich jest stosunkowo duży odsetek zabytkowej zabudowy.

Obecnie ta część miasta, w szczególności jednostka nr 3 (Centrum II), pełni istotną funkcję usługową o znaczeniu ogólnomiejskim. Znajdują się tutaj również ważne dla mieszkańców instytucje, ośrodki usług publicznych.

Prowadzenie zintegrowanych, kompleksowych działań rewitalizacyjnych na tym obszarze daje szansę na osiągnięcie pozytywnych rezultatów i trwałe wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego.

Mapa 3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

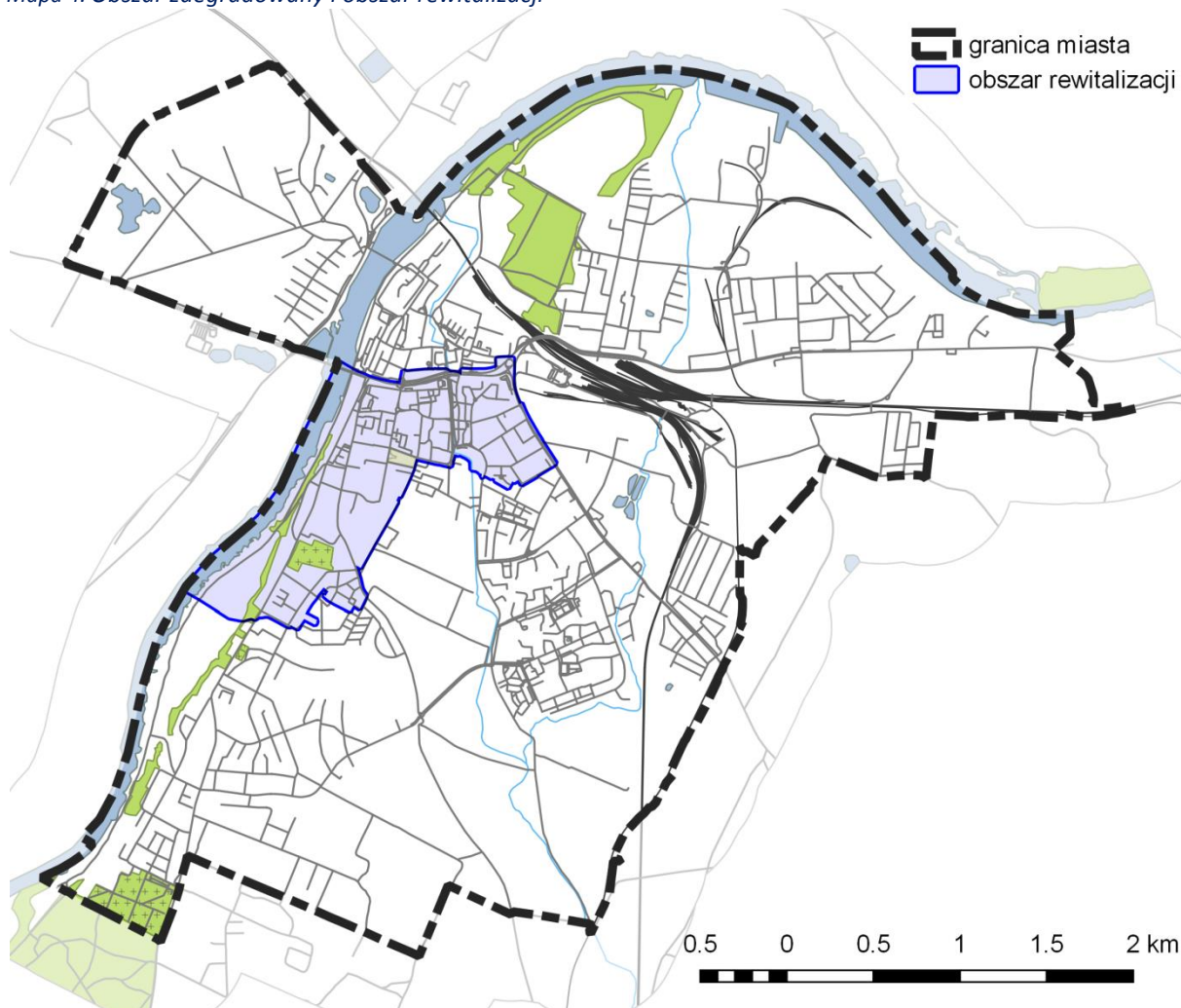

Źródło: opracowanie własne

Zakres przestrzenny obszaru rewitalizacji wyznaczają granice poszczególnych jednostek urbanistycznych tj. Centrum II, Śródmieścia i Przedmieścia. Jest to w większości obszar szeroko pojętego centrum miasta rozciągający się na południe od Alei Rodła, pomiędzy rzeką Nogat a ul. Generała Wł. Sikorskiego. Obszar rewitalizacji tworzy zatem zwarty teren w centralnej części miasta o powierzchni 141,91 ha, zamieszkały przez 10 993 osób.

Mapa 4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w Malborku stanowi 8,2% powierzchni miasta i jest zamieszkiwany przez 29,61% ludności Malborka²⁴.

Granice obszaru rewitalizacji od zachodu wyznacza rzeka Nogat, a następnie, idąc zgodnie z ruchem wskazówek zegara ulice: al. Rodła, 17 Marca, Poczty Gdańskiej, al. Rodła, Tadeusza Kościuszki, Generała Władysława Sikorskiego, Generała Józefa Bema, Juliana Fałata, następnie po granicach działek przecina ulicę Marii Konopnickiej i dalej wzdłuż Młynówki Malborskiej, następnie ulice: Adama Mickiewicza, Grunwaldzka, Jagiellońska, aleja Sprzymierzonych, Zakopiańska, Jana III Sobieskiego, plac Stanisława Małachowskiego, następnie po granicach działek przecina ulicę Wincentego Pstrowskiego, ulica Mieszka I, następnie po granicy działek do alei Sprzymierzonych i dalej po granicy działek do ul. Władysława Jagiełły, Zygmunta Starego, al. Sprzymierzonych, Adama Asnyka, 500 – lecia i po granicy działek do rzeki Nogat.

²⁴ Obliczenia na podstawie danych na 31.XII.2016 r. otrzymanych z Urzędu Miasta

4.2 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze społecznej

Diagnoza społeczna została opracowana na podstawie wielu istniejących dokumentów i badań przeprowadzonych w mieście Malborku. Zaczerpnięto z nich opisy charakteru istniejących problemów, wyniki analizy wskaźnikowej oraz wyniki badań opinii mieszkańców poszczególnych dzielnic – jednostek urbanistycznych.

Diagnoza została podzielona na części – począwszy od informacji zbieranych i przedstawianych na poziomie całej gminy, gdzie korzystano z istniejących map miasta Malborka podzielonego na jednostki urbanistyczne, które obrazowały zróżnicowanie wewnątrzmijskie problemów (analiza wskaźnikowa) oraz opisy problemów społecznych i ich uwarunkowań przedstawionych również w formie wykresów, opracowanych na podstawie analizy dokumentów i wyników badań społecznych. Na zakończenie zostały przedstawione informacje związane z dotychczasowymi działaniami rewitalizacyjnymi oraz potencjałem partnerów społeczno-gospodarczych. W diagnozie zastosowano szczególnie:

ANALIZĘ DOKUMENTÓW

1. „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka, etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji”, Urząd Miasta Malborka, marzec 2015r. Do diagnozy zostały zaczerpnięte informacje dotyczące analizy wskaźnikowej problemów społecznych w tym m.in. bezrobocia, przestępczości, zasiłków pomocy społecznej (opracowanej na podstawie Wytycznych RPO WP 2014-2020), przeprowadzonej w skali całego miasta. Dokument prezentuje informacje o ogólnych problemach zobrazowanych na mapie miasta podzielonej na jednostki urbanistyczne. Mapy pokazują zróżnicowanie problemów wewnątrzmijskich, co również zostało wprowadzone do diagnozy.
2. „Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień dla miasta Malborka na rok 2014”, przyjęty przez Radę Miasta Malbork. Z dokumentu zaczerpnięto informacje o charakterze problemu uzależnień, wskazano kogo dotyczy.
3. „Zawody deficytowe i nadwyżkowe, powiat malborski informacja sygnałna za 2015 r.”, dokument Państwowego Urzędu Pracy w Malborku, luty 2016. Dokument prezentuje zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz ich wpływ na rynek pracy w Malborku. Informacje pozyskane z analizy dokumentu zostały powiązane z bezrobociem i niskim wykształceniem bezrobotnych zdiagnozowanym w obszarze rewitalizacji.
4. „Program Współpracy Miasta Malbork z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami ze sfery pożytku publicznego na rok 2016”, Uchwała Nr XIV/128/2015 Rady Miasta Malborka z dnia 26 listopada 2015 r.
5. Wyniki otwartego konkursu ofert na poszczególne zadania planowane do podjęcia w sferze społecznej zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej, z których zaczerpnięto informacje o liczbie organizacji, zadaniach podejmowanych w ramach współpracy urzędu miasta i partnerów w roku 2017.
6. Informacja o misji, celach, zadaniach Malborskiej Rady Organizacji Pozarządowych (MROP), z której zaczerpnięto informacje o zakresie współpracy społeczno-gospodarczej.
7. Regulamin Rady Gospodarczej przy Burmistrzu Miasta Malborka, z którego zaczerpnięto informacje o zakresie współpracy miasta i podmiotu.
8. Informacje źródłowe Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku, 2016.

ANALIZĘ WYNIKÓW BADAŃ SPOŁECZNYCH

1. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym oraz wytyczne do aktualizacji programu rewitalizacji miasta Malborka”, EU- CONSULT Sp.z.o.o. na zlecenie Urzędu Miasta Malborka – do przeprowadzenia diagnozy zostały zaczerpnięte informacje wynikające z przeprowadzonych badań społecznych z mieszkańcami poszczególnych dzielnic – jednostek urbanistycznych. Miało to służyć potwierdzeniu przez mieszkańców zauważonych w analizie wskaźnikowej zjawisk oraz jednoznacznym wskazaniu ich przestrzennej lokalizacji. Dlatego zaczerpnięto z dokumentu wyniki opinii mieszkańców w postaci szczegółowych opisów i zestawień problemów społecznych oraz cytatów wypowiedzi poszczególnych mieszkańców, które wynikają z:
  - A. Wywiadów kwestionariuszowych z mieszkańcami miasta (PAPI),
  - B. Dyskusji (FGI) z udziałem osób będących przedstawicielami różnych grup interesariuszy rewitalizacji. W dyskusji uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych, przedsiębiorcy i osoby aktywne społecznie. Wszyscy uczestnicy badania byli mieszkańcami Malborka,
  - C. Indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) przeprowadzonych z 15 mieszkańcami miasta. Badani reprezentowali różne środowiska i grupy. Populację badania stanowili przedsiębiorcy, przedstawiciele ośrodków kultury, przedstawiciele ośrodków edukacji, przedstawiciele służby zdrowia, przedstawiciele służb bezpieczeństwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, działacze społeczni, przedstawiciele różnych grup mieszkańców, pracownicy Urzędu Miasta. Respondentów poproszono o ogólną ocenę sytuacji społecznej w obszarze rewitalizacji.
2. „Raport z procesu włączania społecznego w proces opracowania Programu Rewitalizacji Miasta Malborka. Wyniki konsultacji społecznych z lat 2015—2017”, Urząd Miasta Malbork. Konsultacje społeczne były przeprowadzone czterech etapach oraz w różnych formach, w tym: otwartych spotkaniach, wywiadach indywidualnych, internetowych ankietach, wnioskach składanych pisemnie, debatach, spotkaniach z Młodzieżową Radą Miasta, warsztatach i punktach konsultacyjnych. W konsultacjach uczestniczyli mieszkańcy Malborka, w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele i użytkownicy nieruchomości, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych i władz publicznych oraz jednostek samorządu terytorialnego.
  - w I etapie konsultacji uczestniczyło 500 osób (założenia programu i ustalenie priorytetów),
  - w II etapie konsultacji uczestniczyło 300 osób (zapoznanie mieszkańców z dotychczasowymi pracami nad programem),
  - III etap konsultacji (zapoznanie się mieszkańców z zasięgiem przestrzennym obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji),
  - IV etap konsultacji społecznych dedykowany był mieszkańcom obszaru rewitalizacji.Z dokumentu zaczerpnięto informacje o potrzebach zmian i kierunkach działań wskazanych jako konieczne do podjęcia w procesie rewitalizacji.

W ramach diagnozy szczegółowej sfery społecznej obszaru rewitalizacji zaprezentowano wyniki analizy wskaźnikowej (wskaźniki obowiązkowe i fakultatywne zgodnie z Wytycznymi RPO WP 2014-2020) oraz wyniki badań społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Służyły one zobrazowaniu sytuacji społecznej i zapoznaniu się z opinią o zauważonych problemach i potencjałach społecznych.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w skali całego miasta wskazała, że największy problem obszaru rewitalizacji jest bezrobocie. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku, blisko 34% wszystkich bezrobotnych stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych, natomiast osoby bez doświadczenia zawodowego to 29% nieaktywnych zawodowo. 65% młodych bezrobotnych nie posiada doświadczenia zawodowego. Wynika to z często z kwalifikacji bezrobotnych, które są niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz z braku spójności pomiędzy kierunkami edukacji zawodowej, a rzeczywistymi potrzebami pracodawców (ISCED I - III – 69%, ISCD 4 -21%, ISCD 5 – 10% - os. do 29 r.ż.– dane PUP na 30.11.16 r.).

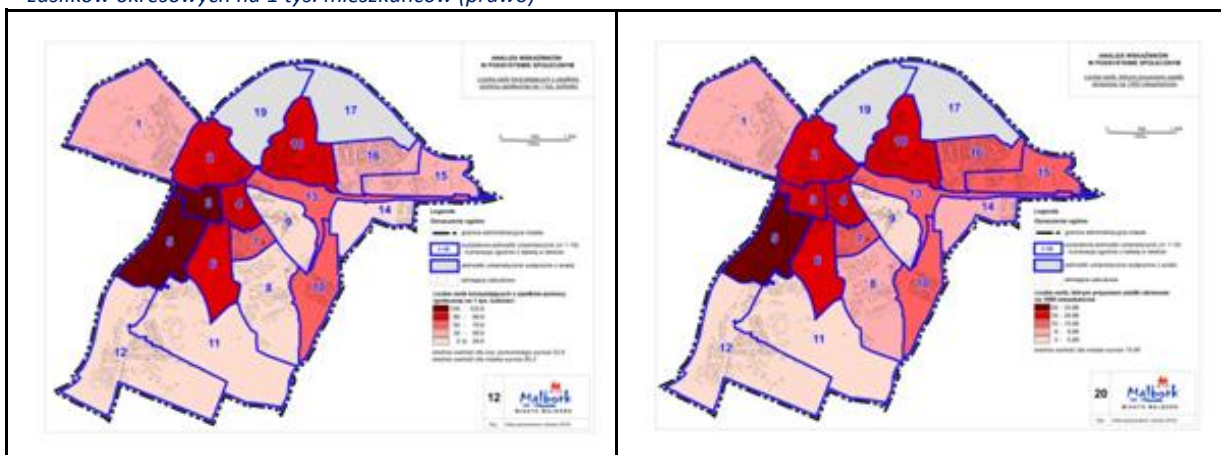
Zdecydowanie najgorzej sytuacja bezrobocia wygląda w przypadku grup defaworyzowanych na rynku pracy (ze względu na wiek, płeć, wykształcenie itp.). W przypadku kobiet defaworyzowanych jest 57%, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych jest to 55%, osób o niskich kwalifikacjach 80%, osób po 50 roku życia 33%, osób niepełnosprawnych 6,5%. Widoczna jest również niechęć pracodawców do zatrudnienia tych osób (stereotypizacja) oraz osób młodych, która jak twierdzą pracodawcy wynika ze stereotypów mówiących o braku zaangażowania młodych pracowników w obowiązki zawodowe lub zobowiązania rodzicielskie (absencje/zwolnienia).

Problem bezrobocia osób młodych jest również powiązany z edukacją oraz ich możliwościami finansowymi. Z jednej strony są to osoby kreatywne, dobrze radzące sobie z nowościami technologicznymi, z drugiej zaś są to w dużej części osoby, które posiadają kwalifikacje niezgodne z własnym profilem osobowości czy predyspozycjami, kształcące się w kierunkach wybranych przez rodzinę i pod ich przymusem. Mają oni również problem z samozatrudnieniem ponieważ pomimo chęci i dobrego pomysłu na biznes (w szczególności dotyczy to osób między 25-29 r. ż. posiadających już doświadczenie zawodowe) czy adekwatnego wykształcenia brakuje im niezbędnego kapitału na uruchomienie działalności.

Z uwagi na koncentrację w obszarze rewitalizacji znacznej liczby osób nieaktywnych zawodowo, również większa niż średnia w mieście jest ilość osób korzystających z pomocy społecznej, w tym zasiłków celowych. Problem ubóstwa często występuje z patologiami społecznymi typu: uzależnienia, wysoki poziom przestępczości.

Obszar rewitalizacji Malborka charakteryzuje wysoki wskaźnik przestępstw skierowanych przeciwko rodzinie i opiece. W zakresie bezpieczeństwa badany wskaźnik przestępstw uciążliwych oraz interwencji straży miejskiej jest nieco wyższy niż średnio dla miasta.

Mapa 5. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców (lewo), Liczba osób korzystająca z zasiłków okresowych na 1 tys. mieszkańców (prawo)

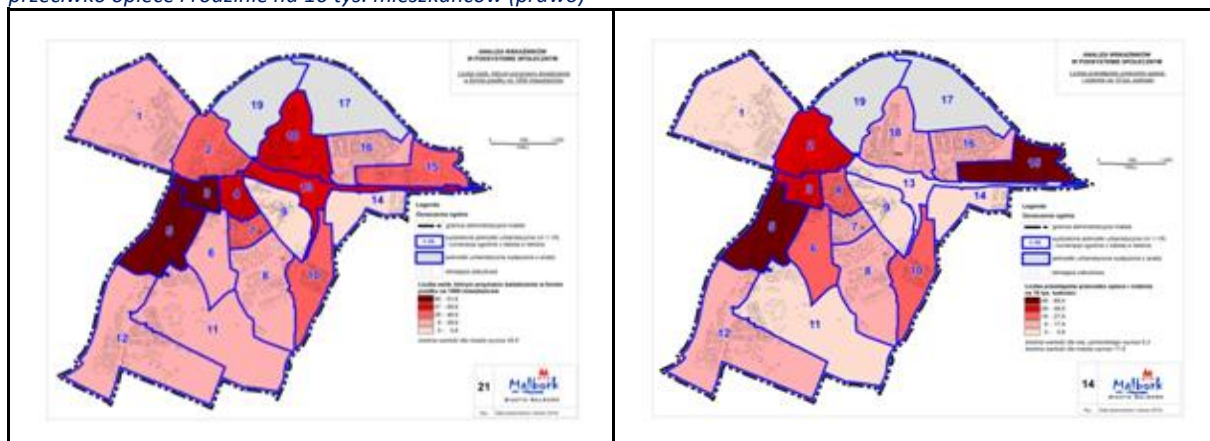

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Wyższy jest również w obszarze rewitalizacji (w stosunku do wartości dla miasta) wskaźnik osób uchylających się od alimentów, liczba osób znęcających się nad rodziną oraz liczba założonych „Niebieskich Kart”. Wyraźnie większy jest również udział dofinansowania do szkolnych posiłków oraz posiłków dla dorosłych.

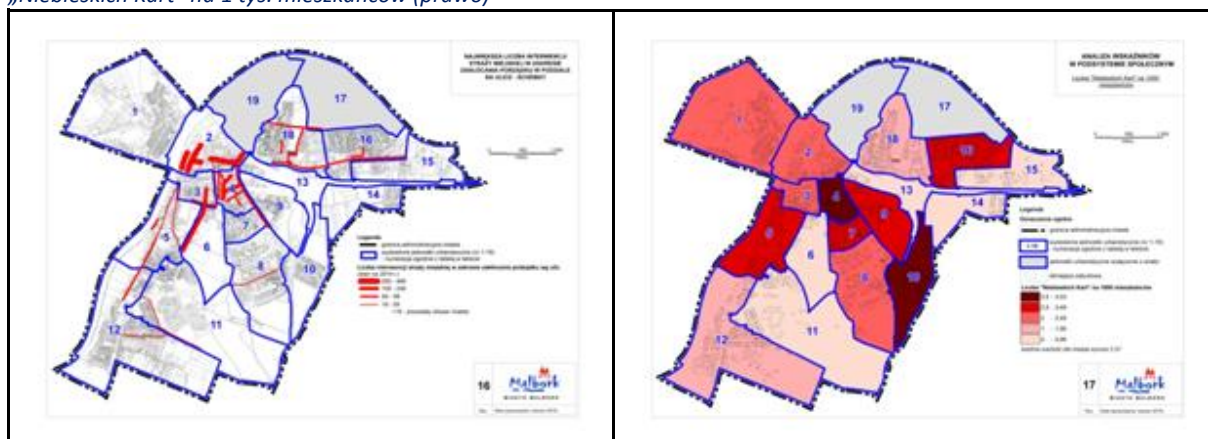
Natomiast uczestnicy konsultacji społecznych przeprowadzonych na etapie wprowadzenia do programu i procesu rewitalizacji wskazywali również problemy osób starszych w tym brak ośrodka opieki dla osób starszych a także dużą liczbę pustostanów i lokatorów nie wywiązujących się z obowiązków finansowych wobec miasta.

Mapa 6. Liczba osób którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1 tys. mieszkańców (lewo), Liczba przestępstw przeciwko opiece i rodzinie na 10 tys. mieszkańców (prawo)

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Mapa 7. Największa liczba interwencji Straży Miejskiej w zakresie zakłócenia porządku w podziale na ulice (lewo), Liczba „Niebieskich Kart” na 1 tys. mieszkańców (pravo)

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Obszar rewitalizacji tworzą trzy graniczące ze sobą jednostki urbanistyczne tj. 3, 4 i 5, w których następują o różnym natężeniu takie same problemy społeczne. Dlatego warto je przedstawić w odniesieniu do poszczególnych jednostek obszaru rewitalizacji.

- jednostka urbanistyczna 3 (obszar Centrum II). Istotnym problemem społecznym zauważonym w badaniach ankietowych (PAPI) w jednostce urbanistycznej 3 jest **bezrobocie** (61% ankietowanych zamieszkałych na tym obszarze zauważyło, że problem dotyczy ich miejsca zamieszkania) oraz **nadużywanie alkoholu** (50%). Zauważalne zostało również zwiększone natężenie problemów **ubóstwa** (49%) i **niskiego poziomu wykształcenia** (31%). To ostatnie pośrednio wpływa na **trudne warunki mieszkaniowe** (20%). Bezrobocie jako zagadnienie najbardziej problematyczne potwierdzają również statystyki dotyczące występowania zjawiska w najbliższym otoczeniu mieszkańców tej jednostki – blisko jedna piąta badanych metodą ankietową (PAPI) potwierdziła, że oni sami lub ktoś z ich rodziny należy do osób bezrobotnych. Z kolei problem uzależnienia któregoś z członków rodziny od alkoholu dotyczy blisko połowy uczestników badania. Problemem tej części obszaru rewitalizacji jest również **zazywanie narkotyków**, z którym wśród członków rodziny zetknęło się 12% mieszkańców. Mieszkańcy jednostki potwierdzają występowanie problemu wykluczenia społecznego wśród osób uzależnionych (21% ankietowanych wskazało osoby uzależnione jako dotknięte problemem wykluczenia społecznego), a **najbardziej narażone na wykluczenie społeczne są osoby bezrobotne** (36%).
- jednostka urbanistyczna 4 (obszar Śródmieścia I), charakteryzuje się wysokim **poziomem bezrobocia**, który dotyka osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (75% ankietowanych w badaniu PAPI zamieszkałych w tej części obszaru rewitalizacji uważa, że problem dotyczy ich miejsca zamieszkania), wzmożonym problemem występowania zjawiska **ubóstwa** (53%), **trudnymi warunkami mieszkaniowymi** (46%), wysokim **wskaźnikiem osób nadużywających alkoholu** (54%), **niskim poziomem wykształcenia** (30%) oraz **problemem korzystających z narkotyków/używek** (14%). Mieszkańcy jednostki korzystają również z **zasiłków pomocy społecznej** – 28% uczestników badania korzysta z pomocy instytucjonalnej lub ma w najbliższej rodzinie osobę, która z niej

korzysta. Jednym z najistotniejszych problemów jest również **przemoc domowa** – ponad 30% respondentów powiedziało, że miało styczność ze zjawiskiem przemocy domowej (problem ten występuje wśród ich znajomych, sąsiadów bądź kolegów), natomiast 14% badanych metodą PAPI odmówiło odpowiedzi na to pytanie. Około połowa respondentów wskazała, że **problem nadmiernego spożywania alkoholu** dotyczy ich rodzin bądź znajomych. Co dziesiąty mieszkaniec tego obszaru wskazał, że problem dotyczy kogoś z ich najbliższych. Zdaniem 40% ankietowanych osoby uzależnione stanowią grupę wykluczoną społecznie. **Problem wykluczenia społecznego** dotyczy przede wszystkim osób bezdomnych (wskazało tak 48% badanych), ale również osób niepełnosprawnych (28%), ofiar patologii życia rodzinnego (28%), osób chorych psychicznie (27%), osób długotrwale bezrobotnych (24%), opuszczających zakłady karne i poprawcze (23%), samotnych seniorów (19%) oraz osób homoseksualnych (18%). W jednostce 4 występuje również **duża liczba przestępstw i wykroczeń** (14%). Badania społeczne pokazują, że najdotkliwszym problemem jest jednak bezrobocie – 29% ankietowanych zamieszkujących tę jednostkę wskazało, że oni sami lub ktoś z ich rodziny należy do osób bezrobotnych.

- jednostka urbanistyczna 5 (obszar Przedmieście). Jako największy problem respondenci wskazali wysoki poziom **bezrobocia** (47%). **Ubóstwo** jako kolejny problem w tej części obszaru rewitalizacji wskazany został przez ponad jedną trzecią (36%) respondentów. Podobnie jak w przypadku całego obszaru rewitalizacji, problemem jest również **uzależnienie od alkoholu i zażywania narkotyków bądź substancji psychoaktywnych**. 46% badanych było zdania, że osoby uzależnione należą do osób wykluczonych społecznie. Osoby biorące udział w badaniu PAPI **do grup narażonych na wykluczenie społeczne** zaliczyły również osoby bezdomne (33%), osoby chore psychicznie (26%), długotrwale bezrobotne (25%), opuszczające zakłady karne i poprawcze (15%) oraz osoby niepełnosprawne i ofiary patologii życia rodzinnego (po 8%).

W obszarze rewitalizacji zaobserwowano katalog problemów społecznych, które można uszeregować według ważności. Ustalono priorytet 1 i 2. Wynikają one z częstotliwości występowania problemu oraz jego ważności w kontekście konieczności niwelowania problemu ze względu na jego oddziaływanie na sferę społeczno-gospodarczą obszaru rewitalizacji jak i całego miasta Malbork.

Priorytet 1

1. wysoki poziom bezrobocia, w tym przede wszystkim bezrobocia długotrwalego,
2. starzenie się społeczeństwa wynikająca z emigracji zarobkowej ludzi młodych.
3. niski poziom kształcenia i edukacji,

Priorytet 2

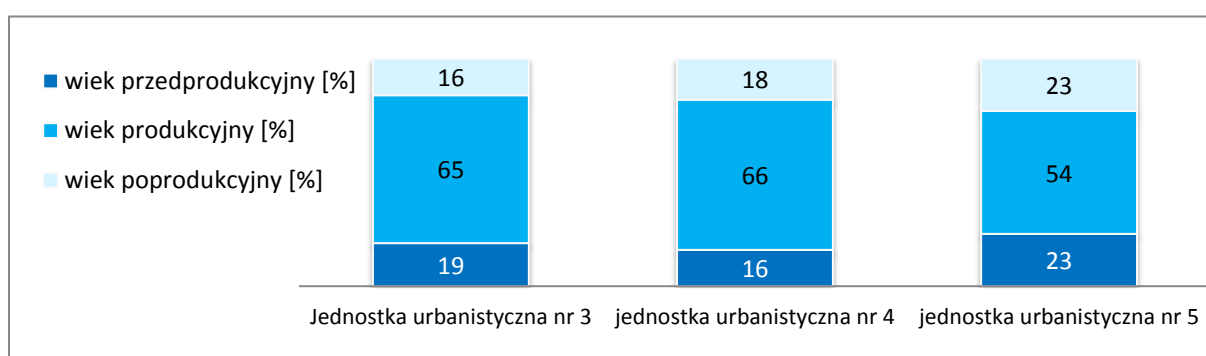
1. ubóstwo i korzystanie z zasiłków pomocy społecznej,
2. wykluczenie społeczno-ekonomiczne, spowodowane niskimi dochodami mieszkańców, nadużywaniem alkoholu i środków psychotropowych,
3. niski poziom bezpieczeństwa, w tym liczne przypadki przemocy w rodzinie,
4. wysoki odsetek osób w wieku podeszłym pozbawionych opieki najbliższych.

Szczegółowy opis zakresu problemów i potencjałów społecznych

Jednym z istotnych zagadnień wpływających na sferę społeczną obszaru rewitalizacji jest struktura demograficzna ludności według ekonomicznych grup wieku oraz zjawiska demograficzne - starzenie się społeczeństwa. Zdecydowanie największy udział osób w wieku poprodukcyjnym odnotowano w przypadku jednostki 5 (23%), jednakże zjawisko starzenia się społeczeństwa nie jest na tym terenie aż tak widoczne ze względu na zdecydowanie wyższy, aniżeli w pozostałych jednostkach urbanistycznych odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (23%). Proces starzenia się społeczeństwa jest jednak pewną tendencją, która powoli następuje w obszarze rewitalizacji. W jednostkach 3 i 4 struktura ludności charakteryzuje się wysokim udziałem osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 11. Struktura ludności jednostek urbanistycznych – obszaru rewitalizacji - według ekonomicznych grup wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: *Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka*.

Potrzeby wynikające z procesu starzenia się społeczeństwa zostały silnie zasygnalizowane w trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych przeprowadzonych na etapie wprowadzenia do programu i procesu rewitalizacji. Mieszkańcy wskazywali konieczność zapewnienie przestrzeni i działań dedykowanych seniorom (np. w postaci Klubów Wzajemnej Pomocy, przestrzeń dla seniorów, zajęcia dla seniorów).

Jednym z problemów wskazanych przez respondentów w badaniu IDI była także emigracja zarobkowa ludności. Młodzi wyjeżdżają na studia i nie wracają już do Malborka, co często wynika z braku perspektyw na zatrudnienie w mieście. Problem emigracji ludzi młodych jest również jedną z przyczyn postępującego starzenia się społeczności Malborka. W opinii respondentów na skutek braku miejsc pracy i perspektyw dla ludzi młodych nasilają się pozostałe problemy związane z niekorzystną sytuacją demograficzną miasta. W opinii respondentów (FGI) najważniejszym działaniem, które należy podjąć w celu zatrzymania młodych ludzi w Malborku jest zapewnienie możliwości kształcenia się, rozwoju oraz nabywania kompetencji niezbędnych do funkcjonowania na lokalnym rynku pracy.

Problem emigracji zarobkowej dotyczy przede wszystkim młodzieży. Spośród osób, które wyjeżdżają wraca może jedna na piętnaście.

Można próbować wiązać ludzi z miejscem, wytwarzając patriotyzm lokalny. To rzecz trudna, ale możliwa. Gdyby się udało stworzyć takie powiązanie, że „zostaję, bo to miasto jest dla mnie ważne” to byłoby dobrze. Szkoła do tego nie przygotowuje, szkoła uczy nas jedynie ogólnych rzeczy. Musi się pojawić ktoś, kto uświadamia młodym, że są tu potrzebni i chcą tu zostać. Jest taka strona

Marienburg.pl, która przekonała kilkadziesiąt osób o tym, że są z Malborka i są tutaj potrzebni i to jest sukces.

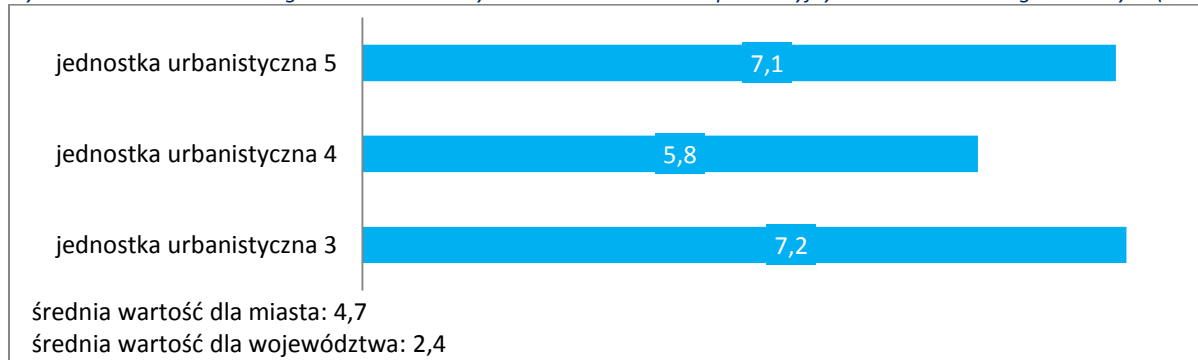
Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania IDI z mieszkańcami miasta)

BEZROBOCIE: Analizując wyniki badań (PAPI), można zauważyć, że największym problemem społecznym na całym obszarze rewitalizacji jest **bezrobocie**, a w szczególności bezrobocie długotrwałe oraz powiązana z nim trudna sytuacja ekonomiczna mieszkańców (ubóstwo, bezdomność itd.). Są to osoby młode lub bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Bezrobocie i brak regularnych przychodów pozwalających na zaspokojenie potrzeb prowadzą do **ubóstwa**. Niewystarczające zasoby ekonomiczne uniemożliwiają pełną aktywność społeczną, co jest spowodowane między innymi trudną sytuacją lokalnego rynku pracy (brak miejsc pracy i ich niska jakość).

Zdaniem ankietowanych zamieszkujących obszar rewitalizacji wysokie natężenie zjawiska bezrobocia w znacznym stopniu jest konsekwencją niedostatecznej liczby ofert pracy w mieście. Pracodawcy zgłaszają niski popyt na pracę – powstaje mało nowych etatów, przez co osoby zainteresowane podjęciem pracy mają znaczne trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Na to nakłada się również problem struktury istniejących podmiotów gospodarczych, ponieważ w mieście przeważają jednoosobowe podmioty gospodarcze prowadzące działalność usługową z małym zapleczem finansowym, dla których koszty związane z utrzymaniem nowego lub niedoświadczonego pracownika są zbyt wysokie. Na potwierdzenie małej liczby ofert pracy można przytoczyć dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku według, których na 1 ofertę przypadało 21 os. bezrobotnych, a wśród zgłoszonych ofert 46% stanowiły miejsca pracy subsydiowanej ze środków Funduszu Pracy (dane na 2016 rok).

Respondenci w badaniu IDI jako powód bezrobocia osób w ich najbliższym otoczeniu wskazywali również nieodpowiedni wiek osób potencjalnie zainteresowanych podjęciem pracy, brak odpowiednich umiejętności twardych i miękkich w tym brak odpowiedniego wykształcenia i zbyt niskie wynagrodzenie oferowane przez pracodawców, zbyt małe doświadczenie zawodowe. Największy odsetek osób długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym odnotowano w obszarze rewitalizacji a zwłaszcza w jednostce urbanistycznej 3 i 5. Jest on zdecydowanie wyższy niż wartość dla całego miasta i regionu.

Wykres 12. Odsetek osób długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w obszarach zdegradowanych (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych (...)

Problem bezrobocia wśród osób w wieku powyżej 50 lat jest dotkliwy ponieważ takie osoby ze

względem na niższą mobilność nie mają możliwości poprawienia swojej sytuacji. Brak możliwości znalezienia pracy skutkuje ograniczonymi funduszami, przez co nie są oni w stanie zakupić wszystkich pożądanych dóbr i usług.

Jest to na pewno problem ludzi w wieku około 50-ki, ludzi już po przejściach zawodowych. Młodzi są może bardziej mobilni, jeszcze nie mają rodzin i mogą zmienić miejsce zamieszkania, a starsi mają problem, nawet z dojazdami do pracy.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania IDI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

Główną przyczyną wysokiego bezrobocia jest mentalność długotrwale bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy nie są skłonni do podjęcia pracy zarobkowej oraz nie są zainteresowani stabilizacją.

Ze względu na niską motywację do podjęcia pracy nawet gdy jest prowadzona rekrutacja pracowników do zakładów w innych miastach, gdzie pracodawcy oferują zapewnienie transportu, dojazd do pracy, najczęściej zgłasza się zaledwie kilka osób. Ponadto problemem są pracujący w szarej strefie, którzy widnieją w statystykach, pobierają zasiłki i dodatkowo czerpią dochody, które są z pracy, ale ich nie wykazują.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania FGI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

Problem ze znalezieniem pracy dotyczy zarówno osób bez wykształcenia, jak i osób wykształconych. Na rynku pracy w Malborku według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku potrzeba wysoko wyspecjalizowanych i doświadczonych osób zwłaszcza kadry zarządzającej produkcją i handlem, doradców finansowych, robotników przemysłowych i rzemieślników, pielęgniarek, informatyków czy wykwalifikowanych pracowników budowlanych. Za to zawodów, które są w nadwyżce jest wiele od fryzjerów, ogrodników i kucharzy, po operatorów maszyn do obróbki drewna, ślusarzy, mechaników, osób zajmujących się księgowością i rachunkowością aż po zawody maksymalnie nadwyżkowe takie jak: rolnicy, strażacy, operatorzy maszyn przemysłu włókienniczego czy maszyniści kotłów parowych.

W opinii badanych (IDI) działania związane z aktywizacją osób długotrwale bezrobotnych wymagają wsparcia psychologa, ponieważ osoby te same z siebie nie znajdują motywacji do zmiany swojej sytuacji. Jak wynika z danych PUP w Malborku osoby pozostające bez pracy często nie posiadają świadomości własnych zasobów, potencjału i predyspozycji, niejednokrotnie źle obrali również ścieżkę zawodową.

Mogę powiedzieć z własnego doświadczenia. Moje dzieci wyjechały z Malborka, bo nie było pracy. Więc dotyczy to ludzi młodych, ale dotyczy to również tych, którzy wybrali taki styl życia świadomie.

Wydaje mi się, że problem bezrobocia dotyka w tej chwili wszystkich w Polsce. To są nie tylko osoby bez wykształcenia, ale ja nie mam dnia, żeby tutaj nie przychodziły wykształcone dziewczyny szukające pracy. To są zarówno osoby młode, jak i w średnim wieku i starsze. Wydaje mi się, że ten problem jest duży.

Z takimi ludźmi długotrwale bezrobotnymi to jest bardzo trudno. Oni muszą mieć opiekę dobrych psychologów, którzy pomagają im tę barierę powrotu do pracy przekroczyć. To na pewno nie jest łatwe zadanie. Natomiast wiem, że takie wypadki się zdarzają i takim ludziom się też udaje.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym (badania IDI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

UBÓSTWO I KORZYSTANIE Z POMOCY SPOŁECZNEJ: Badani ocenili (IDI), iż najważniejsze problemy społeczne obszaru rewitalizacji Malborka to również niewystarczający poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego i ubóstwo. Wszyscy respondenci korzystający z pomocy społecznej lub mają w najbliższej rodzinie osoby z niej korzystające wskazali, że zasiłki pobierane są ze względu na zbyt niskie dochody - bezrobocie. Blisko 47% mieszkańców jednostki 4 (obszar Śródmieścia I) pobiera zasiłki ze względu na opiekę nad osobą niepełnosprawną, a co czwarty respondent wskazał, że **korzystanie z zasiłków pomocowych wynika z choroby, złego stanu zdrowia lub niepełnosprawności**. Konieczność oferowania pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji wynika również z dużego **odsetka osób starszych bez opieki ze strony najbliższych**.

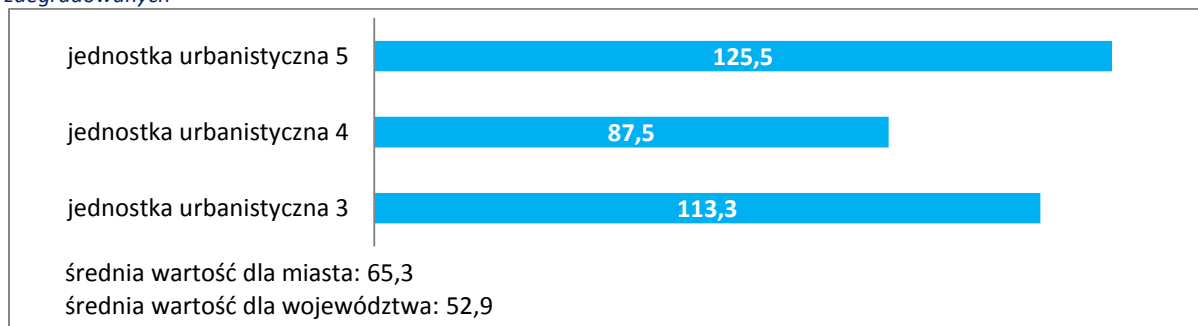
Według uczestników badania znaczną część osób bezrobotnych trudno zaktywizować zawodowo ze względu na permanentne **korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej**.

Występuje też taka dziedziczna skłonność do roszczenia. Z opieki społecznej korzystały babcie, mamy, i w tej chwili widzę, że dzieci też są na takim etapie, kiedy niedługo z tego rodzaju pomocy będą korzystać.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania FGI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

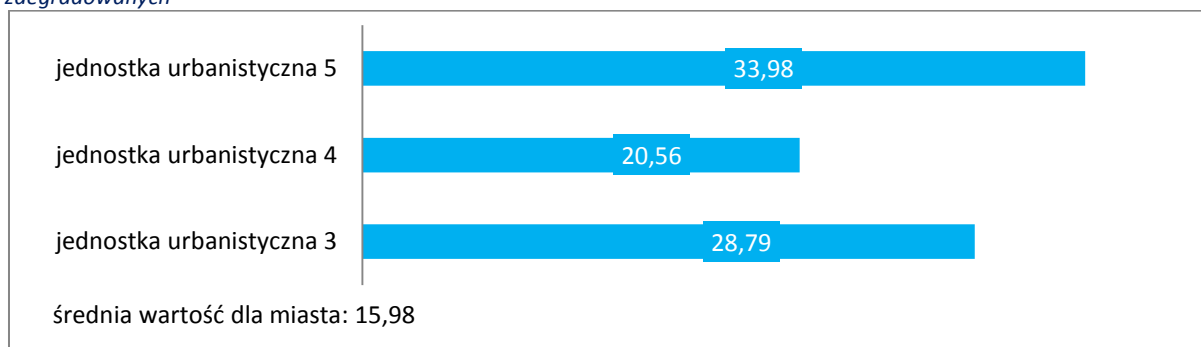
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców jest najwyższa w obszarze rewitalizacji w tym zwłaszcza w jednostce urbanistycznej 3 i 5. Natomiast liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe na 1000 mieszkańców była najwyższa w jednostce 5.

Wykres 13. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

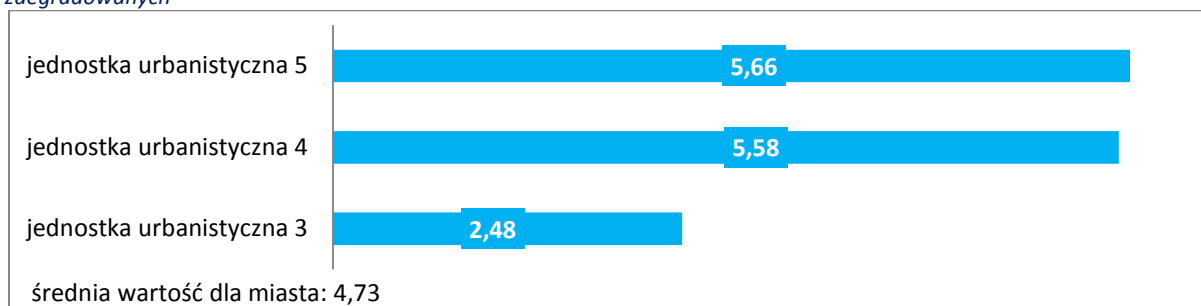
Wykres 14. Liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

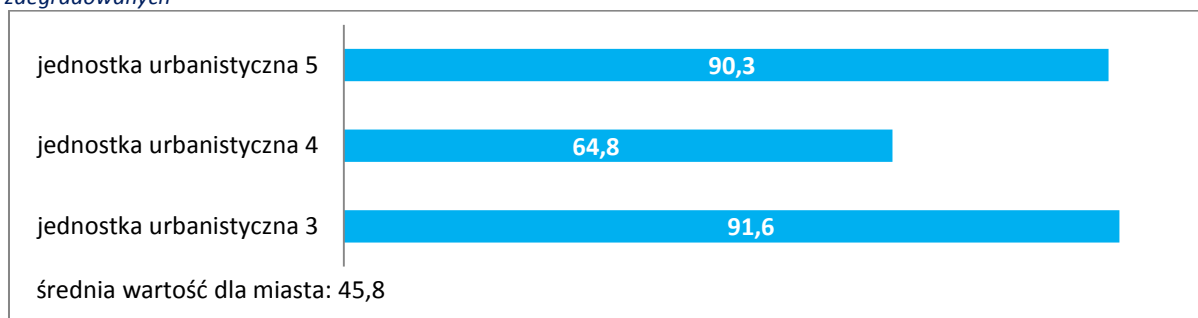
Ze świadczeń opiekuńczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców najczęściej korzystają mieszkańcy obszaru rewitalizacji w tym zwłaszcza mieszkańcy jednostki urbanistycznej 5. Wynika to ze struktury wieku w tym obszarze, która jest zamieszkała w znacznej części przez osoby starsze. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują bowiem pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem i najczęściej dotyczą osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a z jakiś powodów są jej pozbawione. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1000 mieszkańców w obszarze rewitalizacji najwyższą wartość osiągnęła w przypadku jednostki urbanistycznej 3 oraz 5.

Wykres 15. Liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

Wykres 16. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: *Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka*

Badani w ramach FGI wskazali, iż pobieranie zasiłków pomocy społecznej można będzie ograniczyć jedynie w przypadku, gdy w mieście nastąpi dynamiczny rozwój przemysłu.

„Uważamy, że nie byłoby tego problemu w aż takim nasileniu, gdyby to miasto rozwijało się przemysłowo. Gdyby tu się coś więcej działo”.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania FGI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

RODZINY DYSFUNKCYJNE: obszar rewitalizacji Malborka zamieszkuje wiele rodzin otrzymujących wsparcie społeczne świadczone przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Główna forma pomocy rodzinom w 2015 roku to wsparcie w postaci posiłków - było ich 658 (tj. 36% rodzin objętych wsparciem OPS w Malborku). Najwięcej takich rodzin zamieszkuje jednostkę nr 4 - 287 rodzin (44%).

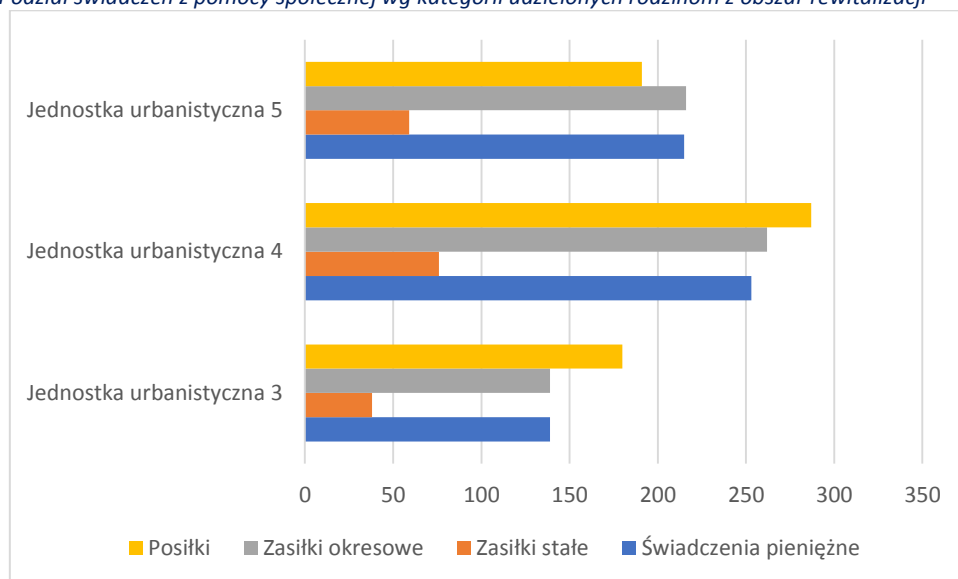
Świadczenia pieniężne zostały przyznane 607 rodzinom z obszaru rewitalizacji (tj. 48% rodzin objętych wsparciem finansowych OPS w Malborku), z czego najwięcej zamieszkiwało w jednostce nr 4 (253 rodziny, tj. 42%) i 5 (215 rodzin, tj. 35%). Znaczną grupę stanowią również rodziny, którym przyznano zasiłek okresowy i stały. Takich rodzin było odpowiednio 617 i 173. Najwięcej zasiłków stałych przyznano rodzinom zamieszkującym jednostkę nr 4, było to 76 rodzin. Również zasiłki okresowe przyznano najliczniej rodzinom w jednostce nr 4. Takie wsparcie skierowane zostało w 2015 roku do 262 rodzin w tej jednostce urbanistycznej.

Tabela 27. Podział świadczeń z pomocy społecznej wg kategorii udzielonych rodzinom z obszar rewitalizacji

OBSZAR REWITALIZACJI	Świadczenia pieniężne	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Posiłki
Jednostka urbanistyczna 3	139	38	139	180
Jednostka urbanistyczna 4	253	76	262	287
Jednostka urbanistyczna 5	215	59	216	191

Źródło: dane MOPS w Malborku

Wykres 17. Podział świadczeń z pomocy społecznej wg kategorii udzielonych rodzinom z obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Rodziny dysfunkcyjne mogły również liczyć na inne rodzaje wsparcia, np. świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej w postaci usług asystenta rodziny, który w 2015 roku opiekował się 27 rodzinami dysfunkcyjnymi. Ich lokalizacja w obszarze rewitalizacji rozkłada się następująco:

- jednostka urbanistyczna nr 3: 5 rodzin, w tym 23 dzieci,
- jednostka urbanistyczna nr 4: 8 rodzin, w tym 24 dzieci,
- jednostka urbanistyczna nr 5: 14 rodzin, w tym 47 dzieci.

Najwięcej rodzin dysfunkcyjnych zamieszkuje w jednostce nr 5 (14 rodzin). Jednak najbardziej liczne rodziny zlokalizowane są w jednostce nr 3 – jest tam średnio 4,6 dzieci w rodzinie.

Na uwagę zasługuje fakt, iż **pomimo dużych potrzeb, w obszarze rewitalizacji nie jest zlokalizowany żaden z istniejących w Malborku ośrodków wspierających rodziny dysfunkcyjne** (typu Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Armia Zbawienia, Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień).

WYKLUCZENIE SPOŁECZNO-EKONOMICZNE: Istnieje duża grupa osób korzystających z pomocy społecznej, które są **uzależnione od alkoholu lub innych używek (narkotyki)**. Przyczyny tych zjawisk są zróżnicowane w zależności od poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Osoby starsze w opinii badanych często nie mogą pozwolić sobie na odpowiedni poziom życia ze względu na wysokie czynsze, koszt leków i niskie emerytury, z kolei ludzie młodzi mają znaczne trudności ze znalezieniem pracy w Malborku, a zwłaszcza takiej zapewniającej wynagrodzenie wyższe niż minimalne. Respondenci jako przyczynę nadużywania alkoholu przez członków ich rodzin i znajomych wskazali odreagowywanie niepowodzeń życiowych. Często zdarzają się sytuacje prowadzenia samochodu po spożyciu alkoholu lub sprzedaży alkoholu nieletnim. Spożywanie alkoholu i palenie papierosów rozpoczyna się już w gimnazjum, natomiast inicjacja narkotykowa często ma miejsce w szkole ponadgimnazjalnej. Młodszy poprzez sięganie po używki chcą zaimponować rówieśnikom, zaś starsi – towarzyszą palącym czy pijącym kolegom. Panuje pogląd, że substancje te ułatwiają integrację (46%). Korzystają z nich osoby, które nie mają innej koncepcji lub środków finansowych na

spędzanie czasu wolnego (31%). Problem braku miejsca do integracji i spędzania czasu wolnego został wskazany również w ramach konsultacji społecznych, w czasie których wnioskowano wygospodarowanie specjalnej przestrzeni dedykowanej lokalnej społeczności, w tym dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym oraz seniorom.

Zjawisko wykluczenia społecznego obserwowane jest przede wszystkim w jednostce urbanistycznej 4 – śródmieściu, podczas korzystania z usług instytucji m.in. urzędu, MOPS i szpitala, oraz w jednostce urbanistycznej 5 – przedmieściu, podczas przemieszczania się ulicami (szykanowane niektórych grup).

Najważniejszą barierą utrudniającą rozwiązanie problemu wykluczenia społecznego jest brak aktywności i zaangażowania mieszkańców. Osoby takie często nie wykazują chęci do partycypowania w życiu społecznym. W opinii badanych poza barierami mentalnymi nie ma ograniczeń dla uczestniczenia w życiu społecznym miasta poszczególnych grup, ponieważ dostępność instytucji, wydarzeń oraz możliwości partycypowania w funkcjonowaniu społeczności lokalnej jest duża, a jedynym ograniczeniem jest brak motywacji do podejmowania tego rodzaju inicjatyw. Respondenci (FGI) wskazali, iż działania z zakresu aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym powinny dotyczyć przede wszystkim zachęcenia do działania i pokazywania pozytywnych przykładów, które przekonają mieszkańców, że warto się angażować. Istotnymi grupami społecznymi, które w tym aspekcie należy szczególnie uwzględnić są ludzie młodzi i dzieci. Zmiana mentalności osób w wieku dorosłym jest trudna, ale poprzez przekonanie ludzi młodych do działania można wpływać na sytuację całych rodzin.

Brakuje środków, które byłyby przeznaczonych dla młodych ludzi, aby mogli oni realizować swoje pomysły. Mogłoby to zachęcić ich do aktywności i spowodować pozytywne zmiany w ich lokalnym otoczeniu. Warto na pewno uczyć nie tylko zarządzania środkami, ale organizacji, realizacji różnorodnych przedsięwzięć, co potem bardzo się przydaje np. w pracy zawodowej.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania FGI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

W opinii badanych (IDI) mieszkańców trudno zmobilizować do aktywności i uczestniczenia w wydarzeniach sportowo-kulturalnych. Dostrzegają jednak, że mentalność ludzi w tym względzie ulega zmianie. Obecnie wszelkie organizowane wydarzenia są przez ludzi wyczekiwane i chętnie z nich korzystają. Jednak nie wszystkie grupy społeczne są podatne na tego typu aktywizację, ale coraz więcej mieszkańców włącza się w wydarzenia sportowe i kulturowe, gdy mają do tego okazję. Badani podkreślili również znaczenie inicjatyw takich jak Uniwersytet Trzeciego Wieku, który doskonale włącza seniorów do życia społecznego.

Kiedyś takich rzeczy w ogóle nie było. Od kilku lat można zaobserwować zjawisko, że coś się robi w dzielnicy. Czyli jakieś środowiska kulturowe próbują organizować festyny i zebrać ludzi w jedno miejsce. Po 2000 roku w pewnym momencie postanowiłem zrobić rajd rowerowy z pewną dziennikarką, poszło ogłoszenie do gazety. Pojechało ponad 50 osób. Liczyłem na jakieś 10 osób. Zebrały się dzieci, dorośli, widać było, że ludzie czekają na coś takiego. Inny przykład to Uniwersytet Trzeciego Wieku, fantastyczny pomysł. Człowiek jest tak długo młody, dopóki chce być młody.

Muszę powiedzieć, że w Malborku cudownie wręcz działa Uniwersytet Trzeciego Wieku na czele z panią (...) Tutaj ja widzę, że z roku na rok coraz więcej osób się wkręca w te aktywności związane z tym uniwersytetem.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania IDI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

Osoby aktywne mają dużo możliwości, żeby dowiedzieć się o wydarzeniach kulturalnych i sportowych. Jednocześnie zwrócono uwagę, iż obecne formy przekazywania informacji nie wystarczą, aby zachęcić do zaangażowania mieszkańców, którzy do tej pory nie uczestniczyli w życiu miasta. Ponadto najpopularniejszym źródłem informacji jest Internet, co często eliminuje z dostępu do wiedzy na temat kultury i rozrywki osoby starsze. Pozytywną inicjatywą jest organizacja wydarzeń bezpłatnych lub takich, na które cena biletu jest niska, ponieważ redukuje to w bardzo dużym stopniu to efekt zagrożenia wykluczeniem ekonomicznym mieszkańców, którzy chcieliby uczestniczyć w tego rodzaju wydarzeniach, ale nie mogą przeznaczyć na nie większych kwot.

Myślę, że to bywa różnie. Ci, którzy interesują się na co dzień sprawami miasta wiedzą o imprezach kulturalnych i wiedzą, co ich interesuje i gdzie mogą pójść. Ci, którzy nigdy tego nie robią to nie będą. Bariera, która może powodować to, że nie pójde na koncert i nie wezmę udziału w jakimś wydarzeniu może być to, że niektórych po prostu nie stać na bilet, żeby wejść na koncert czy jakieś inne wydarzenie. Chociaż w Malborku jest sporo imprez, na które bilet kosztuje jakieś 10 zł i to nie jest bariera. Jest dużo imprez bezpłatnych, takich jak Dni Malborka. Wystarczy wyjść z domu i chcieć uczestniczyć. Nie wszystkim się chce.

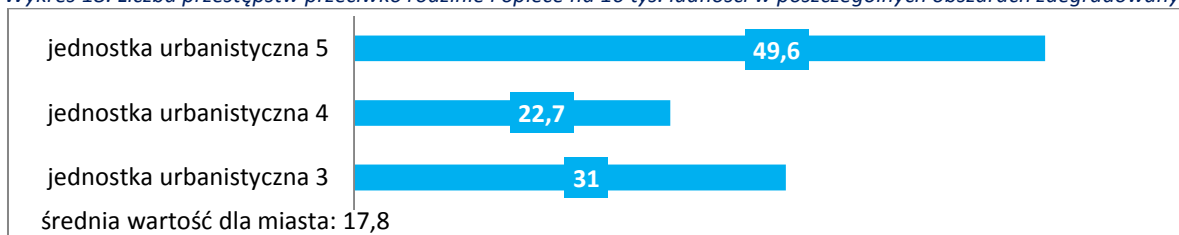
Informacje czerpię przede wszystkim z Internetu. W Internecie funkcjonuje taka strona 82-200 Malbork, w Internecie Muzeum Zamkowe ogłasza różne wydarzenia. Moi znajomi wymieniają się informacjami o tym, że ktoś udostępnia wydarzenie o nadchodzącej fajnej audycji radiowej czy spotkaniu i koncercie. Czyli przede wszystkim Internet.

Przed wszystkim z Internetu, natomiast rozplakatowanie miasta sądzę że jest na niskim poziomie czyli głównie Internet i Facebook, gdzie ludzie dzielą się wiadomościami co będzie.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania IDI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

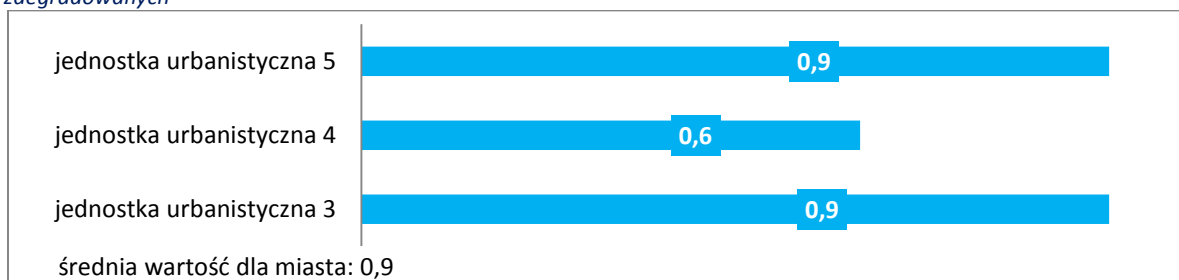
BEZPIECZEŃSTWO: Zdaniem respondentów z obszaru rewitalizacji tj. jednostki urbanistycznej 4, przyczyną przemocy domowej jest przede wszystkim nadużywanie alkoholu (wskazało tak 73% ankietowanych) oraz trudności finansowe (49%). Inne przyczyny to także: chęć odreagowywania niepowodzeń życiowych (32%), niezgodność charakterów (20%) oraz zażywanie narkotyków i używek (17%). Najwyższy odsetek przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. mieszkańców odnotowano na terenie obszaru rewitalizacji w jednostce urbanistycznej 5. Natomiast liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców była najwyższa w jednostce 3 i 5, gdzie była takiej samej wartości jak dla całego miasta Malborka.

Wykres 18. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

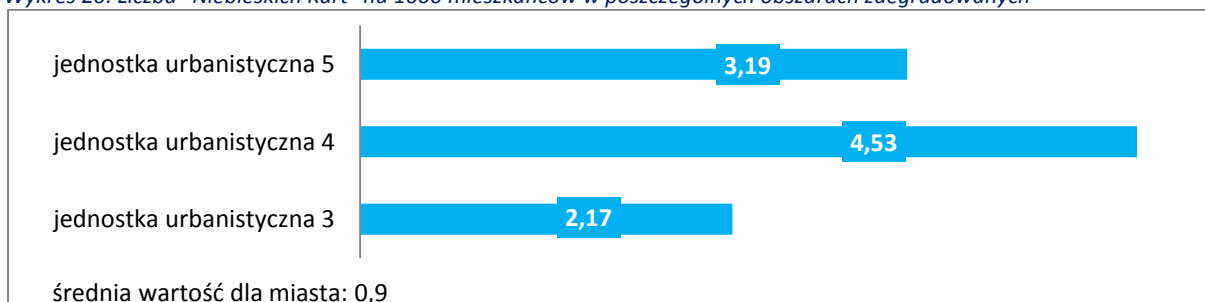
Wykres 19. Liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa na 100 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

Procedura „Niebieskiej Karty” to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Interdyscyplinarne podejście do realizacji procedury „Niebieskie Karty” ma na celu zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie”[1]. Największą liczbę „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców założono w jednostce urbanistycznej 4. W tym obszarze zamieszkuje również największy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Zgodnie ze statystykami policyjnymi najliczniej procedura „Niebieskiej Karty” wszczynana jest w związku z przemocą wobec kobiet, natomiast drugą grupą najbardziej zagrożoną przemocą w rodzinie są dzieci i osoby małoletnie.

Wykres 20. Liczba „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

WYKSZTAŁCENIE I EDUKACJA: Badani IDI wypowiedzieli się również na temat kwestii **wysokiego odsetka uczniów, którzy nie otrzymują promocji do następnej klasy**. Jako źródło problemu wskazano czynniki środowiskowe. W opinii respondentów poziom edukacji w Malborku jest dobry, ale część dzieci nie ma warunków do nauki i jest zaniedbywana wychowawczo w rodzinach, co powoduje tego rodzaju problemy. Główną przyczyną problemu wysokiego odsetka uczniów niezdających do następnej klasy jest brak odpowiedniego zainteresowania edukacją dzieci w ich rodzinach.

Moim zdaniem to jest kwestia zainteresowania w rodzinach edukacją dzieci. Jeżeli chodzi o poziom szkolnictwa w Malborku, sposób funkcjonowania instytucji oświaty, nie dostrzegam tutaj problemu.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania IDI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

Problem braku promocji do następnej klasy jest w pewien sposób problemem pośrednim, zależnym od kwestii sytuacji rodzinnej, posiadania pracy przez rodziców oraz kwestii problemów alkoholowych. W takich rodzinach występuje niewystarczające wsparcie dla dzieci i młodzieży z rodzin nieradzących sobie z funkcjonowaniem i opieką nad dziećmi.

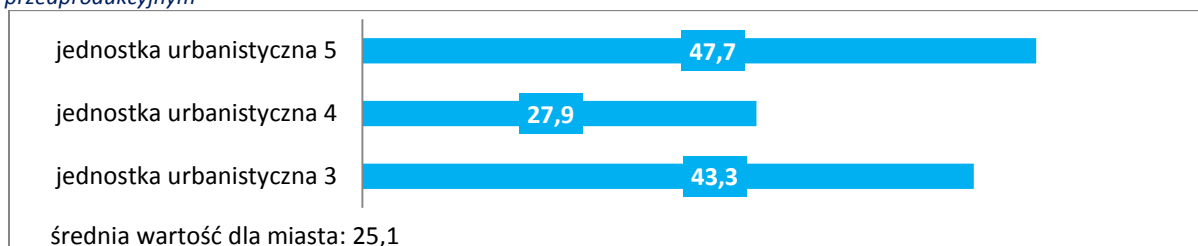
Wydaje mi się że musi być lepsza współpraca nauczycieli z rodzicami, że jest to zbyt małe zainteresowanie rodziców.

To chyba wynika w dużej mierze z tego ,jak te dzieci zostały ukształtowane przez rodzinę.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania IDI z mieszkańcami i interesariuszami miasta)

Największy odsetek uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy w latach 2010-2014 na 1000 osób występuje w przypadku obszaru rewitalizacji w jednostce urbanistycznej 3 i 5. Dlatego uczestnicy konsultacji społecznych stwierdzili, że potrzeba dużej liczby działań skierowanych dla dzieci (zajęcia pozalekcyjne na świetlicach, klubach osiedlowych). Należy organizować działania edukacyjne i warsztatowe rozwijające samodzielność i kreatywność, które będą atrakcyjne dla młodych ludzi. Pozytywne byłoby również zaangażowanie młodzieży i dzieci w prowadzenie, organizację i promocję procesu rewitalizacji, co umożliwiłoby rozwój zainteresowań związanych z aktywnością lokalną i budowaniem postawy obywatelskiej.

Wykres 21. Odsetek uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy w latach 2010-2014 na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym

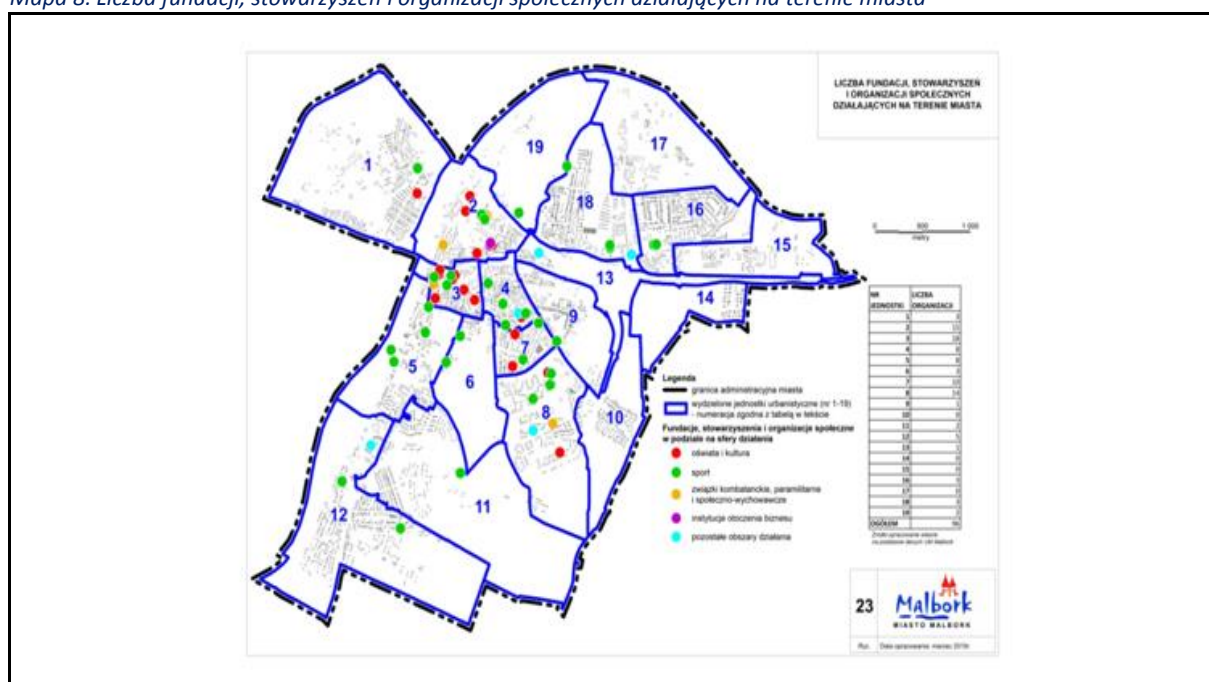
Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE: Koncentracja fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających w Malborku znajduje się głównie w centralnej części miasta. Lokalizacja tych podmiotów może mieć znaczenie przy planowaniu działań wspierających i aktywizujących lokalną społeczność w ramach rewitalizacji.

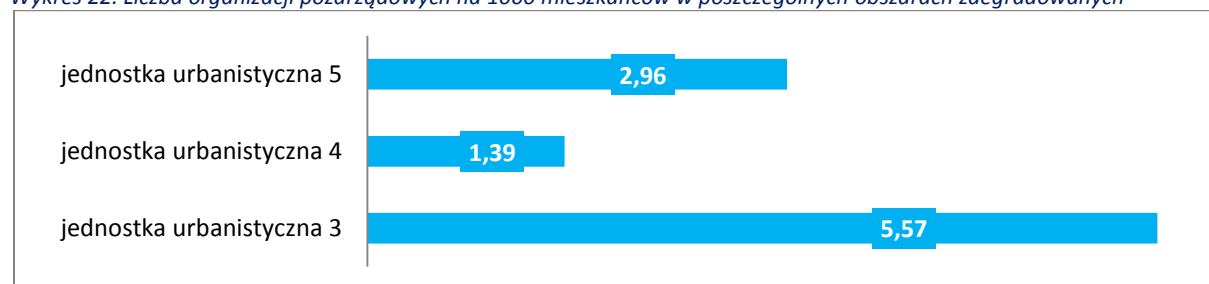
Na terenie miasta łącznie działa 96 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Jest to stosunkowo duża liczba takich podmiotów, które powinny angażować mieszkańców i być partnerem samorządu w procesie rewitalizacji. Największa liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przypada na jednostkę 3 (obszar Centrum II). Najmniejsze zaangażowanie społeczne mieszkańców (biorąc pod uwagę wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na danym obszarze) występuje w przypadku jednostki 4 – obszaru Śródmieścia.

Mapa 8. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie miasta

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Wykres 22. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych

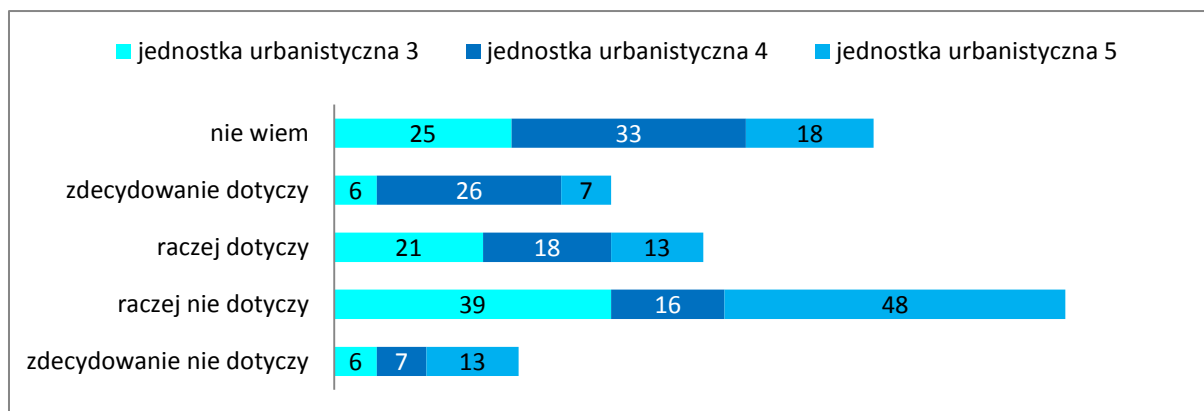

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka

Respondenci raczej pozytywnie wyrazili się na temat aktywności organizacji pozarządowych – jedynie w przypadku jednostki 4 - obszaru Śródmieścia odsetek osób uważających, że niska aktywność tego

typu instytucji stanowi problem (44%) był wyższy od odsetka osób, które takiego problemu nie dostrzegają (23%).

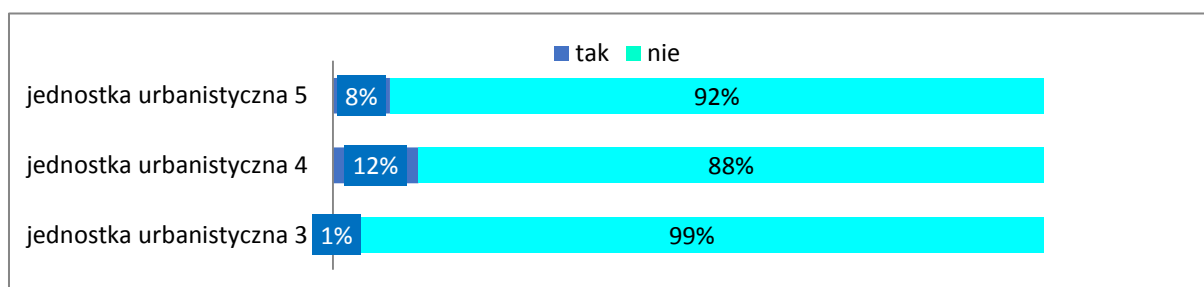
Wykres 23. Proszę wskazać w jakim stopniu poniższe problemy dotyczą Pana/i miejsca zamieszkania – niska aktywność organizacji pozarządowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badania PAPI)

AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW: Respondenci z obszaru rewitalizacji w większości wskazali, że nie znają lokalnych liderów. Jednocześnie największa liczba mieszkańców jednostki 4 wskazała, że kojarzy osoby aktywnie działające na rzecz miasta. Cieszą się one zaufaniem społecznym ponieważ prowadzą stowarzyszenia, działają aktywnie w kwestii edukacji, organizacji wydarzeń kulturalno-rozrywkowych i sportowych, a także prowadzą działania zmierzające do wzrostu poziomu wiedzy wśród mieszkańców Malborka na temat jego historii, wzmacniając poczucie tożsamości lokalnej.

Wykres 24. Czy zna Pan/i osoby z Pana/i miasta aktywne społecznie, lokalnych liderów, którym ufa Pan/i i z których zdaniem się Pan/i liczy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym (badania PAPI)

Znam takie osoby w najbliższym otoczeniu. Na przykład przewodniczący stowarzyszenia filatelistów Malborka. Jest emerytem wojskowym, ale prowadzi działalność gospodarczą i to stowarzyszenie. Ten pan cieszy się bardzo dużym uznaniem i jest aktywnym np. jeśli chodzi o popularyzację problematyki historycznej Malborka, bo projektuje różnego rodzaju druki, które wydaje poczta. Może ich działanie nie przekłada się na bezpośrednią aktywizację społeczeństwa, ale na pewno podnosi wiedzę o środowisku i wydarzeniach.

Znam kilka takich środowisk i sama w niektórych uczestniczę wydarzeniach, np. Malborski PTTK z panem (...), który organizuje różne wyjazdy rowerowe, właśnie spotkania historyczne na terenie Malborka, np. w dzielnicy Piaski. Jest bardzo fajna malborska grupa rowerowa „Rama” i tam są osoby w przedziale 50-60, ale są też młodsze. Jest też fundacja Mater Dei, która próbowała zaszczerpić pasję historyczną młodzież z terenu szkół malborskich i powiatu malborskiego à propos odbudowy Madonny, były różne konkursy plastyczne i literackie, które miały rozszerzyć świadomość historyczną i społeczną. Ta fundacja zrobiła dużo nie tylko dla rozwoju zamku, ale też dla rozwoju społecznego myślenia o Malborku i o nas samych.

Jasne, znam. Znam pewną panią, które zajmuje się wręcz zawodowo opieką nad pieskami i kotami. Znam osoby, które pomagają niepełnosprawnym. Nie możemy pomijać instytucji związanej z Kościołem i z organizacjami czy osobami, które z tego kręgu wychodzą i takie działania podejmują. Fides to organizacja pozarządowa, która ma taki charakter. Jej działanie nie jest skierowane koniecznie do mieszkańców Malborka, ale można by tutaj takich osób wymienić wiele. Osoby, które się wywodzą ze środowiska Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i tego dla pomocy osobom autystycznym. A kulturalne to głównie instytucje miejskie i może parę organizacji pozarządowych typu Stowarzyszenie Inicjatyw Makulatura no i miejskie instytucje, NCKIE, biblioteka, w której sporo się ostatnio dzieje.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie IDI z mieszkańcami i interesariuszami)

POTENCJAŁ I AKTYWNOŚĆ PODMIOTÓW ORAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH: Na terenie Malborka działają organizacje, które zajmują się realizacją działań wspomagających rewitalizację obszarów kryzysowych, w tym ograniczaniem przestępczości i podniesieniem bezpieczeństwa w mieście (Stowarzyszenie „Bezpieczny Malbork”), pomocą osobom z niepełnosprawnością ich rodzinom i opiekunom (Stowarzyszenie „Pomocy Osobom Autystycznym i Osobom z Trudnościami w Komunikowaniu Się”). Miasto zleciło w 2015 roku partnerom społecznym wsparcie zadań priorytetowych dla rewitalizacji w tym działań z zakresu ochrony zdrowia i promocji zdrowia, edukacyjnej opieki wychowawczej, opieki społecznej, w ramach których podjęto projekt pt.: „Zapewnienie opieki osobom bezdomnym na terenie Miasta Malborka w roku 2015” oraz profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii pt.: „Wspieranie działań profilaktycznych i rehabilitacji osób uzależnionych i ich rodzin poprzez prowadzenie w roku 2015 KLUBU ABSTYNENTA” oraz „Prowadzenie w roku 2015 działań profilaktycznych dla mieszkańców miasta Malborka, obejmujących zarówno młodzież, jak i osoby dorosłe, polegających na organizowaniu i prowadzeniu na terenie miasta działalności kulturalno-oświatowej, turystycznej i sportowo-rekreacyjnej, zapewniającej warunki do spędzenia wolnego czasu w abstynencji z uwzględnieniem zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień”.

Potencjalni partnerzy procesu rewitalizacji:

- NGO, OWS
- Mieszkańcy obszaru
- Prywatni przedsiębiorcy
- Właściciele nieruchomości.

Potencjalni partnerzy rewitalizacji mogliby poprowadzić sferę mniejszych przedsięwzięć poprawiających jakość życia. Równie ważnym jest aktywne włączenie społeczności lokalnej w proces planowania wydatkowania środków na realizację miejskich inwestycji np. w ramach „Budżetu obywatelskiego”.

Począwszy od 2004 roku, Rada Miasta Malborka uchwała programy współpracy, które określają obszary, formy oraz zasady współpracy Miasta Malbork z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. Budowane są partnerstwa dotyczące różnych sfer działania np. w roku 2014 położono nacisk na współpracę miasta z partnerami w celu wprowadzenia działań profilaktyczno-edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania sprzedaży alkoholu nieletnim. Zadanie było realizowane w formie: happeningów, plakatów, ulotek, wydawnictw, prelekcji, szkolenia dla sprzedawców alkoholu oraz w innych formach. W 2015 roku powołana została *Malborska Rada Organizacji Pozarządowych*. Reprezentuje ona interesy sektora pozarządowego miasta Malborka. Działa na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez wzmocnienie, integrację organizacji pozarządowych. W 2016 roku powstało z inicjatywy Miasta Centrum Organizacji Pozarządowych jako lokalny inkubator aktywizacji i wspierania organizacji pozarządowych, którego prowadzenie zostało powierzone organizacji pozarządowej tj. Fundacji Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych w Gdańsku. W ramach budowania partnerstwa na rzecz rewitalizacji, powstały również wspólne zespoły inicjatywno-doradcze. Złożone są one z przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w różnych obszarach pożytku publicznego, przedstawicieli Urzędu Miasta oraz jego jednostek, których celem było opracowanie projektu *Programu Współpracy Miasta Malbork z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami ze sfery pożytku publicznego na rok 2016* oraz *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na rok 2016*. Nawiązana współpraca umożliwiła rozpoznanie możliwości włączenia różnych partnerów w proces rewitalizacji.

Współpraca miasta z partnerami społecznymi w 2017 roku będzie dotyczyć sfery społecznej, w tym zwłaszcza realizacji zadania:

1. Prowadzenia grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz wsparcie ich rodzin, realizowane za pomocą siedmiu zadań. Zostanie ono podjęte przez sześć organizacji.
2. Wspierania wszelkich inicjatyw w zakresie poprawy zdrowia publicznego, kształtowania właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych, m.in. poprzez prowadzenie działalności edukacyjnej przy pomocy siedmiu zadań, które będą realizowane przez trzy organizacje. Organizowanie pomocy żywnościowej dla najuboższych mieszkańców Miasta Malborka, w tym organizacja zbiórek okolicznościowych – które będą realizowane przez dwie organizacje.
3. Aktywizacji i stworzenia możliwości samorealizacji, w tym także działalność kulturalna i edukacyjna na rzecz osób starszych, realizowanych przez sześć organizacji. Zadania w większości dedykowane są osobom starszym (organizowanie czasu wolnego, wycieczek) a jedno dedykowane wspieraniu sukcesu kobiet.
4. Organizacji wolnego czasu dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Miasta Malborka – podjętego przez cztery organizacje. Powstanie m.in. klub młodzieżowy, teatr i zostaną zorganizowane warsztaty.

5. Wspierania idei wolontariatu, w tym szkolenia wolontariuszy w zakresie zgodnym z działalnością organizacji realizowane przez cztery organizacje.
6. Wspierania działań w celu zapobiegania powstawania i minimalizowania skutków patologii społecznych, w tym również działania na rzecz rodziny, ochrony praw dziecka, przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane przez cztery organizacje. Zostaną podjęte działania dedykowane młodzieży, kobietom i rodzinom.
7. Upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji realizowanego przez jedną organizację pozarządową.

SKUTECZNOŚĆ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ: Proces rewitalizacji w mieście trwa nieprzerwanie od 2007 roku. Wtedy też zaczęto realizować Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Malborka na lata 2007-2013, który będzie kontynuowany w okresie 20167-2023 ponieważ problemy społeczne nadal nie w pełni zostały zniwelowane.

Do przedstawienia efektów podjętych dotychczas działań zostali poproszeni mieszkańcy obszaru rewitalizacji w ramach badań IDI, PAPI, FGI. Wypowiedzieli się oni w odniesieniu do niwelowania problemu:

- Bezrobocia, w tym aktywizacji seniorów,
- Wykluczenia społecznego,
- Wsparcia osób pobierających zasiłki społeczne,
- Wsparcia osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych,
- Bezpieczeństwa w tym przemocy w rodzinie.

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU: W ramach przeciwdziałania bezrobociu w Malborku oraz w obszarze rewitalizacji podjęte były działania odnoszące się do aktywnych formy zapobiegania bezrobociu w ramach których zrealizowano projekty: „Bezrobocie to przeszłość – integracja zawodowa szansą na znalezienie pracy” dedykowany 160 osobom (2004-2005), projekt „Turystyka szansą dla młodych” dla 122 osób (2004-2005) oraz projekt pt.: „Międzynarodowe certyfikaty z informatyki furtką na światowy rynek pracy,, dla 162 osób (2004-2005). Również w późniejszym okresie realizowano programy przeciwdziałania bezrobociu, w tym program aktywizacji i integracji dotyczącej promocji zatrudnienia w okresie do kwietnia do maja 2015 roku, w którym uczestniczyło 19 osób.

Do działań realizowanych w Malborku w ramach przeciwdziałania problemowi bezrobocia wymienianych przez respondentów należą między innymi kursy i staże zawodowe, które pozwalają na podniesienie kwalifikacji oraz niekiedy zmianę profesji poprzez przekwalifikowanie. Uczestnicy badania fokusowego (FGI) uznali, że istnieją również projekty realizowane przez PUP, których celem jest wsparcie osób w wieku 50-65 lat na rynku pracy. Z kolei problemem na malborskim rynku pracy jest negatywny stosunek pracodawców do zatrudniania osób w tym przedziale wiekowym. Ponadto respondenci zwrócili uwagę, iż należy podkreślać znaczenie doświadczenia i odpowiednio promować osoby w wieku powyżej 50 lat wśród pracodawców.

Na pewno do możliwych działań należą realizowane już przez PUP projekty zmierzające do podniesienia kompetencji i kwalifikacji osób, które w tym wieku straciły pracę. Programy są i środków na aktywizację takich osób jest dość, ale potrzeba również pracodawców, którzy często mają negatywny stosunek do zatrudniania pracowników w tym wieku.

Wydaje mi się, że osoby mające za sobą praktykę zawodową są wielkim potencjałem zawodowym, bo mają doświadczenie, które jest niezbędne. Odrzucanie tych ludzi poza nawias zawodowy to ogromny błąd, bo rezygnujemy z ich doświadczenia. Uważam, że główny nacisk powinno się położyć na bezrobotnych mających dużo energii i potencjału, a już mają swoje lata, że się tak wyrażę. Widzę ten problem.

Jeśli mówimy o szeroko rozumianych problemach społecznych, to są to wszystkie działania, które podejmowane są przez instytucje, które mają to w swojej misji, zakresie, czyli Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Straż Miejska, pomoc społeczna. Wymienianie działań takich jak zasiłek nie ma sensu, są one prowadzone stale.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie FGI z mieszkańcami i intersariuszami)

Zdaniem respondentów pochodzących z obszaru rewitalizacji działania władz lokalnych są w niektórych sferach niewystarczające, szczególnie jeżeli chodzi o pozyskiwanie nowych inwestorów i zapewnienie rozwoju gospodarczego miasta, przekładające się na rozwiązanie problemu bezrobocia i złej sytuacji ekonomicznej części mieszkańców. Problem z pozyskaniem inwestorów może być związany ze zbyt wysoką wyceną terenów inwestycyjnych, co odstrasza inwestorów i zniechęca ich do inwestycji w Malborku.

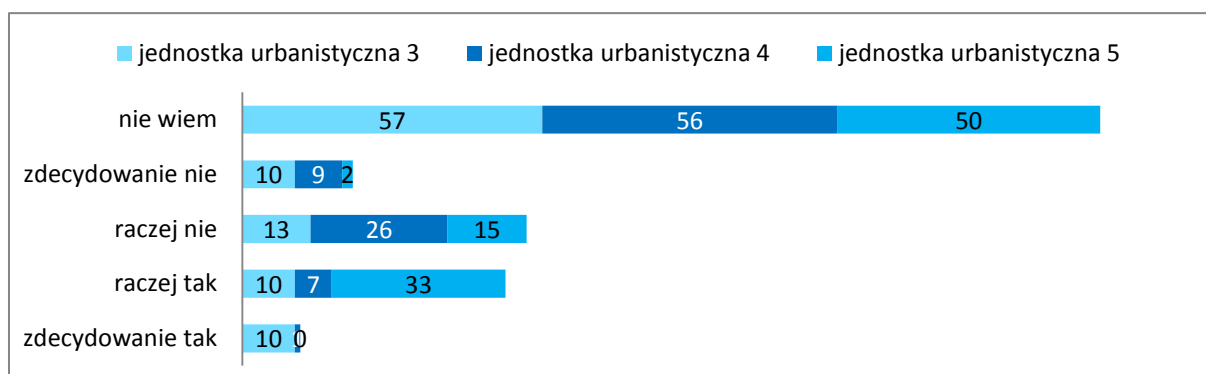
Ja uważam, że działania miasta są mało skuteczne. Przede wszystkim do tej pory nie udało się zdobyć poważnego inwestora. Dużo firm zbankrutowało, a nowe na ich miejsce nie powstały, zatem w mojej ocenie, mieszkańca, te działania są niedostateczne.

Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie FGI z mieszkańcami i intersariuszami)

Od października 2012 roku do kwietnia 2013 roku w Mieście Malbork realizowany był m.in. „Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013”, w ramach którego realizowano projekt: „Aktywny senior – jestem szczęśliwy”. Uczestniczyło w nim 34 osoby. Mieszkańców obszaru rewitalizacji poproszono o wskazanie, czy obecnie realizowane przez władze lokalne działania mające na celu aktywizację zawodową osób w przedziale wiekowym 50-65 są skuteczne. Znaczny odsetek respondentów miał trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie, prawdopodobnie ze względu na to, że nie są zainteresowani takimi działaniami i nie zwracają na nie uwagi. Najwyższy odsetek odpowiedzi negatywnych „raczej nie” i „zdecydowanie nie” odnotowano w jednostce urbanistycznej 4 (35%) i 3 (23%), zaś pozytywnych w przypadku jednostki 5 (33%).

Wykres 25. Czy obecnie stosowane działania z zakresu aktywizacji zawodowej osób w wieku 50-65 lat są Pana/i zdaniem skuteczne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

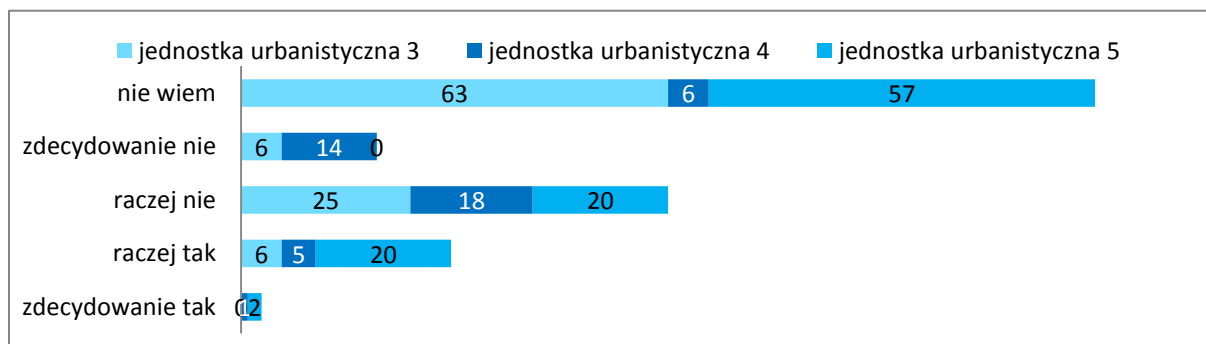
Uczestnicy badania, którzy udzielili odpowiedzi „raczej nie” bądź „decydowanie nie”, zostali poproszeni o uzasadnienie odpowiedzi. Ich zdaniem:

- brakuje miejsc dostosowanych do potrzeb osób starszych;
- brakuje organizacji, które koncentrowałyby się na potrzebach osób w przedziale wiekowym 50-65 lat;
- nie widać efektów działań władz lokalnych.

Respondenci, którzy negatywnie ocenili skuteczność działań mających na celu zwiększenie aktywności społecznej osób w wieku 65+, najczęściej podkreślali, że:

- ich zdaniem władze lokalne nie interesują się osobami starszymi;
- nie słyszeli o działaniach mających na celu aktywizację seniorów.

Wykres 26. Czy obecnie stosowane działania w celu zachęcenia osób w wieku 65+ do aktywności są Pana/i zdaniem skuteczne?

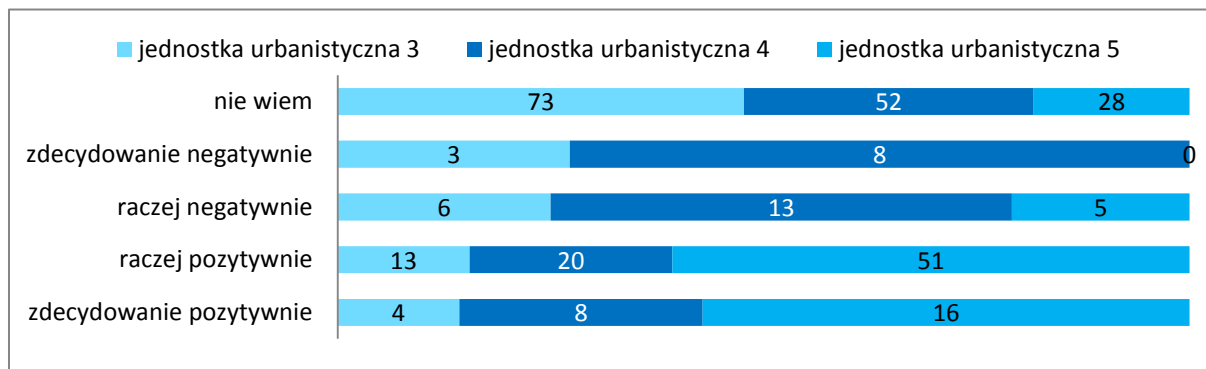

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

POMOC SPOŁECZNA: W okresie od lutego 2009 roku do lutego 2010 roku realizowany był m.in. projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, dotyczący ograniczenia wykluczenia społecznego oraz wspierania ekonomii społecznej w ramach którego powstało biuro integracji NGO - 20 osób uczestniczyło w tym projekcie. Dodatkowo w ramach działania związanego z promocją aktywnej polityki społecznej i wsparcia grup szczególnego ryzyka - podjęto do realizacji dwa projekty tj.: „Trzy kroki do sukcesu na rynku pracy”, w którym uczestniczyło 90 osób (2006-2008) i „Malborskie Warsztaty Pracy Socjalnej”, dedykowany 42

osobom (2006-2007). Zdecydowana większość respondentów zamieszkujących obszar rewitalizacji (zwłaszcza jednostkę 3 i 4) nie potrafiła jednoznacznie ocenić dotychczasowych i aktualnych działań realizowanych przez samorząd lokalny mających na celu wsparcie osób pobierających zasiłki pomocy społecznej. Pozytywnie podjęte w tej sferze działania ocenili respondenci zamieszkujący jednostkę urbanistyczną 5 – blisko 70% badanych oceniła je pozytywnie oraz 30% mieszkańców jednostki 4. Negatywne oceny znów były argumentowane zbyt niskim wsparciem finansowym i zasiłkiem, który zniechęca do podjęcia pracy i który jest często przyznawany osobom uzależnionym od alkoholu.

Wykres 27. Jak ocenia Pan/i dotychczasowe działania realizowane przez samorząd lokalny mające na celu wsparcie osób pobierających zasiłki pomocy społecznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

Działania instytucjonalne w jakimś stopniu przynoszą efekty, tylko tego problemu nie uda się nigdy rozwiązać, bo zawsze będzie grupa, która nie chce pomocy, nie chce pracować, nie chce przestać pić itd.

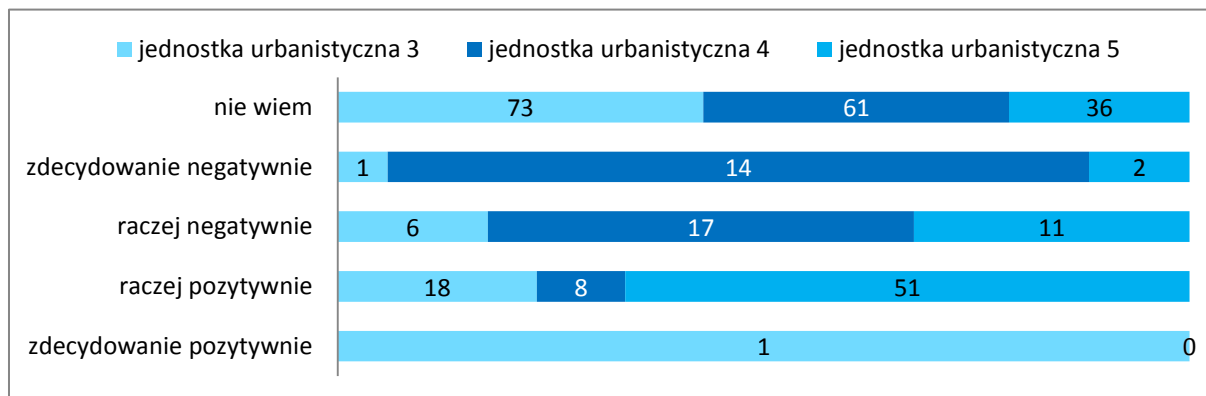
Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie FGI z mieszkańcami i interesariuszami)

OGRANICZENIE WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO: W sferze budowania integracji społecznej, wspierania edukacji i kreatywności w Mieście Malbork oraz w obszarze rewitalizacji zrealizowano m.in. Program Polsko – Ukraińska Wymiana Młodzieży dedykowany młodzieży (2016). Dotyczył on problemów młodzieży i możliwości spędzania wolnego czasu. W zajęciach uczestniczyło 75 osób. Zajęcia podnosiły umiejętności, rozszerzały zakres zainteresowań, rozwijały wyobraźnię i uczyły kreatywności.

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenienie działań władz lokalnych mających na celu walkę ze zjawiskiem wykluczenia społecznego. Największy odsetek ocen pozytywnych odnotowano w obszarze jednostki urbanistycznej 5 (51%), zaś negatywnych w przypadku jednostki 3 (31%). Oceny negatywne argumentowane były brakiem mieszkań socjalnych i komunalnych, brakiem osób i instytucji, które zwróciłyby uwagę na wykluczonych społecznie, a oferowana pomoc ma charakter przede wszystkim doraźny i nie pozwala na trwałe zlikwidowanie problemu.

Wykres 28. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?

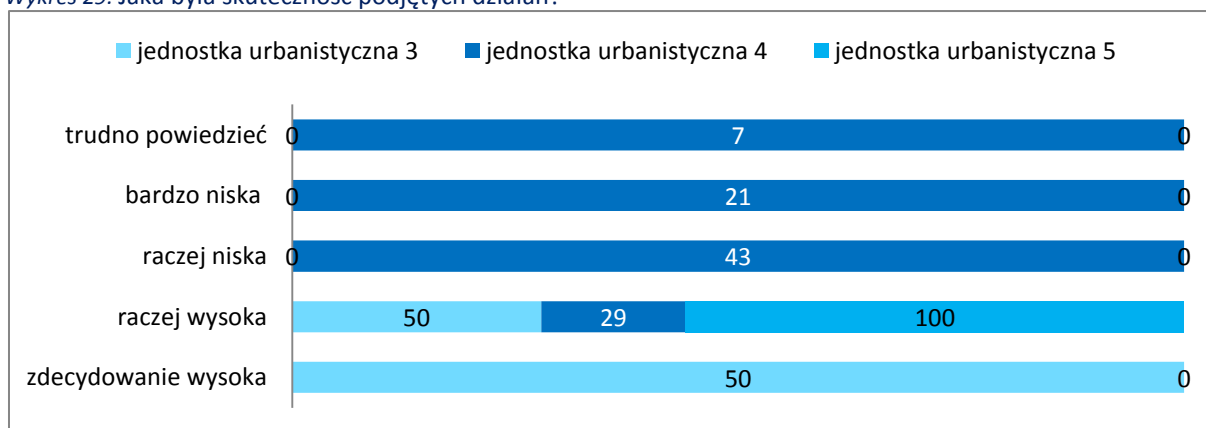

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

Najwyższą skutecznością w rozwiązywaniu problemów społecznych cechuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, policja, psycholog i Urząd Miasta. Dość często wskazywano również rodzinę i znajomych oraz lekarza. Nieliczni uczestnicy badania wskazali na kuratorów, urząd pracy, organizacje charytatywne, wykładowców i duchownych (kategoria „inne”). Badani w ramach IDI stwierdzili również, że władze miasta powinny rozszerzyć zakres swoich działań, aby ograniczyć problem wykluczenia społecznego. Potrzeba więcej animatorów, streetworkerów, osób z organizacji pozarządowych działających w terenie, ponieważ osoby z instytucji samorządowych lub działających w ramach jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta często mają trudność w przekonaniu do większej aktywności, co wynika z roszczeniowej postawy mieszkańców. Rozszerzenie współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi w tym wymiarze może przynieść dobre rezultaty.

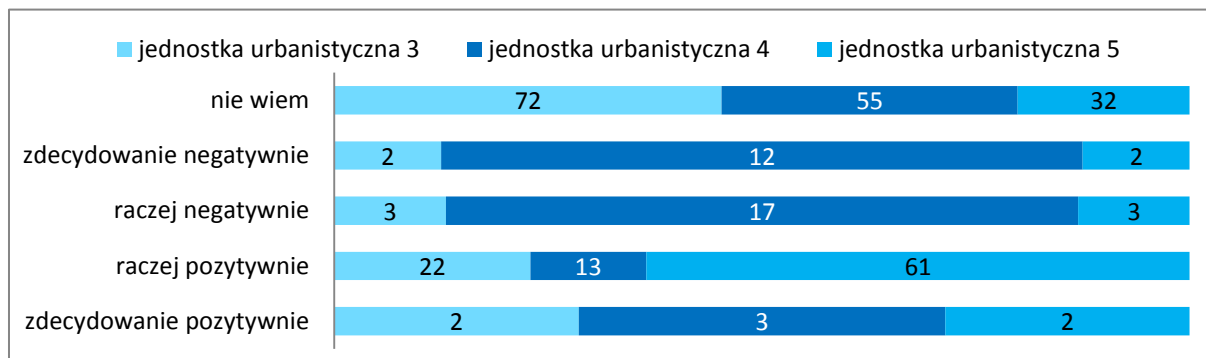
BEZPIECZEŃSTWO I PRZEMOC W RODZINIE: Większość respondentów uznała, że skuteczność działań realizowanych przez władze lokalne w zakresie walki z przemocą w rodzinie można uznać za wysoką. Jednak docierają również negatywne opinie, wśród nich również takie, że ofiary przemocy boją się zgłaszać do instytucji oferujących wsparcie oraz agresor pozostaje w miejscu zamieszkania, nie zostaje odizolowany od ofiary.

Wykres 29. Jaka była skuteczność podjętych działań?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

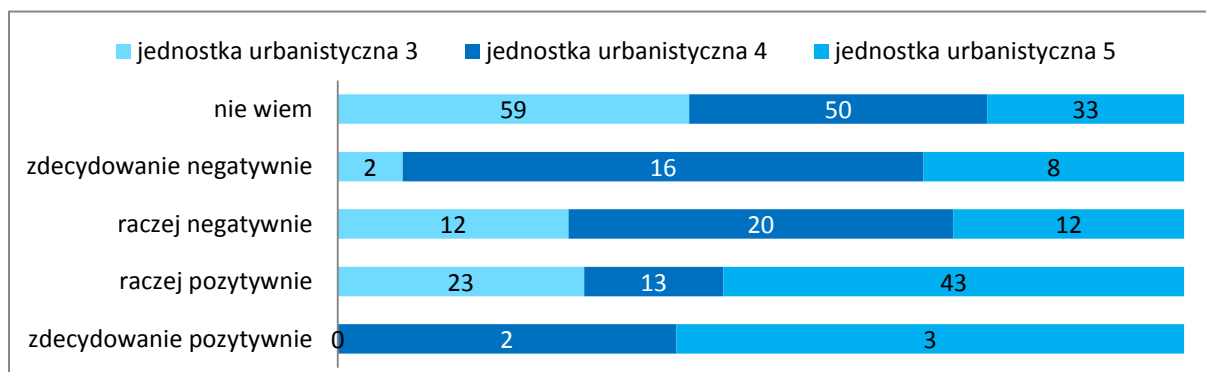
Wykres 30. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

WALKA Z PROBLEMEM UZALEŻNIENIA: Respondenci ocenili działania władz lokalnych mające na celu walkę z problemem uzależnienia od alkoholu. Największy odsetek odpowiedzi pozytywnych odnotowano w przypadku jednostki urbanistycznej 5 (46%). W przypadku jednostki 4 ankietowani wskazali na odpowiedź negatywną. Zdaniem tych respondentów, osoby uzależnione od alkoholu korzystają z leczenia tylko po to, żeby uniknąć kary, a po jego zakończeniu wracają do nałogu.

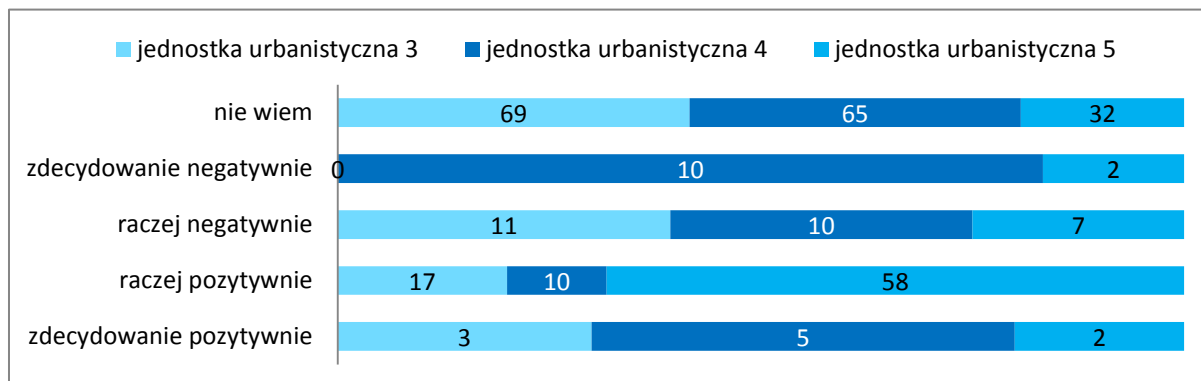
Wykres 31. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

Respondenci mieli duże trudności z ocenianiem działań władz lokalnych mających na celu **przeciwdziałania narkomanii**. Można przypuszczać, że tego typu przedsięwzięciami zainteresowane są głównie osoby, które dostrzegają taki problem w swoim najbliższym otoczeniu. Najmniejszy odsetek odpowiedzi negatywnych odnotowano w przypadku respondentów z jednostki 5 (2%), zaś najwyższy (i zarazem przewyższający o pięć punktów procentowych odsetek odpowiedzi pozytywnych) w Śródmieściu I (20%).

Wykres 32. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Źródło: „Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym” (badanie PAPI)

W Malborku młodzi ludzie nie mają trudności z nabyciem narkotyków, a coraz większa ich liczba sięga po dopalacze. Brakuje również odpowiednich programów mających na celu przeciwdziałanie temu szkodliwemu zjawisku, wiele osób posiada niewielką wiedzę na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy.

PODSUMOWANIE: Jednym z problemów obszaru rewitalizacji jest emigracja zarobkowa ludności. Młodzi wyjeżdżają na studia i nie wracają już do Malborka, co często wynika z braku perspektyw na zatrudnienie w mieście. Problem emigracji ludzi młodych jest jedną z przyczyn postępującego starzenia się społeczności Malborka.

Największym problemem społecznym na obszarze rewitalizacji jest bezrobocie, a w szczególności bezrobocie długotrwałe oraz powiązana z nim trudna sytuacja ekonomiczna mieszkańców (ubóstwo, bezdomność itd.). Zdecydowanie najgorzej sytuacja bezrobocia wygląda w przypadku grup defaworyzowanych na rynku pracy czyli osób z niskimi kwalifikacjami, kobiet, długotrwałe bezrobotnych, młodych ludzi, seniorów i osób z niepełnosprawnością. Problem bezrobocia szczególnie dotyczy osób młodych i osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym ponieważ kwalifikacje nie dostosowane są do potrzeb rynku pracy. Wynikać to może przede wszystkim z braku spójności pomiędzy kierunkami edukacji zawodowej, a rzeczywistymi potrzebami pracodawców. Wysokie natężenie zjawiska bezrobocia w znacznym stopniu jest konsekwencją niedostatecznej liczby ofert pracy w mieście ponieważ na 1 ofertę przypadało 21 os. bezrobotnych, a wśród zgłoszonych ofert 46% stanowiły miejsca pracy subsydiowanej ze środków Funduszu Pracy (dane PUP Malborka na 2016 rok). Zdaniem ankietowanych zamieszkujących obszar rewitalizacji działania związane z pracą z osobami długotrwałe bezrobotnymi wymagają wsparcia psychologa, ponieważ osoby te same z siebie nie znajdą motywacji do zmiany swojej sytuacji. Obecnie są realizowane projekty PUP, których celem jest wsparcie osób w wieku 50-65 lat na rynku pracy. Dodatkowo należy poprawić negatywny stosunek pracodawców do zatrudniania osób w danym przedziale wiekowym, niepełnosprawnych czy kobiet (stereotypy). Działania władz lokalnych są w niektórych obszarach niewystarczające, szczególnie jeżeli chodzi o pozyskiwanie nowych inwestorów i zapewnienie rozwoju gospodarczego miasta, przekładające się na rozwiązanie problemu bezrobocia i złej sytuacji ekonomicznej części mieszkańców.

Wielu mieszkańców obszaru rewitalizacji pobiera zasiłki ze względu na opiekę nad osobą niepełnosprawną lub własnej choroby, złego stanu zdrowia lub niepełnosprawności. Pobieranie zasiłków w obszarze rewitalizacji wynika w znacznej mierze także z dużego odsetka osób starszych bez opieki ze strony najbliższych. Dlatego często wskazywano na potrzebę zorganizowania miejsca lub instytucji dedykowanej seniorom, przestrzeni wielopokoleniowej która służyłaby integracji społecznej. Istnieje również duża grupa osób korzystających z pomocy społecznej, które są uzależnione od alkoholu lub innych używek. Nadużywanie alkoholu w obszarze rewitalizacji wynika z chęci odreagowywania niepowodzeń życiowych oraz braku środków finansowych i pomysłów na spędzenie wolnego czasu w inny sposób. Panuje pogląd, że substancje takie jak narkotyki i alkohol ułatwiają integrację społeczną. W tym aspekcie nastąpiła zmiana, ponieważ coraz więcej mieszkańców włącza się w wydarzenia sportowe i kulturalne, gdy mają do tego okazję.

Szczególnymi grupami społecznymi, które w aspekcie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu należy szczególnie uwzględnić są ludzie młodzi i dzieci, potrzebują oni wsparcia, aby mogli realizować swoje pomysły i budować tożsamość miejsca. Problemy dzieci są wieloaspektowe, ponieważ są one narażone na przemoc domową. Nie mają one również dobrych warunków do edukacji w domach. Część dzieci nie ma warunków do nauki i jest zaniedbywana wychowawczo (brak posiłków), co powoduje problemy z promocją do następnej klasy. W ramach przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu władze miasta powinny rozszerzyć zakres swoich działań. Potrzeba zajęć edukacyjnych oraz więcej animatorów, streetworkerów, osób z organizacji pozarządowych działających w terenie, ponieważ osoby z instytucji samorządowych lub działających w ramach jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta często mają trudność w przekonaniu do większej aktywności, co wynika z roszczeniowej postawy mieszkańców. W obszarze rewitalizacji brakuje także mieszkań socjalnych i komunalnych, osób i instytucji, które zwróciłyby uwagę na wykluczonych społecznie. Obecnie oferowana pomoc ma charakter przede wszystkim doraźny i nie pozwala na trwałe zlikwidowanie problemu. Miasto dotychczas realizowało wiele działań skierowanych na niwelowanie problemów społecznych, choć zasięg tych działań był niewielki. Większość projektów była kierowana do niewielkiej liczby mieszkańców, co nie pozwoliło na znaczne ograniczenie zauważonych problemów.

W obszarze rewitalizacji występuje duża liczba pustostanów i lokatorów nie wywiązujących się z obowiązków finansowych wobec miasta. Funkcjonuje za to wiele fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Są one raczej pozytywnie oceniane. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji nie są zbyt aktywni społecznie i w większości nie znają lokalnych liderów. Potrafili natomiast wskazać osoby, które cieszą się zaufaniem społecznym. Badani wskazali na mieszkańców, którzy prowadzą stowarzyszenia, działają aktywnie w kwestii edukacji, organizacji wydarzeń kulturalno-rozrywkowych i sportowych. Organizacje pozarządowe wspierają miasto w realizacji wielu ważnych w procesie rewitalizacji zadań, co jest bardzo pozytywne. Wypracowany został także system współpracy z partnerami społecznymi, co rokuje dobrze dla skuteczności rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Malborku.

---

[1] Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (z dnia 10 czerwca 2010r. Dz.U. Nr 125 poz. 842)

4.3 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w pozostałych sferach

4.3.1 Podsystem gospodarczy

Firmy na obszarze rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji znajduje się 1 141 firm spośród 4 771 działających w Malborku. Najwięcej, 218 przedsiębiorstw, znajduje się przy ul. Sienkiewicza. Tabela przedstawia zestawienie aktywności gospodarczej (rozumianej jako liczba aktywnych przedsiębiorstw) według ulic obszaru rewitalizacji.

Tabela 28. Firmy działające w obszarze rewitalizacji według ulic

Nazwa ulicy	Ilość zarejestrowanych firm
Sienkiewicza	218
Słowackiego	99
Mickiewicza	90
Jagiellońska	77
Konopnickiej	54
Żeromskiego	51
Jasna	46
Reymonta	45
Plac Słowiański	44
Armii Krajowej	40
500-lecia	39
17 Marca	34
Kraszewskiego	31
Orzeszkowej	30
Rodziewiczówny	29
Sikorskiego	27
Sprzymierzonych	22
Grunwaldzka	21
Al. Rodła	19
Staffa	15
Kopernika	15
Prusa	14
Pstrowskiego	11
Poczty Gdańskiej	10
Skłodowskiej-Curie	8
Fałata	7
Bema	7
Krakowska	5
Bażyńskiego	4

Zamenhofska	3
Mieszka I	3
Małachowskiego	3
Kasprowicza	3
Derdowskiego	3
Zapolskiej Gabrieli	2
Wyspiańskiego	2
Pułaskiego	2
Plac Wolności	2
Pl. 3 Maja	2
Asnyka	2
Zakopiańska	1
Pasteura	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta

Szczególna koncentracja aktywności gospodarczej występuje w przypadku ul. Sienkiewicza, jak również ul. Słowackiego, Mickiewicza, Jagiellońskiej. Ta część obszaru rewitalizacji realizuje ponadlokalne funkcje w zakresie gospodarczym.

Poniżej przedstawiono strukturę działalności gospodarczych funkcjonujących w obszarze rewitalizacji miasta Malborka.

Tabela 29. Struktura działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji według klas wielkości

Skala wielkości według liczby pracujących	Struktura w %
ogółem	100,00%
do 9 osób	98,84%
10 - 49 osób	0,90%
50 - 249 osób	0,26%
250 - 999 osób	0,00%
1000 i więcej osób	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Malborku

Na obszarze rewitalizacji nie występują duże firmy. Przedsiębiorczość w tej części miasta jest reprezentowana głównie przez sektor MŚP. Blisko 99% zarejestrowanych działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji Malborka stanowią mikrofirmy zatrudniające do 9 pracowników. Firmy o średniej wielkości zatrudnienia (powyżej 50 osób) stanowią 1% przedsiębiorstw obszaru rewitalizacji.

Największym pracodawcą działającym w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru jest cukrownia, położona przy ul. Sikorskiego 51.

Poniżej przedstawiono strukturę form prawnych działalności gospodarczych występujących na obszarze rewitalizacji Malborka.

Tabela 30. Szczególna forma prawna zarejestrowanych na obszarze rewitalizacji Malborka działalności gospodarczych.

Wyszczególnienie form prawnych	Struktura w %
spółki cywilne	5,02%
stowarzyszenia niewpisane do KRS	1,03%
wspólnoty mieszkaniowe	3,99%
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	83,40%
spółki akcyjne	0,13%
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2,70%
spółki jawne	0,39%
spółki komandytowe	0,13%
fundacje	0,39%
stowarzyszenia	1,03%
związki zawodowe	0,39%
związki pracodawców	0,13%
przedszkola niepubliczne	0,13%
publiczne placówki systemu oświaty	0,13%
gminne samorządowe jednostki organizacyjne	0,13%
powiatowe samorządowe jednostki organizacyjne	0,39%
bez szczególnej formy prawnej	0,51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Malborku

Sferę gospodarczą obszaru rewitalizacji Malborka stanowią w 88% przedsiębiorstwa osób fizycznych, z czego prowadzący działalność gospodarczą stanowią 83,4%, natomiast spółki cywilne osób fizycznych 5,02%.

Na obszarze rewitalizacji występują również liczne wspólnoty mieszkaniowe (4% działalności) oraz stowarzyszenia i fundacje (2,45% działalności).

Podmioty gospodarcze posiadające osobowość prawną (spółki z o.o. oraz akcyjne) stanowią zaledwie 3% struktury gospodarczej obszaru rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono strukturę podmiotów gospodarczych według sekcji PKD zarejestrowanych w granicach obszaru rewitalizacji Malborka.

Tabela 31. Struktura podmiotów gospodarczych w sekcji PKD (2007) na obszarze rewitalizacji Malborka

Sekcje PKD (2007)	Odsetek podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji
A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6,95%
B – Górnictwo i wydobywanie	0,00%
C – Przetwórstwo przemysłowe	8,11%
D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,39%

E – Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,39%
F – Budownictwo	17,25%
G - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	19,69%
H – Transport i gospodarka magazynowa	6,95%
I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0,64%
J - Informacja i komunikacja	2,19%
K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4,50%
L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,28%
M - Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	7,85%
N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2,57%
O – Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,26%
P – Edukacja	1,54%
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6,82%
R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,93%
S – Pozostała działalność usługowa	6,56%
T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0,00%
U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Malborku

W strukturze działalności gospodarczej obszaru rewitalizacji Malborka dominują firmy handlowe (handel hurtowy i detaliczny), stanowiące 20% zarejestrowanych przedsiębiorstw. Firmy branży budowlanej obejmują 17% podmiotów, natomiast branży przetwórstwa przemysłowego 8%. Na obszarze rewitalizacji prowadzą działalność również firmy transportowe (7% przedsiębiorstw).

Na uwagę zwraca bardzo niski udział podmiotów reprezentujących w strukturze branżę turystyczną – przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi stanowią zaledwie 0,6% firm. Dane te potwierdzają ogólne obserwacje dotyczące niskiego udziału historycznego centrum miasta Malborka w obsłudze ruchu turystycznego generowanego przez Muzeum Zamkowe w Malborku.

Pozytywnym zjawiskiem jest obecność w obszarze rewitalizacji dość licznie reprezentowanych przedsiębiorstw tzw. branży kreatywnej („Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”), których udział wynosi blisko 8%. Jest to ten sektor rynku, na którym można opierać proces rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji.

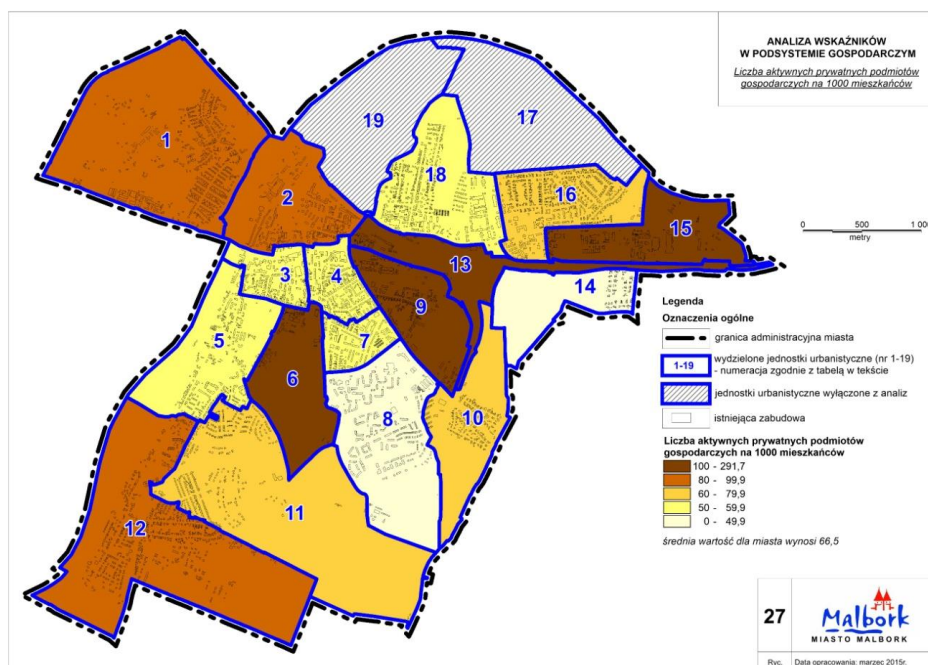
O realizacji funkcji centrotwórczych przez obszar rewitalizacji świadczy obecność w jego granicach podmiotów szukających prestiżowych lokalizacji: przedsiębiorstw zajmujących się obsługą rynku nieruchomości (5,3%), działalnością finansową i ubezpieczeniową (4,5%), administracją publiczną (0,3%), działalnością związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją (2%).

Zmiany demograficzne wpływają na wzrost znaczenia zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji podmiotów zajmujących się opieką zdrowotną i pomocą społeczną, których udział w strukturze jest stosunkowo wysoki (blisko 7%).

Przedsiębiorczość na obszarze rewitalizacji

Poziom aktywności gospodarczej mieszkańców obrazuje liczba aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych (według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji działają 632 prywatne podmioty gospodarcze²⁵, czyli ¼ wszystkich tego rodzaju podmiotów funkcjonujących w mieście. Obszar rewitalizacji cechuje się niskim wskaźnikiem liczby działalności gospodarczych na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten dla całego Malborka wynosi 66,5, a dla obszaru rewitalizacji 53,6. Najniższą wartość wskaźnik osiąga na północnym wschodzie obszaru rewitalizacji (w Śródmieściu I) – jedynie 51,2, a niewiele więcej na południowym zachodzie (w jednostce Przedmieście) – 52,4. Przedsiębiorczość w poszczególnych jednostkach urbanistycznych ilustruje poniższa mapa (na obszar rewitalizacji składają się jednostki nr 3, 4, 5). Zestawiając powyższe dane z informacjami dotyczącymi dużego udziału osób bezrobotnych można wysnuć wniosek, iż ludność zamieszkująca obszar rewitalizacji odznacza się niskim poziomem przedsiębiorczości.

Mapa 9. Podmioty wpisane do rejestru działalności gospodarczej na 1 tys. mieszkańców

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

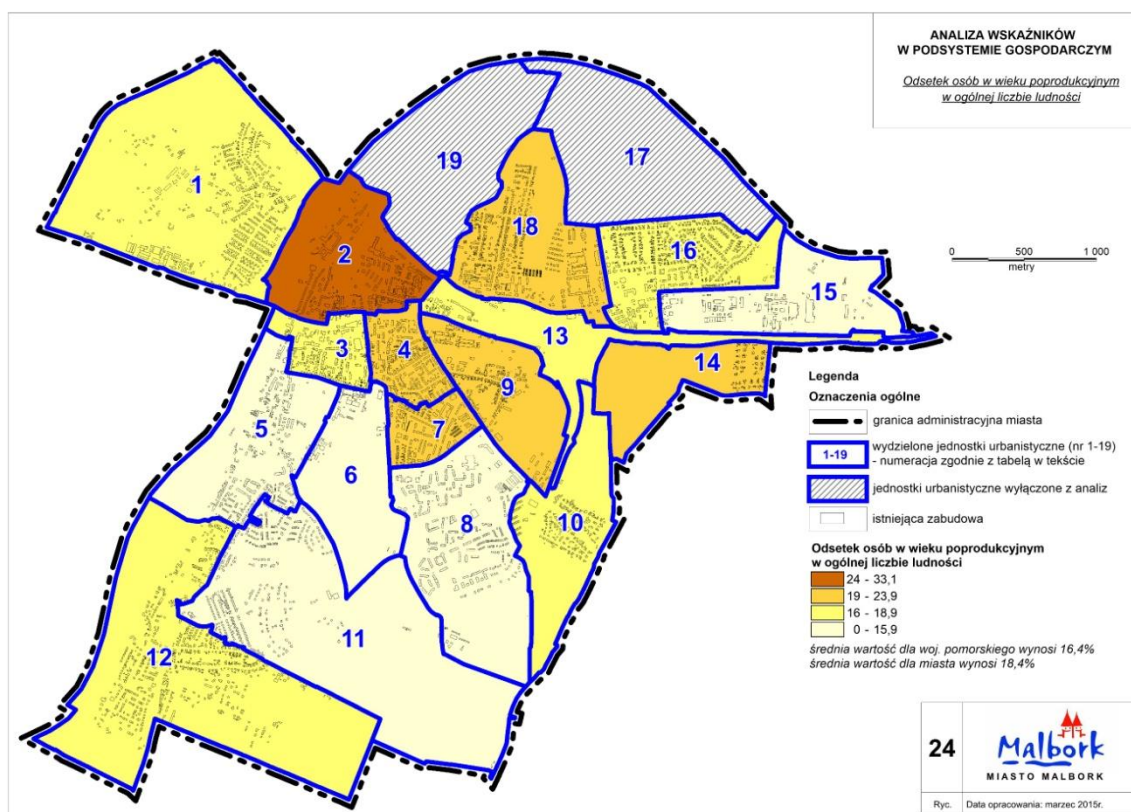
²⁵ według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, stan na 2015 r.

Kapitał ludzki jako istotny element rozwoju gospodarki

Jednym z wyznaczników ograniczenia potencjału rozwoju gospodarczego jest udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji (kobiety 60+; mężczyźni 65+). Wysoki wskaźnik świadczy o obciążeniu ekonomicznym ludności w wieku produkcyjnym. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w populacji wynosi dla Malborka 18,4%, a dla obszaru rewitalizacji 20%. Badanie zróżnicowania wewnętrznego obszaru rewitalizacji prowadzi do wniosku, że szczególna kumulacja zjawiska starości demograficznej występuje we wschodniej jego części - w jednostce 4 (Śródmieście I) wskaźnik wynosi aż 23,4% wobec średniej dla miasta 18,4%. Natomiast cała południowo – zachodnia część obszaru rewitalizacji cechuje się niskim odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym (jednostka 5: Przedmieście - 15,4%) i wysoki wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, co należy traktować jako potencjał w sferze gospodarczej, który może zostać wykorzystany dla ożywienia tego terenu.

Współczynnik starości demograficznej w poszczególnych jednostkach urbanistycznych ilustruje poniższa mapa (na obszar rewitalizacji składają się jednostki nr 3, 4, 5).

Mapa 10. Współczynnik starości demograficznej w Malborku

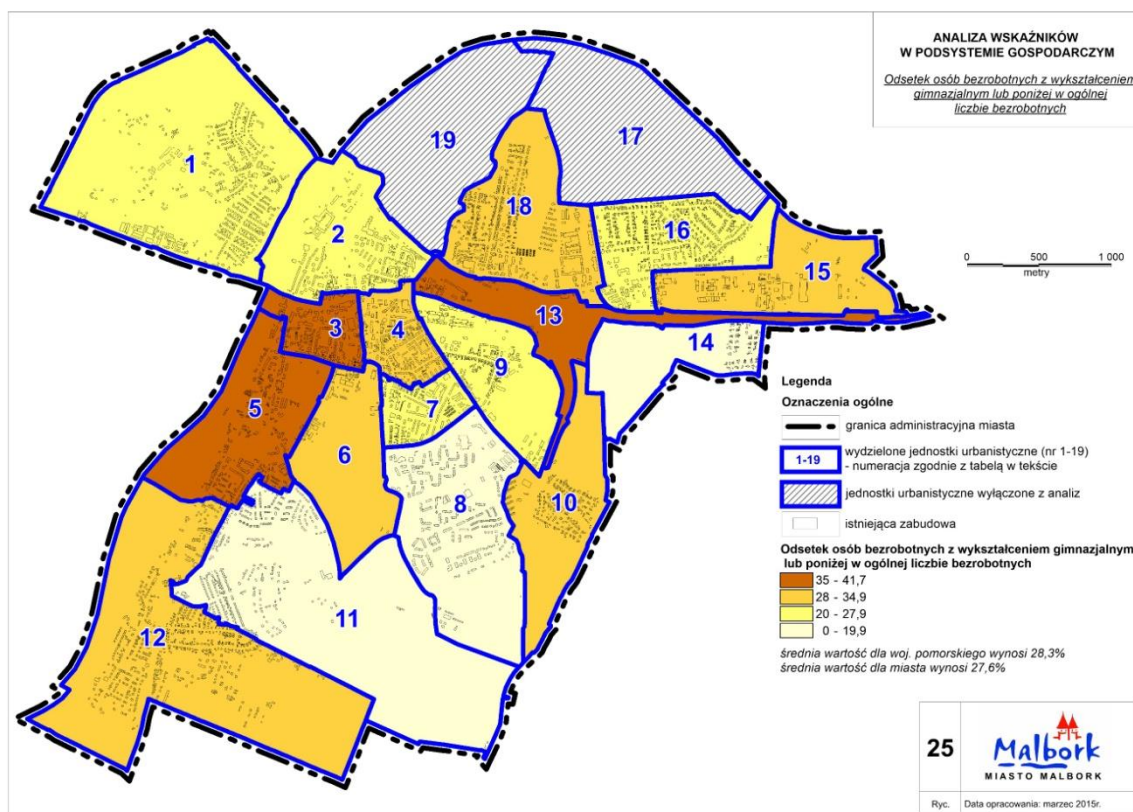

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Potencjał gospodarczy obszaru rewitalizacji, wyrażający się w obecności osób wykształconych, znacznie odbiega od średniej miasta. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosi w Malborku 27,6, a na obszarze rewitalizacji aż 36,7. Wskaźnik ten przybiera wysokie wartości we wszystkich rejonach obszaru rewitalizacji. Badanie wewnętrzne dowodzi, że szczególnie trudna jest pod tym względem sytuacja w północno – zachodniej i w południowo – zachodniej części obszaru, gdzie wskaźnik wynosi

odpowiednio 41,2 oraz 38,9 (jednostka nr 3: Centrum II oraz nr 5: Przedmieście). Rozkład przestrzenny omawianego zjawiska jest zbliżony do odsetka osób długotrwale bezrobotnych. Osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach często dotknięte są długotrwałym bezrobociem, a w konsekwencji osobom tym trudno jest wejść na rynek pracy. Udział osób bezrobotnych posiadających wykształcenie gimnazjalne lub poniżej w całkowitej liczbie bezrobotnych w poszczególnych jednostkach urbanistycznych ilustruje poniższa mapa (na obszar rewitalizacji składają się jednostki nr 3, 4, 5).

Mapa 11. Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w Malborku

Źródło: Opracowanie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka”

Potencjały obszaru rewitalizacji w podsystemie gospodarczym

Śródmieście Malborka jest jedną z kluczowych części miasta z punktu widzenia możliwości rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w zakresie przemysłów czasu wolnego. Wzmocnienie funkcji gospodarczych wymaga jednak rozwiązania szeregu problemów społecznych, jak również technicznych i przestrzennych obszaru. Podobszar wyróżnia się szczególnymi walorami architektonicznymi i historycznymi. Przywrócenie funkcjonalności obszarowi rewitalizacji wiąże się z efektywnym wykorzystaniem istniejących potencjałów, które będą determinowały zakres i skuteczność działań rewitalizacyjnych.

W *Strategii przewidywania i zarządzania zmianą społeczno-gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013-2020* sformułowano dwa cele strategiczne. Dotyczą one poprawy warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej (ze szczególnym uwzględnieniem turystyki) oraz rozwój oferty

turystycznej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i architektonicznych miasta i jego otoczenia. Cele te są realizowane, ale wyłącznie poza obszarem rewitalizacji. Miasto planuje sprzedaż na cele inwestycyjne kilku działek, promuje Specjalną Strefę Ekonomiczną, mają także powstać obiekty hotelowe, jednak żaden z tych projektów nie jest usytuowany w obszarze rewitalizacji.

Strategia wskazuje także, że „jednym z ważniejszych działań dla Malborka powinien stać się rozwój w oparciu o powstanie nowych małych i średnich przedsiębiorstw – głównie w turystyce. Rozwój nowych produktów w oparciu o wszystkie walory miasta (w tym kluczowy – Zamek, który powinien pełnić rolę magnesu do przyciągnięcia klienta) i jego otoczenia (zwłaszcza rzeka Nogat) oraz wspieranie inicjatyw dla rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności w sektorze usług turystycznych, rekreacyjnych i sportowych zwiększą atrakcyjność Miasta – w tym także poprzez ofertę spędzania czasu wolnego. W długim okresie przełożą się na wydłużenie sezonu turystycznego, a w konsekwencji na wzrost zatrudnienia w sektorze turystyki i na wzrost dochodów mieszkańców. Spójne i konsekwentne działania wszystkich podmiotów zajmujących się turystyką, w tym umacnianie i rozwój renomowanej marki Miasta pozwolą wypromować docelowo miasto jako centrum turystyki oraz centrum kulturalno - rekreacyjno- wypoczynkowe subregionu w sercu Żuław”.

Przytoczony fragment Strategii trafnie określa szanse Malborka. Rzeczywiście, potencjał, jaki kryje **masowy ruch turystyczny w Malborku**, nie jest wykorzystywany w wystarczającym stopniu. Zamek Krzyżacki jest zabytkiem o wyjątkowym znaczeniu, należy do najbardziej atrakcyjnych obiektów muzealnych w Polsce. W 2016 r. zwiedziło go 609 310 osób, z czego 145 178 stanowili turyści z zagranicy (60 201 z Niemiec, pozostali – z niemal stu innych krajów). Odwiedzający spędzają w Malborku tylko kilka godzin i większość tego czasu poświęcają na zwiedzanie zamku. Ich kontakt z miastem najczęściej sprowadza się do przejścia na parking. Te osoby, które zatrzymują się w mieście na cały dzień, pozostają w bezpośrednim otoczeniu zamku, korzystając z usług gastronomicznych i atrakcji w centralnej części miasta. Do rzadkości należy pozostanie w Malborku na kolejny dzień.

Obszar rewitalizacji to - poza Zamkiem Krzyżackim – **najatrakcyjniejsza część miasta pod względem architektonicznym**. Wyzwaniem stojącym przed miastem jest przyciągnięcie części turystów odwiedzających Zamek na omawiany obszar ze względu na konieczność dywersyfikacji ruchu turystycznego. Zasadniczym potencjałem w tym kontekście są zabytki dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz historyczny układ architektoniczno-urbanistyczny o wyjątkowej wartości kulturowo-historycznej objęty ochroną konserwatorską.

Poza aspektem turystycznym należy zwrócić uwagę na **potencjał rekreacyjny obszaru**, który jest predystynowany do świadczenia usług związanych ze spędzaniem czasu wolnego przez wszystkich mieszkańców miasta. Sąsiedztwo rzeki Nogat stanowi naturalny teren wypoczynkowy. Wskazane możliwości wiążą się z koniecznością rozwijania przemysłów czasu wolnego, które w połączeniu z ofertą dedykowaną m.in. młodzieży i seniorom może korzystnie wpłynąć na działania związane z włączeniem społecznym.

Wyróżnikiem obszaru rewitalizacji i istotnym potencjałem z punktu widzenia procesu rewitalizacji jest **możliwość wzrostu poziomu aktywności gospodarczej**. Ok. 25% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w mieście znajduje się w granicach obszaru. W większości podmioty te mają charakter usługowy i posiadają formę firm jednoosobowych. Aktywność ekonomiczna mieszkańców stanowi ważny czynnik, korzystnie wpływający na skuteczność rewitalizacji. Przewiduje się, iż skuteczne przeprowadzenie tego procesu wpłynie na możliwość zakładania nowych przedsiębiorstw

w branży turystycznej i okołoturystycznej, w tym gastronomii.

Obszar rewitalizacji rozpoczyna się o kilka minut spacerem od rejonu zamkowego. Dwie bariery sprawiają, że niemal nikt z przyjezdnych nie zwraca na niego uwagi. Pierwszą jest ruchliwa, dwupasmowa Aleja Rodła, która w sposób sztuczny przedzieliła jednorodny dawniej rejon. Drugą barierą jest niska atrakcyjność obszaru rewitalizacji. Wynika ona z braku wyeksponowania cennych atutów, jakie ten obszar posiada. Znajduje się tu wiele zabytkowych budowli, ciekawych pod względem architektonicznym, które jednak są zaniedbane. Możliwe jest nadanie nowych funkcji wybranym budynkom i lokalom oraz pobudzenie do życia najciekawszych kwartałów obszaru rewitalizacji.

W tym kontekście obszar rewitalizacji posiada **istotny potencjał do kreowania koncepcji przedsięwzięć rozwojowych**, których główną ideą może być nadanie nowych funkcji społecznym zabytkowym obiektom, wytworzenia wysokiej jakości przestrzeni publicznej współtowarzyszącej ruchowi turystycznemu oraz aktywności mieszkańców w czasie wolnym.

Przemiana obszaru interwencji w teren atrakcyjny dla zwiedzających uwarunkowana jest takimi działaniami, jak porządkowanie przestrzeni, przywrócenie do dawnej świetności zabytkowych kamienic, uruchomienie programów społecznych skierowanych na prace z mieszkańcami, a także stworzenie dogodnej komunikacji pieszej i rowerowej z zamku na obszar interwencji i wdrożenie systemu informacji o atrakcjach obszaru. Kompleksowy projekt skierowania ruchu turystów z zamku na obszar rewitalizacji pozwoli na aktywizację przedsiębiorczości tutejszych mieszkańców, którzy będą mogli świadczyć usługi skierowane na zaspokojenie potrzeb przyjezdnych.

Aktywizacja przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji powinna brać pod uwagę działania edukacyjne i ułatwienia dla potencjalnych nowych firm.

Obszar rewitalizacji skupia również **potencjał lokalnych instytucji otoczenia biznesu**, wspierających rozwój gospodarczy miasta, w postaci inkubatorów przedsiębiorczości. Instytucja ta mieści się przy ul. Wojska Polskiego 499, w północnej części miasta, w dużej odległości od obszaru rewitalizacji. Jego filią jest jednak inkubator dla firm działających w dziedzinie kultury, położony w Alei Armii Krajowej 68, na obszarze rewitalizacji. Operatorem inkubatora jest Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości w Malborku. Inkubator skierowany jest do osób i firm prowadzących działalność gospodarczą nie dłużej niż dwa lata oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą. Promuje działalność innowacyjną. Jest to inicjatywa o dużym potencjale twórczym i edukacyjnym, pokazuje chęć współpracy wielu podmiotów w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Silne i liczne potencjały podsystemu gospodarczego, zlokalizowane w obszarze rewitalizacji Malborka, będą znacząco determinowały zakres procesu rewitalizacji miasta.

Reasumując, podsystem gospodarczy obszaru rewitalizacji Malborka reprezentowany jest głównie przez małe i średnie przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym. Przewaga małych podmiotów gospodarczych (głównie samozatrudnieni oraz osoby fizyczne zatrudniające do 9 osób), które nie dysponują kapitałem na rozwój i promocję, ani nie posiadają rezerw wystarczających na przetrwanie złej koniunktury gospodarczej, obniża istotnie potencjał gospodarczy obszaru rewitalizacji.

Głównym źródłem dochodów gospodarstw domowych na obszarze rewitalizacji są niskie

wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w mikrofirmach oraz z tytułu niskich rent i emerytur. Niski poziom dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji ogranicza wielkość popytu konsumpcyjnego, co rodzi konsekwencje dla obrotu gospodarczego działających na obszarze firm.

Konieczna jest więc poprawa warunków funkcjonowania lokalnego biznesu oraz jednocześnie zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców w celu wzrostu lokalnego rynku pracy oraz dochodów mieszkańców, lokalnej gospodarki i budżetu samorządu.

Celem działań rewitalizacyjnych Malborka powinno być trwałe podniesienie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizowanego. Podniesienie to powinno dokonać się na dwóch poziomach. Pierwszym z nich jest poziom mikro - poziom pojedynczych mieszkańców i gospodarstw domowych obszaru rewitalizowanego, a także przedsiębiorstw w nim działających. W tym przypadku wyzwaniem jest stworzenie warunków do podejmowania przez mieszkańców stabilnej pracy gwarantującej godny dochód (tj. taki, który umożliwia pokrycie podstawowych potrzeb bytowych bez konieczności zaciągania długów, a także pozwala na większą konsumpcję).

Połączenie tych dwóch wymiarów poziomu mikro powinno się przyczynić do wzrostu potencjału na poziomie makro, tj. zmiany wizerunku obszaru rewitalizowanego i przyczynić się np. do lokowania w nim działalności gospodarczej przez podmioty spoza obszaru.

4.3.2 Podsystem przestrzenno-funkcjonalny

Strukturę przestrzenno-funkcjonalną obszaru rewitalizacji kształtują w głównej mierze tereny zabudowane (zwłaszcza w części północnej i północno-wschodniej obszaru rewitalizacji), w tym tereny zabudowy: usługowej, mieszkaniowo-usługowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, tereny sportu i rekreacji, tereny zieleni urządzonej i przestrzeni publicznej, tereny powojenne oraz tereny rolne i nieużytki (zwłaszcza w południowej części obszaru rewitalizacji).

W strukturę tą wpisany jest główny układ komunikacyjny, który tworzą drogi krajowe nr 22 (Al. Rodła, która podzieliła historyczne centrum na część północną – reprezentacyjną oraz południową – mieszkaniowo-usługową) i nr 55 (ulice Armii Krajowej i 500-Lecia, którymi prowadzony jest ruch tranzytowy utrudniający dostępność do rzeki i terenów nadrzecznych i integrację tych terenów z miastem), droga wojewódzka nr 515 (ul. Władysława Sikorskiego, będącą od wschodu granicą obszaru rewitalizacji i ul. Generała De Gaulle'a) oraz ul. Mickiewicza o funkcji głównej ulicy miejskiej łączącej Centrum i Śródmieście z południowymi terenami rozwojowymi miasta, a także inne ulice zbiorcze. Ważnym elementem w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji jest układ wodny, który tworzy rzeka Nogat (wyznaczające jednocześnie od zachodu granicę obszaru rewitalizacji) wraz z zielenią przybrzeżną, skarpami i obszarem międzywala oraz Kanał Juranda przebiegający przez północną część obszaru (na granicy Centrum II i Śródmieścia).

Zróżnicowanie przestrzenno-funkcjonalne obszaru rewitalizacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32 Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji

Nazwa jednostki	Dominująca funkcja	Elementy struktury
Centrum II (jednostka nr 3)	funkcja administracyjno-usługowo-mieszkaniowa, usługowe centrum miasta (północna część jednostki), tereny zabudowy usługowej, usługi z zakresu administracji publicznej m. in.: Urząd Miasta Malborka, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, placówki oświatowe, drobny handel oraz handlu wielko-powierzchniowego (np. Kaufland) oraz tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej (południowa część jednostki) oraz tereny zieleni urządzonej	historyczne struktury miejskie (teren patrymonium miejskiego I fazy rozwoju miasta), tereny zwartej, intensywnej zabudowy, w tym kwartałowej (kamienice) oraz wielokondygnacyjnej odcinek rzeki Nogat wraz z terenami zieleni przybrzeżnej, reprezentacyjny zespół zabudowy z lat 20. XX w. składający się z zabudowy willowej, jednorodzinnej oraz wielorodzinnej (w obszarze ul. Żeromskiego, Kasprowicza, 17 Marca, Derdowskiego) wpisanego do rejestru zabytków województwa pomorskiego pod numerem 1337 (d. 179/90) decyzją z dnia 21.11.1990 r., duży odsetek zabudowy zabytkowej w znacznej części w złym stanie technicznym.
Śródmieście I (jednostka nr 4)	funkcja mieszkaniowa Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z udziałem drobnych usług o charakterze lokalnym	część miasta powstała w wyniku rozbudowy miasta po zniwelowaniu nowożytnych fortyfikacji w latach 1877 – 1879, zróżnicowana zabudowa, dominuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wielokondygnacyjna z udziałem zabudowy czynszowej (kamienice) oraz w rejonie ul. Władysława Reymonta i Elizy Orzeszkowej) zespół zabudowy mieszkaniowej z przełomu XIX i XX w. Liczna zabudowa historyczna w tym w większości w złym stanie technicznym. Bezpośrednie sąsiedztwo terenów przemysłowych (Krajowa Spółka Cukrowa).
Przedmieście (jednostka nr 5)	funkcja mieszkaniowo-rolnicza obszar o dużym rozdrobnieniu funkcji, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, usług (w tym z zakresu zdrowia (Powiatowe Centrum Zdrowia), administracji publicznej (Powiatowy Urząd Pracy, Dom Pomocy Społecznej), tereny rolne i nieużytki oraz tereny wojskowe	Historyczne struktury miejskie (obszar patrymonium miejskiego I fazy rozwoju miasta, dawne przedmieścia miasta), zespół koszarowy, rzeka Nogat wraz terenami zieleni urządzonej oraz terenami rolnymi oraz nieużytkami (w bezpośrednim sąsiedztwie, wyłączone z inwestowania z uwagi na charakter ochronny), nadrzeczna infrastruktura sportowa i rekreacyjna (kąpielisko, Malborski Klub Sportowy), zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna o charakterze zagrodowym, zabudowa wielorodzinna (nowa zabudowa oraz zabudowa historyczna w postaci kamienic czynszowych będących w złym stanie techniczny), tereny dawnych cmentarzy jerozolimskiego i ewangelickiego (obecnie tereny zieleni urządzonej – parki – wymagające działań rewaloryzacyjnych), liczne budynki zabytkowe, w większości w złym stanie technicznym – wymagające remontów.

Źródło: opracowanie własne

Zabudowa i zagospodarowanie

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 10 993 osób co stanowi 29,61% ludności Malborka. Obszar ten pełni zatem przede wszystkim istotne funkcje mieszkaniowe, które w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji uzupełniane są przez funkcje administracyjne czy usługowe.

W strukturze obszaru rewitalizacji występuje dość zróżnicowana pod względem czasu powstania i typu zabudowa mieszkaniowa. W obszarze można wyróżnić zabudowę mieszkaniową wielorodzinną zarówno w postaci kamienic czynszowych jak i bloków mieszkalnych od 4 do 10 piętrowych (m.in.: północna i wschodnia część obszaru) oraz zabudowę jednorodzinną w postaci domów jednorodzinnych (m.in.: rejon ul. Asnyka, Alei Sprzymierzonych, ul. Kraszewskiego, Fałata czy Konopnickiej), zabudowy willowej (skupionej głównie w rejonie ul. J. Kasprowicza, 17 marca, Derdowskiego, Słowackiego, Żeromskiego) oraz zagrodowej i podmiejskiej (m.in.: wzdłuż ul. 500-Lecia, ul. Bażyńskiego).

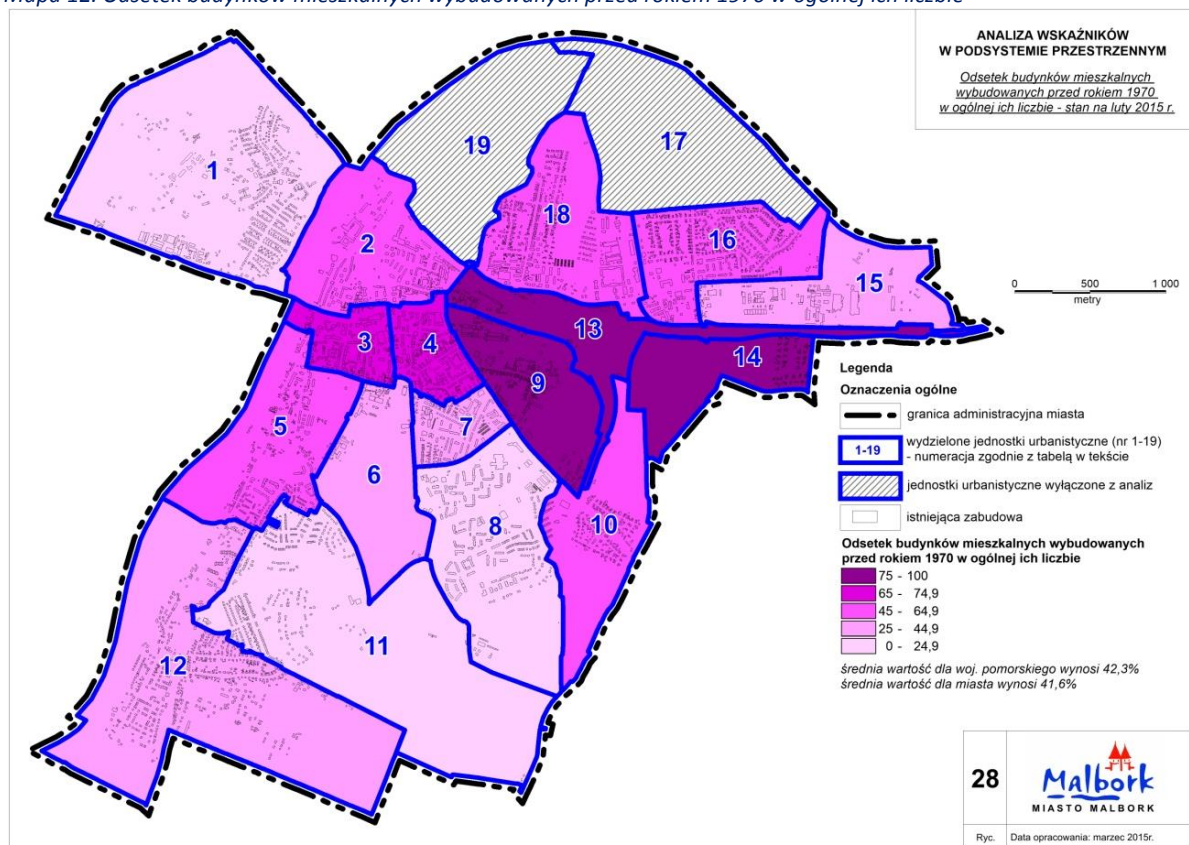
Pogłębionej diagnozie została poddana zabudowa mieszkaniowa obszaru rewitalizacji ze względu na czas jej powstania (rok budowy). W tym kontekście przeanalizowano *Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych*.

Wskaźnik ten dla całego miasta wynosi 41,6%. Na obszarze rewitalizacji zabudowa mieszkaniowa wybudowana przed 1970 r. stanowi zasób mieszkaniowy. W obszarze rewitalizacji ponad połowa budynków mieszkalnych powstała przed 1970 r. W północnej i wschodniej części obszaru (rejon Centrum II i Śródmieścia) zabudowa z tego okresu stanowi ponad 70% zabudowy mieszkaniowej. Obszar rewitalizacji obejmuje bowiem historyczne części miasta (Śródmieście i Centrum) oraz obszary dawnych przedmieść, a zlokalizowana tu zabudowa odzwierciedla jednocześnie etapy rozwoju przestrzennego miasta. Wśród budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w obszarze rewitalizacją znajduje się zarówno zabudowa wielorodzinną głównie z postaci kamienic czynszowych (północna część obszaru) jak i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, w tym wille miejskiej (reprezentacyjny zespół zabudowy z lat 20. XX w rejonie ul. Żeromskiego, Kasprowicza, 17 Marca, Derdowskiego) oraz zabudowa zagrodowa (południowa część obszaru (rejon ul. 500-Lecia). Dawna zabudowa stanowi także podstawowy mieszkaniowy zasób komunalny. Większość budynków pozostających we własności Gminy oraz budynków wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina posiada udziały, wybudowana została oraz w okresie przedwojennym (w tym kamienice z drugiej połowy XIX w. i początku XX w.). Po roku 1945 oddano do użytku nieznaczną część z tego zasobu (ok. 11%). Prawie połowa zasobu jest wzniesiona przed ponad stu laty i ich właściwe utrzymanie i adaptacja do współczesnych wymagań absorbuje znaczne środki.

Na obszarze rewitalizacji występuje również nowa zabudowa z późniejszego okresu tj. z lat 80.-90. XX wieku oraz współczesna w postaci nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej.

Wartości wskaźnika *Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych* w poszczególnych częściach obszaru rewitalizacji przedstawia poniższa mapa oraz tabela. Wynika z nich, że obszar rewitalizacji należy do rejonów miasta o najstarszej zabudowie.

Mapa 12. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie

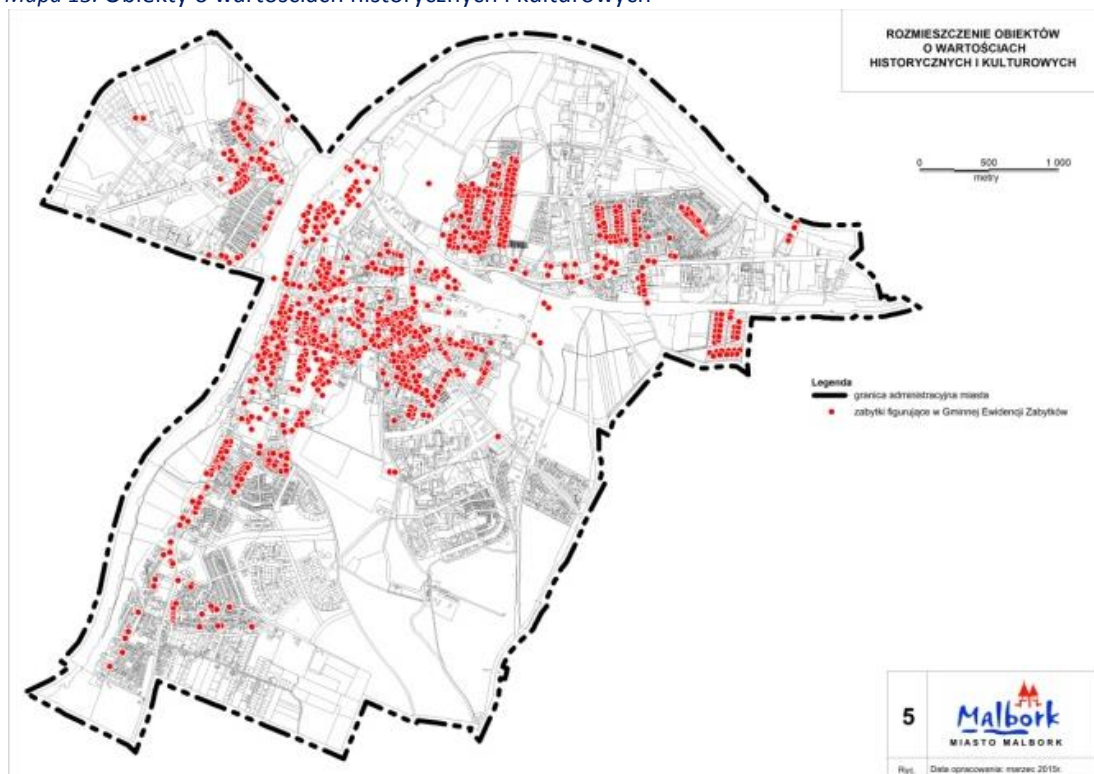
Nr/nazwa jednostki	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. do ogólnej liczby budynków
3/Centrum II	73,27
4/Śródmieście I	70
5/Przedmieście	51,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

Z zamieszczonych poniżej map wynika, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów o wartościach kulturowych i historycznych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków oraz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Jest to ważna okoliczność dla procesu rewitalizacji. Duży udział obiektów zabytkowych, w tym o wysokich walorach historycznych i kulturowych, wyraźnie wskazuje, że znaczna część obszaru rewitalizacji wymaga działań poprawiających jakość i standardy techniczne tkanki miejskiej.

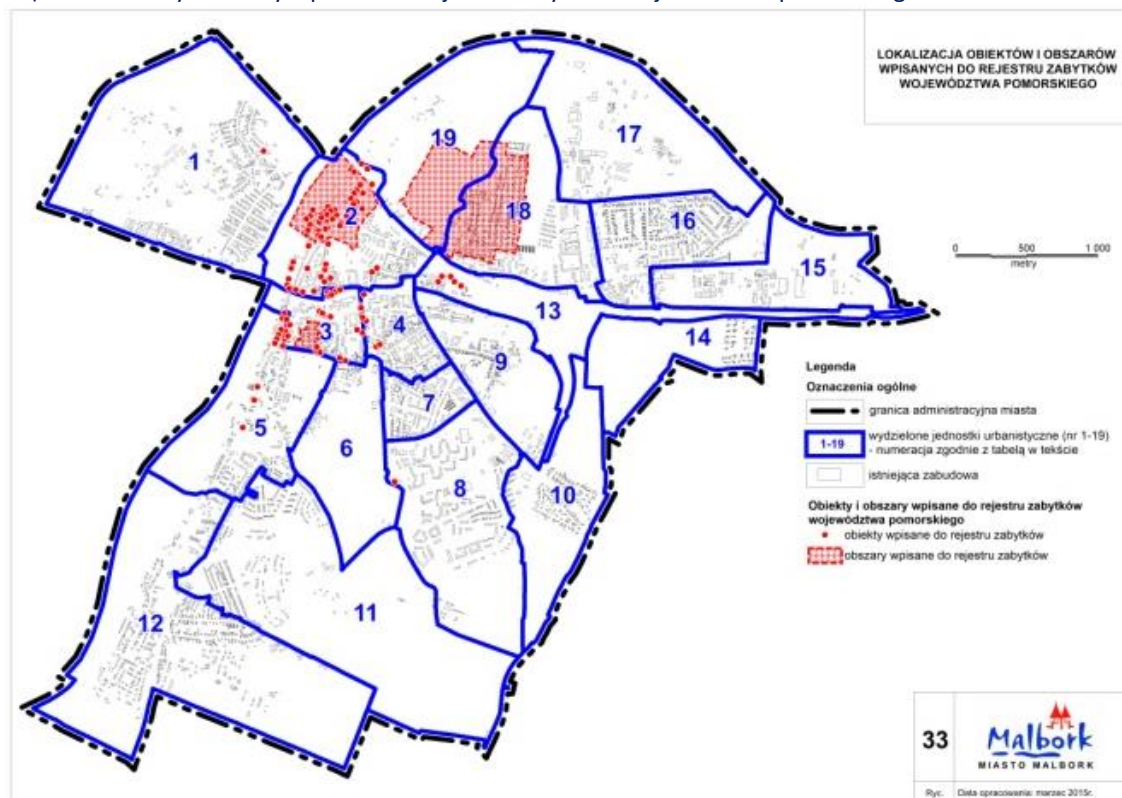
Jednocześnie zachowane zespoły i obiekty zabytkowe o unikalnych walorach (układ przestrzenny miasta średniowiecznego w czytelnym granicach; mało zniszczona zabudowa śródmieścia Malborka – ze znakomitymi przykładami obiektów usługowo – mieszkalnych charakterystycznych dla XIX stulecia; stylowe i dobrze utrzymane zespoły architektoniczne) stanowią o wyjątkowym potencjale obszaru rewitalizacji, który stwarza duże możliwości inwestowania, sprzyjając rozwijaniu nowych funkcji w oparciu o procesy rewitalizacji, w nawiązaniu do regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Mapa 13. Obiekty o wartościach historycznych i kulturowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

Mapa 14. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

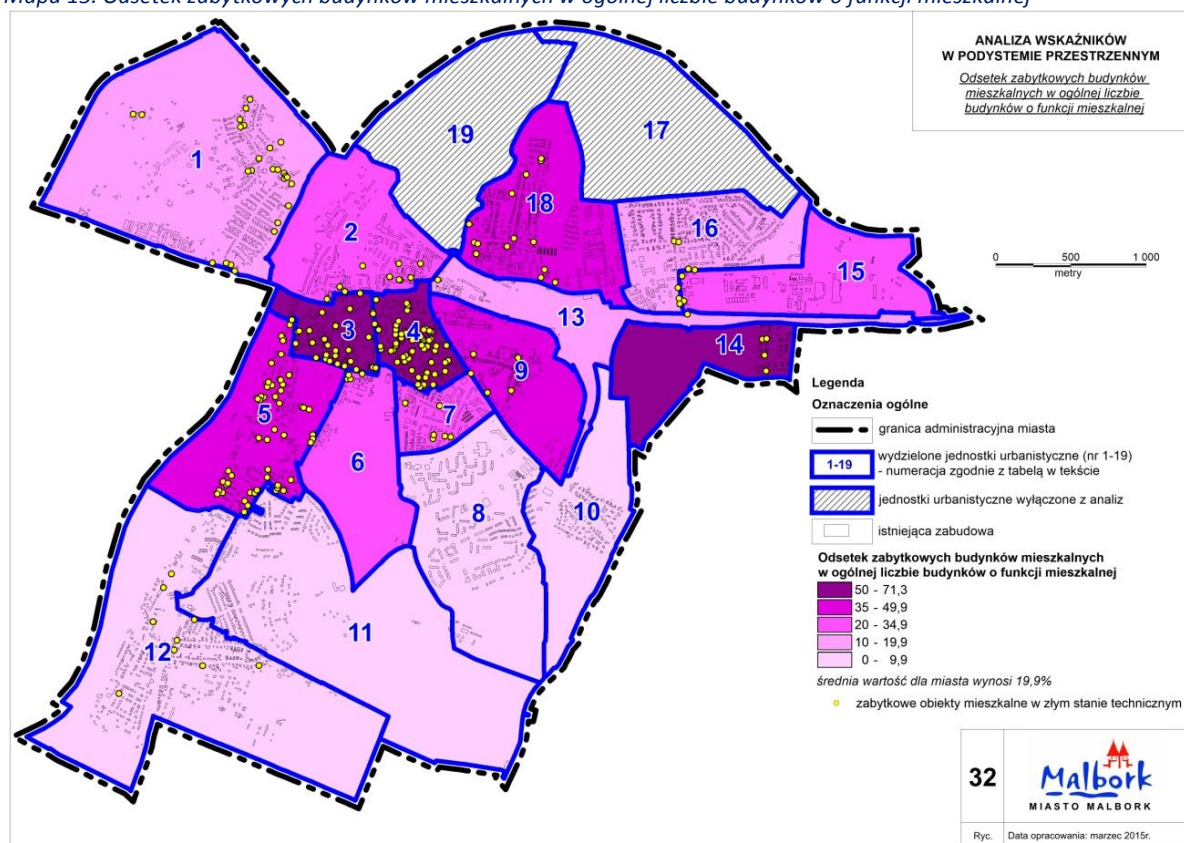

W kontekście działań rewitalizacyjnych duże znaczenie ma przede wszystkim fakt występowania w obszarze rewitalizacji zabytkowej zabudowy mieszkaniowej. Analizując rozmieszczenie oraz stan techniczny obiektów zabytkowych o funkcji mieszkalnej można zauważyć, że obszar rewitalizacji jest obszarem o największym zagęszczeniu zabudowy zabytkowej w mieście. Wartość wskaźnika określającego *Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej liczbie budynków o funkcji mieszkalnej* znacznie przekracza średnią dla miasta. Największa koncentracja tego rodzaju zabudowy, jednocześnie będącej w złym stanie technicznym, występuje w północnej i wschodniej części obszaru (Centrum II oraz Śródmieście). Dodatkowo należy zauważyć, że znaczną część zabytkowej substancji mieszkaniowej, w szczególności w północnej części obszaru (Centrum II) stanowią budynki wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Wysoka wartość historyczna obszaru przy notorycznym braku środków finansowych na modernizację najstarszego zasobu, wpływa - w przypadku zapotrzebowania na kosztowne prace konserwatorskie w obiektach zabytkowych – na wielkość kryzysu i stopień degradacji tej części miasta w podsystemie przestrzenno-funkcyjnym. Nagromadzenie obiektów zabytkowych, zwłaszcza w sytuacji wieloletnich zaniedbań remontowych, sprawia niejednokrotnie, że obszary te stanowią miejsca koncentracji problemów w sferze technicznej, związanej ze złym stanem obiektów budowlanych lub ich niewystarczającym wyposażeniem w podstawowe instalacje. Niewystarczające w stosunku do potrzeb środki przeznaczane na remonty budynków zabytkowych skutkują brakiem remontów kompleksowych, likwidujących przyczyny zagrożeń, a zwłaszcza remontów uwzględniających program prac konserwatorskich.

Dodatkowo część prac remontowych obiektów zabytkowych była niewłaściwie przeprowadzona, co spowodowało utratę ich wartości architektonicznych i historycznych.

Mapa 15. *Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej liczbie budynków o funkcji mieszkalnej*

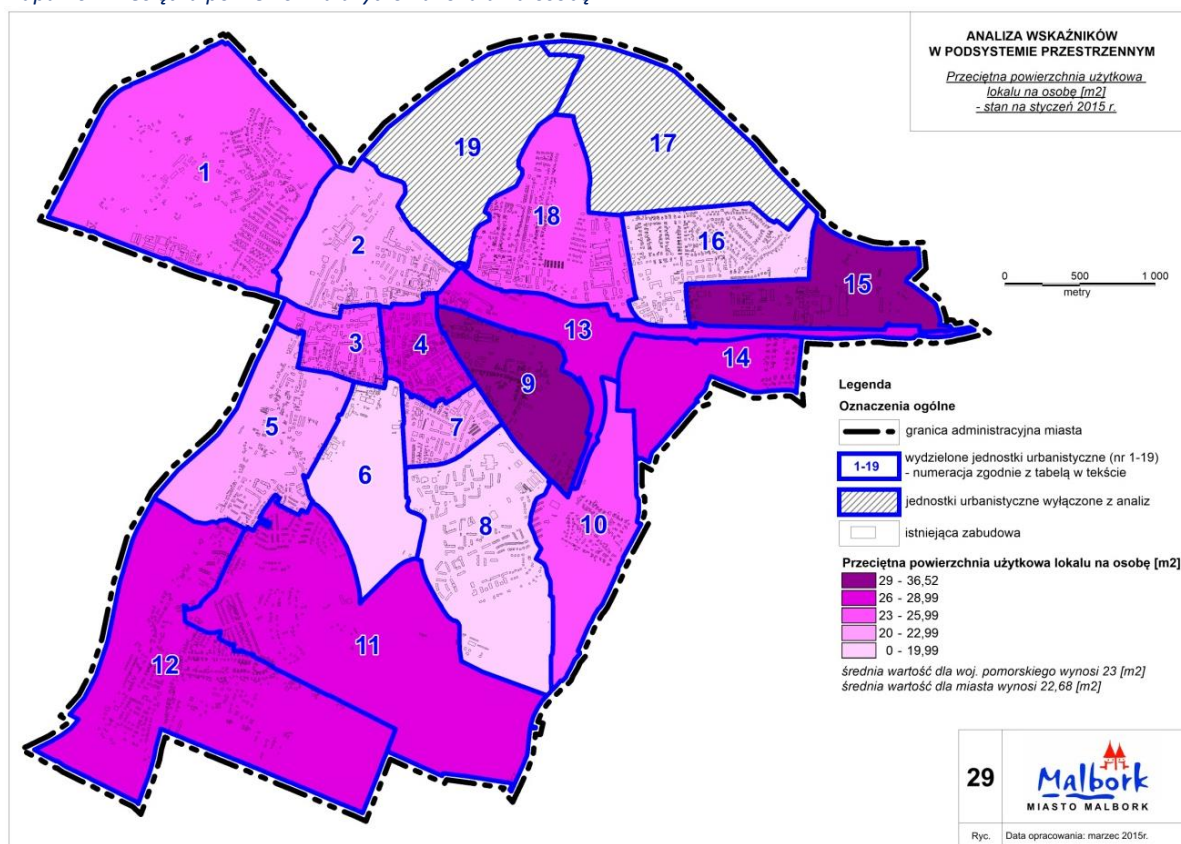
Nr/nazwa jednostki	Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej liczbie budynków o funkcji mieszkalnej
3/Centrum II	71,3
4/Śródmieście I	63,1
5/Przedmieście	39,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę jest w Malborku zbliżona do średniej wartości dla województwa pomorskiego. W obszarze rewitalizacji sytuacja w tym zakresie jest dobra. Przeciętna powierzchnia lokalu mieszkalnego na osobę waha się od 23 m² (południowa część obszaru, Przedmieście i Centrum) do 26m² w części wschodniej (Śródmieście). Stosunkowo duża powierzchnia użytkowa lokalu przypadająca na osobę w obszarze rewitalizacji wiąże się z dużą całkowitą powierzchnią lokali mieszkalnych w starym zasobie (kamieniach czynszowych).

Struktura wielkościowa mieszkań, zwłaszcza mieszkań komunalnych (zbyt duże i drogie mieszkania) w powiązaniu z sytuacją społeczną i finansową przyczyniają się niejednokrotnie do rosnącego zadłużenia i niewywiązywania się przez lokatorów z obowiązków finansowych wobec miasta. Następstwem tego jest postępująca degradacja i pogorszenie stanu zasobów.

Mapa 16. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę

Nr/nazwa jednostki	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę [m2]
3/Centrum II	23,12
4/Śródmieście I	26,58
5/Przedmieście	22,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

Przestrzenie publiczne - ulice, drogi, place

Dla komfortu życia lokalnych społeczności istotna jest jakość najbliższego otoczenia, w tym dostępność do dobrej jakości, urządzonych przestrzeni publicznych oraz podstawowych usług np. z zakresu oświaty i ochrony zdrowia, terenów rekreacyjnych i zielonych. W celu dokonania pogłębionej diagnozy w tym zakresie wykorzystano także badania społeczne przeprowadzone wśród interesariuszy procesu rewitalizacji oraz mieszkańców jednostek przeznaczonych do rewitalizacji. Mieszkańcy wypowiadali się na temat dostępności usług, oceny komunikacji, bezpieczeństwa oraz stanu i jakości przestrzeni publicznych.

Przestrzenie publiczne – ulice, place, parki - są miejscami, w których mieszkańcy miast realizują szereg ważnych aktywności społecznych. Odpoczywają, spotykają się (aktywności społeczne, opcjonalne), ale także przemieszczają się, dokonują zakupów, korzystają z różnych usług (aktywności konieczne).

Obszar rewitalizacji (zwłaszcza północna jego część Centrum oraz Śródmieście) z uwagi na historyczny i w większości zachowany układ urbanistycznych (kwaterowa zabudowa) posiada duży potencjał kreowania atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Strukturę przestrzeni wspólnych tworzą place i skwery powiązane z układem komunikacyjnym, ulice, podwórza i wnętrza kwater zabudowy z udziałem terenów zielonych. Jakość tych miejsc jest jednak bardzo niska, a potencjał niewykorzystany. Istniejąca infrastruktura wewnątrz kwaterowych, których właścicielem jest miasto Malbork, jest niewystarczająca, często zdekapitalizowana i w złym stanie technicznym. Wyraźnie widoczny jest postępujący proces dewastacji przestrzeni wewnątrz kwater zabudowy. Wiele wewnątrz urbanistycznych i podwórz wymaga zamontowania lub wymiany oświetlenia. W obszarach tych brakuje infrastruktury rekreacyjnej (placów zabaw, różnorodnych urządzeń, koszy, ławek itp.). Są to często przestrzenie niezagospodarowane/nieurządzone przez co ograniczają rozwój oferty spędzania wolnego czasu i wypoczynku w miejscu zamieszkania. Zaniedbane i zanieczyszczone przestrzenie publiczne i półpubliczne wpływają na zły wizerunek obszaru rewitalizacji. Na niską jakość przestrzeni publicznych wpływa również zdegradowane otoczenie zabudowy mieszkaniowej oraz brak czystości i ładu przestrzennego. W przestrzeni międzyblokowej często znajdują zlokalizowane w przypadkowym układzie się garaże, śmietniki, kontenery na odpady, brakuje miejsc wyznaczonych do parkowania itp. Jak wskazują wyniki badań społecznych w obszarze rewitalizacji jest za mało placów zabaw i infrastruktury dla dzieci oraz osób starszych. W obszarze rewitalizacji dostrzegany jest także problem fragmentaryzacji przestrzeni poprzez grodzienia osiedli przez wspólnoty mieszkaniowe. Sytuacja ta prowadzi do zmniejszenia funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz jej ograniczania np. dla osób korzystających np. z nieformalnych przejść pomiędzy blokami, zmniejszenia estetyki przestrzeni publicznej oraz utrudnienia dla służb ratowniczych.

Ważnym problemem jest także znaczne obciążenie ruchem samochodowym ulic biegnących w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz historycznej, śródmiejskiej ciasnej przestrzeni. Przez obszar rewitalizacji przebiegają dwie drogi krajowe nr 22 i 55 (ruch tranzytowy) oraz droga wojewódzka nr 515. Generuje to wysoką liczbę wypadków drogowych, w tym z udziałem pieszych, wpływa negatywnie na jakość powietrza, wzmożony hałas uliczny oraz docelowo na niską jakość zamieszkania na obszarze rewitalizacji.

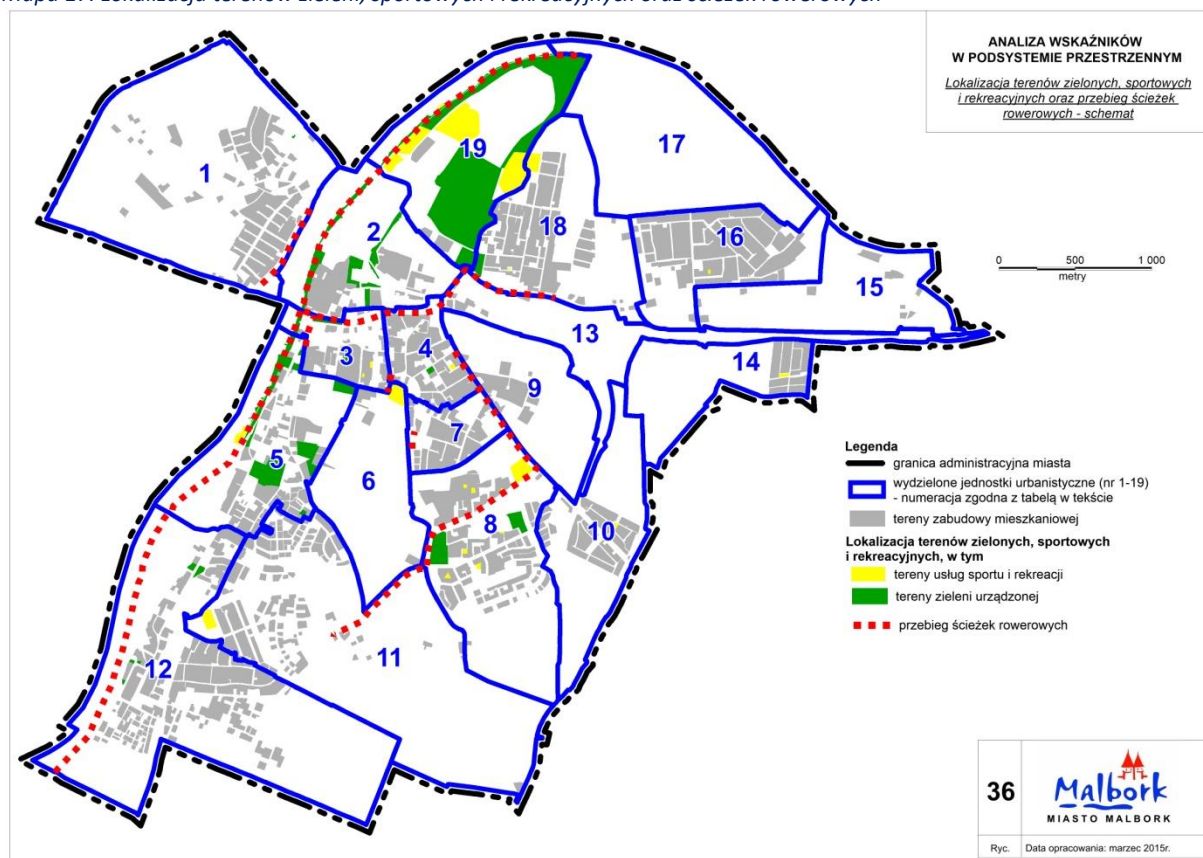
W południowej i wschodniej części obszaru rewitalizacji (Śródmieście i Przedmieście) występuje również problem bezpieczeństwa pieszych na drogach. Zagrożenie to spowodowane jest w głównej mierze przez trasę przelotową, którą przez centrum miasta przejeżdżają samochody ciężarowe stwarzające zagrożenie dla pieszych i rowerzystów, wzmożony ruch, a także nieodpowiednim rozmieszczeniem i niewystarczającą ilością przejść dla pieszych, nieodpowiednim system sygnalizacji świetlnej, brakiem kontroli bezpieczeństwa na drogach przez odpowiednie służby, parkujące samochody wpływające na widoczność na przejściach dla pieszych, dezorganizację ruchu ulicznego oraz niewystarczające oznakowanie. Ponadto w obszarze rewitalizacji, zwłaszcza w południowej jego części (Przedmieście) istniejące drogi wymagają remontów i modernizacji.

Tereny zieleni, rekreacyjne i sportowe

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się niewielkim udziałem ogólnodostępnych urządzonych terenów zielonych, do których można zaliczyć parki, skwery, boiska sportowe, place zabaw, ścieżki spacerowe i ścieżki rowerowe. Mieszkańcy obszaru dostrzegają deficyt tego typu przestrzeni zwłaszcza w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca zamieszkania. W obszarze rewitalizacji zwłaszcza w północnej i wschodniej jego części (Centrum II i Śródmieście) występuje przede wszystkim zwarta zabudowa, o dużej intensywności. W związku z powyższym w tej części obszaru udział terenów zieleni urządzonej jest niewielki i obejmuje m.in.: skwer im. Ignacego Paderewskiego przy Placu Wolności, a także skwer im. Esperanto. Mniejsze zieleńce towarzyszą wnętrzom kwartałów kamienic, a także zabudowie z lat 60 i 70 XX w. Do terenów zieleni urządzonej obszarze rewitalizacji można także zaliczyć enklawy zadrzewień towarzyszących zabudowie willi miejskich w rejonie ulic Jana Kasprowicza i Derdowskiego. Najwięcej terenów zieleni urządzonej znajduje się w południowej części obszaru (Przedmieście). Są to tereny dawnych cmentarzy: jerozolimskiego i ewangelickiego oraz skwer w obrębie ulic 17 Marca, Grunwaldzka, Jagiellońska, Plac 3 Maja, który przed II wojną światową pełnił funkcje reprezentacyjne towarzyszące zabudowie kamienic oraz zespołowi koszar wojskowych. Obecnie stracił on swoją funkcję, jest niewystarczająco wyposażony w infrastrukturę techniczną. Większość terenów zieleni urządzonej w obszarze rewitalizacji wymaga prac i działań modernizacyjnych i rewaloryzacyjnych, poprawy stanu zagospodarowania oraz nowego kształtowania zieleni. Duży potencjał dla wysokiej jakości terenów zieleni urządzonej i przestrzeni publicznej posiadają tereny nadzeczne wzdłuż rzeki Nogat wraz z kąpieliskiem miejskim. Właściwie kształtowane i zagospodarowane tereny te mogą pełnić ważną funkcję integrującą społeczność obszaru rewitalizacji oraz mieszkańców miasta.

W obszarze rewitalizacji niewystarczająca jest także ilość i jakość urządzonych miejsc przeznaczonych do aktywnej rekreacji. Dotychczas mieszkańcy realizowali różne formy aktywności w nieprzystosowanych do tego celu przestrzeniach, w nieatrakcyjnych warunkach. Miejsca takie są bardzo ważne dla mieszkańców obszaru w kontekście codziennej rekreacji i aktywności pozadomowej. Ich brak znacząco obniża warunki i atrakcyjność miejsca zamieszkania.

Mapa 17. Lokalizacja terenów zieleni, sportowych i rekreacyjnych oraz ścieżek rowerowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: *Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka*

Miasto Malbork posiada słabo rozwiniętą sieć dróg rowerowych. Przez obszar rewitalizacji, wzdłuż rzeki Nogat, przebiega najdłuższa trasa rowerowa, łącząca dzielnicę Wielbark z głównymi terenami rekreacyjnymi miasta znajdującymi się w północnej jego części. Krótsze odcinki ścieżek rowerowych zlokalizowane są wzdłuż Al. Rodła oraz w części południowo-wschodniej wzdłuż ul. De Gaulle'a. Istotnym problemem jest zatem niespójna i fragmentaryczna obecnie sieć ścieżek rowerowych. Ze względu na ograniczoną długość ścieżek rowerowych swobodne przemieszczanie się na rowerze i korzystanie z niego jako alternatywnej formy transportu w mieście jest mocno ograniczone. Obecny stan infrastruktury rowerowej nie pozwala na przejazd rowerem z miejsca zamieszkania do miejsc użyteczności publicznej. W zatłoczonym a jednocześnie niedużym mieście możliwość wykorzystania alternatywnego środka transportu jakim jest rower zwiększa mobilność mieszkańców oraz ułatwia przemieszczanie. Do tego niezbędna jest jednak odpowiednia infrastruktura.

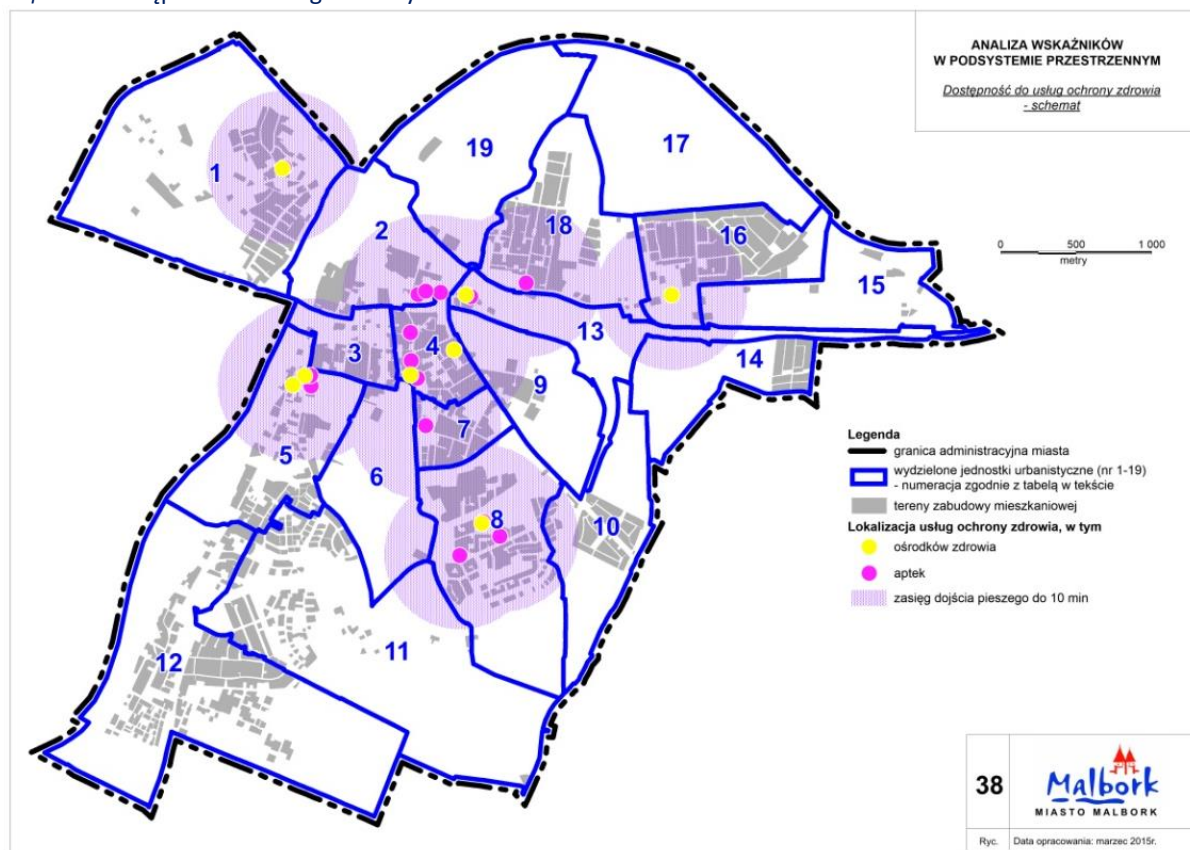
Dostępność do podstawowych usług w zakresie oświaty i zdrowia

W obszarze rewitalizacji dostępność do podstawowych usług z zakresu oświaty (szkoły i przedszkola) oraz ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, apteki) w porównaniu do pozostałej części miasta jest dobra. Wynika to z faktu, że obszar ten, zwłaszcza jego północna i wschodnia część pełnią funkcje centrum

miasta (Centrum II i Śródmieście) gdzie dostęp do wszelkiego rodzaju usług jest najlepszy. W obszarze rewitalizacji zlokalizowane są m.in.: placówki oświatowe (Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, Gminazjum nr 1, przedszkole niepubliczne, przedszkole publiczne nr 8 i 10, żłobek miejski, Malborskie Centrum Edukacji), ośrodki zdrowia (Powiatowe Centrum Zdrowia), apteki i przychodnie. Mieszkańcy zwracają jednak uwagę na niewystarczającą liczbę dostępnych miejsc w placówkach opieki przedszkolnej (placówki publiczne), które są uzupełniane przez placówki prywatne, dysponujące wolnymi miejscami i wyższymi cenami, brak świetlic społecznych i innych. Wysoko oceniają infrastrukturę edukacyjną zwracając uwagę, że placówki szkolne rozwijają się efektywnie, poprawiając jakość i różnicowanie bazy edukacyjnej oraz rozbudowując lub modernizując bazę sportową (sale gimnastyczne oraz boiska przyszkolne i inne)²⁶.

W ocenie dostępności do usług w zakresie zdrowia (opieki zdrowotnej) szczególną trudność stanowi dostępność lekarzy pierwszego kontaktu. Problem ten dotyczy wszystkich dzielnic. Większą uwagę należy zwrócić na działania promocyjno-profilaktyczne kierowane do osób starszych, zamieszkujących obszar rewitalizacji²⁷.

Mapa 18. Dostępność do usług ochrony zdrowia

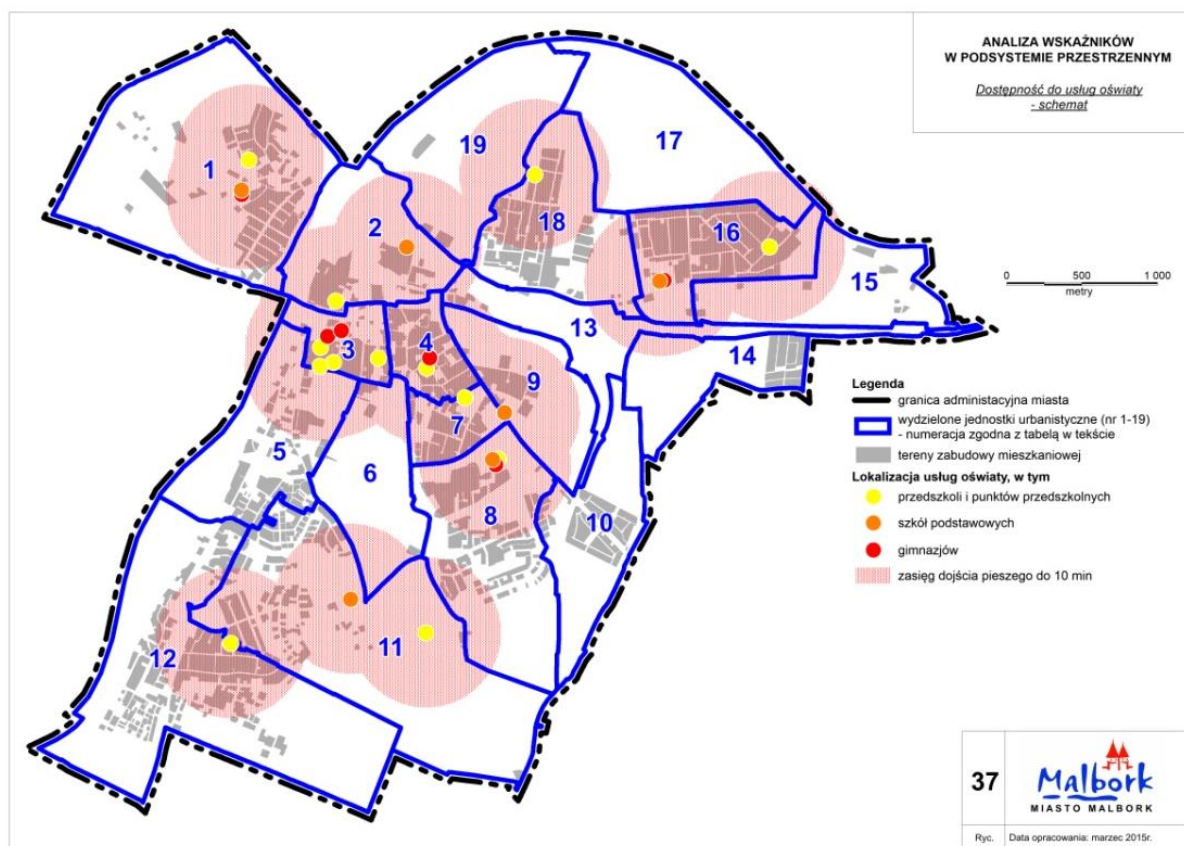
Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: *Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka*

²⁶ Badania społeczne przeprowadzone na potrzeby „Diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym”

²⁷ Badania społeczne przeprowadzone na potrzeby „Diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w obszarze społecznym”

Mapa 19. Wykres Dostępność do usług oświaty

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

Stan zabudowy i zagospodarowania oraz przestrzeni publicznych i półpublicznych w obszarze rewitalizacji

Zabudowa przy ul. Pstrowskiego

Zabudowa przy ul. Hallera

Zabudowa i zagospodarowanie terenu
przy Ul. Armii Krajowej/ 500-lecia

Zabudowa przy ul. Słowackiego

Zabudowa mieszkaniowa przy Placu Zamenhofs

Zabudowa i podwórza przy ul. Orzeszkowej

Podwórko przy ul. Sienkiewicza

Zabudowa przy ul. Sienkiewicza

Tereny zieleni urządzonej, Skwer Esperanto

Nowa zabudowa mieszkaniowa (osiedle grodzone – Rodziewiczówny

Zabudowa przy ul. Słowackiego

Szpital Jerozolimski

Tereny zieleni, Plac 3-go Maja

Zabudowa mieszkaniowa ul. Bema

Źródło: Urząd Miasta Malborka

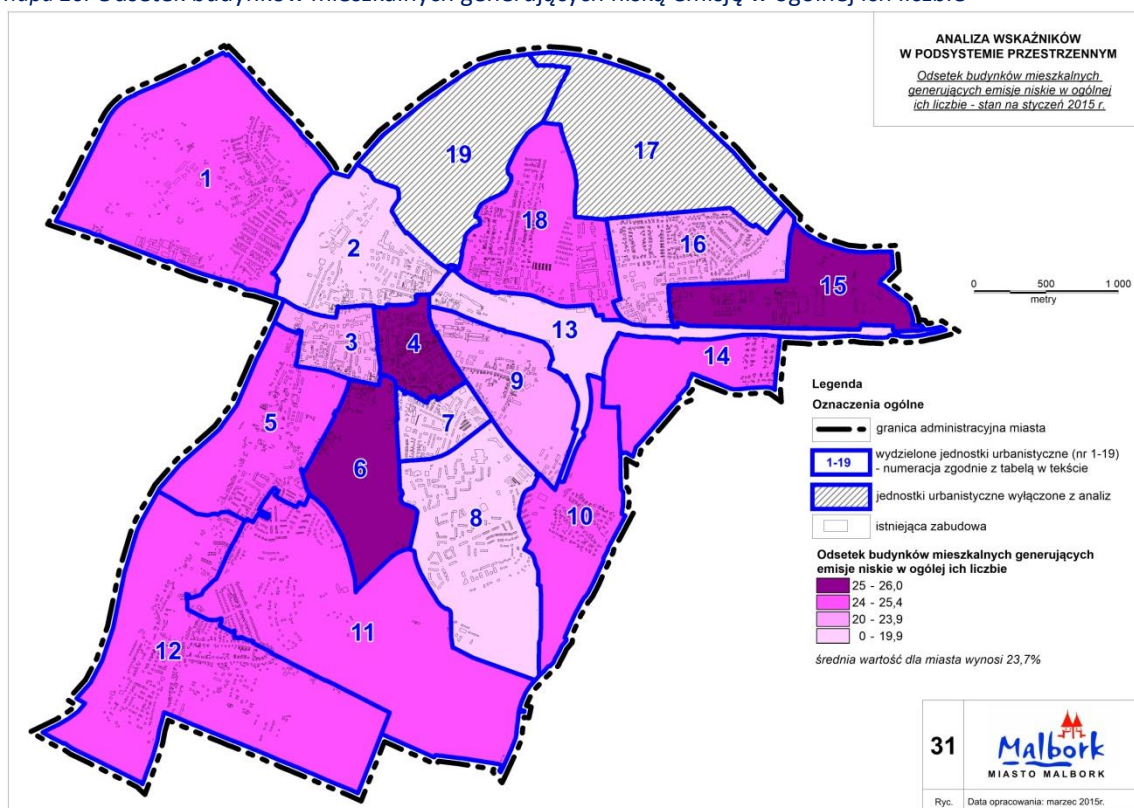
4.3.3 Podsystem środowiskowy

Czynnikami, który negatywnie wpływają na stan środowiska obszaru rewitalizacji jest przede wszystkim niska emisja. Pojęciem tym określa się umownie emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza emitorami (kominami) o wysokości do 40 metrów. Tym samym odpowiedzialnymi za powstawanie niskiej emisji są transport, lokalne kotłownie opalane paliwami stałymi i ciężkim olejem opałowym, dostarczające ciepło do obiektów komunalnych, użyteczności publicznej, zakładów usługowych, małych przedsiębiorstw oraz indywidualne paleniska domowe opalane paliwami kopalnymi, zwłaszcza węglem oraz biomasą. Systemy grzewcze opalane paliwem stałym na terenie miasta Malborka oraz na obszarze rewitalizacji stanowią głównie indywidualne kotły, piece domowe, często przestarzałe i nie w pełni sprawne, w których proces spalania odbywa się w sposób nieefektywny, z wykorzystaniem niskiej jakości paliwa. W obszarze rewitalizacji, szczególnie w gospodarstwach domowych i niskich dochodach spotykane są także praktyki spalania odpadów. Systemy grzewcze opalane paliwem stałym spotykane są również w lokalnych kotłowniach i obiektach użyteczności publicznej. Źródła te stanowią główną przyczynę powstawania niskiej emisji.

W całym obszarze rewitalizacji odsetek budynków mieszkalnych generujących niską emisję jest większy niż średnia wartość dla miasta, która wynosi 23,7%. Najgorzej sytuacja wygląda we wschodniej części obszaru (w Śródmieściu) gdzie wartość wskaźnika wynosi 26% i jest to najwyższa wartość wskaźnika wśród wszystkich jednostek urbanistycznych. W południowej części obszaru (Przedmieście) odsetek budynków mieszkalnych generujących niską emisję wyniósł 24,3%, natomiast w północnej części obszaru (Centrum II) wskaźnik niskiej emisji ukształtował się na poziomie 22,7%.

Z problemem niskiej emisji wiąże się pogorszenie warunków aerosanitarnych w okresie grzewczym co znacząco wpływa na obniżenie jakości życia na obszarze rewitalizacji.

Mapa 20. Odsetek budynków mieszkalnych generujących niską emisję w ogólnej ich liczbie

Nr/nazwa jednostki	Odsetek budynków mieszkalnych generujących emisję niską w ogólnej ich liczbie.
3/Centrum II	22,7
4/Śródmieście I	26
5/Przedmieście	24,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

Istotnym źródłem emisji jest emisja ze źródeł ruchomych związanych z transportem pojazdów samochodowych i zużywanymi do tego celu paliwami; ma ona istotny wpływ na jakość powietrza, nisko usytuowane źródło emisji liniowej często prowadzi do powstania wysokich stężeń zanieczyszczeń w strefie przebywania ludzi. Emisja liniowa wiąże się przede wszystkim z przebiegającymi przez obszar rewitalizacji drogami krajowymi nr 22 i 55 oraz drogą wojewódzką nr 515. Ich uciążliwość dla obszaru jest duża gdyż prowadzą one ruch tranzytowy przez obszary zamieszkałe zabudowane. Powoduje to wzmożony hałas i emisję spalin, a także drgania zagrażające budynkom zwłaszcza zabytkowym.

Na terenie obszaru rewitalizacji główne źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowią:

- źródła ciepła indywidualnej i wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, niewielkie kotłownie opalane węglem i piece węglowe (tzw. emisja niska),
- zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja wzdłuż ciągów komunikacji samochodowej przebiegających przez obszar miasta),
- działalność usługowa i przemysłowa (emisja punktowa) – kotłownie przemysłowe i procesy produkcyjne (w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru)
- napływ zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych aglomeracji trójmiejskiej oraz w mniejszym stopniu z sąsiednich gmin wiejskich.

Zauważalnym problemem w obszarze rewitalizacji jest także: sąsiedztwo zakładów przemysłowych (np. cukrownia) oraz supermarketów (gromadzenie odpadów), konsekwentnie postępujące betonowanie terenów, wycinka drzew (w szczególności przy. ul 17 marca), nieprzemysłana gospodarka w zakresie zieleni, problemy z plagą gołębi, zanieczyszczenie rzeki Nogat, brak zieleni w Centrum, niedobór śmietników, ograniczoną świadomość społeczeństwa dotyczącą segregacji odpadów.

Do głównych problemów występujących w obszarze rewitalizacji należy zaliczyć:

- niezadowalającą jakość powietrza atmosferycznego, z uwagi na poziom docelowego dla benzo(a)pirenu, którego głównym źródłem jest niska emisja,
- rozproszone, przestarzałe systemy grzewcze,
- niski poziom izolacyjności cieplnej budynków komunalnych, publicznych i mieszkalnych,
- niskie parametry techniczne dróg podrzędnych, lokalnych, osiedlowych,
- przebieg głównych dróg tranzytowych przez Centrum Malborka (drogi krajowe DK22 i DK55 oraz droga wojewódzka DW515) brak obwodnicy Malborka,
- spalanie odpadów w paleniskach domowych,
- mały udział odnawialnych źródeł energii,

- niski stopień wiedzy mieszkańców nt. skuteczności i korzyści płynących z działań ukierunkowanych na zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach.

4.3.4 Podsystem techniczny

Większość zasobów mieszkaniowych w obszarze rewitalizacji jest w złym stanie technicznym. Jest to jednocześnie substancja mieszkaniowa wymagająca największych nakładów inwestycyjnych na remonty i modernizacje oraz utrzymanie ze względu na wieloletnie zaniedbanie i niedoinwestowanie. Duże nakłady finansowe generują także potrzeby remontów kapitałnych związanych z wymianą i modernizacją poszczególnych części budynków.

Zły stan techniczny najstarszego zasobu mieszkaniowego miasta wpływa na niską jakość zamieszkania na obszarze rewitalizacji Malborka. Degradacja techniczna zasobu mieszkaniowego generuje również wysokie koszty jego eksploatacji. Zły stan techniczny zabudowy dotyczy m.in.: części wspólnych kamienic, w tym elewacji (odpadający tynk lub jego brak), dachu, przejść bramnych, niezamykające się drzwi do budynków, klatek schodowych (brak światła, bród), a także piwnic (duże zawilgocenie), złego stanu stolarki, brak domofonów, wilgoci w mieszkaniach, brak centralnego ogrzewania, pękające ściany, przestarzałe instalacje, niskiego poziomu energooszczędności budynków (stare okna, drzwi, zły stan elewacji). W wielu budynkach nadal spotkać można toalety na klatkach schodowych. Zły stan utrwała się i pogłębia z powodu braku systematycznych remontów klatek schodowych oraz elewacji budynków. Zdegradowana tkanka mieszkaniowa wraz z otoczeniem i infrastrukturą potęguje zły klimat społeczny i utrwalanie wizerunku obszaru jako miejsca niebezpiecznego, obfitującego w patologie społeczne.

Powyższa diagnoza znajduje potwierdzenie w opiniach mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy wzięli udział w badaniach społecznych przeprowadzonych w 2016 r. na zlecenie Urzędu Miasta. Uważają oni, że budynki w ich dzielnicach są w największym stopniu dotknięte degradacją stanu technicznego. W opinii mieszkańców, którzy negatywnie wypowiadają się na temat stanu technicznego budynków, do najważniejszych utrudnień w tym aspekcie należą:

- Brak systematycznych remontów klatek schodowych oraz elewacji budynków,
- Niski poziom energooszczędności budynków (stare okna, drzwi, zły stan elewacji),
- Zaniedbania dotyczące czystości budynków (klatki schodowe, piwnice),
- Zniszczone elewacje,
- Zniszczone drzwi wejściowe, brak domofonu,
- Wilgoć w mieszkaniach,
- Brak centralnego ogrzewania,
- Pękające ściany,
- Brak światła na klatce schodowej, liczne awarie,
- Brak toalet w mieszkaniach,
- Niezabezpieczone kable elektryczne w piwnicach i na klatkach schodowych, stara instalacja elektryczna.

Problemy związane z degradacją budynków są konsekwencją wielu nawarstwiających i przenikających się uwarunkowań, w tym wieloletnich zaniedbań właścicieli, zniszczeń miasta po II Wojnie Światowej, a także ograniczania się wyłącznie do powierzchniowych napraw i itp. Należy podkreślić, że problem degradacji budynków mieszkalnych jest uzależniony również od działalności poszczególnych wspólnot mieszkaniowych. W obszarze rewitalizacji funkcjonują zarówno wspólnoty

mieszkaniowe dbające o stan techniczny i wizualny budynków, jak również takie, których zasoby od lat ulegają dewastacji oraz pogarsza się znacząco ich stan techniczny i w związku z tym stanowią problem w aspekcie degradacji budynków mieszkalnych. Ponadto biorąc pod uwagę uwarunkowania związane z występowaniem w mieście i na obszarze rewitalizacji dużej liczby obiektów zabytkowych, w tym zabytkowej zabudowy mieszkaniowej należy zwrócić również uwagę na wysokie koszty renowacji komunalnych budynków zabytkowych (będących pod nadzorem konserwatora zabytków). Do dewastacji budynków przyczyniają się często sami mieszkańcy. Jest to zauważalne w szczególności w miejscach, w których występuje duże natężenie problemów społecznych.

W historycznej zabudowie obszaru rewitalizacji, zwłaszcza we wschodniej i południowej części obszaru (Śródmieście i Przedmieście) występują także zjawisko pustostanów. Jednym z powodów tego stanu rzeczy jest z pewnością zły stan techniczny zabudowy mieszkaniowej. Często są to obiekty o szczególnym znaczeniu historycznym i architektonicznym, najczęściej wymagające kompleksowych prac remontowych oraz obiekty o niskim standardzie lub substandardowe.

Jednym z istotnych problemów dotyczących sfery technicznej występujących w obszarze rewitalizacji jest także zły stan nawierzchni ulic i chodników, a także parkingów. Niezadawalający jest przede wszystkim stan dróg osiedlowych. Im dalej od głównych ulic i centrum miasta tym problem ten jest bardziej odczuwalny. Obserwuje się także niedogodność w postaci zbyt małej liczby miejsc parkingowych

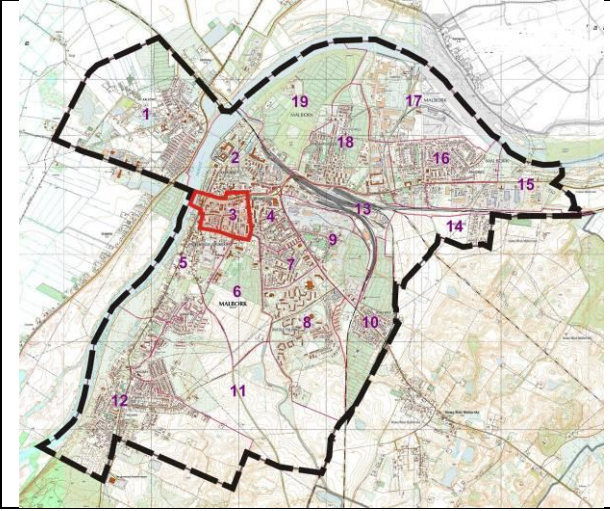
Aspekty techniczne obejmują takie zagadnienia jak dostępność sieci wodno - kanalizacyjnej, gazowej, ciepłowniczej. Obszar rewitalizacji - wyznaczony w obrębie historycznego centrum miasta Malborka, charakteryzuje najstarsza zabudowa. W tej części miasta występuje duża liczba budynków komunalnych, które charakteryzują się często brakiem współczesnych udogodnień i standardów w zakresie instalacji. W skali całego miasta odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w stosunku do wszystkich budynków mieszkalnych wynosi 20%, a w obszarze rewitalizacji aż 54%. W północno – zachodniej części obszaru (Centrum II) wskaźnik ten wynosi aż 71%.

Poniżej przedstawiono uproszczony i syntetyczny zestaw informacji dotyczących obszaru rewitalizacji objętego programem, w odniesieniu do analizowanych zdegradowanych jednostek miasta Malborka²⁸.

---

²⁸ Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Tabela 33. Charakterystyka jednostki nr 3 – Obszar Centrum II

NAZWA OBSZARU: CENTRUM II Jednostka urbanistyczna nr 3	
Liczba ludności 3230 (8,60% mieszkańców miasta) Powierzchnia jednostki 27,25 ha (1,59% pow. miasta)	
<p>Charakterystyka obszaru: zwarta część miasta położona na południe od głównej arterii komunikacyjnej, którą stanowi Aleja Rodła. Wydzielona jednostka urbanistyczna graniczy od południa z terenami koszar wojskowych, od zachodu z rzeką Nogat, od wschodu z ul. Mickiewicza i stanowi teren patrymonium miejskiego I fazy rozwoju miasta. Obecnie północna część wydzielonej jednostki stanowi usługowe centrum miasta Malborka z licznymi budynkami usług publicznych m. in: Urząd Miasta Malborka, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, szkoły w tym Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych – ponadto usługi takie, jak: sklepy zlokalizowane w parterach budynków oraz odrębne budynki usługowe z usługami handlu i sklepy wielkopowierzchniowe np. Kaufland. W kwartale zabudowy pomiędzy ulicami: Słowackiego a 17-marca dzielnica zmienia swój charakter na mieszkaniowy i mieszkaniowo usługowy – występuje tu zabudowa w postaci kamienic zlokalizowanych w pierzei ulic 17 marca i Grunwaldzkiej oraz wolno stojących willi. Część przedmiotowego obszaru znajduje się w granicach układu urbanistycznego (wraz z zespołem zabudowy w rejonie ulic Żeromskiego, Kasprzowicza, 17 Marca, Derdowskiego, wpisanego do rejestru zabytków województwa pomorskiego pod numerem 1337 (d. 179/90) decyzją z dnia 21.11.1990 r.), stanowiącego reprezentacyjny zespół zabudowy z lat 20-tych XX w. składający się z zabudowy willowej, jednorodzinnej oraz wielorodzinnej. W kwartale zabudowy pomiędzy ulicami 17 marca i Mickiewicza znajduje się zabudowa wielorodzinna w formie bloków 4 i 10-cio piętrowych. W całej dzielnicy znajduje się duży odsetek zabudowy zabytkowej w znacznej części w złym stanie technicznym. Jednostka urbanistyczna stanowi odrębną strukturę funkcjonalno - przestrzenną, wyróżniającą się z uwagi na charakter przestrzeni oraz pełnione funkcje z zakresu usług administracji.</p>	
PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE, GOSPODARCZE I PRZESTRZENNE ZIDENTYFIKOWANE NA OBSZARZE	
<p>W sferze społecznej w wyniku analizy wskaźnikowej na obszarze jednostki stwierdzono większą niż średnia dla miasta liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. W jednostce występuje wyraźnie wyższy wskaźnik osób trwale bezrobotnych. Większa niż średnia w mieście jest liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej oraz z zasiłków celowych. Wyższy jest też wskaźnik przestępstw przeciw rodzinie i opiece. Wiąże się to z wysokim poziomem ubóstwa. W zakresie bezpieczeństwa badany wskaźnik przestępstw uciążliwych oraz interwencji straży miejskiej jest nieco wyższy niż średnio dla miasta.</p> <p>W jednostce (a także w jednostkach sąsiednich nr 4 i 5) wyraźnie większy jest udział dofinansowania do szkolnych posiłków oraz dofinansowania posiłków w ogóle.. Jednostka wyróżnia się najwyższym (dwukrotnie wyższy w porównaniu z miastem) wskaźnikiem liczby założonych „Niebieskich Kart”. Wysoki jest odsetek dzieci, które nie otrzymały promocji do następnej klasy.</p> <p>W jednostce wysoki jest udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym a także wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych. Można więc przypuszczać, iż osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach często dotknięte są długotrwałym bezrobociem, a w konsekwencji osobom tym trudno jest wejść na rynek pracy.</p>	
<p>Analiza podsystemu gospodarczego jednostki (oraz jednostek sąsiednich 4 i 5) wskazuje na wyraźnie niższy jest poziom aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości. Wskazuje na to niższy niż dla miasta udział podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.</p>	
<p>W podsystemie przestrzennym najistotniejszy dla kontekstu rewitalizacji społeczno – gospodarczej jest wysoki udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970. Niezwykle istotny jest fakt, że w Malbork cechuje bardzo wysoka liczba budynków objętych ochroną konserwatorską, co dotychczas utrudniało lub uniemożliwiało realizację remontów. Średnia powierzchnia mieszkania nie należy do najniższych w mieście, co można wiązać z dużą powierzchnią poszczególnych lokali w zabudowie historycznej (kamienice).</p> <p>Na terenie miasta dość dobrze jest rozwinięta sieć ciepłownicza, jednak nadal wiele budynków zwłaszcza historycznych ogrzewanych piecami kaflowymi nie jest do niej podłączonych co przekłada się na wyższy niż średnia dla miasta odsetek budynków generujących niskie emisje.</p> <p>W jednostce (a także w jednostkach sąsiednich 4 i 5) wyraźny jest gorszy stan techniczny zabudowy, związane jest to bardzo wysokim udziałem zabudowy historycznej objętej ochroną konserwatorską, której remonty są bardziej kosztowne i trudniejsze do przeprowadzenia.</p> <p>W okolicy urzędów w dobrym stanie są drogi i chodniki, gorszy jest stan infrastruktury inżynierskiej w południowej części</p>	

<p>jednostki. Duża jest liczba organizacji pozarządowych. Bardzo dobry jest dostęp do szkół przedszkoli i gimnazjów. Na obszarze jednostki nie ma zbyt dużo terenów potencjalnych inwestycji – jest dość gęsto zabudowany. Udział gruntów gminnych to głównie obiekty oświatowe i ciągi komunikacyjne.</p>	
<p>WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH</p>	
<p>Uczestnicy konsultacji społecznych wskazywali na najważniejsze problemy obszaru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zły stan techniczny budynków i infrastruktury, 2) zły stan techniczny dróg, 3) zła organizacja ruchu rowerowego, brak ścieżek rowerowych, 4) brak miejsc aktywnego spędzania czasu (parki, place zabaw, centra aktywności społecznej), 5) zaniedbane przestrzenie podwórek, 6) brak zintegrowanej polityki parkingowej, 7) mieszkańcy korzystający z opieki społecznej, 8) spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, 9) brak miejsc pracy. <p>Proponowane w trakcie konsultacji rozwiązania to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zagospodarowanie placu przy Zamenhoffa, Okrzei, pl. Słowiańskim, parku przy ul. Grunwaldzkiej, 2) budowa placów zabaw, boisk, 3) poprawa infrastruktury drogowej i rowerowej, 4) tworzenie miejsc spędzania czasu - kino, basen, miejsca spotkań, kino plenerowe, kąpielisko, 5) wsparcie finansowe dla remontów budynków, 6) tworzenie programów remontowych - możliwość odpracowania wkładu własnego, możliwość odpracowania zadłużenia, 7) warsztatowe opracowanie koncepcji zagospodarowania podwórek, 8) wykorzystanie zabytków i tworzenie ścieżek tematycznych, atrakcje dla turystów poza zamkiem, 9) wykorzystanie Malbork Welcome Centre na potrzeby mieszkańców, 10) praca z młodzieżą - streetworking, 11) poprawa infrastruktury komunikacyjnej, 12) podnoszenie jakości przestrzeni publicznej - zieleń, woda, szalety, kosze na śmieci, ławki, wybiegi dla psów/automaty z woreczkami. 	
<p>MOCNE I SŁABE STRONY OBSZARU ORAZ JEGO POTENCJAŁ I ZAGROŻENIA</p>	
<p>MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> · dostępność transportowa – droga krajowa nr 22, · lokalizacja obiektów administracji publicznej, · pokrycie mpzp, · lokalizacja NGO, · imprezy kulturalne, · aktywność środowisk twórczych, · sieć placówek oświatowych z zapleczem (boiska, place zabaw), · bardzo duży udział obiektów o wartościach historycznych (w tym wpisanych do rejestru zabytków), 	<p>POTENCJAŁ</p> <ul style="list-style-type: none"> · rozszerzenie oferty dla turystów na obszar jednostki jednostek sąsiednich (4 i 5) w oparciu i dziedzictwo kulturowe, · wykorzystanie środków krajowych i zagranicznych na rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz realizację inwestycji proekologicznych przez biznes, samorząd i organizacje pozarządowe · zagospodarowanie terenów otwartych zgodnie w sposób spełniający oczekiwania mieszkańców, · przedsiębiorczość, kreatywność młodego pokolenia, · aktywny udział w życiu społecznym mieszkańców · realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządu i NGO w oparciu o jednostki oświatowe.
<p>SŁABE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> · brak atrakcyjnej oferty turystycznej, · niedostatecznie rozwinięty system ścieżek pieszych i rowerowych, · brak ogólnodostępnych, urządzonych miejsc w przestrzeni publicznej dla spędzania wolnego czasu, · niezagospodarowane istniejące tereny otwarte, · wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym · niskie poczucie obywatelskości, · zaniedbane podwórka, 	<p>ZAGROŻENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> · odpływ młodych, dobrze wykształconych ludzi, · niewykorzystanie funduszy na wsparcie działań związanych z problemami społecznymi na rzecz projektów infrastrukturalnych, · niski stopień wykorzystania środków i dotacji przez MŚP, · brak obwodnicy,
<p>LISTA POTENCJANYCH PARTNERÓW WRAZ Z NAJWAŻNIEJSZYMI PODEJMOWANYMI DZIAŁANAMI</p>	
<p>Urząd Miasta Malborka - inicjowanie i koordynowanie działań w ramach prac Zespołu ds. Rewitalizacji Malbork Welcom Centre – koordynacja, wspomaganie terenowe, NGO – zasoby intelektualne i osobowe, Zamek – otwarcie na współpracę z miastem, inicjowanie i koordynacja działań, współtworzenie i patronat nad promocją Lokalni przedsiębiorcy</p>	
<p>OGÓLNY OPIS PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ WRAZ Z OKREŚLENIEM WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ</p>	
<p>Jednostka posiada wybitne walory dla rozwoju sektora gospodarki wykorzystującego potencjał Zamku i jego otoczenia i w</p>	

ogólnym ujęciu „centrum” miasta. W oparciu o światowej skali zabytek powinna rozwijać się nie tylko gospodarka, ale także programy edukacyjne, zarówno dla turystów, jak i mieszkańców, zwłaszcza najmłodszych. Rozwój gospodarczy związany z turystyką, w tym biznesową, winien wiązać się z programami szkoleń i podnoszenia kwalifikacji dostosowanego do potencjalnego zapotrzebowania na wyspecjalizowane kadry na różnych szczeblach.

Powiązanie rozwoju gospodarczego z Zamkiem winno korelować z programami edukacyjnymi dedykowanymi najmłodszym mieszkańcom miasta, ponieważ zasób dziedzictwa kulturowego stanowi niewyczerpane źródło inspiracji.

W zakresie działań społecznych istotną rolę powinny odegrać programy edukacyjne dla dzieci i dorosłych, wpieranie osób w wieku produkcyjnym w kierunku podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

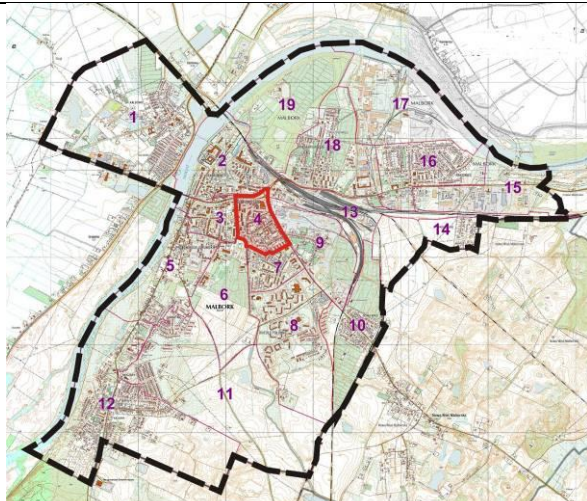
Szczegółnej analizy wymaga stan tkanki mieszkaniowej. Remonty budynków i lokali mieszkalnych powinny odbywać się z wykorzystaniem wszelkich możliwych metod włączania w nie mieszkańców, lokatorów i przede wszystkim wspólnot.

Sukcesywna poprawa jakości przestrzeni publicznych winna uwzględniać rozwiązania skierowane na poprawę bezpieczeństwa.

Ważną rolę w życiu wspólnot mieszkańców powinny odegrać kompleksowo zaprojektowane przestrzenie publiczne, w tym wskazane przez mieszkańców podwórka i skwery.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: *Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka*

Tabela 34. Charakterystyka jednostki nr 4 – Obszar Śródmieście I

NAZWA OBSZARU: ŚRÓDMIEŚCIE I Jednostka urbanistyczna nr 4	
Liczba ludności 5739 (15,28% mieszkańców miasta) Powierzchnia jednostki 28,72 ha (1,67% pow. miasta)	
<p>Charakterystyka obszaru: dzielnica miasta położona na południe od Alei Rodła, od wschodu ograniczona ul. Sikorskiego i terenami przemysłowymi miasta – Cukrownią, od południa ul. Bema, od zachodu ul. Mickiewicza oraz terenem OSiR-u. Obszar ten stanowi część miasta powstałą w wyniku jego rozbudowy po zniwelowaniu nowożytnych fortyfikacji w latach 1877 – 1879. Zespół budynków mieszkaniowych, obejmujący m. in. zabudowę ulicy Reymonta i Orzeszkowej powstawał na przełomie XIX i XX wieku. Jednostka składa się głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – 4 i 10 piętrowe bloki z wielkiej płyty zlokalizowane w rejonie ulicy Mickiewicza, w południowej części dzielnicy rejon ul. Bema i ul. Sikorskiego oraz zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w formie kamienic oraz nielicznych, nowych płomb usytuowanych w pierzei ulic: Orzeszkowej, Kraszewskiego, Prusa, Reymonta jak również po wschodniej stronie ul. Mickiewicza. Zabudowa wielorodzinna jest przeplatana budynkami usługowymi wolnostojącymi w postaci pawilonów, kiosków. W parterach budynków wielorodzinnych – kamienic również występują drobne usługi. Struktura przestrzenna dzielnicy jest niejednorodna. Liczna zabudowa historyczna, w tym w większości w złym stanie technicznym, jest przeplatana zabudową wielorodzinną w postaci bloków oraz nowymi inwestycjami.</p>	
PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE, GOSPODARCZE I PRZESTRZENNE ZIDENTYFIKOWANE NA OBSZARZE	
<p>W sferze społecznej: w wyniku analizy wskaźnikowej na obszarze jednostki stwierdzono większą niż średnia dla miasta liczbę osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. W jednostce występuje wyraźnie wyższy wskaźnik osób trwale bezrobotnych. Większa niż średnia w mieście jest liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej oraz z zasiłków celowych. Wyższy jest też wskaźnik przestępstw przeciw rodzinie i opiece. Wiąże się to z wysokim poziomem ubóstwa. W zakresie bezpieczeństwa badany wskaźnik przestępstw uciążliwych oraz interwencji straży miejskiej jest znacznie wyższy niż średnio dla miasta.</p> <p>W jednostce (a także w jednostkach sąsiednich nr 3 i 5) wyraźnie większy jest udział dofinansowania do szkolnych posiłków, a także posiłków dla dorosłych. Jednostka ta oraz jednostki sąsiednie cechują się wyraźnie wyższym stopniem udzielania różnych rodzajów pomocy społecznej.</p> <p>W jednostce wysoki jest udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, a także wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych. Można więc przypuszczać, iż osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach często dotknięte są długotrwałym bezrobociem, a w konsekwencji osobom tym trudno jest wejść na rynek pracy.</p>	

<p>Analiza podsystemu gospodarczego jednostki (oraz jednostek sąsiednich 3 i 5) wskazuje na wyraźnie niższy poziom aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości. Wskazuje na to niższy niż dla miasta udział podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W strukturze demograficznej wyższy niż średni dla miasta jest udział osób w wieku poprodukcyjnym.</p> <p>W podsystemie przestrzennym najistotniejszy dla kontekstu rewitalizacji społeczno – gospodarczej jest wysoki udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970. Niezwykle istotny jest fakt, że Malbork cechuje bardzo wysoka liczba budynków objętych ochroną konserwatorską, co dotychczas utrudniało lub uniemożliwiało realizację remontów. Średnia powierzchnia mieszkania nie należy do najniższych w mieście, co można wiązać z dużą powierzchnią poszczególnych lokali w zabudowie historycznej (kamienice).</p> <p>Na terenie miasta dość dobrze jest rozwinięta sieć ciepłownicza, jednak nadal wiele budynków, zwłaszcza historycznych, ogrzewanych piecami kaflowymi, nie jest do niej podłączonych, co przekłada się na wyższy niż średnia dla miasta odsetek budynków generujących niskie emisje.</p> <p>W jednostce (a także w jednostkach sąsiednich 3 i 5) wyraźny jest gorszy stan techniczny zabudowy, związane jest to bardzo wysokim udziałem zabudowy historycznej objętej ochroną konserwatorską, której remonty są bardziej kosztowne i trudniejsze do przeprowadzenia.</p> <p>Stan dróg, chodników i infrastruktury technicznej jest dwojaki – bardzo dobry tam gdzie przeprowadzono remonty i modernizacje ruchu kołowego lub bardzo zły w obszarach, gdzie tych prac nie prowadzono.</p> <p>Gmina posiada grunty w przestrzeniach dróg i ulic, a także kilku skwerów.</p>	
<p>WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH</p> <p>Uczestnicy konsultacji społecznych wskazywali na najważniejsze problemy obszaru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zły stan techniczny budynków i infrastruktury, 2) zły stan techniczny dróg, 3) zła organizacja ruchu samochodowego, 4) zła organizacja ruchu rowerowego, brak ścieżek rowerowych, 5) brak miejsc aktywnego spędzania czasu (parki, place zabaw, centra aktywności społecznej), 6) brak zintegrowanej polityki parkingowej, 7) mieszkańcy korzystający z opieki społecznej, 8) brak bezpieczeństwa, 9) brak miejsc pracy. <p>Proponowane w trakcie konsultacji rozwiązania to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zagospodarowanie placu przy Orzeszkowej, 2) poprawa infrastruktury drogowej i rowerowej, 3) tworzenie miejsc spędzania czasu – kino, basen, miejsca spotkań, kino plenerowe, kąpielisko, 4) wsparcie finansowe dla remontów budynków, 5) tworzenie miejsc pracy, 6) wykorzystanie zabytków i tworzenie ścieżek tematycznych, atrakcje dla turystów poza zamkiem, 7) wykorzystanie Malbork Welcome Centre na potrzeby mieszkańców, 8) poprawa infrastruktury komunikacyjnej, 9) podnoszenie jakości przestrzeni publicznej - zieleń, woda, zalety, kosze na śmieci, ławki, wybiegi dla psów/automaty z woreczkami, 10) warsztaty ze studentami architektury dotyczące zagospodarowania przestrzeni. 	
<p>MOCNE I SŁABE STRONY OBSZARU ORAZ JEGO POTENCJAŁ I ZAGROŻENIA</p>	
<p>MOCNE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> · dostępność transportowa – droga krajowa nr 22, · lokalizacja obiektów administracji publicznej, · pokrycie mpzp, · lokalizacja NGO, · imprezy kulturalne, · aktywność środowisk twórczych, · sieć placówek oświatowych z zapleczem (boiska, place zabaw), · bardzo duży udział obiektów o wartościach historycznych (w tym wpisanych do rejestru zabytków), 	<p>POTENCJAŁ</p> <ul style="list-style-type: none"> · rozszerzenie oferty dla turystów na obszar jednostki i jednostek sąsiednich (3 i 5) w oparciu o dziedzictwo kulturowe, · wykorzystanie środków krajowych i zagranicznych na rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz realizację inwestycji proekologicznych przez biznes, samorząd i organizacje pozarządowe · zagospodarowanie terenów otwartych zgodnie w sposób spełniający oczekiwania mieszkańców, · przedsiębiorczość, kreatywność młodego pokolenia, · aktywny udział w życiu społecznym mieszkańców · realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządu i NGO w oparciu o jednostki oświatowe.
<p>SŁABE STRONY</p> <ul style="list-style-type: none"> · brak atrakcyjnej oferty turystycznej, · niedostatecznie rozwinięty system ścieżek pieszych i rowerowych, · brak ogólnodostępnych, urządzonych miejsc w przestrzeni publicznej dla spędzania wolnego czasu, · niezagospodarowane istniejące tereny otwarte, 	<p>ZAGROŻENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> · odpływ młodych, dobrze wykształconych ludzi, · niewykorzystanie funduszy na wsparcie działań związanych z problemami społecznymi na rzecz projektów infrastrukturalnych, · niski stopień wykorzystania środków i dotacji przez MŚP

<ul style="list-style-type: none"> wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym niskie poczucie obywatelskości, zaniedbane podwórkę, 	<ul style="list-style-type: none"> brak obwodnicy.
LISTA POTENCJANYCH PARTNERÓW WRAZ Z NAJWAŻNIEJSZYMI PODEJMOWANYMI DZIAŁANAMI	
<p>Urząd Miasta Malborka -inicjowanie i koordynowanie działań w ramach prac Zespołu ds. Rewitalizacji.</p> <p>Malbork Welcom Centre – koordynacja, wspomaganie terenowe.</p> <p>NGO – zasoby intelektualne i osobowe.</p> <p>Zamek – otwarcie na współpracę z miastem, inicjowanie i koordynacja działań, współtworzenie i patronat nad promocją.</p> <p>Lokalni przedsiębiorcy.</p>	
OGÓLNY OPIS PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ WRAZ Z OKREŚLENIEM WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ	
<p>Jednostka posiada wybitne walory dla rozwoju sektora gospodarki wykorzystującego potencjał Zamku i jego otoczenia oraz w ogólnym ujęciu „centrum” miasta. W oparciu o światowej skali zabytek powinna rozwijać się nie tylko gospodarka, ale także programy edukacyjne zarówno dla turystów, mieszkańców, zwłaszcza najmłodszych. Rozwój gospodarczy związany z turystyką, w tym biznesową, winien wiązać się z programami szkoleń i podnoszenia kwalifikacji dostosowanego do potencjalnego zapotrzebowania na wyspecjalizowane kadry na różnych szczeblach.</p> <p>Powiązanie rozwoju gospodarczego z Zamkiem winno korelować z programami edukacyjnymi, dedykowanymi najmłodszym mieszkańcom miasta, ponieważ zasób dziedzictwa kulturowego stanowi niewyczerpane źródło inspiracji.</p> <p>W zakresie działań społecznych istotną rolę powinny odegrać programy edukacyjne dla dzieci i dorosłych, wspieranie osób w wieku produkcyjnym w kierunku podnoszenia kwalifikacji zawodowych.</p> <p>Szczegółowej analizy wymaga stan tkanki mieszkaniowej. Remonty budynków i lokali mieszkalnych powinny odbywać się z wykorzystaniem wszelkich możliwych metod włączania w nie mieszkańców, lokatorów i przede wszystkim wspólnot.</p> <p>Sukcesywna poprawa jakości przestrzeni publicznych winna uwzględniać rozwiązania skierowane na poprawę bezpieczeństwa.</p> <p>Ważną rolę w życiu wspólnot mieszkańców powinny odegrać kompleksowo zaprojektowane przestrzenie publiczne, w tym wskazane przez mieszkańców podwórkę i skwery.</p>	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: *Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka*

Tabela 35. Charakterystyka jednostki nr 5 – Obszar Przedmieście

NAZWA OBSZARU: PRZEDMIEŚCIE Jednostka urbanistyczna nr 5	
Liczba ludności 2704 (7,20% mieszkańców miasta) Powierzchnia jednostki 85,94 ha (5,01% pow. miasta)	
Charakterystyka obszaru Dzielnica wydzielona pomiędzy rzeką Nogat a ul. Jagiellońską, od północy ograniczona ul. Derdowskiego, od południa ul. Asnyka oraz zabudową dzielnicy Czwartaki. Cała wydzielona jednostka znajduje się w obszarze patrymonium miejskiego I fazy rozwoju miasta, historycznie stanowiła przedmieścia miasta Malborka, o czym świadczy charakter zabudowy: liczne budynki mieszkaniowe jednorodzinne na wydzielonych, dużych działkach oraz liczny odsetek terenów niezabudowanych stanowiących obecnie tereny zieleni ekologicznej z potencjałem inwestycyjnym. Całość struktury jest zaburzona nielicznymi budynkami wielorodzinnymi w postaci bloków zlokalizowanych przy ulicach: Sprzymierzonych, Rodziewiczówny, Zakopiańskiej oraz przy ulicach Słowackiego i Pasteura. W północnej części dzielnicy znajduje się Szpital oraz zabytkowy kościół. W całej dzielnicy występują nieliczne obiekty usługowe głównie z zakresu usług handlu i produkcji nagrobków –głównie w części północnej, sąsiadującej z dzielnicą CENTRUM II. Na wschód od zabudowy przy ulicy Słowackiego znajduje się teren zabytkowych koszar wojskowych. W centralnej części wydzielonej dzielnicy zlokalizowane są tereny dawnych cmentarzy: jerozolimskiego i ewangelickiego - funkcjonujące obecnie jako tereny zieleni urządzonej – parki – wymagające działań rewaloryzacyjnych. Tereny nad rzeką Nogat to tereny przejść i ciągów pieszych wraz z kąpieliskiem miejskim oraz Malborskim Klubem Sportowym. Obszar pomiędzy zabudową przy ul. 500-lecia a rzeką Nogat to tereny głównie rolnicze, wyłączone z zainwestowania z uwagi na swój charakter oraz bliskość rzeki. Przy ul. 500-lecia	

<p>oraz Armii Krajowej zabudowa nie jest jednorodna – budynki mieszkalne, jednorodzinne wolnostojące przeplatane są zabudową wielorodzinną w formie kamienic, częściowo tworzących krótkie pierzeje. W całej jednostce występują liczne budynki zabytkowe, w większości w złym stanie technicznym – wymagające remontów. Całość wydzielonej dzielnicy stanowi odrębną strukturę funkcjonalno – przestrzenną z dużym potencjałem inwestycyjnym, wymagającą pilnej rewitalizacji zabudowy i działań społeczno – przestrzennych.</p>
<p>PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE, GOSPODARCZE I PRZESTRZENNE ZIDENTYFIKOWANE NA OBSZARZE</p>
<p>W sferze społecznej w wyniku analizy wskaźnikowej na obszarze jednostki stwierdzono największy w mieście wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. W jednostce występuje wyraźnie wyższy wskaźnik osób trwale bezrobotnych. Większa niż średnia w mieście jest liczba osób korzystających z zasiłków celowych. Wyższy jest też wskaźnik przestępstw przeciw rodzinie i opiece. Wiąże się to z wysokim poziomem ubóstwa.</p> <p>W zakresie bezpieczeństwa badany wskaźnik przestępstw uciążliwych oraz interwencji straży miejskiej jest nieco wyższy niż średnio dla miasta.</p> <p>Najwyższy w mieście jest wskaźnik osób uchylających się od alimentów i znęcania się nad rodziną oraz założonych „Niebieskich Kart”.</p> <p>W jednostce (a także w jednostkach sąsiednich nr 3 i 4) wyraźnie większy jest udział dofinansowania do szkolnych posiłków oraz posiłków dla dorosłych. W porównaniu z całym miastem ponad dwukrotnie wyższy jest udział dzieci nie otrzymujących promocji do następnych klas.</p> <p>W jednostce najwyższy w mieście jest udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym a także wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych. Można więc przypuszczać, iż osoby bezrobotne o niskich kwalifikacjach często dotknięte są długotrwałym bezrobociem, a w konsekwencji osobom tym trudno jest wejść na rynek pracy.</p>
<p>Analiza podsystemu gospodarczego jednostki (oraz jednostek sąsiednich 3 i 4) wskazuje na wyraźnie niższy poziom aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości. Wskazuje na to niższy niż dla miasta udział podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.</p>
<p>W podsystemie przestrzennym najistotniejszy dla kontekstu rewitalizacji społeczno – gospodarczej jest wysoki udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970. Niezwykle istotny jest fakt, że w Malborku cechuje bardzo wysoka liczba budynków objętych ochroną konserwatorską, co dotychczas utrudniało lub uniemożliwiało realizację remontów. Średnia powierzchnia mieszkania nie należy do najniższych w mieście, co można wiązać z dużą powierzchnią poszczególnych lokali w zabudowie historycznej (kamienice).</p> <p>Na terenie jednostki dość dobrze jest rozwinięta sieć ciepłownicza, jednak nadal wiele budynków, zwłaszcza historycznych, ogrzewanych piecami kaflowymi, nie jest do niej podłączonych, co przekłada się na wyższy niż średnia dla miasta odsetek budynków generujących niskie emisje.</p> <p>W jednostce (a także w jednostkach sąsiednich 3 i 4) wyraźnie jest gorszy stan techniczny zabudowy, związane jest to bardzo wysokim udziałem zabudowy historycznej objętej ochroną konserwatorską, której remonty są bardziej kosztowne i trudniejsze do przeprowadzenia.</p> <p>W jednostce chodniki, jezdnie a zwłaszcza infrastruktura techniczna jest w większości w złym stanie.</p> <p>W jednostce tej nie znajdują się szkoły ani przedszkola, mało jest też fundacji i innych organizacji pozarządowych (poza sportowymi).</p> <p>Gmina jest w posiadaniu znacznych powierzchni gruntów, zwłaszcza nad rzeką oraz w zabudowie mieszkaniowej i w miejscach otwartych, zagospodarowanych i niezagospodarowanych terenów rekreacyjnych.</p>
<p>WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH</p>
<p>Uczestnicy konsultacji społecznych wskazywali na najważniejsze problemy obszaru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zły stan techniczny budynków i infrastruktury, 2) budynki wymagające wyburzenia, 3) zły stan techniczny dróg, 4) zła organizacja ruchu samochodowego, 5) zła organizacja ruchu rowerowego, brak ścieżek rowerowych, 6) brak punktów handlowych i usługowych 7) izolacja przestrzenna, 8) brak miejsc aktywnego spędzania czasu (parki, place zabaw, centra aktywności społecznej), 9) brak ośrodka opieki dla osób starszych, 10) brak zintegrowanej polityki parkingowej, 11) mieszkańcy korzystający z opieki społecznej, 12) spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, 13) brak miejsc pracy. <p>Proponowane w trakcie konsultacji rozwiązania to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odtworzenie parku przy Szpitalu Jerozolimskim, 2) zagospodarowanie budynków przy ul. Hallera, młynów, 3) poprawa infrastruktury drogowej i rowerowej, 4) wprowadzanie nowej zabudowy i przyciąganie nowych mieszkańców, 5) budowa ośrodka opieki nad osobami starszymi, 6) centra integracji społecznej w każdej dzielnicy, 7) system grantów dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, 8) wykorzystanie pustostanów na potrzeby organizacji pozarządowych,

9) budowa placów zabaw, boisk, 10) tworzenie miejsc spędzania czasu – kino, basen, miejsca spotkań, kino plenerowe, kąpielisko, 11) wsparcie finansowe dla remontów budynków, 12) wykorzystanie zabytków i tworzenie ścieżek tematycznych, atrakcje dla turystów poza zamkiem, 13) wykorzystanie Malbork Welcome Centre na potrzeby mieszkańców, 14) poprawa infrastruktury komunikacyjnej, 15) podnoszenie jakości przestrzeni publicznej – zieleń, szalety, kosze na śmieci, ławki, wybiegi dla psów/automaty z woreczkami.	
MOCNE I SŁABE STRONY OBSZARU ORAZ JEGO POTENCJAŁ I ZAGROŻENIA	
MOCNE STRONY <ul style="list-style-type: none"> · dostępność transportowa – droga krajowa nr 55 · lokalizacja nad rzeką Nogat – długa linia brzegowa · bardzo duży udział obiektów o wartościach historycznych (w tym wpisanych do rejestru zabytków), 	POTENCJAŁ <ul style="list-style-type: none"> · rozszerzenie oferty dla turystów na obszar jednostki jednostek sąsiednich (3 i 4) w oparciu i dziedzictwo kulturowe, · wykorzystanie środków krajowych i zagranicznych na rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz realizację inwestycji proekologicznych przez biznes, samorząd i organizacje pozarządowe · zagospodarowanie terenów otwartych zwłaszcza bulwaru nad Nogatem, · rozwój w oparciu o sporty wodne, rekreację związaną z wodą, · przedsiębiorczość, kreatywność młodego pokolenia, · realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządu i NGO w oparciu o jednostki oświatowe.
SŁABE STRONY <ul style="list-style-type: none"> · brak atrakcyjnej oferty turystycznej, · niedostatecznie rozwinięty system ścieżek pieszych i rowerowych, · niezagospodarowany teren wzdłuż rzeki, brak ogólnodostępnych, urządzonych miejsc w przestrzeni publicznej dla spędzania wolnego czasu, · niezagospodarowane istniejące tereny otwarte, · niskie poczucie obywatelskości, · zaniedbane podwórka. 	ZAGROŻENIE <ul style="list-style-type: none"> · odpływ młodych, dobrze wykształconych ludzi, · niewykorzystanie funduszy na wsparcie działań związanych z problemami społecznymi na rzecz projektów infrastrukturalnych, · niski stopień wykorzystania środków i dotacji przez MŚP.
LISTA POTENCJANYCH PARTNERÓW WRAZ Z NAJWAŻNIEJSZYMI PODEJMOWANYMI DZIAŁANAMI	
Urząd Miasta Malborka – inicjowanie i koordynowanie działań w ramach prac Zespołu ds. Rewitalizacji. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej – zagospodarowanie rzeki Nogat. Malbork Welcom Centre – koordynacja, wspomaganie terenowe. NGO – zasoby intelektualne i osobowe. Zamek – otwarcie na współpracę z miastem, inicjowanie i koordynacja działań, współtworzenie i patronat nad promocją. Lokalni przedsiębiorcy.	
OGÓLNY OPIS PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ WRAZ Z OKREŚLENIEM WZAJEMNYCH POWIĄZAŃ	
<p>Jednostka posiada wybitne walory dla rozwoju sektora gospodarki, wykorzystującego bulwarów nad Nogatem i w ogólnym ujęciu „centrum” miasta. W oparciu o potencjał turystyczny Zamku w sąsiedztwie teren może rozwinąć alternatywne do kulturalnych formy aktywności – zwłaszcza związane z uprawianiem sportów wodnych. Rozwój edukacyjny powinien być oparty o wdrażanie programów szkoleń i podnoszenia kwalifikacji dostosowanego do potencjalnego zapotrzebowania na wyspecjalizowane kadry na różnych szczeblach.</p> <p>Powiązanie rozwoju gospodarczego z ogólną strategią rozwoju miasta należy powiązać z programami edukacyjnymi dla dzieci i młodzieży oraz kursów podnoszących kwalifikacje dla osób w wieku produkcyjnym.</p> <p>Istotny pakiet działań powinien być skierowany do osób w wieku poprodukcyjnym. Ogólna tendencja starzenia się społeczeństwa wybitnie istotna jest w tej części miasta. Pomoc skierowana powinna być nie tylko w zakresie poprawy dostępu do usług zdrowotnych, ale także usuwania barier przestrzennych dla osób starszych oraz realizacji różnych form spędzania wolnego czasu. Ciekawymi zadaniami w tym zakresie mogłyby być programy „międzypokoleniowe”, ukierunkowane na integrację osób starszych z dziećmi.</p> <p>Szczegółnej analizy wymaga stan tkanki mieszkaniowej i własności lokali. Remonty budynków szczególnie w kontekście zamieszkujących je starszych osób powinny doprowadzić do kompleksowego programu pomocy osobom, które z uwagi na sytuację materialną nie są w stanie utrzymywać mieszkań.</p> <p>Sukcesywna poprawa jakości przestrzeni publicznych winna uwzględniać rozwiązania skierowane na poprawę bezpieczeństwa.</p>	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni miasta Malborka Etap I Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malborka

5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Na obszarze rewitalizacji miasta Malbork wśród głównych problemów i potencjałów zdiagnozowano:

1. w wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy społecznej:

- wysoki poziom bezrobocia, ubóstwa, uzależnienia od pomocy społecznej,
- wysoki poziom bezrobocia wśród osób poniżej 25 roku życia i osób powyżej 50 roku życia,
- wysoki odsetek osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem,
- wysoki poziom przestępczości, przemoc w rodzinach,
- wysoki stopień uzależnienia od alkoholu i używek,
- niski poziom edukacji i aktywności wśród dzieci i młodzieży,
- wysoki poziom emigracji ludności młodej do innych miast,
- ponadprzeciętne obciążenie demograficzne populacji osobami w wieku poprodukcyjnym w tym duży odsetek osób starszych bez opieki ze strony najbliższych,
- ponadprzeciętne zadłużenie lokali komunalnych z tytułu czynszu,
- wysoki poziom uprzedzeń i stereotypów dotyczących płci, wieku czy niepełnosprawności wśród przedsiębiorców,
- niski kapitał społeczny związany z małą aktywnością społeczną,
- niski poziom integracji społecznej,
- duża liczba organizacji pozarządowych,
- duża liczba wydarzeń sportowo-kulturalnych w tym dostępnych dla wszystkich mieszkańców,
- pozyskiwanie przez samorząd wielu partnerstw na rzecz niwelowania problemów społecznych,
- brak placówki integracji społecznej na obszarze rewitalizacji.

2. w wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy gospodarczej:

- Niska aktywność gospodarcza mieszkańców,
- Mała liczba firm w obszarze rewitalizacji,
- Znaczne obciążenie demograficzne,
- Bardzo wysoki udział osób o wykształceniu najwyżej gimnazjalnym w liczbie bezrobotnych,
- Mała liczba lokali użytkowych na obszarze rewitalizacji,
- Niedostateczna ilość funkcji społeczno-gospodarczych na obszarze rewitalizacji,
- Brak produktów kulturowych i turystycznych obszarze rewitalizacji.

3. w wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

- niewystarczającą ilość i niską jakość przestrzeni publicznych
- zły stan znacznej części budynków mieszkalnych, w tym budynków zabytkowych
- niską konkurencyjność starych zasobów mieszkaniowych, zarówno pod kątem wyposażenia obiektów w podstawowe sieci, stanu technicznego, jak również pod kątem otoczenia budynków,

- brak sieci centralnego ogrzewania w budynkach mieszkalnych,
  - brak miejsc rekreacji dla dzieci i rodzin,
  - niską jakość nawierzchni chodników i ulic, zwłaszcza w obszarach zabudowy mieszkaniowej oddalanych od głównych ulic,
  - niską jakość przestrzeni publicznej, (niewystarczająca ilość pojemników na odpady, brak oświetlenia ulicznego, urządzonych terenów zielonych, placów zabaw)
  - niezagospodarowane przestrzenie międzykwaterowej zabudowy mieszkaniowej – podwórka,
  - brak wytyczonych miejsc parkingowych – parkujące samochody zabierają przestrzeń, która może służyć mieszkańcom,
  - brak lub zdekapitalizowana infrastruktura służąca rekreacji codziennej,
  - niewystarczająca ilość urządzonych terenów zielonych i rekreacyjnych,
  - chaos przestrzenny związany z wolnostojącymi obiektami typu garaże, komórki, miejsca składowania odpadów itp.,
  - niska estetyka przestrzeni,
  - niewłaściwie prowadzone remonty obiektów zabytkowych.
4. w wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy w sferze środowiskowej:
- niezadowalające warunki aerosanitarnie z uwagi na niską emisję,
  - rozproszone, przestarzałe systemy grzewcze,
  - niedostateczny stan izolacyjności cieplnej budynków komunalnych, użyteczności publicznej i mieszkalnych,
  - niskie parametry techniczne dróg podrzędnych, lokalnych, osiedlowych,
  - spalanie odpadów w paleniskach domowych,
  - mały udział odnawialnych źródeł energii.
5. w wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy w sferze technicznej:
- zły stan dróg i chodników,
  - liczne budynki mieszkalne wymagające remontu, w tym obiekty zabytkowe,
  - brak w budynkach instalacji spełniających współczesne standardy.
6. w wyniku przeprowadzonego badania społecznego określono priorytety przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

Tabela 36. Priorytety przedsięwzięć rewitalizacyjnych określone podczas debaty publicznej z mieszkańcami w dn. 01.10.2015 r.

1. PRACA DLA MALBORCZAN	
1.1. szkolenia zawodowe	29
1.2. szkolenia umiejętności interpersonalnych	14
1.3. budowa bazy danych osób gotowych podjąć pracę	11
1.4. programy i oferty pracy dla ludzi wchodzących na rynek pracy	30
1.5. program staży i praktyk zawodowych	21
2. OGRANICZENIE UBÓSTWA	
2.1. weryfikacja i określenie zakresu potrzeb osób objętych formami wsparcia	26
2.2. budowa domu pomocy społecznej	16

2.3. budowa domu dziennej opieki / domu seniora	20
2.4. weryfikacja wysokości czynszów dla osób w trudnej sytuacji materialnej	13
2.5. Uruchomienie społecznej stołówki	6
2.6. Steetworking	7
2.7. Utworzenie spółdzielni socjalnych	9
3. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA	
3.1. wdrożenie skutecznego i szybkiego systemu reagowania na zgłoszenia.	39
3.2. wdrożenie mechanizmów ułatwiających egzekwowanie porządku publicznego	26
3.3. budowa szaletów miejskich	38
3.4. budowa systemu monitoringu	17
4. REMONTY BUDYNKÓW	
4.1. opracowanie szczegółowego harmonogramu programu remontów	37
4.2. opracowanie dokumentacji technicznej i planu finansowego	26
4.3. wypracowanie metody / ścieżki współpracy z WKZ z uwagi na potencjalną wysoką liczbę budynków wymagających remontów objętych ochroną	42
5. MODERNIZACJA INFRASTRUKTRY TECHNICZNEJ I TRANSPORTOWEJ	
5.1. inwentaryzacja obiektów możliwych do włączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej	33
5.2. opracowanie szczegółowego planu remontów ulic i chodników wraz z infrastrukturą techniczną	68
5.3. przebadanie przyczyn i opracowanie planu remontu kanalizacji deszczowej	33
5.4. remont i budowa kanalizacji sanitarnej	44
6. ATRAKCYJNE PRZESTRZENIE PUBLICZNE	
6.1. budowa placów zabaw dla dzieci	27
6.2. budowa siłowni zewnętrznych i innych miejsc aktywnej rekreacji	24
6.3. wyposażenie terenów zielonych w małą architekturę, rewaloryzacja zieleni	34
6.4. realizacja przestrzeni publicznych w formie bulwarów nad Nogatem	21
6.5. wprowadzenie polityki parkingowej	12
6.6. budowa wybiegów dla psów	25
6.7. zagospodarowanie podwórek	11
7. AKTYWNY CZAS WOLNY	
7.1. budowa ścieżek pieszych i rowerowych	45
7.2. budowa kina i / lub świetlic osiedlowych	33
7.3. uruchomienie lokalnego radia	6
7.4. budowa amfiteatru	12
7.5. budowa pomostów dla wędkarzy nad Nogatem	7
7.6. organizacja festynów i imprez plenerowych w dzielnicach	18
7.7. budowa plaży miejskiej	19
7.8. realizacja wypożyczalni rowerów i meksów miejskich	17
7.9. organizacja strefy wolnego grillowania	17
7.10. organizacja wypożyczalni kajaków, łódek i sprzętu wodnego	14
7.11. warsztaty rękodzieła i pracownie ginących zawodów	9
8. NIE TYLKO ZAMEK	
8.1. programy edukacji historycznej Malborka dla przedszkoli i szkół – „mali przewodnicy”	10
8.2. opracowanie nowych szlaków turystycznych np. Ferdinada Shultza, wojskowy, pereł architektury, Kanał Juranda itd.	33
8.3. budowa Muzeum Miasta Malborka	21
8.4. wprowadzenie aplikacji mobilnej Malborka „1000 i jeden zabytków”	13
8.5. rozszerzenie działalności Malbork Welcome Centre	11
8.6. budowa kompleksu hotelowego	8
8.7. ogród botaniczny	4
8.8. lapidarium	14

9. PLUS DLA BIZNESU	
9.1. budowa inkubatora przedsiębiorczości	15
9.2. opracowanie systemu ułatwień dla lokalnych przedsiębiorców w trybie zamówień publicznych	37
9.3. wprowadzenie ułatwień i wspomagania działalności gospodarczej (np. faktoring)	19
9.4. wprowadzenie systemu praktyk zawodowych	27
10. PROSPOŁECZNA POLITYKA KOMUNALNA	
10.1. rewizja zasobu komunalnego miasta	28
10.2. budowa nowych budynków z lokalami komunalnymi	15
10.3. opracowanie programu zamiany mieszkań	8
10.4. promocja lokali w parterach w kierunku wprowadzenia usługowych pierzei	9
10.5. wprowadzenie programu odpracowywania długu wobec budżetu miasta	28

Źródło: Załącznik nr 2 do Raportu z procesu włączania społecznego na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023

Charakter potrzeb w zakresie przewyższania negatywnych zjawisk obszaru rewitalizacji Malborka został określony następująco:

Tabela 37. Zestawienie potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej

Sfera społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Trzeba wspierać procesy wzrostu zatrudnienia na obszarze rewitalizacji, w szczególności dla kobiet. Służyć temu będzie organizacja opieki nad małymi dziećmi w formie żłobków. Praca to nie tylko pieniądze na utrzymanie, ale także godność i źródło poczucia własnej wartości i motor poprawy swojej sytuacji. Trzeba wprowadzić opiekę psychologiczną w formie pomocy przy wychodzeniu z długotrwałego bezrobocia. Należy wprowadzić usługę służby zdrowia skierowaną na leczenie i pomoc osobom uzależnionych i ich rodzinom. Trzeba wspierać uruchamianie własnych działalności gospodarczych przez osoby młode ale także zmianę stereotypów i zatrudnianie młodych ludzi lub długotrwale bezrobotnych przez przedsiębiorców. Trzeba zmniejszyć skalę narażenia na ubóstwo, a w szczególności – zahamować proces dziedziczenia ubóstwa: trzeba odbudowywać i wzmacniać sieć wzajemnego wsparcia sąsiedzkiego w środowiskach dotkniętych ubóstwem. Potrzeba różnorodnych form pracy z dziećmi i młodzieżą nakierowanych na przerwanie cyklu dziedziczenia ubóstwa. Niezbędne jest wpieranie wszelkich form edukacji oraz animacji kultury. Zdiagnozowano bardzo pilną potrzebę zwiększenia szans edukacyjnych młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Istnieje też potrzeba edukacji powszechnej i ustawicznej w odniesieniu do kierunków edukacji zwiększających szanse życiowe/zawodowe w tym również rozwijanie kreatywności i aktywności społecznej. Trzeba umożliwić edukację dorosłych oraz nabieranie doświadczenia zawodowego, które umożliwią podwyższenie kompetencji i odpowiedzenie na potrzeby rynku pracy. Należy zmniejszyć skalę przemocy w rodzinie skierowanej na kobiety i dzieci. Należy ich otoczyć ochroną przed zamieszkiwaniem z oprawcami oraz wspomagać praca psychologa, który pomoże się usamodzielnąć. Trzeba otoczyć opieką seniorów, stworzyć przestrzeń dedykowaną wyłącznie im. Trzeba budować wspólnotę mieszkańców wokół dobra wspólnego, wzmacniać tożsamość lokalną i poczucie związku z tą tożsamością.
-----------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> · Bardzo ważne jest aby budować wizerunek obszaru rewitalizacji jako przestrzeni atrakcyjnej i przyjaznej dla mieszkańców. Warto promować przedsięwzięcia rewitalizacyjne i zmiany zachodzące dzięki nim. · Istotne jest tworzenie przesłanek do odczuwania dumy z faktu zamieszkiwania w na obszarze rewitalizacji Malborka. Trzeba wprowadzać do tej części miasta wydarzenia i funkcje budujące prestiż: koncentrować wydarzenia kulturalne, obywatelskie. · Należy organizować wydarzenia animacyjno-integracyjne dla mieszkańców, w tym również wydarzenia międzypokoleniowe. · Należy opracować program oddłużenia mieszkańców obciążonych zaległościami z tytułu czynszu w zasobach komunalnych.
Sfera gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> · Trzeba tworzyć warunki dla ożywiania gospodarczego śródmieścia: wspierać ożywianie parterów w budynkach wielorodzinnych, istniejących pustostanów na cele gospodarcze. · Należy rozwijać postawę przedsiębiorczą, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. · Należy zadbać o rozwój zawodowy mieszkańców – dzieci, młodzieży i dorosłych
Sfera techniczna	<ul style="list-style-type: none"> · Należy poprawić jakość infrastruktury technicznej dedykowanej przestrzeni mieszkalnej w celu poprawy jakości życia mieszkańców (remont chodników i nawierzchni ulic, zagospodarowanie podwórek, naprawa oświetlenia ulicznego, urządzenie terenów zielonych, budowa placów zabaw, remont placówek oświatowych), · Należy poprawić standard techniczny mieszkań w zasobie komunalnym i części wspólnych budynków, w tym w szczególności obiektów o szczególnych wartościach historycznych i architektonicznych, ze szczególnym uwzględnieniem działań wspierających tworzenie wspólnoty miejsca zamieszkania: aranżowanie części przestrzeni wspólnej, np. piwnic, podwórek, itd. na funkcje służące zawiązaniu i umocnieniu wspólnoty sąsiedzkiej. · Trzeba sprzyjać termomodernizacji budynków i podniesieniu ich efektywności energetycznej.
Sfera środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> · Należy zadbać o jakość środowiska naturalnego w celu poprawy jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji – ograniczyć źródła niskiej emisji i zanieczyszczenie powietrza w wyniku spalania paliw stałych poprzez rozbudowę sieciowej infrastruktury ciepłowniczej. · Należy promować zastosowanie rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska, umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów mieszkaniowych, użyteczności publicznej. · Trzeba dostosowywać przestrzeń pieszą do zmian klimatycznych; należy stworzyć dostęp do zieleni; należy zwiększyć udział terenów zielonych w przestrzeni publicznej.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> · Należy dążyć do poprawy jakości przestrzeni publicznych. Trzeba wytwarzać przestrzenie publiczne również wokół placówek administracyjnych, edukacyjnych świadczących usługi publiczne. · Ważne jest, aby powstawały przestrzenie publiczne i półpubliczne aranżowane z udziałem mieszkańców: w podwórzach, jednak z zapewnionym otwartym dostępem i funkcjonujące jak przestrzeń publiczna; · Trzeba włączać mieszkańców w kształtowanie takich przestrzeni wspólnych, jak: place, skwery, zielone enklawy, kameralne miejsca wypoczynku i spotkań, wkomponowane pomiędzy funkcje techniczne przestrzeni publicznej. · Trzeba poprawić wyposażenie obszarów zamieszkania w infrastrukturę drogową w uwzględnieniu preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego oraz z uwzględnieniem

traktowania ulicy jako przestrzeni kulturowej, a nie tylko technicznej.

Źródło: opracowanie własne

6. Wizja stanu pożądanego i planowanych efektów procesu rewitalizacji oraz cele programu rewitalizacji

6.1 Wizja

Wytyczne Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz ustawa o rewitalizacji w art. 15 ust. 1 pkt 3 i 4 stanowią, że program rewitalizacji powinien zawierać w opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Przez wizję rozumiemy obraz przyszłości, którą chcemy wykreować. Wizja i uporządkowany system celów rewitalizacji powinny stanowić spójną całość w tym sensie, że każdy z celów rewitalizacji musi w sposób czytelny przyczyniać się do realizacji określonego fragmentu wizji oraz – wizji jako całości.

Za horyzont wizji przyjęto rok 2023.

Wizja stanu obszaru rewitalizacji Miasta Malborka po przeprowadzeniu rewitalizacji przedstawia się następująco:

Obszar rewitalizacji miasta Malborka rozwija się harmonijnie z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Poprawie ulegnie standard warunków zamieszkiwania i obsługi ludności oraz materialne warunki jej bytu dzięki wieloaspektowej rewitalizacji przestrzennego zagospodarowania, stabilnej sytuacji na rynku pracy, wsparciu rozwoju przedsiębiorczości i wyraźnemu ograniczeniu zjawiska bezrobocia. Zwiększy się poczucie bezpieczeństwa publicznego, społeczna aktywność i jakość świadczonych usług publicznych.

W ślad za tym zmniejszy się wyrażnie natężenie zjawisk patologicznych oraz stopień zagrożenia problemami społecznego wykluczenia. Na obszarze rewitalizacji uwidoczną się symptomy rozwoju demograficznego. Poprawi się jakość edukacji przez możliwość doksztalcania i rozwoju zawodowego, w tym dedykowana osobom dorosłym. Wzrośnie poczucie lokalnej tożsamości, poziom społecznej integracji mieszkańców. Wysoka jakość komponentów środowiska naturalnego, poprawa ładu przestrzennego i estetyki oraz bogata oferta i zaplecze rekreacyjne stanowią będą istotne impulsy rozwoju aktywności społecznych i gospodarczych, opartych na potencjale lokalnych wartości zrewitalizowanego obszaru. Powstrzymana zostanie społeczna, fizyczna i ekonomiczna degradacja przestrzeni publicznej (terenów i obiektów). Jej zwiększona funkcjonalna wartość, atrakcyjność i konkurencyjność nada zrewitalizowanemu obszarowi pozytywnego wizerunku.

6.2 Cele szczegółowe rewitalizacji oraz założenia procesu (w bezpośrednim nawiązaniu do strategii rozwoju miasta)

Program rewitalizacji ma na celu współuczestniczenie – wraz ze strategią rozwoju miasta²⁹, planami zagospodarowania przestrzennego i innymi dokumentami o charakterze strategicznym – w rozwiązywaniu problemów najbardziej zdegradowanej części miasta w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej.

Zapisy programu rewitalizacji są spójne z celami rozwoju miasta, zdefiniowanymi w Strategii Przewidywania i Zarządzania Zmianą Społeczno - Gospodarczą w Mieście Malborku na lata 2013 – 2020, obejmującymi działania związane z poprawą jakości życia mieszkańców, rozwojem gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym oraz ochroną środowiska naturalnego.

Program rewitalizacji jest dokumentem opracowanym z myślą o wyznaczeniu najbardziej kryzysowych terenów na obszarze miasta, posiadających potencjał do generowania dalszego rozwoju, które wymagają ożywienia i odnowy. Jest on programem wieloletnim, interdyscyplinarnym i zintegrowanym, który bazuje na współpracy różnych podmiotów podczas przygotowania, opracowania i realizacji.

Głównym celem programu rewitalizacji jest wyznaczenie dróg do wyprowadzenia danego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację.

Natomiast strategicznym celem *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023* jest:

KOMPLEKSOWA REWITALIZACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIASTA W WYMIARZE SPOŁECZNYM, PRZESTRZENNYM, ŚRODOWISKOWYM, TECHNICZNYM I GOSPODARCZYM

Cele operacyjne *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023* obejmują:

- Cel 1. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji.
- Cel 2. Zapewnienie spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej.
- Cel 3. Polepszenie jakości życia społeczności lokalnej.
- Cel 4. Poprawa stanu infrastruktury technicznej (w tym mieszkaniowej).
- Cel 5. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.
- Cel 6. Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności.

---

²⁹ Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Społeczno - Gospodarczą w Mieście Malborku na lata 2013 – 2020

Wyznaczone cele, kierunki działań obejmowały będą projekty rewitalizacyjne dotyczące, m.in.:

Tabela 38. Cele i kierunki działań Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023

Cele i kierunki działań Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	Obszary do rozwinięcia projektowego
Cel 1. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji	
K1.1 Zmniejszenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej zamieszkujących na obszarze rewitalizacji	Wsparcie osób bezrobotnych w znalezieniu pracy. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego. Przeciwdziałanie niskiej aktywności społecznej. Profilaktyka i aktywne wspieranie rodziny. Eliminowania patologii społecznych (m.in. przestępczości, przemocy w rodzinach). Programy profilaktyki bezpieczeństwa publicznego.
K.1.2 Przeciwdziałanie bezrobociu	
K.1.3 Aktywizacja społeczno-zawodowa	
K.1.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego	
Cel 2. Zapewnienie spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej	
K.2.1 Poprawa stanu dróg lokalnych	Poprawa stanu infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.
K.2.2 Zwiększenie wielkości przestrzeni uporządkowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do korzystania przez mieszkańców	Poprawa zagospodarowania przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji.
Cel 3. Polepszenie jakości życia społeczności lokalnej	
K.3.1 Upowszechnienie rozwiązań w zakresie niskiej emisji, energooszczędności i ochrony środowiska	Likwidacja pieców na paliwa stałe w wyniku rozbudowy sieci centralnego ogrzewania na obszarze rewitalizacji
K.3.2 Poprawa poziomu bezpieczeństwa w wyniku działań profilaktycznych	Poprawa bezpieczeństwa publicznego. Kampanie edukacyjne i programy prewencyjne z zakresu poprawy bezpieczeństwa.
K.3.3 Poprawa systemu zarządzania lokalami komunalnymi	Program oddłużania mieszkańców i zamiany mieszkań komunalnych.
Cel 4 Poprawa stanu infrastruktury technicznej (w tym mieszkaniowej)	
K.4.1 Poprawa stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego	Prace konserwatorskie, remonty obiektów zabytkowych. Remont części wspólnych budynków mieszkaniowych
K.4.2 Poprawa stanu technicznego obiektów mieszkaniowych	
Cel 5. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	
K.5.1 Poprawa poziomu przedsiębiorczości	Rozwój działalności instytucji otoczenia biznesu. Wsparcie rozwoju lokalnego sektora mikro i małych przedsiębiorców.
Cel 6. Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności	
K.6.1 Poprawa dostępu do zorganizowanej oferty rekreacji i kultury	Modernizacja obiektów infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej
K.6.2 Przeciwdziałanie niskiej aktywności	Poprawa jakości usług publicznych

społecznej i budowa lokalnej tożsamości

Rozwój programów regrantingowych

Źródło: opracowanie własne

Realizacja celu głównego oraz celów operacyjnych w sposób znaczący przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, zapobiegania rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk oraz pozwolą w pełniejszym stopniu wykorzystać lokalne potencjały. Szczególne miejsce wśród kierunków działania zajmuje sfera społeczna, potwierdzając tym samym, że to mieszkańcy są jego najcenniejszym zasobem. Realizacja celów Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 uruchomi procesy wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego miasta oraz stworzy warunki do jego zrównoważonego rozwoju poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (w tym projekt o charakterze zintegrowanego).

Program rewitalizacji wykorzystywany będzie przez władze lokalne jako podstawowy dokument planistyczny wskazujący konkretne przedsięwzięcia w odpowiedzi na zdiagnozowane zespoły niepożądanych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, gospodarczej i środowiskowej miasta Malborka.

Przeprowadzenie rewitalizacji na terenie miasta Malborka ma przyczynić się do osiągnięcia trwałej pozytywnej zmiany obszaru rewitalizacji, której efekty prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 39. Efekty rewitalizacji obszaru zdegradowanego miasta Malborka

Cel Programu Rewitalizacji	Sfera funkcjonalna	Planowane efekty rewitalizacji
Cel 1. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji	Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> ograniczeniu ulegną niekorzystne zjawiska społeczne: bezrobocie, przestępczość, patologie społeczne, zanik więzi rodzinnych i sąsiedzkich, migracja zarobkowa wykształconej młodzieży; obszar rewitalizacji nie będzie zaliczał się do niebezpiecznych części miasta; spadnie liczba osób korzystających z pomocy społecznej, zatrzymany zostanie proces wykluczenia społecznego w wyniku działań związanych z poprawą aktywności społeczno-zawodowej osób nieaktywnych na rynku pracy, poprawie ulegnie poziom bezpieczeństwa publicznego oraz spadnie liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji chemicznych w wyniku realizacji programów społecznej profilaktyki, w tym w ramach nowotworzonej placówki wsparcia dziennego; zwiększona zostanie oferta kreatywnych zajęć dodatkowych dla osób z niepełnosprawnością;
Cel 2. Zapewnienie spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej	Społeczna, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna	<ul style="list-style-type: none"> przywrócony zostanie ład przestrzenny: przestrzeń publiczna zostanie właściwie zagospodarowana, wzmocniona zostanie funkcja centrotwórcza obszaru rewitalizacji; zostaną zmodernizowane skwery i parki oraz zwiększy się ogólny udział terenów zielonych, ograniczona zostanie emisja dwutlenku węgla

		<p>do atmosfery,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w związku z nowym zagospodarowaniem przestrzeni publicznej poprawi się poziom czystości miejsc publicznych, • nastąpi poprawa funkcjonalności i bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego; • zauważalna będzie poprawa stanu dróg publicznych, ciągów pieszo-rowerowych i opraw świetlnych przekładająca się na większe bezpieczeństwo publiczne oraz wzrost estetyki przestrzeni publicznej; • zwiększy się poziom satysfakcji kierowców oraz pieszych ze stanu infrastruktury drogowej oraz estetyki śródmieścia miasta;
Cel 3. Polepszenie jakości życia społeczności lokalnej	Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • nastąpi odczuwalny wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji, skutkujący wzrostem poziomu tożsamości lokalnej, większą aktywnością społeczną; • odczuwalny będzie wzrost zadowolenia mieszkańców w wyniku zwiększenia obszarów do aktywnego spędzania czasu wolnego, rekreacji, wzbogacenia oferty kulturalnej i wykorzystania walorów natury; tempo migracji z obszaru rewitalizacji zmniejszy się, jak również przeprowadzki mieszkańców do ościennych miejscowości; • ulegnie poprawie jakość życia mieszkańców;
Cel 4. Poprawa stanu infrastruktury technicznej (w tym mieszkaniowej)	Techniczna Środowiskowa Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • wzrośnie liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych, poprawie ulegnie standard obiektów użyteczności publicznej – infrastruktury społecznej, budynków komunalnych; • zwiększy się odsetek mieszkańców korzystających z instalacji komunalnych. Obszar rewitalizacji poprawi swój wizerunek. Zmniejszeniu ulegnie zanieczyszczenie atmosfery oraz zużycie mediów, powodowane poprawą stanu infrastruktury technicznej, racjonalnymi oszczędnościami oraz wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców; • przebudowana zostanie publiczna infrastruktura związana z rozwojem funkcji: kulturalnych i rekreacyjnych, połączonych z działalnością gospodarczą;
Cel 5. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	Gospodarcza Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • wzrośnie wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji; • nastąpi rozwój nowych form aktywności gospodarczej mieszkańców miasta oraz ożywienie gospodarcze; • stworzone zostaną warunki lokalowe i infrastrukturalne do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz działania nowych

		<p>przedsiębiorstw;</p> <ul style="list-style-type: none"> · stworzony zostanie mechanizm doradztwa zawodowego skierowanego na aktywizację zawodową i szkolenia, w tym osób nieaktywnych na rynku pracy, · uruchomione zostaną różnorodne formy wsparcia zawodowego nieaktywnych zawodowo mieszkańców obszaru rewitalizacji: szkolenia, warsztaty, różne formy edukacji i podwyższania kompetencji; · w wyniku utworzenia nowych miejsc pracy ograniczony zostanie poziom bezrobocia;
Cel.6. Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności	Społeczna	<ul style="list-style-type: none"> · nastąpi rozwój oferty kultury, jak również ilość jej odbiorców, · dzięki stworzonemu <i>Programowi budowy tożsamości i odpowiedzialności obywatelskiej za obszar rewitalizacji</i> odbudowane zostaną więzi społeczne, międzysąsiedzkie. Nastąpi podniesienie świadomości obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania; · dzięki poprawie aktywności społecznej ulegnie zwiększeniu udział w dyskusjach publicznych i konsultacjach dedykowanych procesowi rewitalizacji i obszarowi rewitalizacji. · poprzez wzrost zadowolenia mieszkańców z procesów rewitalizacyjnych zwiększeniu ulegnie frekwencja wyborcza, zaangażowanie w życie miasta i procesy jego rozwoju, · poprawie ulegnie poziom integracji społecznej, nastąpi wzrost kapitału społecznego obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

7. Środki realizacji celów

7.1 Podstawowe

Poniżej przedstawione zostało zestawienie podstawowych projektów rewitalizacyjnych zgłoszonych do *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023*, przygotowanych zgodnie z *Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w sprawie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*³⁰, wytycznymi programowymi IZ RPO WP dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.³¹

³⁰ Wytyczne Ministra Rozwoju z dnia 02 sierpnia 2016 r. w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016)

³¹ Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (Załącznik nr 13 do Zasad wdrażania

Opisy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sformułowano w oparciu o bieżący stan przygotowania ich do realizacji. W przypadku przedsięwzięć, które nie posiadają np. dokumentacji technicznej, opisy sformułowano w sposób ogólny. Zostaną one uszczegółowione na dalszym etapie wdrażania Programu Rewitalizacji.

Zapisy programu rewitalizacji w zakresie wartości przedsięwzięć oraz ich dofinansowania nie przesądzają o ostatecznym układzie źródeł finansowania projektów, gdyż będą one ustalane każdorazowo przez właściwego wnioskodawcę na etapie analiz finansowych dedykowanych dokumentacji aplikacyjnej. Wskazany w programie rewitalizacji poziom dofinansowania jest maksymalnym poziomem dofinansowania dla poszczególnych działań i osi priorytetowych, wskazanym w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020, stanowiącym Załącznik Nr 2a do uchwały Nr 159/211/17 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 14 lutego 2017 r.

W ramach RPO WP 2014-2020 interwencja w zakresie rewitalizacji jest realizowana w ramach zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego podlegającego uzgodnieniu pomiędzy Miastem a IZ RPO WP. Zintegrowany Projekt Rewitalizacyjny to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, ich wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez Instytucję Zarządzającą RPO WP.

Koordynacja ta polega w szczególności na określeniu wzajemnych relacji między projektami w zakresie warunków wyboru i oceny wniosków o dofinansowanie projektu, który jest jednocześnie realizowany w ramach EFS i EFRR na obszarze zdegradowanym, w ramach OP 6. Integracja (Działanie 6.1. Aktywna integracja, Działanie 6.2. Usługi społeczne) oraz w ramach OP 8. Konwersja (Działanie 8.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne), przy czym działania finansowane w ramach EFS mają charakter nadrzędny w stosunku do działań finansowanych z EFRR. Zakres zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego miasta Malborka pn. *Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka* został uzgodniony pomiędzy Miastem a IZ RPO WP i jest zgodny z SzOOP RPO WP 2014-2020 oraz systemem realizacji RPO WP.

Zintegrowany Projekt Rewitalizacyjny miasta Malborka obejmuje zadania opisane w kartach przedsięwzięć od nr 1.1 do 2.11.

Miasto Malbork ogłosiło otwarty nabór na wyłonienie partnerów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, tj. wspólnot mieszkaniowych, będących właścicielami budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, zainteresowanych wspólną realizacją zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego pn. *Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka* w konkursie dla działania 8.2.1. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Nabór projektów rewitalizacyjnych trwał w dniach od 03 lutego 2017 r. do 27 lutego 2017 r.

W efekcie naboru zostały zadeklarowane przez zewnętrznych interesariuszy łącznie 54 przedsięwzięcia do realizacji na obszarze rewitalizacji miasta Malborka - w kształcie, który wynika ze

złożonych deklaracji.

Pozostałe projekty rewitalizacyjne (w tym partnerów instytucjonalnych) pogrupowano ostatecznie w wiązki projektów, realizujących wspólne cele wynikające z programu rewitalizacji.

Układ wiązek projektów (podstawowych i uzupełniających) wskazuje najpełniej obszary komplementarności problemowej oraz międzyprojektowej, które zostały zabezpieczone na poziomie interwencji niniejszego programu rewitalizacji. Szczegółowe zestawienie projektów podstawowych oraz uzupełniających pogrupowanych w wiązki zaprezentowano w załączniku nr 2 do *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023*.

Zadania planowane do finansowania w ramach funduszy zewnętrznych

Karta przedsięwzięcia Nr 1.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie placówki wsparcia dziennego w formule mieszanej (opiekuńczej/specjalistycznej i pracy podwórkowej) oraz poradni dla rodziców
Lokalizacja przedsięwzięcia	Placówka w formie opiekuńczej i specjalistycznej mieścić się będzie na ul. Sienkiewicza 43, placówka w formie pracy podwórkowej z punktem dla streetworkerów i partyworkerów mieścić się będzie w wieży ciśnień na Placu Słowiańskim
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Wysoka liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoka liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, największa liczba interwencji Straży Miejskiej w zakresie zakłócania porządku, duża liczba wydanych „Niebieskich kart”, duża liczba osób z przyznanymi zasiłkami stałymi, duża liczba osób korzystających z zasiłków okresowych, duża liczba osób którym przyznano świadczenia w formie posiłku, wysoki odsetek uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy w latach 2010-2014.</p> <p>Rodziny te dotknięte są najczęściej obok ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, problemem braku lub niskiego wykształcenia, trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz problemami uzależnień i przemocy domowej. Problemami pojawiającymi się wśród mieszkańców tych obszarów to także: ubóstwo, duża liczba przestępstw uciążliwych dla społeczeństwa – rozbój, kradzież z włamaniem, bójki, pobicia.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w formule opiekuńczej i specjalistycznej obejmującej:</p> <ol style="list-style-type: none"> zajęcia wychowawcze i opiekuńcze, korekcyjne, kompensacyjne, socjoterapeutyczne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego; kształcenia, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego; realizację zadań placówki wsparcia dziennego w formule pracy podwórkowej z punktem dla streetworkerów mieszczącym się w wieży ciśnień na Placu Słowiańskim zapewniającej realizację działań: animacyjnych i socjoterapeutycznych, edukacyjnych i sportowych dla dzieci spędzających czas na ulicach. <p>2 Utworzenie poradni dla rodziców – wsparcie rodzin w procesie wychowania dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach świetlicy Środowiskowej zapewniającej:</p> <ol style="list-style-type: none"> organizację poradnictwa rodzinnego, terapii i mediacji, konsultacji, warsztatów, zajęć i wsparcia w sytuacjach kryzysowych; świadczenie usług prawnych, psychologa, terapeuty uzależnień. <p>Cele do osiągnięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyeliminowanie trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zmniejszenie liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, zmniejszenie liczby wydanych „Niebieskich kart” zmniejszenie liczby uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy zniwelowanie problemu uzależnień i przemocy domowej
Czas realizacji	1 grudzień 2018-31 grudzień 2021

Etapy realizacji przedsięwzięcia	- opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	- wskaźnik produktu – liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w interesie ogólnym w Programie- 100 osób - wskaźnik rezultatu- liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych po zakończeniu projektu- 45 miejsc
Wartość przedsięwzięcia	2 . 0000 000 zł
Źródła finansowania	-Europejski Fundusz Społeczny -1.700 000 zł (85%) -Krajowy wkład publiczny- budżet państwa- 200 000 (10 %) -Wkład własny 100 000 zł (5%)
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork, partner społeczny wybrany w procedurze konkursowej

Karta przedsięwzięcia Nr 2.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Adaptacja zabytkowego budynku przy ulicy Sienkiewicza 43 w Malborku na realizację zadań placówki wsparcia dziennego w formule opiekuńczej i specjalistycznej oraz poradni dla rodziców
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ul. Sienkiewicza 43 w Malborku
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Zły stan techniczny budynku zabytkowego; brak funkcji dla istniejącego budynku stanowiącego istotny element dziedzictwa kulturowego Malborka.</p> <p>Brak placówki integracji społecznej na obszarze rewitalizacji. Wysoki poziom degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji - wysoka liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoka liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Adaptacja lokalu wraz z przystosowaniem go dla osób niepełnosprawnych. W ramach projektu wykonane zostaną prace remontowe i adaptacyjne oraz zakupione zostaną do niego wyposażenie (meble, sprzęt, wyposażenie edukacyjne ect.). Pomieszczenia zostaną przystosowane na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej i opiekuńczej, - indywidualną pracę psychoterapeutyczną (dzieci i rodzice) i pomoc prawną, - pomieszczenie socjalne z aneksem kuchennym, toalety, - pomieszczenie biurowe, - salę warsztatowo – szkoleniową na zajęcia grupowe dla rodziców i dzieci uczestników projektu. <p>Cele do osiągnięcia:</p> <p>Przeznaczenie budynku na cele użyteczności publicznej tj. zadania placówki wsparcia dziennego z zachowaniem wartości historycznych, konserwatorskich, estetycznych.</p> <p>Nadanie funkcji społecznej istniejącemu zabytkowemu obiektowi. Poprawa stanu technicznego zabytkowego budynku, stanowiącego istotny element dziedzictwa kulturowego Malborka. Poprawa spójności społecznej w wyniku realizacji działań bieżących planowanej do utworzenia placówki wsparcia dziennego oraz poradni dla rodziców.</p>
Czas realizacji	Od 01.2018 do 12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki)	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.

produktu, rezultatu i oddziaływania)	
Wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (EFRR) 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.2	
Nazwa przedsięwzięcia	Adaptacja wieży ciśnień w Malborku na realizację zadań placówki wsparcia dziennego w formule pracy podwórkowej z punktem dla streetworkerów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Plac Słowiański 15, Malbork
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Zły stan techniczny budynku zabytkowego; brak funkcji dla istniejącego budynku stanowiącego istotny element dziedzictwa kulturowego Malborka. Brak placówki integracji społecznej na obszarze rewitalizacji. Wysoki poziom degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji - wysoka liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoka liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece.</p> <p>Zakres: Budynek planuje się zaadaptować na funkcje związane z utworzeniem Placówki Wsparcia Dziennego w formie pracy podwórkowej z punktem dla streetworkerów. W ramach projektu zaplanowano wykonanie prac budowlano-remontowych w obiekcie, w tym instalację windy, wyposażenie, przyłącza sanitarne, wod-kan i ciepłownicze, zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku. Ponadto w części obiektu zaplanowano funkcjonowanie usługi prowadzonej przez spółdzielnię socjalną założoną przez Miasto Malbork lub firmę zewnętrzną w formie np. kawiarnio-galerii – realizacja tej części zadania będzie objęta pomocą de minimis.</p> <p>Cele do osiągnięcia: Nadanie funkcji społecznej istniejącemu zabytkowemu obiektowi. Poprawa stanu technicznego zabytkowego budynku, stanowiącego istotny element dziedzictwa kulturowego Malborka. Poprawa spójności społecznej w wyniku realizacji działań bieżących planowanej do utworzenia placówki wsparcia dziennego.</p>
Czas realizacji	Od 01.2018 do 12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (RW)
Wartość przedsięwzięcia	2 710 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (EFRR) 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.3	
Nazwa	Utworzenie punktu rewitalizacji w Malborku

przedsięwzięcia	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Malbork, Plac Słowiański 15
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Zły stan techniczny budynku zabytkowego; brak funkcji społecznej w budynku stanowiącym istotny element dziedzictwa kulturowego Malborka. Brak placówki integrującej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wysoki poziom degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji - wysoka liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysoka liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: wykonane zostaną prace remontowe lokalu przeznaczonego na punkt rewitalizacji. Planuje się również zakup wyposażenia (meble, sprzęt ect.) dedykowanego na działalność punktu rewitalizacji. Zadanie prowadzone będzie spójnie z przedsięwzięciem nr 2.2.</p> <p>Cele do osiągnięcia:</p> <p>Nadanie funkcji społecznej istniejącemu zabytkowemu obiektowi. Poprawa stanu technicznego zabytkowego budynku, stanowiącego istotny element dziedzictwa kulturowego Malborka. Poprawa integracji społecznej w wyniku realizacji działań bieżących przez planowany do utworzenia punkt rewitalizacji.</p>
Czas realizacji	Od 01.2018 do 12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	<p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.</p> <p>Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1</p>
Wartość przedsięwzięcia	100 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (EFRR) 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitarnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.4	
Nazwa przedsięwzięcia	Utrzymanie punktu konsultacyjnego w zakresie działań rewitalizacyjnych
Lokalizacja przedsięwzięcia	Malbork, Plac Słowiański 15
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: niski poziom aktywności społecznej mieszkańców.</p> <p>W ramach punktu dostępni będą konsultanci ds. rewitalizacji, których zadania będą skupiały się wokół animowania działań rewitalizacyjnych w przestrzeni miejskiej, gromadzenie pomysłów i potrzeb w zakresie rewitalizacji, bezpośrednie kontakty z mieszkańcami obszaru rewitalizacji i urzędnikami miejskimi.</p> <p>Planuje się formę stacjonarną i mobilną punktu (na potrzeby funkcjonowania w/w punktu zakupione zostaną namioty). Punkt będzie prowadzony przez wyłonionego w konkursie partnera społecznego we współpracy z Urzędem Miasta w Malborku. W ramach punktu prowadzony będzie bank czasu jako innowacja społeczna – w formie platformy elektronicznej (wykonanie strony www) oraz w formie tablicy informacyjnej dostępnej w punkcie dla osób niekorzystających z Internetu.</p> <p>Cele do osiągnięcia: obiekt ma pełnić rolę kształtowania aktywnych postaw lokalnych w społeczności, integracji mieszkańców i uruchamiania ich potencjału w bezpośrednich działaniach. Rolą punktu</p>

	będzie także integracja międzypokoleniowa przy realizacji wspólnych zadań.
Czas realizacji	XII.2018 – XII.2021
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1
Wartość przedsięwzięcia	36 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFS 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitarnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.5	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewaloryzacja przestrzeni ulicy Grunwaldzkiej oraz obszaru Placu 3 Maja w Malborku i wprowadzenie funkcji ciągu pieszego-rowerowego (deptaka)
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ul. Grunwaldzka oraz Pl.3 Maja w Malborku
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Zdegradowana i zanieczyszczona przestrzeń publiczna ograniczająca rozwój oferty spędzania wolnego czasu. Ograniczenie funkcji centrotwórczej centralnej części miasta z powodu niskiej estetyki przestrzeni publicznej. Brak reprezentacyjnego wizerunku centralnej części miasta. Niski udział urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Niski poziom integracji społecznej mieszkańców. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego, w tym z powodu wysokiego odsetka wypadków drogowych z udziałem pieszych.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: modernizacja nawierzchni ciągów pieszych oraz dróg (ulic otaczających plac), prace pielęgnacyjne w obrębie historycznego drzewostanu, nasadzeniami uzupełniającymi, modernizacja i realizacja małej architektury, oświetlenie.</p> <p>Zaplanowana jest także przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej drogowej wraz z sieciami, w tym siecią sanitarną. Pod istniejącym obecnie asfaltem na ulicy Grunwaldzkiej znajduje się historyczny bruk, który zostanie odsłonięty i ponownie ułożony.</p> <p>W/w obszar będzie wykorzystywany na działania społeczno-kulturalne prowadzone przez społeczność lokalną, jak również działania w ramach klubu osiedlowego. Przewiduje się także okresowe wykorzystywanie przestrzeni na usługi, np. tematyczne kawiarenki letnie lub pchli targ (lub np. targ staroci, targ wymiany rzeczy wśród mieszkańców, elementy rekreacyjne, artystyczne, wystawiennicze, rzeźby interaktywne, etc). Plac będzie miejscem spotkań mieszkańców, ale także miejscem organizacji niewielkich imprez osiedlowych, miejscem projektów społecznych i włączeniowych zarówno w okresie realizacji projektu, jak i w okresie jego trwałości.</p> <p>W wyniku realizacji projektu nastąpi:</p> <p>Poprawa jakości przestrzeni publicznej, umożliwiającej odbudowę funkcji centrotwórczej w centralnej części obszaru rewitalizacji.</p> <p>Zwiększenie powierzchni zieleni urządzonej w otoczeniu obszarów zabudowanych i zamieszkałych.</p> <p>Zwiększenie liczby miejsc spędzania wolnego czasu przez mieszkańców..</p> <p>Integracja lokalnej społeczności poprzez projektowanie partycypacyjne.</p> <p>Podniesie atrakcyjności centralnej części miasta przyczyni się do budowy właściwej tożsamości i poczucia przez mieszkańców więzi z miejscem zamieszkania.</p> <p>Poprawie ulegnie poziom bezpieczeństwa publicznego z powodu ograniczenia kolizji drogowych z udziałem pieszych z tytułu zaprojektowania bezpiecznych ciągów komunikacyjnych. Podniesiony</p>

	zostanie poziom czystości miejsc publicznych. Zostaną stworzone warunki do poprawy integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zostanie ograniczony wysoki odsetek przestępstw.
Czas realizacji	Od 03.2018 do 12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
Wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFRR 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.6	
Nazwa przedsięwzięcia	Zagospodarowanie podwórek w kwartale ulic Sienkiewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Sikorskiego oraz 17 Marca, Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej, Żeromskiego w Malborku
Lokalizacja przedsięwzięcia	1) Podwórko przylegające do budynku przy ul. 17 Marca 21 stanowiące wnętrze kwartału ulicy Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej oraz Żeromskiego 2) Podwórko przylegające do budynku przy ul. Sienkiewicza 43 w kwartale ulic Sienkiewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Konopnickiej i Sikorskiego
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Zaniedbane przestrzenie publiczne i półpubliczne wpływające na zły wizerunek obszaru rewitalizacji. Brak oferty spędzania wolnego czasu w otoczeniu miejsc zamieszkania. Brak integracji społecznej. Brak miejsc do realizacji aktywności społecznej w najbliższym sąsiedztwie. Brak zaangażowania mieszkańców w dbanie o estetykę przestrzeni miejskich. Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: zwiększenie bezpieczeństwa poprzez m.in. utwardzenie i wyznaczenia ciągów komunikacyjnych, oświetlenie, uporządkowanie funkcji wewnątrz podwórek, poprawa komfortu życia mieszkańców.
Czas realizacji	Od 03.2018 do 12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
Wartość przedsięwzięcia	800 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFRR 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Malborku

Karta przedsięwzięcia Nr 2.7	
Nazwa przedsięwzięcia	Włączenie mieszkańców obszaru rewitalizacji w prace związane z zagospodarowaniem podwórek w kwartale ulic Sienkiewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Sikorskiego oraz 17 Marca, Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej, Żeromskiego w Malborku (cross financing)
Lokalizacja przedsięwzięcia	1) Podwórko przylegające do budynku przy ul. 17 Marca 21 stanowiące wnętrze kwartału ulicy Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej oraz Żeromskiego 2) Podwórko przylegające do budynku przy ul. Sienkiewicza 43 w kwartale ulic Sienkiewicza, Orzeszkowej, Reymonta i Sikorskiego
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Zaniedbane przestrzenie publiczne i półpubliczne wpływające na zły wizerunek obszaru rewitalizacji. Brak oferty spędzania wolnego czasu w otoczeniu miejsc zamieszkania. Brak integracji społecznej. Brak miejsc do realizacji aktywności społecznej w najbliższym sąsiedztwie. Brak zaangażowania mieszkańców w dbanie o estetykę przestrzeni miejskich.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: opracowanie koncepcji zagospodarowania w/w podwórek w Malborku poprzedzone zostanie warsztatami z mieszkańcami i użytkownikami przestrzeni, w ramach którego analizie poddane zostaną ich pomysły związane z urządzeniem przedmiotowych przestrzeni. Wynikiem warsztatów będzie powstanie programów funkcjonalno-użytkowych, na podstawie których opracowane zostaną projekty budowlane. Zadania przedstawione powyżej będą przeprowadzone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, a ich kontynuacja nastąpi w zintegrowanym projekcie rewitalizacyjnym. W ramach instrumentu elastyczności planuje się wykorzystanie pomysłów mieszkańców strefy rewitalizacji powstałych podczas warsztatów w wykonawstwie. Przewidziano zakup materiałów budowlanych, sadzonek roślin, narzędzi niezbędnych do wykonania przez mieszkańców elementów zagospodarowania podwórek. Oba obszary ujęte są w gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>Cele przedsięwzięcia: Poprawa aktywności społecznej mieszkańców poprzez włączenie w proces kształtowania koncepcji zagospodarowania podwórek na obszarze rewitalizacji. Poprawa integracji oraz spójności społecznej obszaru rewitalizacji.</p>
Czas realizacji	XII.2016-XII.2021
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	- liczba uczestników projektu
Wartość przedsięwzięcia	150 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFS 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Malborku, wspólnoty mieszkaniowe i zarządcy nieruchomości przy ul. 17 Marca 21, ul. Sienkiewicza 43

Karta przedsięwzięcia Nr 2.8	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewaloryzacja skweru przy ulicy Reymonta w Malborku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ul. Reymonta w Malborku
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Niedostateczna ilość przestrzeni publicznej do integracji społecznej. Zaniedbane przestrzenie</p>

	<p>publiczne i półpubliczne wpływające na zły wizerunek obszaru rewitalizacji. Brak oferty spędzania wolnego czasu w otoczeniu miejsc zamieszkania. Brak integracji społecznej. Brak miejsc do realizacji aktywności społecznej w najbliższym sąsiedztwie.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: prace pielęgnacyjne w obrębie terenów zielonych, uzupełnienie zieleni, budowa elementów małej architektury, w tym wyposażenia do gier logicznych, zabaw, przebudowa ciągów pieszych. Adaptacja terenu na potrzeby tworzonej ścieżki historycznej.</p> <p>Cele do osiągnięcia: plac będzie miejscem spotkań mieszkańców, ale także miejscem organizacji niewielkich imprez osiedlowych, miejscem projektów społecznych i włączeniowych zarówno w okresie realizacji projektu, jak i w okresie jego trwałości. Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznych i półpublicznych obszaru rewitalizacji. Wprowadzenie oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców w przestrzeni rewaloryzowanego skweru. Odbudowa więzi sąsiedzkich. Poprawa integracji społecznej. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego.</p>
Czas realizacji	Od 03.2018 do 10.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
Wartość przedsięwzięcia	200 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFRR 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.9	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewaloryzacja obszaru parkowego z przeznaczeniem na rozwój działalności inkubatora kultury w Malborku
Lokalizacja przedsięwzięcia	Park na obszarze rewitalizacji przy ul. Słowackiego
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Niedostateczna ilość przestrzeni publicznej do integracji społecznej. Zaniedbane przestrzenie publiczne i półpubliczne wpływające na zły wizerunek obszaru rewitalizacji. Brak oferty spędzania wolnego czasu w otoczeniu miejsc zamieszkania. Brak dostępu do oferty kultury na terenie rewitalizowanym. Brak integracji społecznej. Brak miejsc do realizacji aktywności społecznej w najbliższym sąsiedztwie.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenu parku w celu udostępnienia go mieszkańcom na cele rekreacyjne oraz artystyczne (wystawy) m.in. uporządkowanie zieleni, utwardzenie alejek, oświetlenie i wprowadzenie małej architektury. <p>Cele do osiągnięcia: Wykorzystanie potencjału obszaru parkowego prowadzone przez inkubator kultury w formie wydarzeń z obszaru kultury, w tym plenerów artystycznych, warsztatów dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, wystaw prac lokalnych artystów. Ponadto będzie on wykorzystywany jako otwarty teren spacerowy.</p>
Czas realizacji	Od 03.2018 do 12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu

Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
Wartość przedsięwzięcia	600 000,00 zł
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFRR 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitarnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 2.10	
Nazwa przedsięwzięcia	Remont części wspólnych kamienic zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	na obszarze rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Zły stan techniczny najstarszego zasobu mieszkaniowego miasta, wpływający na niską jakość zamieszkania na obszarze rewitalizacji Malborka. Degradacja techniczna zasobu mieszkaniowego wpływająca na wysokie koszty jego eksploatacji. Niska jakość najbliższego otoczenia infrastruktury mieszkaniowej. Brak estetycznych przestrzeni publicznych na terenie rewitalizowanym.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia:</p> <p>Zakres inwestycji obejmie remonty części wspólnych oraz zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych (min. 4 podwórka). Prace remontowe dotyczące następujących elementów:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) fundamenty, ściany zewnętrzne kondygnacji podziemnych wraz z odwodnieniem budynku, odprowadzeniem wód opadowych do kanalizacji deszczowej, b) elewacja budynku m.in. ocieplenie ścian, tynki zewnętrzne, okna i drzwi zewnętrzne (części wspólne, ogólnodostępne), oczyszczenie elewacji, remont i odtworzenie detali, c) dach i jego elementy m.in. wzmocnienie konstrukcji dachu, wymiana lub naprawa pokrycia dachu, remont kominów, obróbki blacharskie, wymiana rur spustowych i rynien, d) klatki schodowe m.in. tynki i oblicowania, odtworzenie detali, roboty malarskie, inne roboty wykończeniowe ścian wewnętrznych, posadzki, schody, instalacja oświetleniowa. <p>Cele do osiągnięcia:</p> <p>Poprawa stanu technicznego najstarszego zasobu mieszkaniowego miasta. Obniżenie kosztów eksploatacji infrastruktury mieszkaniowej. Poprawa jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji. Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznych i półpublicznych. Zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji.</p>
Czas realizacji	Od 03.2018 do 12.2021
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach
Wartość przedsięwzięcia	4 600 000,00zł
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFRR 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitarnym Trójmiasta

Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork, wspólnoty mieszkaniowe wyłonione w trybie konkursowym
---	---

Karta przedsięwzięcia Nr 2.11	
Nazwa przedsięwzięcia	Stworzenie zagospodarowania w formie ścieżki historycznej na obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Problemy zgłoszone podczas konsultacji społecznych: Malbork to nie tylko zamek i jego najbliższe otoczenie. Malbork posiada bogate dziedzictwo kulturowe, szerzej nieznane mieszkańcom, zlokalizowane w obrębie obszaru rewitalizacji. Brak funkcji centro twórczych centralnej części miasta, zlokalizowanej na terenie obszaru rewitalizacji. Brak integracji społecznej spowodowany brakiem poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Montaż tablic informacyjnych o historii obiektów będących dziedzictwem kulturowym miasta. Tablice umieszczanie w przestrzeni publicznej, w elementach małej architektury np. ławkach, słupach oświetleniowych, nawierzchni, zawierać będą informacje o historii konkretnych obiektów oraz przestrzeni w obrębie wyznaczonej ścieżki historycznej.</p> <p>Cele do osiągnięcia: Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego do odbudowy funkcji centrotwórczych centralnej części miasta, zlokalizowanej na terenie rewitalizowanym. Poprawa integracji społecznej wynikająca z poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości z tytułu zwiększenia ilości aktywnych mieszkańców w strefie ciągów handlowych.</p>
Czas realizacji	Od 03.2018 do 03.2019
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
Wartość przedsięwzięcia	250 000,00
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 - EFRR 8.1.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach poza Obszarem Metropolitalnym Trójmiasta
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 6.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa oraz poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej na obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ulice obszaru rewitalizacji: ul. Słowackiego, Zakopiańska, Konopnickiej, Kraszewskiego
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozbudowany i niespójny układ ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, • Niewystarczająco rozwinięty system zarządzania bezpieczeństwem w zakresie uspokajania ruchu, • Niski poziom bezpieczeństwa drogowego uczestników ruchu. <p>Problemem jest niewystarczająco rozbudowana sieć ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-</p>

	<p>rowerowych. Istniejące chodniki w dużej mierze nie są wyposażone w trasy przeznaczone dla rowerzystów. Istnieją również znaczące braki w wyposażeniu ulic w samodzielne trasy dla rowerzystów. Fragmentaryczny i ubogi układ ścieżek rowerowych nie zapewnia komfortowych warunków do przemieszczania się rowerem.</p> <p>Brakuje wyposażenia istniejącej infrastruktury drogowej w elementy, umożliwiające zmniejszenie uciążliwości ruchu samochodowego poprzez ograniczenie prędkości i zaakcentowanie punktów niebezpiecznych, a tym samym ograniczenie liczby wypadków.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia na obszarze objętym rewitalizacją: Budowa i/lub przebudowa ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, chodników, elementów uspokojenia ruchu wraz z budową infrastruktury dla rowerów, w tym: - przy ul. Konopnickiej – Budowa i przebudowa ścieżek rowerowych, elementów uspokojenia ruchu (wyniesionych skrzyżowań – w tym skrzyżowania z wyniesioną tarczą z ulicą Kraszewskiego, przejść dla pieszych i progów wyspowych) i chodników. - ul. Słowackiego – przebudowa chodników, ścieżek rowerowych, montaż elementów uspokojenia ruchu, - ul. Zakopiańska – przebudowa ciągów pieszo-rowerowych, montaż elementów uspokojenia ruchu.</p> <p>Cele do osiągnięcia: Celem głównym projektu jest zwiększona liczba pasażerów transportu dzięki rozwiniętemu i efektywnie funkcjonującemu zintegrowanemu publicznemu transportowi zbiorowemu. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie i uspojnienie systemu ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych stanowiących dojazd do węzła integracyjnego i przystanku zintegrowanego – budowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych na terenie Malborka umożliwi stworzenie spójnego układu, który będzie zapewniać dojazd do węzła integracyjnego w Malborku oraz przystanku zintegrowanego Malbork – Kałdowo; • Podniesienie poziomu bezpieczeństwa poprzez tworzenie stref ruchu uspokojonego - projekt przyczyni się do rozbudowy systemu zarządzania bezpieczeństwem na drogach poprzez zastosowanie elementów uspokojenia ruchu, w tym: progów zwalniających wyspowych, wyniesionych skrzyżowań z regułą „prawej ręki”, wyniesionych przejść dla pieszych; • Zwiększenie dostępności do infrastruktury Bike&Ride, Park&Ride na węźle integracyjnym i przystanku zintegrowanym - utworzenie garażu rowerowego na węźle transportowym Malbork, wyznaczenie miejsc postojowych i montaż stojaków rowerowych na przystanku zintegrowanym Malbork – Kałdowo umożliwi stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju transportu rowerowego w powiązaniu z transportem zbiorowym, jak również do zmiany preferencji uczestników ruchu drogowego do tej pory bardziej skłonnych do korzystania z samochodu jako podstawowego środka lokomocji; • Zwiększenie świadomości transportowej mieszkańców obszaru funkcjonalnego - planowana w ramach projektu kampania informacyjno-promocyjna przyczyni się do zachęcenia mieszkańców do zostawiania samochodów w obrębie węzła integracyjnego i przystanku zintegrowanego i kontynuowania podróży środkami komunikacji publicznej.
Czas realizacji	02.01.2017-31.12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<p>Zakres projektu obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prace przygotowawcze - opracowanie dokumentacji technicznej i KIP, studium wykonalności, aktualizacja studium wykonalności, studium komunikacyjne, studium transportowe, przygotowanie wniosku aplikacyjnego. 2. Roboty budowlano-montażowe: budowa i/lub przebudowa ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, chodników, elementów uspokojenia ruchu wraz z budową infrastruktury dla rowerów w Malborku, 3. Nadzór nad realizacją inwestycji - inżynier kontraktu, inspektor nadzoru, nadzór autorski. 4. Instrument elastyczności- akcja informacyjno-edukacyjna. 5. Promocja projektu.
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	<p>Wskaźniki produktu: Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 1; Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” – 2</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba pasażerów publicznego transportu zbiorowego korzystających z infrastruktury/taboru objętych wsparciem – 1 365 159 osób/rok</p>
Wartość przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu to 14 990 317,55 zł, w tym wartość na obszarze objętym rewitalizacją to ok 1 034 796,07 zł
Źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (EFRR)

Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Malbork, Gmina Malbork, Gmina Nowy Staw
---	--

Karta przedsięwzięcia Nr 6.4	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ulice: Bażyńskiego, Pl. 3-go Maja, Poczty Gdańskiej, Żeromskiego, Zakopiańska, Sikorskiego, Kopernika
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <p>Wysokie koszty eksploatacji istniejących źródeł światła (duże zużycie energii, słaby zasięg oświetlonych miejsc, zły jakości światła). Niski poziom bezpieczeństwa publicznego rozumiany jako duża liczba wykroczeń w przestrzeni publicznej oraz duża liczba wypadków drogowych – na obszarze rewitalizacji. Wysoki poziom emisji gazów cieplarnianych z tytułu niedostatecznej ilości instalacji energooszczędnych.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Wymiana istniejących punktów oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji na energooszczędne z wykorzystaniem technologii LED wraz z montażem systemu sterowania oświetleniem w ciągach komunikacyjnych: ul. Bażyńskiego, Plac 3 Maja, Poczty Gdańskiej, Żeromskiego, Zakopiańska, Sikorskiego, Kopernika.</p> <p>Cele do osiągnięcia: Obniżenie zużycia energii przez oświetlenie zewnętrzne, spadek emisji gazów cieplarnianych. Dzięki poprawie jakości oświetlenia ulegnie zwiększeniu poziom bezpieczeństwa publicznego w przestrzeni publicznej. Dzięki poprawie jakości środowiska poprawi się docelowo jakość zamieszkania na obszarze rewitalizacji.</p>
Czas realizacji	2017-2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	Prace przygotowawcze - wykonanie niezbędnej dokumentacji Wyposażenie, zakup urządzeń – zakup opraw i niezbędnego do sterowania światłem oprogramowania oraz urządzeń
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Wskaźniki: liczba zmodernizowanych punktów świetlnych; szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Wartość przedsięwzięcia	55 610,00 zł
Źródła finansowania	RPO WP 2014-2020 (EFRR)
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Zadania planowane do finansowania z innych źródeł (w tym z budżetu miasta)

Karta przedsięwzięcia Nr 4.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa systemu monitoringu na obszarze rewitalizacji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Wysoka liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa (m.in: rozbój, kradzież, uszkodzenie mienia, uszkodzenie ciała, kradzież z włamaniem, bójka i pobicie) oraz wysoka liczba interwencji Straży Miejskiej w zakresie zakłócania porządku publicznego.

	Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: budowa monitoringu w systemie cyfrowym (DIVAR) z radiowym przesyłem obrazu, zakup radiotelefonów z oprogramowaniem GPS. Cele do osiągnięcia: poprawa bezpieczeństwa w centralnych dzielnicach miasta w przestrzeni publicznej. Zmniejszenie liczby przestępstw poprzez szybkie reagowanie zanim następują eskalacje konfliktów. Zapewnienie o udzieleniu systemowej pomocy ofiarom przemocy. Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń w przestrzeni publicznej.
Czas realizacji	2017-2023
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- opracowanie procedur, przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Wskaźnik produktu - rozbudowa monitoringu składającego się z bazy (DIVAR) i cyfrowej kamery, zakup radiotelefonów Wskaźniki rezultatu – ilość miejsc objętych monitoringiem, liczba wykrytych sprawców, obniżenie wskaźnika wykroczeń i przestępstw ogółem
Wartość przedsięwzięcia	95.000 zł
Źródła finansowania	Środki własne Gminy Miejskiej Malbork
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miejska Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 4.2	
Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa porządku publicznego wraz z programem profilaktyki bezpieczeństwa publicznego dla placówek edukacyjnych na obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Wysoka liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa (m.in: rozbój, kradzież, uszkodzenie mienia, uszkodzenie ciała, kradzież z włamaniem, bójka i pobicie) oraz liczba interwencji Straży Miejskiej w zakresie zakłócania porządku publicznego Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Utworzenie społecznych regulaminów porządku w miejscach publicznych na obszarze rewitalizacji. Kampania edukacyjna budująca poczucie odpowiedzialności. Kampania edukacyjna dot. przemocy w rodzinie Zakres obejmuje przeprowadzenie zajęć edukacyjnych w placówkach oświatowych z obszaru przeciwdziałania negatywnym działaniom społecznym.
Czas realizacji	2017-2023
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu (Utworzenie regulaminów społecznych, wydruk broszur i materiałów edukacyjnych, zakup alko gogli, spotkania profilaktyczne w placówkach edukacyjnych) - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Cele do osiągnięcia: poprawa bezpieczeństwa w centralnych dzielnicach miasta w przestrzeni publicznej. Ograniczenie wskaźnika przestępstw ogółem, przestępstw p-ko rodzinie oraz zgłoszeń w trybie „niebieskiej karty”.
Wartość przedsięwzięcia	55 000 zł
Źródła finansowania	Środki własne Gminy Miejskiej Malbork
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Straż Miejska, Komenda Miejska Policji w Malborku

Karta przedsięwzięcia Nr 5.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Program edukacyjny w zakresie promowania opieki nad zabytkami oraz dobrych praktyk remontowych.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zły stan techniczny istniejących budynków mieszkaniowych. · Zły stan techniczny budynków zabytkowych. · Niewłaściwie przeprowadzone remonty obiektów zabytkowych powodujące utratę ich wartości architektonicznych i historycznych <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia:</p> <p>Organizacja spotkań/warsztatów promujących opiekę nad zabytkami oraz dobre praktyki remontowe, w tym działania edukacyjne w zakresie drobnych działań poprawiających estetykę budynków oraz ich otoczenia. Udostępnienie materiałów edukacyjnych właścicielom i zarządom nieruchomości zabytkowych wskazujących zasadnicze wytyczne konserwatorskie, wskazówki formalne i merytoryczne oraz możliwe źródła dofinansowania.</p> <p>Cele do osiągnięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie celów i zasadniczych kierunków opieki nad zabytkami, promowanie dobrych praktyk remontowych oraz poczucia odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe miasta. · Zainspirowanie mieszkańców do drobnych i niedrogich działań poprawiających estetykę obiektów oraz ich bezpośredniego otoczenia. · Zminimalizowanie trudności formalno – prawnych i merytorycznych w toku prac projektowych i wykonawczych w obiektach objętych ochroną konserwatorską. · Zwiększenie szansy na pozyskanie dofinansowania ze środków zewnętrznych.
Czas realizacji	2017-2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<p>Zakres projektu obejmuje:</p> <p>1/ opracowanie materiałów informacyjnych;</p> <p>2/organizacja spotkań /warsztatów.</p>
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Organizacja min. 3 spotkań/warsztatów z mieszkańcami obszaru rewitalizacji poświęconych problematyce opieki nad zabytkami oraz dobrym praktykom remontowym. · Wydanie oraz promocja min. 300 folderów edukacyjnych. <p>Rezultat i oddziaływanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie celów i zasadniczych kierunków opieki nad zabytkami, promowanie dobrych praktyk remontowych oraz poczucia odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe miasta. · Zainspirowanie mieszkańców do drobnych i niedrogich działań poprawiających estetykę obiektów oraz ich bezpośredniego otoczenia. · Zminimalizowanie trudności formalno – prawnych i merytorycznych w toku prac projektowych i wykonawczych w obiektach objętych ochroną konserwatorską. Przyspieszenie por cedru formalno – prawnych. · Pozyskanie przez właścicieli i zarządców nieruchomości środków na przeprowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich.
Wartość przedsięwzięcia	20 000 zł
Źródła finansowania	Budżet miasta Malbork
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasta Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 5.2	
Nazwa przedsięwzięcia	Program wsparcia remontów obiektów zabytkowych w obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zły stan techniczny istniejących budynków mieszkaniowych. · Zły stan techniczny budynków zabytkowych. · Niewłaściwie przeprowadzone remonty obiektów zabytkowych powodujące utratę ich wartości architektonicznych i historycznych. <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Udzielanie dofinansowania dla obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz zlokalizowanych na obszarze wpisanym do rejestru zabytków znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji.</p> <p>Cele do osiągnięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych w mieście · poprawa zewnętrznego wizerunku miasta · poprawa jakości zamieszkania w historycznym śródmieściu miasta.
Czas realizacji	2017-2023
Etapy realizacji przedsięwzięcia	1/ ogłoszenie konkursu; 2/ nabór wniosków o dofinansowanie; 3/ uchwała Rady Miasta; 4/ udzielenie dofinansowania;
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Zmniejszenie liczby budynków zabytkowych w złym i bardzo złym stanie technicznym.
Wartość przedsięwzięcia	280 000 zł
Źródła finansowania	Budżet Miasta Malbork
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasta Malbork

Karta przedsięwzięcia Nr 8.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój lokalnego Inkubatora Przedsiębiorczości
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Niski poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji, rozumiany jako mała liczba podmiotów gospodarki narodowej przeliczona na 100 osób oraz mała liczba aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych przeliczona na 1000 mieszkańców. Wysoki poziom bezrobocia oraz niska aktywność zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: współpraca z podmiotami okołobiznesowymi wspierającymi rozwój przedsiębiorczości, udzielającym dotacji na rozwój bądź rozpoczęcie działalności gospodarczej, przeprowadzanie szkoleń i coachingu dla przyszłych przedsiębiorców i firm prowadzących działalność na terenie obszaru rewitalizacji, promocja działań istniejących inkubatorów przedsiębiorczości oraz pomoc de minimis dla korzystających z lokali na terenie miasta przeprowadzenie szkoleń, coachingu.</p>

	Cele do osiągnięcia: Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych małych i średnich przedsiębiorstw, budowa spółdzielni socjalnych, budowa start-up'ów, biur coworkingowych itp. Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji i promocja odpowiedzialnego biznesu. Poprawa poziomu przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji. Wykreowanie trwałych miejsc pracy i zwiększenie szans na zatrudnienie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz poprawa aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Efektem promocyjnym będzie modelowy sposób prowadzenia odpowiedzialnego biznesu.
Czas realizacji	Od 2018 do 2023
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Dzięki realizacji projektu nastąpi: wzrost liczby zaadoptowanych lokali, wzrost liczby punktów usługowych, wzrost liczby zarejestrowanych nowych działalności gospodarczych.
Wartość przedsięwzięcia	800 000,00 zł
Źródła finansowania	Budżet Gminy Miasto Malbork
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork, NGO, MCKiE

Karta przedsięwzięcia Nr 8.2	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozproszony Inkubator Przedsiębiorczości
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: Niski poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji, rozumiany jako mała liczba podmiotów gospodarki narodowej przeliczona na 100 osób oraz mała liczba aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych przeliczona na 1000 mieszkańców. Wysoki poziom bezrobocia oraz niska aktywność zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Adaptacja lokali. Udostępnianie istniejących pustostanów (w praktyce komunalnych) osobom młodym firmom a nawet podmiotom ekonomii społecznej, które chcą rozpocząć i prowadzić określoną działalność usługową, sprzedażową czy gastronomiczną. Oferta powinna być skierowana do początkujących przedsiębiorców z MŚP, rozpoczynających lub dopiero zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, podmiotów ekonomii społecznej (także jako inkubatory przedsiębiorczości społecznej), młodzieży rozpoczynającej samodzielny start na rynku pracy oraz studentów pragnących rozwinąć własny biznes. Klientami IR mogą być też osoby wracające na rynek pracy które pod opieką IP będą starały rozwinąć swój pomysł na własny biznes i utrzymać się na rynku.</p> <p>Cele do osiągnięcia: Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych małych i średnich przedsiębiorstw, budowa spółdzielni socjalnych, budowa start-up'ów, biur coworkingowych itp.</p> <p>Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji i promocja odpowiedzialnego biznesu. Poprawa poziomu przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Wykreowanie trwałych miejsc pracy i zwiększenie szans na zatrudnienie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz poprawa aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Efektem promocyjnym będzie modelowy sposób prowadzenia odpowiedzialnego biznesu.</p>
Czas realizacji	Od 2018 do 2023
Etapy realizacji przedsięwzięcia	- przygotowanie dokumentacji realizacyjnej - realizacja projektu - monitorowanie trwałości projektu

Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Liczba zaadoptowanych lokali, Wzrost liczby zarejestrowanych działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji
Wartość przedsięwzięcia	500 000,00 zł
Źródła finansowania	Budżet miasta Malborka
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Gmina Miasto Malbork

Zadania realizowane przez partnerów

Karta przedsięwzięcia Nr 3.1	
Nazwa przedsięwzięcia	Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji w ramach projektów: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie malborskim III”, „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w powiecie malborskim (III)”, „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborski i sztumski- aktywizacja zawodowa”.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji m. Malborka
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie i niedostosowane do potrzeb rynku pracy kwalifikacje, co wynika przede wszystkim z braku spójności pomiędzy kierunkami edukacji zawodowej, a rzeczywistymi potrzebami pracodawców, • brak doświadczenia zawodowego lub też jego małe zróżnicowanie • źle dobrana/nieadekwatna ścieżka rozwoju zawodowego realizowana w systemie edukacji szkolnej- dzisiejsza młodzież to z jednej strony osoby bardzo pojętne, kreatywne, dobrze radzące sobie z nowościami technologicznymi, z drugiej zaś są to w dużej części osoby, które posiadają kwalifikacje niezgodne z własnym profilem osobowości czy predyspozycjami, kształtujące się w kierunkach wybranych przez rodzinę i pod ich przymusem, • brak środków finansowych– osobom planującym założenie własnej firmy mimo dużych chęci, dobrego pomysłu, czy adekwatnego wykształcenia brakuje kapitału • niechęć pracodawców do zatrudnienia osób młodych, która jak twierdzą wynika ze stereotypów mówiących o braku ich zaangażowania w obowiązki zawodowe, czy zobowiązania rodzicielskie (absencje/zwolnienia). • brak odpowiednich kompetencji osobowych - pracowniczych (umiejętności interpersonalnych, pracy w grupie, podejmowania decyzji itp.), • występowanie stereotypów dotyczących płci, wieku czy niepełnosprawności, • brak świadomości własnych zasobów, potencjału predyspozycji, a w efekcie niejednokrotnie źle obrana ścieżka zawodowa, • mała liczba ofert pracy, • przewaga na terenie powiatu jednoosobowych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność usługową z małym zapleczem finansowym, dla których koszty związane z utrzymaniem nowego i do tego niedoświadczonego pracownika z małym kapitałem zawodowym są zbyt wysokie. <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: Uczestnikom zapewnione zostanie kompleksowe indywidualizowane wsparcie wynikające z opracowanego Indywidualnego Planu Działania. Dobór rodzaju udzielanego wsparcia oparty jest na analizie umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych, uwzględnia ustalony dla uczestnika profil pomocy i obejmujące wszystkie formy niezbędne do poprawy ich sytuacji na rynku pracy, m.in. poradnictwo zawodowe indywidualne lub grupowe (w formie warsztatów), pośrednictwo pracy, realizację staży, prac interwencyjnych, szkoleń, udzielanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy, czy wsparcie towarzyszące w formie zwrotu kosztów dojazdu w przypadku podejmowania działań poza miejscem zamieszkania.</p>

	<p>Wsparciem zostanie objętych:</p> <ul style="list-style-type: none"> 25 mieszkańców obszaru rewitalizacji (spośród 497 uczestniczących w projekcie „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie malborskim III”) - osób młodych w wieku 18-29 lat nie posiadających zatrudnienia, zarejestrowanych w PUP w Malborku jako bezrobotne (I lub II profil pomocy), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu, zgodnie z def. os. z kategorii NEET PO WER 2014-2020. 50 mieszkańców obszaru rewitalizacji (spośród 420 os. biorących udział w projekcie „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w powiecie malborskim (III)” i 291 biorących udział w projekcie „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborski i sztumskim - aktywizacja zawodowa”) pozostających bez pracy zarejestrowanych w PUP w M-ku zakwalifikowanych do I lub II profilu pomocy, z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia, należących do co najmniej jednej z n/w grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach. <p>Cele do osiągnięcia: Zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji.</p>
Czas realizacji	01.10.2016-31.12.2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	Rekrutacja uczestników, realizacja wsparcia
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem – 75 mieszkańców obszaru rewitalizacji spośród łącznie 1208 uczestników projektów. Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 25 mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wartość przedsięwzięcia	450 000 zł
Źródła finansowania	EFS, Budżet Państwa, Fundusz Pracy
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	<p>Realizator projektów: Powiat Malborski/Powiatowy Urząd Pracy w Malborku</p> <p>Partnerzy projektu „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborski i sztumskim- aktywizacja zawodowa”:</p> <ul style="list-style-type: none"> Miasto Malbork- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku <p>oraz w zakresie realizacji projektu na terenie Powiatu Sztumskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> Powiat Sztumskim- Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu Miasto i Gmina Sztum – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie

Karta przedsięwzięcia Nr 3.2	
Nazwa przedsięwzięcia	Program aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji w ramach projektu pn. „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborskim i sztumskim – aktywizacja społeczno-zawodowa”
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji m.Malborka
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji -kompetencje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy - marginalizacja społeczna osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. <p>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia: każdej z 11 osób biorących udział w projekcie (mieszkańców obszaru rewitalizacji) zapewnione zostanie wsparcie zindywidualizowane, wynikające z opracowanej ścieżki reintegracji, każda osoba będzie miała możliwość skorzystania z elementów aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym i zawodowym. W efekcie uczestnicy znajdą zatrudnienie, staną się aktywnie poszukujące pracy oraz podniosą kwalifikacje zawodowe.</p> <p>Cele do osiągnięcia: zwiększenie zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej</p>
Czas realizacji	2016-2018
Etapy realizacji przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> - Rekrutacja uczestników projektu - opracowanie Indywidualnej ścieżki reintegracji, praca socjalna(doradca zawodowy, psycholog, terapeuta)

	<ul style="list-style-type: none"> - Działania: - PAJ - INTEGRACJA i AKTYWIZACJA - zajęcia edukacyjne – warsztaty dla uczestników + rodziny - warsztaty motywacyjne „Kuchnia optymizmu” - animatorzy pracy - warsztaty „ABC poszukiwania pracy” - szkolenia zawodowe - stypendia szkoleniowe, staże, stypendia zawodowe - porady prawne - podsumowanie osiągniętych rezultatów.
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu – 11 osób z obszaru rewitalizacji, z czego 30% osób zostanie zatrudnionych, 23% osób będzie aktywnie poszukiwać pracy.
Wartość przedsięwzięcia	Wartość przedsięwzięcia 100 000,00 zł
Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny – 85% Wkład własny - 15%
Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Malborskie Centrum Kultury i Edukacji w Malborku PUP Malbork

Zadania realizowane wspólnie z partnerami

Karta przedsięwzięcia Nr 6.3	
Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji - ul. Żeromskiego 45, ul. Mickiewicza 40, ul. Plac Słowiański 17, ul. Armii Krajowej 70
Opis przedsięwzięcia	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje przedsięwzięcie: wysokie koszty eksploatacji budynków z tytułu niskiej efektywności energetycznej, wysoka emisja zanieczyszczeń wpływająca na pogorszenie warunków aerosanitarnych na obszarze rewitalizacji, niedostateczna ilość instalacji dostarczających energię z alternatywnych Źródeł (OZE).</p> <p><u>Szczegółowy zakres przedsięwzięcia:</u> docieplenie budynków, w tym ścian i dachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, przebudowę bloków CWU i CO i instalacji sanitarnej, montaż instalacji paneli fotowoltaicznych, wymianę oświetlenia na energooszczędne, wymianę instalacji elektrycznej.</p> <p><u>Cele do osiągnięcia:</u> Celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji, polegającej na głębokiej modernizacji energetycznej. Dzięki realizacji działań nastąpi zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej. W ramach projektu realizowane będą działania informacyjno-edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców z terenów rewitalizacji w zakresie oszczędności, poszanowania energii i OZE.</p>
Czas realizacji	Od 28.06.2016r. (podpisanie umowy o dofinansowanie) do 30.09.2018r
Etapy realizacji przedsięwzięcia	Prace przygotowawcze, roboty budowlano-montażowe, inżynier kontraktu, instrument elastyczności, promocja projektu oraz trwałość projektu
Oczekiwane rezultaty (wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania)	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych, szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych.
Wartość przedsięwzięcia	Budynek Gimnazjum nr 1 ul. Żeromskiego 45: 2 150 511,79 zł Budynek Przedszkola nr 8 ul. Mickiewicza 40: 872 077,13 zł Budynek Starostwa Powiatowego ul. Plac Słowiański 17: 505 382,20 zł Budynek Powiatowego Urzędu Pracy ul. Armii Krajowej 70: 619 299,44 zł
Źródła finansowania	RPO WP na lata 2014-2020 (EFRR)

Podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	<p><u>Lider projektu:</u> Miasto Malbork</p> <p><u>Partnerzy:</u> Miasto i Gmina Sztum, Powiat Malborski, Powiat Sztumski, Gmina Malbork, Gmina Stare Pole, Gmina Nowy Staw.</p>
---	--

7.2 Uzupełniające

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują, iż program rewitalizacji obejmuje obok podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych również projekty uzupełniające, tj. takie, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono zestawienie pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, uzupełniających projekty podstawowe opisane w rozdz. 7.1.

Tabela 40. Wykaz przedsięwzięć uzupełniających proces rewitalizacji miasta Malborka

Nazwa i nr przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie	Cele projektu	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt w zł
3.3 Program aktywności społecznej realizowany przez Środowiskowy Dom Samopomocy	<p>Zakres: objęcie dziennym wsparciem aktywizującym osób z zaburzeniami psychicznymi. Rehabilitacja społeczna, ruchowa i zawodowa wyżej wymienionej grupy osób. Organizacja treningów wspierająco – aktywizujących dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Realizacja postępowania wspierająco- aktywizującego w ŚDS obejmuje:</p> <p>1. Trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening zachowania higieny osobistej i umiejętności dbania o wygląd zewnętrzny, trening kulinarny, trening nabywania i utrwalania wiedzy ogólnej, trening ekonomiczny, trening punktualności, trening umiejętności praktycznych w zakresie zajęć technicznych i stolarskich, trening umiejętności praktycznych w zakresie zajęć ogrodniczo – zielarskich.</p> <p>2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, obejmujący: trening budowania</p>	Środowiskowy Dom Samopomocy w Malborku, ul. Jagiellońska 78b	<p>Duża ilość udzielanych świadczeń socjalnych i opiekuńczych, liczby wydawanych dofinansowywanych posiłków.</p> <p>Brak samodzielności osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>Negatywne stereotypy dotyczące osób niepełnosprawnych funkcjonujące w środowisku lokalnym.</p> <p>Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców.</p>	<p>Cele:</p> <p>1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu dorosłych osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>2. Minimalizowanie bezrobocia poprzez zatrudnienie pracowników (odpowiednio do ilości uczestników).</p> <p>3. Przełamywanie barier komunikacyjnych i negatywnych stereotypów funkcjonujących w społeczności lokalnej dotyczącej osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4. Wsparcie rodzin w opiece i rozwiązywaniu problemów dotyczących funkcjonowania z osobą niepełnosprawną.</p> <p>Efektom projektu będzie zmniejszenie liczby udzielanych świadczeń socjalnych i opiekuńczych, liczby wydawanych dofinansowywanych posiłków.</p>	2018-2020	200 000,00 zł

	<p>samooceny i poczucia własnej wartości, trening asertywnej komunikacji, trening nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z innymi, trening podtrzymywania relacji z osobami bliskimi, trening radzenia sobie ze stresem, trening relaksacyjny, trening rozwiązywania problemów w relacjach interpersonalnych.</p> <p>3.Trening spędzania czasu wolnego, w tym:</p> <p>trening aktywności twórczej, trening korzystania ze sprzętów audiowizualnych i multimedialnych , trening rozwijania i realizowania zainteresowań, trening organizowania i brania udziału w spotkaniach integracyjnych, trening aktywności ruchowej, muzykoterapia.</p> <p>Ponadto, świadczone będzie poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rehabilitacja ruchowa, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, turystyka i rekreacja.</p> <p>W związku z rozwojem działalności ŚDS nastąpi zwiększenie poziomu zatrudnienia pracowników placówki.</p>			<p>Poprzez udział w treningach wspierająco – aktywizujących zwiększy się samodzielność osób niepełnosprawnych.</p> <p>Z tyt. udziału w festynach integracyjnych, „Dniach otwartych ŚDS” nastąpi psychoedukacja społeczności lokalnej.</p> <p>Zwiększy się poziom spójności społecznej obszaru rewitalizacji.</p> <p>W związku z rozwojem działalności ŚDS i zwiększeniem poziomu zatrudnienia pracowników placówki, ograniczony zostanie poziom bezrobocia na terenie obszaru rewitalizacji.</p>		
--	--	--	--	--	--	--

3.4 Program oddłużania mieszkańców strefy rewitalizacji	<p>Zakres: organizacja prac dla dłużników z obszaru rewitalizacji w celu odpracowania długu z tytułu czynszu za zajmowany lokal komunalny na rzecz miasta Malborka</p> <p>Przemieszczenie osób z lokali drogiej drogi do utrzymania do lokali tańszych, poprawa warunków mieszkaniowych dla rodzin wielodzietnych lub wymagających szczególnego wsparcia (np. z uwagi na choroby).</p>	Gmina Miasto Malbork	<p>Wysoka liczba lokali zadłużonych, Wysoka liczba orzeczonych sądowo eksmisji.</p> <p>Wysoka liczba osób zagrożonych ubóstwem (pobierających świadczenia z pomocy społecznej).</p>	<p>Podstawowym celem działań jest poprawa sytuacji życiowej i materialnej osób zagrożonych utratą mieszkania w związku z zaległościami w opłatach czynszowych.</p> <p>Efektom projektu będzie zmniejszenie liczby udzielanych świadczeń pomocy społecznej dla osób, mających zadłużenie w opłatach czynszowych.</p> <p>Program umożliwi aktywizację społeczną i zawodową oraz będzie miał wpływ na zmianę postaw - wypracowanie nawyku systematycznego regulowania należności z tytułu opłat czynszowych.</p>	2018-2023	50 000,00 zł
6.2 Rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze rewitalizacji	<p>Rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze rewitalizacji wraz z wykonaniem indywidualnych przyłączy c.o. istniejących budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej.</p> <p>Wskaźniki: długość sieci ciepłowniczej, szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych, redukcja CO₂ - o co najmniej 30% w porównaniu do stanu wyjściowego</p>	Veolia Północ spółka z o.o.	<p>Odsetek budynków mieszkalnych generujących emisję niskie na obszarze rewitalizacji jest większy niż średnia wartość dla miasta.</p> <p>Pogorszenie warunków aerosanitarnych w okresie grzewczym wpływa na znaczące obniżenie jakości życia na obszarze rewitalizacji.</p>	<p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło, w tym modernizacja źródeł ciepła.</p> <p>Zmniejszenie liczby budynków generujących niskie emisje z powodu likwidacji indywidualnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym.</p> <p>Poprawa warunków aerosanitarnych na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Poprawa warunków życia ludzi.</p>	2017-2020	100 000,00 zł
7.1 Modernizacja kąpieliska miejskiego	<p>Rozbiórka i umocnienie nabrzeża z pomostem przystosowanym do cumowania kajaków i stojakami na kajaki, montaż elementów małej architektury, oznakowanie</p>	Gmina Miasto Malbork – partner w części dot. realizacji projektu na obszarze miasta Malbork	<p>Na obszarze rewitalizacji brak jest urządzonych miejsc przeznaczonych do aktywnej rekreacji. Dotychczas mieszkańcy realizowali różne formy aktywności w nieprzewidzianych</p>	<p>W wyniku realizacji projektu nastąpi rozbudowa i poprawa standardu infrastruktury rekreacyjnej. Ulegną poprawie warunki spędzania wolnego czasu w sposób aktywny. Nastąpi poprawa</p>	2017-2018	<p>500 000,00 zł EFRR – 85%</p> <p>Budżet miasta – 15%</p>

	drogowe, modernizacja zaplecza socjalnego i budynku magazynowego, drogi do miejsc wypoczynku wraz z oświetleniem, monitoring, zagospodarowane terenu pod pole biwakowe z miejscem na ognisko, nasadzenia roślinności w ramach zagospodarowania pola biwakowego, tablica promocyjno - informacyjna.		do tego celu przestrzeniach, w nieatrakcyjnych warunkach. Potrzeba spędzenia aktywnie czasu wolnego często oznaczała konieczność wyjazdu z miasta na łono natury. W ten sposób z podobnych aktywności naturalnie zostali wykluczeni mieszkańcy niemobilni.	bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. Zostanie rozszerzona oferta spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji, w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania, z której będą mogli skorzystać mieszkańcy niemobilni. Podniesienie atrakcyjności obszaru rewitalizacji przyczyni się do budowy więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania (obszarem rewitalizacji). Mieszkańcy chętniej wychodzący z domów zintegrują się, poznają wzajemnie, zbudują relacje sąsiedzkie. Nastąpi poprawa integracji społecznej oraz spójności społecznej na terenie miasta.		
7.2 Zagospodarowanie bulwarów miejskich nad rzeką Nogat	Zagospodarowanie przestrzeni na bulwarach nad rz.Nogat	Gmina Miasto Malbork	Brak wykorzystania dziedzictwa kulturowego Malborka. Niedostateczna ekspozycja dziedzictwa kulturowego UNESCO.m Brak włączenia bulwarów miejskich w system dróg pieszych i przestrzeni publicznych w mieście poprzez odpowiednie połączenia z innymi zabytkami i produktami turystycznymi miasta Malborka. Brak zagospodarowania zieleni w rejonie bulwarów miejskich oraz podporządkowania kompozycji i ekspozycji obiektów do zespołów zabytkowych miasta. Niedostępność bulwarów miejskich dla osób	Celem przedsięwzięcia jest wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Malborka dla rozwoju społeczno - gospodarczego regionu poprzez rozwój infrastruktury spacerowo –rekreacyjnej z zagospodarowaniem zieleni	2018-2020	Ok. 20 mln EFRR – 85% Budżet miasta – 15%

			niepełnosprawnych w Malborku.			
9.1 Rewizja zasobu komunalnego miasta.	Zakres: opracowanie uproszczonej inwentaryzacji zasobów komunalnych (pustostanów) wraz z mapą rozmieszczenia pustostanów, opracowanie ekspertyz budowlanych, opracowanie planu remontów	Gmina Malbork Miasto	Wynik konsultacji społecznych: duża liczba lokali tzw. pustostanów zarówno mieszkalnych jak i usługowych (partery), często w złym stanie technicznym. Duża liczba lokatorów nie wywiązujących się z obowiązków finansowych wobec miasta, zbyt duże i drogie mieszkania zamieszkałe przez osoby samotne.	Zmiana polityki gospodarowania zasobem komunalnym w celu efektywniejszego zarządzania zasobem lokali komunalnych. W dłuższej perspektywie doprowadzi do zmniejszenia kwot dopłat i zadłużenia mieszkańców wobec miasta. Efektem będzie zmniejszenie puli pustostanów i obiektów złym i bardzo złym stanie technicznym, zmniejszenie długu lokatorów wobec budżetu miasta. Dodatkowo efektem będzie poprawa funkcjonowania wspólnot mieszkaniowych.	2018-2023	30 000,00 zł
9.2 Program zamiany mieszkań, bank lokali komunalnych	Zakres: stworzenie banku lokali komunalnych na potrzeby zamiany mieszkań w oparciu o opracowaną inwentaryzację uproszczoną zasobu, opracowanie kryteriów oraz regulaminu zamiany mieszkań, organizacja spotkań informacyjnych dot. konsultowania regulaminu zamiany mieszkań	Gmina Malbork Miasto	Duża liczba lokatorów nie wywiązujących się z obowiązków finansowych wobec miasta, zbyt duże i drogie mieszkania zamieszkałe przez osoby samotne. Wysoka liczba osób pobierających zasiłek z tytułu pomocy społecznej/ubóstwa na obszarze rewitalizacji.	Zmiana polityki gospodarowania zasobem komunalnym w celu efektywniejszego zarządzania zasobem lokali komunalnych. W dłuższej perspektywie doprowadzi do zmniejszenia kwot dopłat i zadłużenia mieszkańców wobec miasta. Mieszkańcy będą mogli obniżyć poziom zadłużenia z tytułu ograniczenia wysokości czynszu.	2018-2023	20 000,00 zł

9.3 Promocja lokali w parterach w kierunku wprowadzenia usługowych pierzei oraz witryn	Zakres: opracowanie programu specjalizacji lokali użytkowych będących w zasobach komunalnych miasta w ramach pierzei usługowych; organizacja spotkań informacyjno-konsultacyjnych promujących program	Gmina Malbork Miasto	<p>Wynik konsultacji społecznych: duża liczba lokali tzw. pustostanów zarówno mieszkalnych jak i usługowych (partery), często w złym stanie technicznym.</p> <p>Niski poziom aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Wysoki poziom bezrobocia.</p> <p>Niski poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji.</p>	<p>Zagospodarowanie istniejących lokali nieużytkowanych pozwoli na ożywienie pierzei, zwiększenie punktów drobnych usług dostępnych dla mieszkańców. Preferencyjne stawki mogą przyczynić się do ożywienia gospodarczego.</p> <p>Wzrośnie aktywność zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zostanie ograniczony poziom bezrobocia. Wzrośnie poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji.</p>	2018-2023	30 000,00 zł
10.1 Program budowy tożsamości i odpowiedzialności obywatelskiej za obszar rewitalizacji	<p>Zakres: organizacja tematycznych spotkań integrujących lokalną społeczność; spacer historyczne na terenie obszaru rewitalizacji, festyny dzielnicowe, organizacja konkursów fotograficznych oraz plastycznych dla mieszkańców, organizacja konkursów na najładniej zagospodarowane podwórko i ukwiecony balkon w obszarze rewitalizacji</p> <p>Wsparcie autorytetów na obszarze rewitalizacji w postaci realizacji inicjatywy <i>Lokalny bohater</i>. Promocja postaw obywatelskich.</p>	Gmina Malbork, MCKiE Miasto NGO,	<p>Wynik konsultacji społecznych: brak wpływu na decyzje przestrzenne w mieście, brak promocji aktywnych obywateli, brak pomysłu na budowanie lokalnego poczucia przynależności.</p> <p>Niski poziom kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji, rozumiany jako niska liczba osób biorących udział w wyborach lokalnych i ogólnokrajowych.</p>	<p>Priorytetem działań jest wzrost kapitału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji (podniesienie świadomości obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji, współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania). Efektem działań będzie zwiększenie więzi społecznych, lokalnych.</p> <p>Dzięki poprawie aktywności społecznej ulegnie zwiększeniu udział w dyskusjach publicznych i konsultacjach dedykowanych procesowi rewitalizacji i obszarowi rewitalizacji.</p>	2017-2020	20 000 ,00 zł

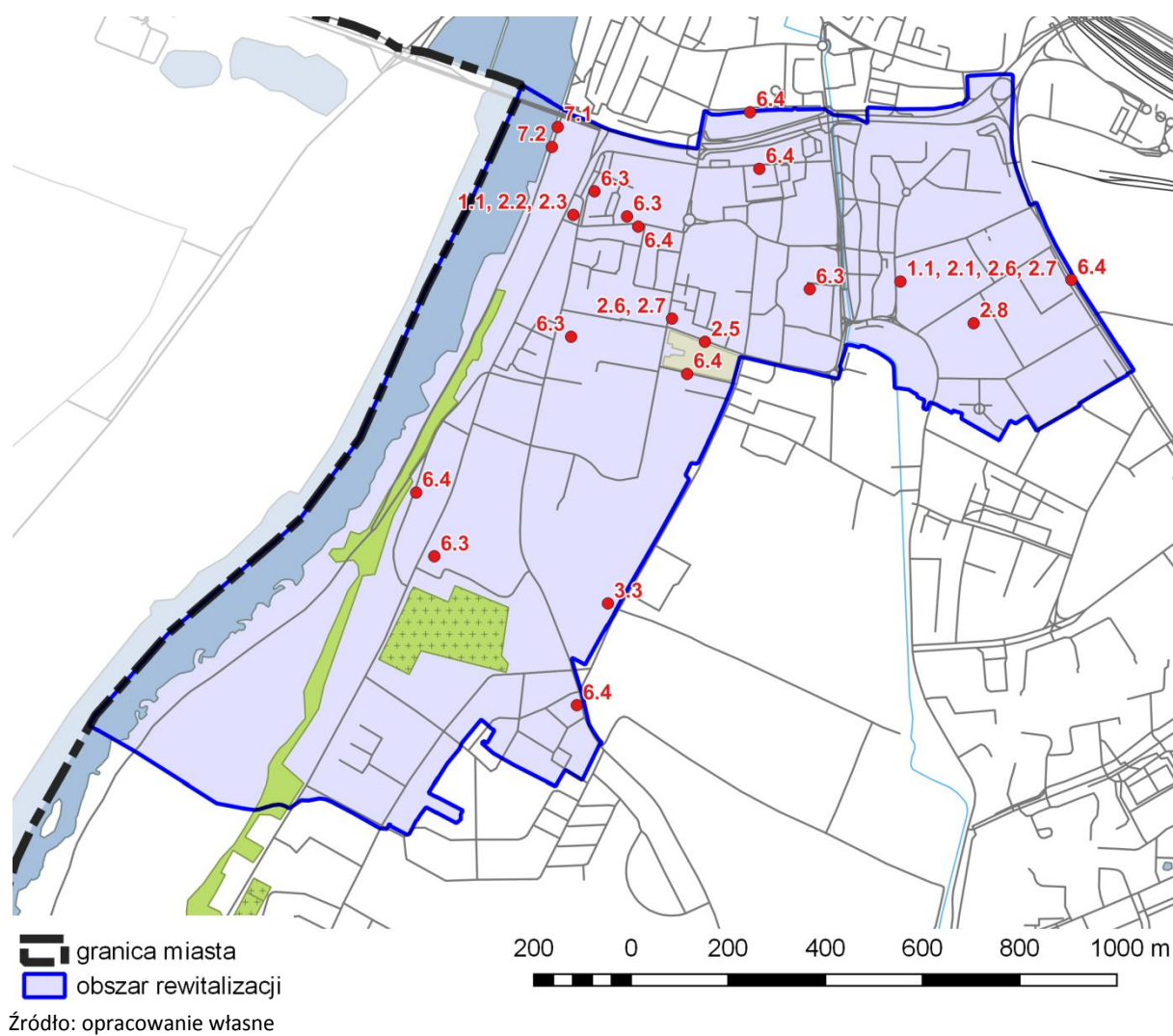
<p>10.2. Program mini grantów dla lokalnej społeczności na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Program wsparcia oddolnych inicjatyw przestrzennych oraz kulturalnych realizowanych przez mieszkańców oraz podmioty nie zaliczane do sektora finansów publicznych i niedziałającym w celu osiągnięcia zysku działające na terenie Malborka, dedykowane przestrzeni obszaru rewitalizacji.</p> <p>Program w wymiarze rocznym obejmuje wsparcie ok. 5 inicjatyw w maksymalnej wysokości 20 000 zł. Zakres inicjatyw obejmuje m.in.: inicjatywy o charakterze prospołecznym, kulturalnym, oświatowym, sportowym lub innym mającym na celu podniesienie jakości życia mieszkańców, zagospodarowanie skwerów, placów zabaw, zieleni przyulicznej, parków i innych działalności - w części należącej do Gminy Miasta Malborka, rekultywacja terenów przeznaczonych pod zieleń, remonty, urządzenie i budowa stanowiących własność Gminy Miasta Malborka obiektów publicznych lub użyczonych na rzecz Gminy Miasta Malborka celem wykorzystania dla potrzeb lokalnej społeczności, budowa, modernizacja lub remont elementu infrastruktury gminnej.</p>	<p>Gmina Miasto Malbork</p>	<p>Wynik konsultacji społecznych: brak wpływu na decyzje przestrzenne w mieście, brak promocji aktywnych obywateli, brak pomysłu na budowanie lokalnego poczucia przynależności. Niski poziom kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji.</p>	<p>Priorytetem działań jest wzrost kapitału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji (podniesienie świadomości obywatelskiej mieszkańców obszaru rewitalizacji, współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania). Efektem działań będzie zwiększenie więzi społecznych, lokalnych.</p> <p>Dzięki poprawie aktywności społecznej ulegnie zwiększeniu udział w dyskusjach publicznych i konsultacjach dedykowanych procesowi rewitalizacji i obszarowi rewitalizacji.</p>	<p>2018-2023</p>	<p>600 000,00 zł</p>
---	---	-----------------------------	---	---	------------------	----------------------

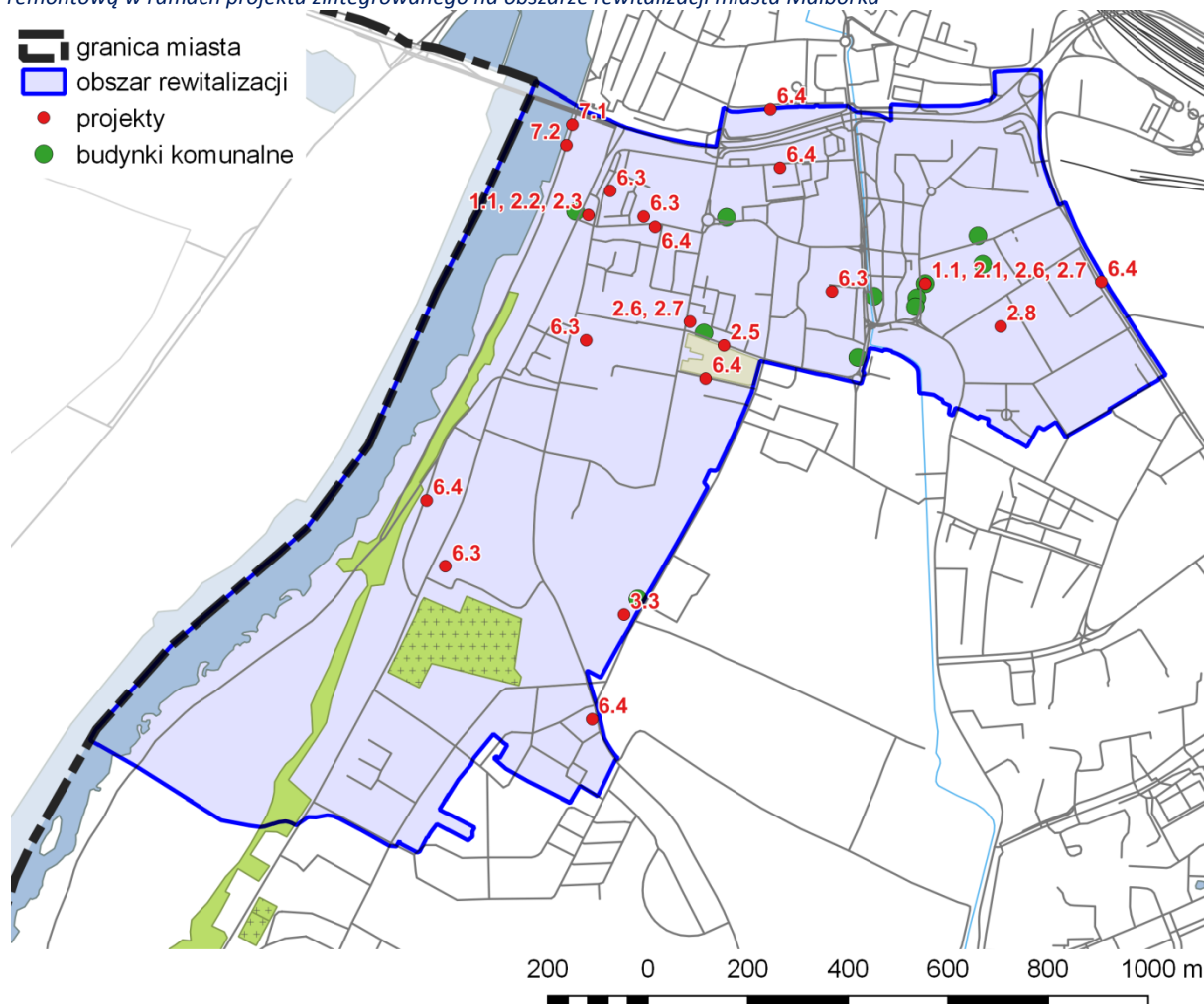
Źródło: opracowanie własne

Uproszczony plan rzeczowo-finansowy procesu rewitalizacji miasta Malborka został przedstawiony w Załączniku nr 2 do Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 pn. *Lista planowanych, podstawowych projektów rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć uzupełniających – komplementarnych.*

Mapa 21. Lokalizacja projektów podstawowych oraz uzupełniających na obszarze rewitalizacji miasta Malborka

Mapa 22. Lokalizacja projektów podstawowych oraz uzupełniających wraz z budynkami komunalnymi objętymi interwencją remontową w ramach projektu zintegrowanego na obszarze rewitalizacji miasta Malborka

Źródło: opracowanie własne

Na powyższej mapie przedstawiono rozkład przedsięwzięć podstawowych oraz uzupełniających wynikających z Programu Rewitalizacji, jak również rozkład planowanych interwencji w zakresie remontów części wspólnych 11 komunalnych budynków mieszkalnych, skierowanych do objęcia dofinansowaniem w ramach Zintegrowanego Projektu Rewitalizacyjnego.

Analiza lokalizacji przedsięwzięć na mapie pozwala stwierdzić, iż proces rewitalizacji zakłada kompleksową interwencję w granicach obszaru zdegradowanego Malborka, umożliwiającą jego zmianę strukturalną.

8. Mechanizmy integrowania działań oraz komplementarność w realizacji Programu Rewitalizacji

Poniżej przedstawiono metodologię zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji w sferach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej, źródeł finansowania.

Tabela 41. Charakterystyka metodologii zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami oraz działaniami innych podmiotów na obszarze rewitalizacji

Obszary komplementarności	Opis metodologii zapewnienia komplementarności
Przestrzenna	Wszystkie projekty wpisane do Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 dotyczą obszaru rewitalizacji, charakteryzującego się najwyższym potencjałem rozwojowym w mieście, dzięki czemu efekty projektów oddziaływać będą pośrednio na pozostałe obszary miasta. W procesie opracowania programu rewitalizacji pod uwagę wzięto wzajemne powiązania projektów rewitalizacyjnych w ramach sfer – społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, dzięki czemu efekty rewitalizacji dopełniają się przestrzennie i silniej oddziałują na sąsiednie tereny. Komplementarność przestrzenną programu zapewniono również równomiernym rozkładem przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji, by ograniczyć występowanie „punktowości” interwencji. Założono w programie, iż problemy są rozwiązywane na obszarze rewitalizacji, nie zaś przenoszone na inne obszary.
Problemowa	Projekty wskazane do realizacji dopełniają się wzajemnie tematycznie, gdyż przyczyniają się do rozwiązania problemów w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, tworząc tym samym spójną i komplementarną całość. Dla każdej ze sfer zaproponowano realizację działań o największym potencjale oddziaływania przestrzennego i problemowego. Wśród przykładów wymienić można: przeciwdziałanie degradacji zabudowy mieszkaniowej, rozwój infrastruktury technicznej, ograniczenie źródeł niskich emisji, zagospodarowanie przestrzeni publicznej, przeciwdziałanie patologiom społecznym, rozwój kapitału społecznego, lokalnego rynku pracy. Przedmiotowe przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań wynikające z dokumentów strategicznych miasta (Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Społeczno-Gospodarczą, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Program Gospodarki Niskoemisyjnej), dzięki czemu rozwiązują jednocześnie obszary problemowe na wielu płaszczyznach określonych przez ww. opracowania.

Proceduralno-instytucjonalna	<p>Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zapewniona zostanie poprzez powołanie interdyscyplinarnego Zespołu ds. wdrożenia programu rewitalizacji, planowanego do powołania Zarządzeniem Burmistrza spośród głównych komórek merytorycznych Urzędu Miejskiego w Malborku oraz jednostek organizacyjnych Miasta Malborka, zapewniających kompleksowość problemową oraz reprezentujących różne grupy interesów społeczności lokalnej. Zespół umożliwi na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz ich wzajemne uzupełnianie się w procesie rewitalizacji. Tym samym system zarządzania rewitalizacją zostanie osadzony w istniejącym efektywnym systemie zarządzania miastem.</p> <p>Projekty objęte programem rewitalizacji zostały zidentyfikowane w ramach zrealizowanych konsultacji społecznych i są oddolnymi inicjatywami zgłoszonymi przez poszczególne grupy interesariuszy (miasto, mieszkańcy, wspólnoty mieszkaniowe). Wszystkie przedsięwzięcia wykazują spójność z celami i kierunkami działań wynikającymi z programu. Zaplanowane przedsięwzięcia uzupełniają się wzajemnie. Wszystkie grupy interesariuszy zgłaszające koncepcje projektowe do objęcia Programem Rewitalizacji posiadają potencjał do przygotowania wniosku aplikacyjnego oraz wdrożenia i rozliczenia dotacji. Z ramienia Urzędu Miejskiego w Malborku za aplikowanie o dofinansowanie i rozliczanie dotacji odpowiedzialny jest Wydział Inżynierii Miasta i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych.</p>
Międzyokresowa	<p>Projekty planowane do realizacji w programie rewitalizacji są uzupełnieniem i kontynuacją projektów realizowanych na terenie miasta w latach 2007-2015 w oparciu o dokumenty strategiczne miasta, Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Malborka na lata 2007-2013 oraz Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. W związku z powyższym zachowana zostanie ciągłość programowa procesu rozwoju obszaru śródmieścia, wykorzystane zostaną doświadczenia z poprzedniej perspektywy oraz wnioski z przeprowadzonych działań ewaluacyjnych.</p>
Źródła finansowania	<p>Wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie projektów rewitalizacyjnych zakładają finansowanie projektów z wkładu własnego i/lub kredytu oraz funduszy strukturalnych UE, ze szczególnym uwzględnieniem Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego 2014-2020. Konstrukcja projektów rewitalizacyjnych wynikających z programu umożliwia uzupełnianie i łączenie wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Alternatywą dla ww. źródeł finansowania są środki pochodzące z Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Rządowego Programu Na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020, Narodowego Funduszu</p>

	Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Dywersyfikacja źródeł finansowania pozwala założyć efektywne wdrożenie zakładanych projektów i osiągnięcie celów założonych przez niniejszy program.
--	--

Źródło: opracowanie własne

Powyższe mechanizmy zapewnienia komplementarności projektowo-podmiotowej wpływają docelowo na kompleksowość programu rewitalizacji, który nie pomija aspektów społecznych, gospodarczych lub przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych - związanych zarówno z obszarem rewitalizacji miasta Malborka, jak i jego otoczeniem.

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 złożony z wielu różnorodnych projektów tworzy mechanizm kompleksowości interwencji. Powiązane ze sobą projekty rewitalizacyjne zabezpieczają właściwą synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Tym samym możliwe jest, w wyniku realizacji działań objętych programem, osiągnięcie zmiany strukturalnej na obszarze rewitalizacji.

Tabela 42. Obszary komplementarności projektów podstawowych oraz uzupełniających

Nazwa i nr wiązki	Nazwa i nr projektu	Spójność z celami Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	Powiązania z innymi przedsięwzięciami	Wpływ projektu na ograniczenie negatywnych zjawisk wynikających z diagnozy	Rodzaj przedsięwzięcia
I. Malbork na „+” – Poprawa spójności społecznej	1.1 Utworzenie placówki wsparcia dziennego w formule mieszanej (opiekuńczej/specjalistycznej i pracy podwórkowej) oraz poradni dla rodziców	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka. Projekt nr 3.1 Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji w ramach projektów „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie malborskim III”, „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w powiecie malborskim (III)”, „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborski i sztumski-aktywizacja zawodowa”. Projekt nr 3.2 Program aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji w ramach projektu pn. „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborskim i sztumskim – aktywizacja społeczno-zawodowa	Ograniczenie wysokiej liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, wysokiego odsetka osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysokiej liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece	Podstawowe

II. Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka	2.1 Adaptacja zabytкового budynku przy ulicy Sienkiewicza 43 w Malborku na realizację zadań placówki wsparcia dziennego w formule opiekuńczej i specjalistycznej oraz poradni dla rodziców	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Ograniczenie złego stanu technicznego obiektów zabytkowych, ograniczenie poziomu degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji; obniżenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, odsetka osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysokiej liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece.	Podstawowe
	2.2 Adaptacja wieży ciśnień w Malborku na realizację zadań placówki wsparcia dziennego w formule pracy podwórkowej z punktem dla streetworkerów	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Ograniczenie złego stanu technicznego obiektów zabytkowych, ograniczenie poziomu degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji; obniżenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, odsetka osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysokiej liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece.	Podstawowe
	2.Utworzenie punktu rewitalizacji w Malborku	CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Ograniczenie złego stanu technicznego obiektów zabytkowych. Ograniczenie poziomu degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji - obniżenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, odsetka osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, wysokiej liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece.	Podstawowe
	2.4 Utrzymanie punktu konsultacyjnego w zakresie działań rewitalizacyjnych	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Ograniczenie poziomu degradacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji – poprawa spójności społecznej oraz wzmocnienie kapitału społecznego	Podstawowe
	2.5 Rewaloryzacja przestrzeni ulicy Grunwaldzkiej oraz obszaru Placu 3 Maja w Malborku i wprowadzenie funkcji ciągu pieszo-rowerowego (deptaka)	CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ) CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZECZ PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego, w ograniczenie wypadków drogowych z udziałem pieszych.	Podstawowe

2.6 Zagospodarowanie podwórek w kwartale ulic Sieniewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Sikorskiego oraz 17 Marca, Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej, Żeromskiego w Malborku	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZEC PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego.	Podstawowe
2.7 Włączenie mieszkańców obszaru rewitalizacji w prace związane z zagospodarowaniem podwórek w kwartale ulic Sieniewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Sikorskiego oraz 17 Marca, Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej, Żeromskiego w Malborku (cross financing)	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZEC PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego. Podniesienie jakości kapitału społecznego obszaru rewitalizacji.	Podstawowe
2.8 Rewaloryzacja skweru przy ulicy Reymonta w Malborku	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZEC PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego.	Podstawowe
2.9 Rewaloryzacja obszaru parkowego z przeznaczeniem na rozwój działalności inkubatora kultury w Malborku	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZEC PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego. Poprawa poziomu aktywności gospodarczej.	Podstawowe
2.10 Remont części wspólnych kamienic zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji	CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Poprawa stanu technicznego najstarszego zasobu mieszkaniowego miasta. Obniżenie kosztów eksploatacji infrastruktury mieszkaniowej. Poprawa jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji. Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznych i półpublicznych.	Podstawowe

	2.11 Stworzenie zagospodarowania w formie ścieżki historycznej na obszarze rewitalizacji	CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZECZ PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Malbork na „+” – poprawa spójności społecznej	Poprawa integracji społecznej wynikająca z poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości z mieszkańców.	Podstawowe
III. Kapitał społeczny na „+” - Poprawa aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	3.1 Program aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 5. WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Aktywizacja osób pozostających bez pracy w powiecie malborskim (III), Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie malborskim III, Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborskim i sztumskim – aktywizacja zawodowa	Obniżenie wysokiego odsetka osób długotrwale bezrobotnych, wysokiego wskaźnika osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.	Podstawowe
	3.2 Program aktywizacji społeczno-zawodowej-osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 5. WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborski i sztumskim-aktywizacja zawodowa	Obniżenie wskaźnika ilości osób pobierających zasiłek z pomocy społecznej, Obniżenie wysokiego odsetka osób długotrwale bezrobotnych, wysokiego wskaźnika osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych.	Podstawowe
	3.3 Program aktywności społecznej realizowany przez Środowiskowy Dom Samopomocy	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Budowa Środowiskowego Domu Samopomocy	Obniżenie wskaźnika ilości osób pobierających zasiłek z pomocy społecznej. Obniżenie wysokiego odsetka osób długotrwale bezrobotnych.	Uzupełniające
	3.4 Program oddłużania mieszkańców strefy rewitalizacji	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Program aktywizacji społeczno- zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji	Obniżenie wskaźnika ilości osób pobierających zasiłek z pomocy społecznej. Ograniczenie wysokiej liczby osób zagrożonych ubóstwem.	Uzupełniające
IV. Kapitał społeczny na „+” - Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	4.1 Budowa systemu monitoringu na obszarze rewitalizacji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Rewaloryzacja przestrzeni ulicy Grunwaldzkiej oraz obszaru Placu 3 Maja w Malborku i wprowadzenie funkcji ciągu pieszego-rowerowego (deptaka)	Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń w przestrzeni publicznej oraz zmniejszenie liczby przestępstw przeciw opiece i rodzinie. Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz spójności społecznej obszaru rewitalizacji.	Podstawowe
	4.2 Poprawa porządku publicznego wraz z programem profilaktyki bezpieczeństwa publicznego dla placówek edukacyjnych na obszarze rewitalizacji	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Budowa systemu monitoringu na obszarze rewitalizacji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego	Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń w przestrzeni publicznej oraz zmniejszenie liczby przestępstw przeciw opiece i rodzinie. Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz spójności społecznej obszaru rewitalizacji.	Podstawowe

V. Dziedzictwo kulturowe na „+” - Poprawa stanu technicznego budynków zabytkowych wraz z ich otoczeniem	5.1 Program edukacyjny w zakresie promowania opieki nad zabytkami oraz dobrych praktyk remontowych.	CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Program wsparcia remontów obiektów zabytkowych w obszarze rewitalizacji.	Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych. Wzrost poziomu kapitału społecznego i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Podstawowe
	5.2 Program wsparcia remontów obiektów zabytkowych w obszarze rewitalizacji.	CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Remont części wspólnych kamienic zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji	Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych. Wzrost poziomu kapitału społecznego i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Podstawowe
VI. Środowisko na „+” - Poprawa stanu środowiska na obszarze rewitalizacji	6.1 Rozbudowa oraz poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej na obszarze rewitalizacji	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZECZ PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka.	Ograniczenie wskaźnika niskiej emisji z tyt. spalania paliw w silnikach spalinowych. Poprawa jakości środowiska oraz jakości zamieszkania. Poprawa poziomu bezpieczeństwa.	Podstawowe
	6.2 Rozbudowa sieci ciepłowniczej na obszarze rewitalizacji	CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka. Poprawa efektywności systemów zaopatrzenia w ciepło w Malborsko-Sztumskim Obszarze Funkcjonalnym wraz z rozwojem sieci ciepłowniczych	Ograniczenie wskaźnika niskiej emisji z tyt. spalania paliw piecach węglowych. Poprawa jakości środowiska oraz jakości zamieszkania.	Uzupełniające
	6.3. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji	CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka. Poprawa efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej na terenie Powiśla i Żuław (wraz z działaniami informacyjno-edukacyjnymi).	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach. Ograniczenie niskiej emisji oraz poprawa warunków aerosanitarnych na obszarze rewitalizacji. Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Podstawowe
	6.4 Modernizacja oświetlenia ulicznego na obszarze rewitalizacji	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZECZ PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ CEL 4. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (W TYM MIESZKANIOWEJ)	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka. Poprawa efektywności energetycznej na terenie MOF Malbork-Sztum (oświetlenie uliczne)	Ograniczenie wskaźnika niskiej emisji. Poprawa jakości środowiska oraz jakości zamieszkania. Poprawa poziomu bezpieczeństwa.	Podstawowe

VII. Kapitał społeczny na „+” - Aktywny czas wolny	7.1 Modernizacja kąpieliska miejskiego	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZEC PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka. Projekt strategiczny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego pn. Kajakiem przez Pomorze. Rozwój potencjału turystyki rekreacyjnej i turystyki wodnej w miastach Swietlyj i Malborku	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego. Poprawa poziomu aktywności gospodarczej.	Uzupełniające
	7.2. Zagospodarowanie bulwarów miejskich nad rzeką Nogat	CEL 2. ZAPEWNIENIE SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ OBSZARU REWITALIZACJI POPRZEC PRZECIWDZIAŁANIE DEGRADACJI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI CEL 5. WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego. Poprawa poziomu aktywności gospodarczej.	Uzupełniające
VIII. Biznes na „+”	8.1 Rozwój lokalnego inkubatora przedsiębiorczości	CEL 5. WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Modernizacja i rozwój Inkubatora Przedsiębiorczości w Malborku	Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób oraz aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Ograniczenie poziomu bezrobocia. Ograniczenie liczby osób pobierających zasiłki z tyt. pomocy społecznej.	Podstawowe
	8.2 Rozproszony inkubator przedsiębiorczości	CEL 5. WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	Modernizacja i rozwój Inkubatora Przedsiębiorczości w Malborku	Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób oraz aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Ograniczenie poziomu bezrobocia. Ograniczenie liczby osób pobierających zasiłki z tyt. pomocy społecznej.	Podstawowe
IX. Usługi społeczne na „+” - Prospołeczna polityka komunalna	9.1 Rewizja zasobu komunalnego miasta, bank lokali komunalnych.	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	Program oddłużania mieszkańców obszaru rewitalizacji	Ograniczenie wskaźnika liczby osób pobierających zasiłki z tyt. pomocy społecznej. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji.	Uzupełniające
	9.2 Program zamiany mieszkań	CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	Program oddłużania mieszkańców obszaru rewitalizacji	Ograniczenie wskaźnika liczby osób pobierających zasiłki z tyt. pomocy społecznej. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji.	Uzupełniające

	9.3 Promocja lokali w parterach w kierunku wprowadzenia usługowych pierzei oraz witryn	CEL 5. WSPIERANIE ROZWOJU LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Rozproszony inkubator przedsiębiorczości	Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób oraz aktywnych prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Ograniczenie poziomu bezrobocia. Ograniczenie liczby osób pobierających zasiłki z tyt. pomocy społecznej.	Uzupełniające
X. Kapitał społeczny na „+” - Aktywna społeczność	10.1 Program budowy tożsamości i odpowiedzialności obywatelskiej za obszar rewitalizacji	CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI CEL 1. POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI	Program mini grantów dla lokalnej społeczności na obszarze rewitalizacji	Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego.	Uzupełniające
	10.2. Program mini grantów dla lokalnej społeczności na obszarze rewitalizacji	CEL 3. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ CEL 6. INTEGRACJA I AKTYWIZACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	Zagospodarowanie podwórek w kwartale ulic Sienkiewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Sikorskiego oraz 17 Marca, Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej, Żeromskiego w Malborku	Zwiększenie udziału urządzonych terenów zielonych w centralnej części miasta. Poprawa poziomu integracji społecznej mieszkańców. Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego. Poprawa poziomu aktywności gospodarczej.	Uzupełniające

Źródło: opracowanie własne

9. Indykatywne ramy finansowe interwencji w obszarze rewitalizacji

9.1 Źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Środki na realizację projektów rewitalizacyjnych – zgodnie z zasadą dodatkowości środków UE - muszą pochodzić z różnych źródeł. Głównym źródłem finansowania rewitalizacji są środki finansowe o charakterze publicznym. Obejmują one instrumenty finansowe uruchamiane bezpośrednio przez władze lokalne (np. podatki lokalne, czynsze, pożyczki, kredyty, obligacje lub akcje itp.) oraz instrumenty zewnętrzne czyli środki pochodzenia krajowego i zagranicznego. Jednostki samorządu terytorialnego powinny wykorzystywać w procesie finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych również współpracę z sektorem prywatnym, w tym środki finansowe właścicieli i zarządców nieruchomości (także mieszkańców, inwestorów zewnętrznych). Umożliwiają one realizację idei partnerstwa publiczno-prywatnego, uzupełniają braki w bilansie wykonalności programu i zmniejszają zaangażowanie środków publicznych.

Założenia ujęte w niniejszym Programie stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe wybranych projektów. Program zakłada, iż podstawowym źródłem finansowania projektów będą środki pochodzące z funduszy EFRR oraz EFS dostępnych na poziomie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, jak również środki pochodzące z budżetu Miasta Malborka.

W ramach RPO WP 2014-2020 interwencja w zakresie rewitalizacji jest realizowana w ramach zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego, który jest jednocześnie realizowany w ramach EFS i EFRR na obszarze zdegradowanym, w ramach OP 6. Integracja (Działanie 6.1. Aktywna integracja, Działanie 6.2. Usługi społeczne) oraz w ramach OP 8. Konwersja (Działanie 8.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne), przy czym działania finansowane w ramach EFS mają charakter nadrzędny w stosunku do działań finansowanych z EFRR. Zakres zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego miasta Malborka pn. *Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka* został uzgodniony pomiędzy Miastem a IZ RPO WP i jest zgodny z SzOOP RPO WP 2014-2020 oraz systemem realizacji RPO WP.

Indykatywne kwoty alokacji UE przewidziana na zintegrowane projekty rewitalizacyjne

Oś Priorytetowa	Działanie / Poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji
OP 6	6.1. Aktywna integracja	EFS	74 299 516	Uzgodnienie z IZ RPO WP
	6.2. Usługi społeczne		25 147 529	
OP 8	8.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne	EFRR	66 149 512	
	8.2. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie pozadotacyjne		16 537 378	

Źródło: SZOOP RPO WP 2014-2020

Alternatywą dla dofinansowania UE w ramach RPO WP 2014-2020 dla zadań objętych *Programem Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023* mogą być następujące źródła finansowania:

Środki publiczne - krajowe

- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)**, w zakresie:
  - **termomodernizacji i wspierania efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej** (Instytucja wdrażająca to Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), oraz projektów obejmujących głęboką, kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej (**Oś priorytetowa I, działanie 1.3.1**),
  - **ochrony dziedzictwa kulturowego i rozwoju zasobów kultury** (Instytucja pośrednicząca to Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego). W ramach działania realizowane będą inwestycje dotyczące zarówno ochrony zabytków, jak też rozwoju zasobów kultury. Wsparcie ukierunkowane na zachowanie dziedzictwa będzie dotyczyło prac związanych z renowacją, konserwacją, rewaloryzacją i restauracją obiektów zabytkowych (i ich zespołów), jak również przebudowy i rozbudowy obiektów zabytkowych. Możliwe będzie wsparcie zakupu wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej (zakup aparatury specjalistycznej na cele ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, rozwoju zasobów kultury) (**Oś priorytetowa VIII, działania 8.1**),

- **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020 (Power)**, w zakresie:

- **aktywizacji zawodowo-edukacyjnej oraz trwałej integracji na rynku pracy ludzi młodych**, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych (Instytucja pośrednicząca to Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Realizowane będą m.in. projekty dotyczące wprowadzenia instrumentów i usług rynku pracy służących indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej, zdobycia doświadczenia zawodowego, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz instrumentów i usług skierowanych do osób z niepełnosprawnością (**priorytet 8ii, działanie 1.3.1**),
- **skutecznej pomocy społecznej** poprzez wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego (Instytucja pośrednicząca to Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Wspierane będą działania dotyczące Opracowanie, przetestowanie i wdrożenie standardów kształcenia w zakresie trzech nowych specjalności zawodowych w pracy socjalnej, których wdrożenie wynika z planowanych zmian w systemie pomocy społecznej tj. asystentura i mediacja socjalna, organizator usług socjalnych, animator społeczności lokalnych (**Oś priorytetowa II, Działanie 2.5**),
- **prowadzenia wysokiej jakości polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych** (Instytucja pośrednicząca to Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Będą realizowane projekty dotyczące wypracowania i wdrożenia instrumentów, wspierających zatrudnienie i utrzymanie się na rynku pracy osób niepełnosprawnych oraz wypracowanie i upowszechnianie, we współpracy z partnerami społecznymi, modelu wsparcia osób niepełnosprawnych w środowisku pracy (**Oś priorytetowa II, Działanie 2.6**).

- **Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych 2014-2020 (ASOS)**, w zakresie:

- **zwiększenia różnorodności i poprawy jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych** (operator programu to Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Realizowane będą projekty dotyczące tworzenia ofert odpowiadających problemom osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji, promowania nowych rozwiązań na rzecz motywowania osób starszych do uczenia się dla zachowania aktywności, nowych form inicjatyw edukacyjnych oraz dotyczące rozwoju oferty edukacyjno-kulturalnej (**Priorytet I, cel szczegółowy 1**),
- **zwiększenia dostępności, podniesienia jakości usług społecznych** oraz wspierania działań na rzecz samopomocy i samoorganizacji (operator programu to Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Realizowane będą projekty związane z rozwojem systemów wsparcia specyficznych dla wieku podeszłego potrzeb oraz rozwojem usług społecznych w sferze sportu, turystyki, rekreacji i kultury (**Priorytet IV, cel szczegółowy 1**).

Fundusze celowe - obligacje komunalne, dotacje i pożyczki w ramach:

- **Funduszu Infrastruktury Samorządowej (FIS)** zarządzanego przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych BGK S.A. „TFI BGK” i Polskie Inwestycje Rozwojowe. FIS dostarcza kapitał wsparcia na długoterminowe inwestycje m.in. projekty rewitalizacyjne i infrastruktura komunalna, infrastrukturę transportową, infrastruktura społeczna, tj. szkoły i ochrona

zdrowia.

- **Fundusz Dopłat** (obsługa BGK) umożliwi realizację działań związanych z wsparciem budownictwa socjalnego i komunalnego poprzez zwiększenie w gminach zasobu lokali oraz zasobu pomieszczeń służących zaspokajaniu potrzeb osób najuboższych.
- **Funduszu Termomodernizacji i Remontów** w zakresie wsparcia finansowego dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe oraz wypłaty rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych, w których były lokale kwaterunkowe.
- **Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020 (FIO).** Realizacja przedsięwzięć ma umożliwić zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne oraz angażowanie w różnorodne działania na rzecz innych, swoich wspólnot oraz w tworzenia, realizacji i monitoringu polityk publicznych. W ramach FIO będą wspierane projekty dotyczące:
  - **rozwijania wolontariatu** w zakresie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, wolontariatu w różnych dziedzinach aktywności obywatelskiej, wolontariatu pracowniczego we współpracy z organizacjami pozarządowymi (**Priorytet 2, kierunek 2**),
  - **wspierania aktywnych form integracji społecznej** tj. zaangażowania organizacji pozarządowych na rzecz aktywnej integracji, wspierania osób starszych i podmiotowość społeczną osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością, rozwiązań innowacyjnych w zakresie profilaktyki i pracy z rodziną wychowującą dzieci, która jest zagrożona marginalizacją oraz rozwiązań innowacyjnych w obszarze integracji społecznej (**Priorytet 2, kierunek 5**),
  - **rozwoju przedsiębiorczości społecznej** związanego z edukacją w zakresie przedsiębiorczości społecznej, doradztwem, budowaniem partnerstw lokalnych z udziałem ekonomii społecznej (**Priorytet 2, kierunek 6**),
  - **rozwijania edukacji obywatelskiej i kompetencji społecznych** poprzez rozwój edukacji obywatelskiej, edukację nieformalnych liderów społecznych, rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich (**Priorytet 3, kierunek 2**).

Środki z funduszy Unii Europejskiej

- **Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)** dotyczący działań na rzecz ochrony środowiska (Krajowy Punkt Kontaktowy to Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Formy dofinansowania przewidziane w programie to dotacje, przekazanie środków, pożyczka, w tym pożyczka przeznaczona na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Instrumentu Finansowego LIFE+/Programu LIFE (**priorytet- Przyroda i różnorodność biologiczna, priorytet - Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami**).
- **Program UE „Zdrowie na rzecz wzrostu gospodarczego” (2014-2020)** Środki w formie dotacji i zamówień publicznych, które pomogą w odnalezieniu opłacalnych rozwiązań pozwalającym sprostać napotykanym problemom oraz usprawnią i uelastycznia system opieki zdrowotnej. W ramach programu będą realizowane 4 cele szczegółowe, w tym jeden z nich dotyczy promocji zdrowia i zapobiegania chorobom poprzez wymianę między państwami

członkowskimi najlepszymi praktyk dotyczących zapobiegania uzależnieniu od tytoniu, nadużywania alkoholu oraz otyłości i specjalne działania w obszarze profilaktyki chorób przewlekłych, w tym nowotworów.

Środki komercyjne – pożyczki i kredyty bankowe (banki komercyjne)

Środki prywatne, w tym środki:

- wspólnot mieszkaniowych,
- przedsiębiorców,
- organizacji pozarządowych.

Środki własne miasta Malbork będą pochodziły w przeważającej części z budżetu miejskiego. Przewidziano również możliwość zaciągania kredytów na prace inwestycyjne w obiektach będących własnością miasta Malborka. Środki własne miasta finansujące proces rewitalizacji mogą pochodzić również z procesu zbycia nieruchomości komunalnych.

Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi miasta Malborka w okresie do 2023 roku.

9.2 Ramy finansowe Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023

Poniżej zaprezentowano ramy finansowe Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023. Ramy finansowe opracowano z uwzględnieniem zarówno przedsięwzięć podstawowych, jak i uzupełniających.

Tabela 43. Indykatywne środki finansowe w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 z podziałem na źródła finansowania [w zł]

Nr i nazwa wiązki przedsięwzięć	Wartość przedsięwzięcia	Finansowana z polityki spójności UE: EFRR, EFS	Wkład własny	w tym finansowany ze źródeł krajowych publicznych	w tym finansowany ze źródeł prywatnych	w tym finansowany z innych źródeł
I. Malbork na „+” – Poprawa spójności społecznej	2 000 000,00	1 900 000,00	100 000,00	100 000,00	0,00	0,00
II. Malbork na „+” - Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka	11 446 000,00	9 729 100,00	1 716 900,00	1 161 900,00	555 000,00	0,00
III. Kapitał społeczny na „+” - Poprawa aktywności społeczno- zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	800 000,00	740 000,00	60 000,00	60 000,00	0,00	0,00
IV. Kapitał społeczny na „+” - Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	150 000,00	0,00	150 000,00	150 000,00	0,00	0,00
V. Dziedzictwo kulturowe na „+” - Poprawa stanu technicznego budynków zabytkowych wraz z ich otoczeniem	300 000,00	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	0,00
VI. Środowisko na „+” - Poprawa stanu środowiska na obszarze rewitalizacji	6 021 604,00	3 249 694,92	2 771 909,08	2 711 909,08	60 000,00	0,00
VII. Kapitał społeczny na „+” - Aktywny czas wolny	20 500 000,00	17 425 000,00	3 075 000,00	3 075 000,00	0,00	0,00
VIII. Biznes na „+”	580 000,00	0,00	580 000,00	580 000,00	0,00	0,00
IX. Usługi społeczne na „+” - Prospołeczna polityka komunalna	80 000,00	0,00	80 000,00	80 000,00	0,00	0,00
X. Kapitał społeczny na „+” - Aktywna społeczność	620 000,00	0,00	620 000,00	620 000,00	0,00	0,00
RAZEM	42 497 604,00	33 043 794,92	9 453 809,08	8 838 809,08	615 000,00	0,00

Źródło: opracowanie własne

Łączna wartość przedsięwzięć objętych programem wynosi 42 mln 497,6 tys. zł, w tym możliwe do pozyskania dofinansowanie zewnętrzne w ramach polityki spójności (EFS, EFRR) zamyka się w kwocie 33 mln 43,79 tys. zł.

Wartość środków prywatnych planowanych do zaangażowania we wdrażanie przedsięwzięć objętych Programem Rewitalizacji wynosi 615,0 tys. zł, natomiast wkład publiczny konieczny do zapewnienia przez miasto Malbork oraz pozostałe instytucje sektora finansów publicznych wynosi 8 mln 838,8 tys. zł.

10. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych

10.1 System monitoringu

Monitorowanie programu rewitalizacji jest obowiązkowym mechanizmem, który wspomaga zarządzanie realizacją programu. Jest to zorganizowany i zaplanowany proces, który prowadzi się przez cały okres trwania programu. Polega ono na systematycznym zbieraniu i analizowaniu danych na temat wdrażanych projektów, co pozwala uzyskać informację zwrotną na temat postępów w realizacji projektów i ich zgodności z przyjętymi założeniami, a także na cyklicznym raportowaniu wyników.

Tak więc proces monitoringu Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 pozwoli na ocenę jego skuteczności, efektywności i korzyści, jakie płyną z realizacji celów i kierunków rozwoju, oraz da podstawę do dokonywania ewentualnych modyfikacji lub aktualizacji programu, o ile okaże się to konieczne.

Za gromadzenie danych dla potrzeb monitoringu będą odpowiedzialne wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta w Malborku.

W związku z powyższym, monitoring będzie polegał na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne przez koordynatora ds. rewitalizacji, którym w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta w Malborku jest osoba zatrudniona na stanowisku podinspektora ds. rewitalizacji. Koordynator zbierać będzie informacje od zaangażowanych podmiotów o postępie w realizacji poszczególnych przedsięwzięć. W cyklu rocznym, koordynator wysyłać będzie do wszystkich zaangażowanych podmiotów prośbę o przesłanie takich informacji na formularzu, stanowiącym Załącznik nr 3 do Programu – Karta zadania. Dane z kart zadań będą zbierane i agregowane przez koordynatora. Umożliwi to reagowanie na trudności związane z wdrażaniem, jak również prezentację informacji Zespołowi ds. rewitalizacji w zakresie postępu prowadzonych prac.

Ewaluacja okresowa Programu będzie realizowana w cyklach trzyletnich. Obejmować będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji, w tym pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom. Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 44. Ewaluacja Programu Rewitalizacji Miasta Malborka – organizacja procesu

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Burmistrz Miasta Malborka	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy w ramach procesu rewitalizacji
Zespół ds. Rewitalizacji	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania programu rewitalizacji
Naczelnik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków	Sprawdzenie raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do

Pozabudżetowych		opiniowania ds. Rewitalizacji oraz do zatwierdzenia Burmistrzowi Miasta Malborka
Koordinator ds. rewitalizacji – podinspektor ds. rewitalizacji	Sprawdzenie poprawności wypełnienia kart, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w Programie Rewitalizacji	Skompletowanie kart zadań, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań, weryfikacja wskaźników realizacji programu rewitalizacji
Naczelnik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej	Realizacja zadań ujętych w programie rewitalizacji, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań
Podmioty prywatne i publicznie (inne niż jednostki miejskie)	Realizacja zadań ujętych w programie rewitalizacji, wypełnienie kart zadań dostarczonych przez podinspektora ds. rewitalizacji	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań

Źródło: opracowanie własne

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Naczelnik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w Programie Rewitalizacji, sporządza sprawozdanie z realizacji w formie karty zadań, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Wypełnioną kartę zadania za ubiegły rok naczelnik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych do dnia 31 maja w cyklu trzyletnim.
3. Koordynator ds. rewitalizacji – podinspektor ds. rewitalizacji przeprowadza badanie przy pomocy karty zadania wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie). Badanie służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Koordynator ds. rewitalizacji – podinspektor ds. rewitalizacji sprawdza wypełnione karty zadań pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego naczelnika wydziału lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione karty zostają skompletowane i poddane analizie.
5. Koordynator ds. rewitalizacji – podinspektor ds. rewitalizacji na podstawie informacji zawartych w kartach zadań przygotowuje zbiorczy raport, który do dnia 30 czerwca w cyklu trzyletnim przekazuje za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych Zespołowi ds. Rewitalizacji.
6. Zespół ds. Rewitalizacji opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenia do dnia 31 lipca w cyklu trzyletnim.
7. Burmistrz Miasta Malborka zatwierdza raport do dnia 31 sierpnia w cyklu trzyletnim i przekazuje go Radzie Miasta, która przyjmuje go w formie uchwały w terminie do 30

września. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania Programu Rewitalizacji.

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji Programu Rewitalizacji są wskaźniki monitorowania. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów Programu Rewitalizacji, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji, jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Wybór wskaźników skupił się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów operacyjnych. W związku z tym wskazać należy:

- Zmniejszenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej zamieszkujących na obszarze rewitalizacji – wskaźnik mierzy kluczową dla programu rewitalizacji zmianę w obszarze poprawy sytuacji mieszkańców miasta, których sytuacja życiowa i materialna zmusza do korzystania z systemu pomocy,
- Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji – jednym z ważnych, zidentyfikowanych problemów w obszarze rewitalizacji jest trudna sytuacja na rynku pracy osób nieaktywnych zawodowo powyżej 24 m-cy. W ramach programu zaplanowano szereg działań mających poprawić sytuację zawodową osób bezrobotnych. Wskaźnik pozwoli na ocenę skuteczności tej interwencji.
- Zmniejszenie liczby osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych na obszarze rewitalizacji. W ramach programu zaplanowano szereg działań mających poprawić sytuację zawodową młodych osób o najniższych kwalifikacjach. Wskaźnik pozwoli na ocenę skuteczności tej interwencji.
- Wskaźnik aktywności gospodarczej (wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na obszarze rewitalizacji) - zakłada się, iż podjęte działania rewitalizacyjne przyczynią się do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców. Dzięki temu zyskają oni nowe miejsca pracy, wpłynie to na poprawę jakości ich życia.
- Zwiększenie wielkości przestrzeni uporządkowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do korzystania przez mieszkańców – Malbork posiada na obszarze rewitalizacji szereg terenów zielonych. Są one jednak w znacznym stopniu niezagospodarowane lub ich stan uniemożliwia właściwe z nich korzystania. Działania w tym obszarze będą miały nie tylko wpływ na podnoszenia jakości życia i atrakcyjności osiedleńczej obszaru rewitalizacji, ale również wpłynie na możliwość rozwoju oferty czasu wolnego.
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego rozumiana jako ograniczenie liczby przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa – w programie założono liczne działania zwiększające poziom bezpieczeństwa mieszkańców w przestrzeni publicznej.
- Poprawa stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego – jednym z ważnych problemów obszaru rewitalizacji jest nadreprezentacja obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym w stosunku do pozostałej części miasta. W ramach programu założono działania remontowe wybranych obiektów.

- Ograniczenie niskiej emisji przez budynki mieszkalne – priorytetem działań na obszarze rewitalizacji jest ograniczenie odsetka budynków mieszkalnych generujących emisje niskie w wyniku rozbudowy sieci c.o.
- Poprawa stanu dróg lokalnych - – jednym z ważnych problemów obszaru rewitalizacji jest nadreprezentacja dróg gminnych wymagających remontu lub modernizacji w stosunku do pozostałej części miasta. W ramach programu założono działania remontowe wybranych obiektów.

Tabela 45. Zestaw wskaźników monitoringu realizacji celów Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023

Cele i kierunki działań Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	Wskaźniki monitorujące	Źródło	Częstotliwość	Poziom w roku bazowym	Ocena realizacji	Poziom w roku docelowym
Cel 1. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji						
K1.1 Zmniejszenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej zamieszkujących na obszarze rewitalizacji	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku	co trzy lata	103,70	maleje	102,0
K.1.2 Przeciwdziałanie bezrobociu	1.Odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym 2.Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Malborku	co trzy lata	1) 6,54% 2) 36,68%	1.maleje 2. maleje	1) 6,0% 2) 35,0%
K.1.3 Aktywizacja społeczno-zawodowa	Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy zostali zarejestrowani w urzędzie pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Malborku	co trzy lata	0	rośnie	20%
K.1.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa na 100 mieszkańców	Komenda Miejska Policji w Malborku	co trzy lata	0,76	maleje	0,7
Cel 2. Zapewnienie spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej						
K.2.1 Poprawa stanu	Odsetek dróg	Urząd	co trzy lata	34,3%	maleje	30,0%

dróg lokalnych	gminnych wymagających remontu lub modernizacji	Miasta w Malborku		(jedn.3) 2,27% (jedn.4) 60,81% (jedn.5)		(jedn.3) 2,0% (jedn. 4) 55,0% (jedn. 5)
K.2.2 Zwiększenie wielkości przestrzeni uporządkowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji dostosowanych do korzystania przez mieszkańców	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w ha	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	0 ha	rośnie	1 ha
Cel 3. Polepszenie jakości życia społeczności lokalnej						
K.3.1 Upowszechnienie rozwiązań w zakresie niskiej emisji, energooszczędności i ochrony środowiska	Odsetek budynków mieszkalnych generujących emisje niskie w ogólnej ich liczbie	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	24,51%	maleje	20,0%
K.3.2 Poprawa poziomu bezpieczeństwa w wyniku działań profilaktycznych	Liczba uczestników kampanii edukacyjnych	Straż Miejska, Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	0	rośnie	500
K.3.3 Poprawa systemu zarządzania lokalami komunalnymi	Liczba osób korzystających z programu zmiany lokali komunalnych	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	0	rośnie	20
Cel 4 Poprawa stanu infrastruktury technicznej (w tym mieszkaniowej)						
K.4.1 Poprawa stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego	Odsetek obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie zabytków	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	1) 32,4% (jedn. 3) 2) 53,6% (jedn. 4) 3) 45,8% (jedn. 5)	maleje	30,0% (jedn.3) 50,0% (jedn.4) 40,0% (jedn.5)
K.4.2 Poprawa stanu technicznego obiektów mieszkaniowych	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Malborku	co trzy lata	0	rośnie	20
Cel 5. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości						
K.5.1 Poprawa poziomu przedsiębiorczości	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	9,67	rośnie	9,8
Cel 6. Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności						

K.6.1 Poprawa dostępu do zorganizowanej oferty rekreacji i kultury	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	0	rośnie	3
K.6.2 Przeciwdziałanie niskiej aktywności społecznej i budowa lokalnej tożsamości	1.Liczba projektów zgłoszonych do konkursów mini grantowych 2.Liczba uczestników działań organizowanych przez punkt rewitalizacji	Urząd Miasta w Malborku	co trzy lata	1) 0 2) 0	1.rośnie 2.rośnie	1) 20 2) 300

Źródło: opracowanie własne

10.2 System wprowadzania modyfikacji programu w reakcji na zmiany w jego otoczeniu.

Zgodnie z przyjętymi założeniami *Program Rewitalizacji dla Miasta Malborka na lata 2017-2023* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zdiagnozowania nowych problemów na obszarze rewitalizacji, potrzeby podjęcia dodatkowych działań rewitalizacyjnych, a także zmian prawnych - będzie on aktualizowany. Decyzję związaną z uruchomieniem procedury podejmuje Zespół do spraw rewitalizacji.

Zakładana częstotliwość monitorowania efektów programu również może stać się przesłanką do ewentualnych korekt przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Korekty te będą uzasadnione dużą zmiennością otoczenia, co znajdzie odzwierciedlenie w raportach z monitorowania procesu wdrażania programu. Aktualizacja programu będzie konieczna w przypadku: nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania, a także rekomendacji Zespołu do spraw rewitalizacji w odpowiedzi na negatywną ocenę efektywności działań rewitalizacyjnych (w tym dokonaną przez interesariuszy).

W przypadku kumulacji w ramach danego celu operacyjnego przedsięwzięć wymagających zmian, które przekroczą 20% liczby przedsięwzięć, zostanie rozważona modyfikacja sformułowania tego celu i ewentualnie skorygowanie przypisanych mu wskaźników.

W razie stwierdzenia, że Program Rewitalizacji Miasta Malborka wymaga zmiany, Burmistrz Miasta Malborka przedłoży Radzie Miasta stosowny projekt uchwały. Zmiana programu następuje w trybie, w jakim był on uchwalany. Wszelkie zmiany w programie muszą mieć uzasadnienie merytoryczne i powinny zostać odpowiednio opisane: zawierać opis rodzaju i przyczyny zmiany oraz jej wpływ na dalszą realizację programu i propozycję modyfikacji.

Ze względu na ograniczone zasoby finansowo-rzeczowe (ograniczony budżet i potencjał instytucjonalno-organizacyjny) działania rewitalizacyjne, które zostałyby dopisane do Programu Rewitalizacji, powinny być zgodne z politykami oraz programami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi, powinny przyczyniać się do osiągnięcia spójności przestrzennej i społeczno-

gospodarczej, a także w wysokim stopniu zaspokajać pilne potrzeby lokalnego społeczeństwa.

11. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023*. Termin realizacji poszczególnych działań zostały zaprezentowane w rozdziale poświęconym opisom przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 46. Ramowy harmonogram realizacji *Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023*

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	2017 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Zespół ds. Rewitalizacji	2017 r.
Posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji	Od 2017 do 2023 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w kwartale)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Programu Rewitalizacji	Od 2017 do 2023 r.
Monitoring	Od 2017 r. do 2023 r. realizowany systematycznie w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji
Ewaluacja okresowa	Od 2017 r. do 2023 r. (realizowana w okresach trzyletnich – w 2020 r. oraz 2023 r.)
Komunikacja społeczna Programu Rewitalizacji	Od 2017 r. do 2023 r.

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie i monitoring Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017 - 2023 odpowiadać będzie Burmistrz Miasta Malborka we współpracy z:

- 1) Radą Miasta;
- 2) Urzędem Miasta, gdzie utworzono dedykowane procesowi rewitalizacji stanowisko podinspektora ds. rewitalizacji;
- 3) Zespołem ds. Rewitalizacji;
- 4) Jednostkami miejskim (w tym m.in. Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, instytucjami kultury, instytucjami edukacji podległymi Burmistrzowi Miasta Malborka, spółkami miejskimi).

W strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta w Malborku zadania dot. realizacji procesu rewitalizacji przypisano stanowisku podinspektora ds. rewitalizacji. Do zadań wykonywanych na ww. stanowisku należą:

- 1) poszukiwanie i wyznaczanie kierunków działań w ramach procesu rewitalizacji,
- 2) przygotowywanie projektów uchwał i zarządzeń pozwalających na przeprowadzenie procesu zgodnie z ustaleniami ustawy o rewitalizacji,
- 3) wyłonienie oraz koordynowanie prac Komitetu ds. rewitalizacji oraz postanowień z niej płynących,
- 4) współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu oraz jednostkami organizacyjnymi Miasta Malborka i innymi podmiotami na obszarach objętych programem rewitalizacji,
- 5) poszukiwanie źródeł środków finansowych i udział w pracach związanych z przygotowaniem wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze źródeł zewnętrznych na terenie Miasta Malborka,

- 6) podejmowanie działań w zakresie informacji i promocji programu rewitalizacji terenów miasta Malborka,
- 7) przygotowywanie informacji do prasy oraz mediów społecznościowych oraz na stronę internetową Urzędu Miasta Malborka,
- 8) udział w przygotowywaniu wizualizacji, opracowań graficznych, materiałów informacyjnych i promocyjnych dot. zagadnień związanych z rewitalizacją,
- 9) przygotowanie i uczestniczenie w warsztatach, konsultacjach społecznych i spotkaniach z mieszkańcami,
- 10) poszukiwanie i współpraca z interesariuszami procesu rewitalizacji, w tym podmiotami prywatnymi, wspólnotami mieszkaniowymi, stowarzyszeniami i liderami lokalnymi, instytucjami i organizacjami,
- 11) animowanie i koordynowanie działań promujących nowoczesne/innowacyjne rozwiązania z zakresu partycypacji i polityki społecznej oraz rozwiązania gospodarcze i urbanistyczno-architektoniczne,
- 12) monitoring i ewaluacja procesu rewitalizacji, w tym w szczególności:
  - a) prowadzenie sprawozdawczości realizowanych działań,
  - b) monitorowanie efektów działań realizowanych na obszarach objętych programem rewitalizacji,
  - c) monitorowanie procesu rewitalizacji innych miast w celu poszukiwania sprawdzonych rozwiązań możliwych do zastosowania na terenie miasta.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, Burmistrz Miasta może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem. Ideą powołania ww. zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją poczynając od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę, zarządzania przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Zarządzeniem nr 96/2016 Burmistrz Miasta Malborka powołał w dniu 21 kwietnia 2016 r. *Zespół Zarządzający w celu realizacji projektu pod nazwą „MALBORK na plus – aktualizacja programu rewitalizacji”*. Zadaniem Zespołu było zabezpieczenie prawidłowej realizacji ww. projektu, polegającego m.in. na opracowaniu Programu Rewitalizacji Miasta Malborka.

W skład Zespołu weszli pracownicy Urzędu Miasta w Malborku reprezentujący sferę realizacji inwestycji, pozyskiwania środków pozabudżetowych, zamówień publicznych, finansów, programowania rozwoju.

Z chwilą przyjęcia do realizacji Programu Rewitalizacji (podjęcia uchwały przez Radę Miasta), Zespół Zarządzający zostanie przekształcony w Zespół ds. Rewitalizacji, który będzie wspierać proces wdrożenia Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017 -2023.

Funkcję Przewodniczącego Zespołu ds. Rewitalizacji pełnić będzie Burmistrz Miasta Malborka. W skład zespołu wejdą zespół koordynujący oraz zespoły zadaniowe.

Zespół koordynujący, podlegający bezpośrednio Przewodniczącemu, odpowiadać będzie za następujące zadania:

- 1) koordynację działań związanych z wdrożeniem Programu Rewitalizacji,
- 2) kontakty z instytucjami opiniującymi/uzgadniającymi Program Rewitalizacji,
- 3) organizację procesu komunikacji społecznej dedykowanej Programowi Rewitalizacji,

- 4) koordynację prac Zespołów Zadaniowych,
- 5) analizę możliwości pozyskania środków zewnętrznych na realizację działań w ramach Programu Rewitalizacji,
- 6) uzgadnianie kierunków działań rewitalizacyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji pod kątem zakresu rzeczowego i finansowego Zintegrowanego Projektu Rewitalizacji, o którego dofinansowanie ubiegać się będzie Miasto Malbork w ramach RPO WP 2014-2020.

W skład Zespołu koordynującego wejdą następujące stanowiska funkcjonujące w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Malborka:

- 1) Koordynator procesu rewitalizacji – pełniący funkcję kierownika Zespołu koordynującego,
- 2) Z-ca Naczelnika Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych – pełniący funkcję z-cy kierownika Zespołu koordynującego,
- 3) Konserwator Zabytków Miasta Malborka,
- 4) Skarbnik Miasta Malborka.

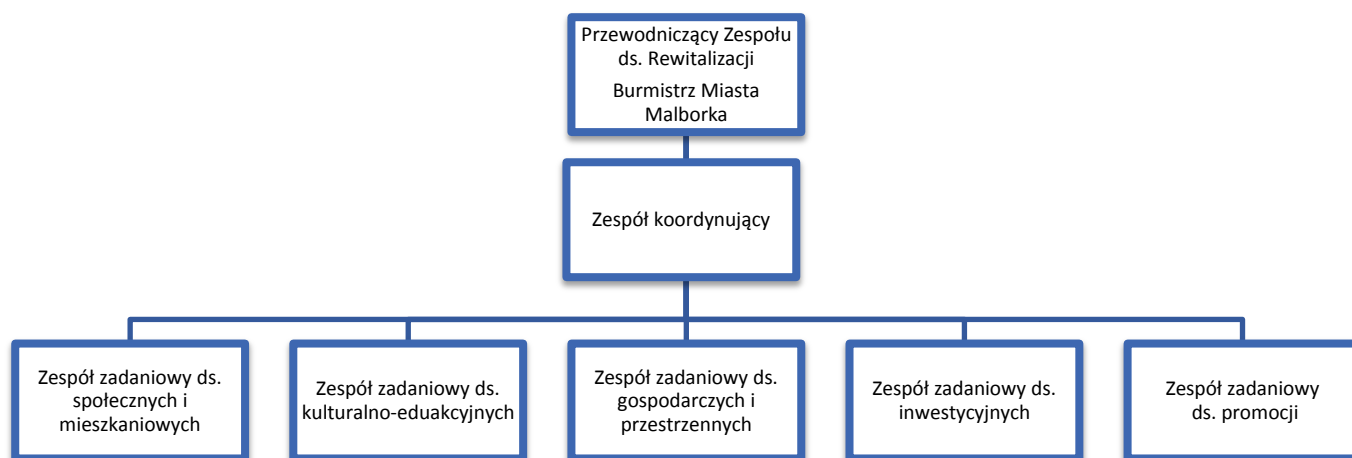
W ramach Zespołu ds. Rewitalizacji powołane zostaną następujące zespoły zadaniowe, które podlegać będą bezpośrednio kierownikowi Zespołu koordynującego:

- 1) Zespół ds. społecznych i mieszkaniowych,
- 2) Zespół ds. kulturalno – edukacyjnych,
- 3) Zespół ds. gospodarczych i przestrzennych,
- 4) Zespół ds. inwestycyjnych,
- 5) Zespół ds. promocji.

Ostateczny kształt Zespołu zostanie wypracowany w zależności od potrzeb i uwarunkowań w momencie jego powoływania.

Za organizację prac Zespołów Zadaniowych odpowiadać będą członkowie Zespołu Koordynującego. Na czele każdego Zespołu Zadaniowego stać będzie kierownik Zespołu Zadaniowego.

Rysunek 1. Struktura organizacyjna Zespołu ds. Rewitalizacji Miasta Malborka

Źródło: opracowanie własne

Zespół zadaniowy ds. społecznych i mieszkaniowych odpowiadać będzie za:

- 1) gromadzenie i opracowanie danych związanych z sytuacją społeczną i komunalną Miasta Malborka,
- 2) diagnozę negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz przestępczości,
- 3) przedstawienie propozycji działań społecznych i ustalanie priorytetów Programu Rewitalizacji w zakresie spraw społecznych,
- 4) przedstawienie propozycji działań w sferze mieszkaniowej i ustalanie priorytetów Programu Rewitalizacji w zakresie spraw mieszkaniowych,
- 5) dostarczanie danych do monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji,
- 6) pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań zespołu.

W skład Zespołu zadaniowego ds. społecznych i mieszkaniowych wejdą następujące stanowiska:

- 1) Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych – kierownik Zespołu zadaniowego,
- 2) pracownik Wydziału Spraw Społecznych,
- 3) Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku,
- 4) pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku,
- 5) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych,
- 6) Dyrektor Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- 7) pracownik Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- 8) Prezes Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej,
- 9) pracownik Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

Zespół zadaniowy ds. kulturalno-edukacyjnych odpowiadać będzie za:

- 1) gromadzenie i opracowanie danych niezbędnych do zdiagnozowania stanu edukacji i kultury na terenie Miasta Malborka,
- 2) diagnozę negatywnych zjawisk związanych z niskim poziomem edukacji a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
- 3) przedstawienie propozycji działań służących dostosowaniu oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i ustalenie priorytetów Programu Rewitalizacji w zakresie spraw edukacji,
- 4) przedstawienie propozycji działań służących stworzeniu oferty kulturalnej atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów oraz ustalenie priorytetów Programu Rewitalizacji w zakresie kultury i edukacji,
- 5) dostarczanie danych do monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji,
- 6) pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań zespołu.

W skład Zespołu zadaniowego ds. kulturalno-edukacyjnych wejdą następujące stanowiska:

- 1) Naczelnik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu – kierownik Zespołu zadaniowego,
- 2) pracownik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu,
- 3) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych,
- 4) Dyrektor Malborskiego Centrum Kultury i Edukacji,
- 5) Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Zespół zadaniowy ds. gospodarczych i przestrzennych odpowiadać będzie za:

- 1) gromadzenie i opracowanie danych związanych z sytuacją gospodarczą Miasta Malborka,
- 2) ustalenie priorytetów Programu Rewitalizacji i działań w zakresie rozwoju gospodarczego obszarów rewitalizowanych,
- 3) przygotowywanie projektów nowych aktów prawnych bądź zmiany obowiązujących uregulowań, niezbędnych do realizacji wypracowanych działań w ramach Programu Rewitalizacji,
- 4) dostarczanie danych do monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji,
- 5) pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań zespołu.

W skład Zespołu zadaniowego ds. gospodarczych i przestrzennych wejdą następujące stanowiska:

- 1) Naczelnik Wydziału Rozwoju i Gospodarki Przestrzennej – kierownik Zespołu zadaniowego,
- 2) pracownik Wydziału Rozwoju i Gospodarki Przestrzennej,
- 3) pracownik Wydziału Rozwoju i Gospodarki Przestrzennej,
- 4) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych.

Zespół zadaniowy ds. inwestycyjnych odpowiadać będzie za:

- 1) gromadzenie i opracowanie danych związanych z sytuacją przestrzenną Miasta Malborka, w tym m.in.: zagospodarowaniem i funkcjonalnością przestrzeni publicznych, planowaniem przestrzennym, przekształceniami własnościowymi, diagnozą i analizą problemów środowiskowych, oceną stanu technicznego obiektów, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- 2) planowanie inwestycji w obszarze rewitalizacji oraz uzyskiwanie wszystkich uzgodnień niezbędnych do przeprowadzenia inwestycji,
- 3) prowadzenie i rozliczanie inwestycji w obszarze rewitalizacji,
- 4) pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji,
- 5) wypracowanie rekomendacji dotyczących kwestii przestrzennych Miasta Malborka.

W skład Zespołu zadaniowego ds. inwestycyjnych wejdą:

- 1) Naczelnik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych – kierownik Zespołu zadaniowego,
- 2) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. inwestycji,
- 3) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. inwestycji,
- 4) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. inwestycji,
- 5) Z-ca Naczelnika Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych,
- 6) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych,
- 7) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych,
- 8) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. rozliczania środków pozabudżetowych,
- 9) pracownik Wydziału Inżynierii i Pozyskiwania Środków Pozabudżetowych ds. rozliczania środków pozabudżetowych,
- 10) Naczelnik Wydziału Rozwoju i Gospodarki Przestrzennej,
- 11) pracownik Wydziału Rozwoju i Gospodarki Przestrzennej,

- 12) pracownik Wydziału Rozwoju i Gospodarki Przestrzennej,
- 13) Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- 14) pracownik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- 15) Konserwator Zabytków Miasta Malborka,
- 16) Komendant Straży Miejskiej.

Zespół zadaniowy ds. promocji odpowiadać będzie za:

- 1) promowanie działań realizowanych w ramach procesu rewitalizacji Miasta Malborka,
- 2) komunikację społeczną programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023,
- 3) przygotowywanie informacji medialnych,
- 4) opracowanie zasad jednolitej promocji Programu Rewitalizacji.

W skład Zespołu zadaniowego ds. promocji wejdą:

- 1) Naczelnik Wydziału Wydział Promocji, Turystyki i Współpracy z Zagranicą,
- 2) pracownik Wydziału Wydział Promocji, Turystyki i Współpracy z Zagranicą.

Skład zespołów może zostać rozbudowany w zależności od zakresu podejmowanych zadań. Dopuszcza się rozszerzenie składu w/w zespołów o podmioty zewnętrzne. Członkowie Zespołów zadaniowych zobowiązani będą do udziału w jego pracach oraz do rzetelnego wykonywania powierzonych im zadań w terminach ustalonych przez Przewodniczącego Zespołu Rewitalizacji.

Doświadczenia wypracowane przez członków Zespołu Zarządzającego na etapie programowania rewitalizacji zostaną wykorzystane w fazie wdrożenia Programu, zapewniając optymalizację realizowanych działań.

Zespół ds. Rewitalizacji zarządzać będzie bezpośrednio całokształtem procesu rewitalizacji, nadzorować skuteczność i jakość realizacji zapisów zawartych w dokumencie, a do jego odpowiedzialności należeć będzie m.in.:

- koordynacja wdrażania działań rewitalizacyjnych w całym okresie realizacji Programu Rewitalizacji,
- opiniowanie kierunków działań w ramach procesu rewitalizacji,
- opiniowanie projektów uchwał i zarządzeń dedykowanych realizacji procesu rewitalizacji,
- opiniowanie raportów monitorujących oraz ewaluacyjnych,
- opiniowanie pomiaru stopnia realizacji programu,
- inicjowanie procesu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji wynikającego z niedostatecznego stopnia jego realizacji bądź zmiany zewnętrznych uwarunkowań.

Zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miasta, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie programem.

Wszystkie projekty miejskie będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez Radę Miasta Wieloletnią Prognozą Finansową oraz poszczególnymi budżetami rocznymi.

Realizacja inwestycji prowadzona będzie przez właściwy wydział merytoryczny lub miejską jednostkę organizacyjną. Za koordynację realizacji projektu pod kątem wymogów programu, w ramach którego

zadanie uzyskało dofinansowanie oraz za rozliczenie środków pomocowych odpowiedzialni będą Naczelnicy Wydziałów realizujących zadania lub kierownicy miejskich jednostek organizacyjnych.

Jednym z kluczowych zadań, mających wpływ na wdrożenie Programu, będzie prawidłowe i sprawne przygotowanie wniosków aplikacyjnych celem pozyskania środków na realizację inwestycji zapisanych w dokumencie. Program rewitalizacji, poprzez identyfikację projektów rewitalizacyjnych, umożliwi wnioskowanie o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej projektów w nim ujętych.

Główną rolę w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych odegrają podmioty będące beneficjentami środków. Za przygotowanie wniosków, których beneficjentem będzie Miasto Malbork, odpowiedzialni będą pracownicy Urzędu Miasta w Malborku.

Realizacja założeń dokumentu odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Miasto Malbork, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, jest zobowiązane przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

Realizacja zadań ujętych w Programie Rewitalizacji, przedstawionych przez jednostki zewnętrzne tj. wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorców, pozostałe instytucje publiczne należy w całości do wnioskodawców projektów.

Zaprezentowany system zarządzania zapewni sprawne wykorzystanie Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 jako programu pozwalającego na koordynację procesu rewitalizacji, jednocześnie zapewniając wysoki poziom partycypacji społecznej w procesie jego wdrażania.

12. Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji

Dla powodzenia procesu rewitalizacji niezbędnym elementem jest realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Na etapie programowania procesu rewitalizacji Miasto Malbork uruchomiło proces budowania partnerstw lokalnych, włączając je aktywnie do etapu diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W latach 2015-2017 przeprowadzono badania społeczne, cykl spotkań oraz warsztatów dotyczący przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji Malborka. W efekcie spotkań zdiagnozowano najistotniejsze problemy, określono kluczowych interesariuszy wraz z ich potrzebami. W odpowiedzi na problemy przygotowano propozycje rozwiązań. W ten sposób pozyskano materiał diagnostyczny służący dalszym pracom zmierzającym do wprowadzenia realnych zmian zarówno w przestrzeni, jak i sferze społecznej.

Szczegółowy Raport z procesu włączania społecznego na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 stanowi załącznik nr 1 do Programu Rewitalizacji.

W ramach RPO WP 2014-2020 interwencja w zakresie rewitalizacji jest realizowana w ramach zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego. Zintegrowany Projekt Rewitalizacyjny to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji. Projekt jest jednocześnie realizowany w ramach EFS i EFRR na obszarze zdegradowanym, w ramach OP 6. Integracja (Działanie 6.1. Aktywna integracja, Działanie 6.2. Usługi społeczne) oraz w ramach OP 8. Konwersja (Działanie 8.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne).

Miasto Malbork opracowało koncepcję projektu zintegrowanego pn. „*Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka*”, która obejmuje działania o charakterze społecznym, przestrzennym i gospodarczym, w tym w szczególności:

- a) utworzenie placówki wsparcia dziennego w formule mieszanej (opiekuńczej/specjalistycznej i pracy podwórkowej oraz poradni dla rodziców),
- b) adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Sienkiewicza 43 w Malborku na potrzeby placówki wsparcia dziennego w formule mieszanej (opiekuńczej/specjalistycznej i pracy podwórkowej oraz poradni dla rodziców),
- c) adaptacja wieży ciśnień na realizację zadań placówki wsparcia dziennego w formule podwórkowej z punktem dla streetworkerów,

- d) utworzenie punktu rewitalizacji,
- e) zagospodarowanie podwórek w kwartale ul. Sienkiewicza, Orzeszkowej, Reymonta, Sikorskiego oraz 17 Marca, Grunwaldzkiej, Jagiellońskiej i Żeromskiego w Malborku,
- f) rewaloryzacja ul. Grunwaldzkiej oraz obszaru Placu 3 Maja w Malborku i wprowadzenie funkcji ciągu pieszo-rowerowego,
- g) rewaloryzacja skweru przy ul. Reymonta w Malborku,
- h) rewaloryzacja obszaru parkowego z przeznaczeniem na rozwój działalności inkubatora kultury w Malborku,
- i) remont części wspólnych kamienic zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji,
- j) stworzenie zagospodarowania w formie ścieżki historycznej w obszarze rewitalizacji.

Miasto przewidziało udział partnerów w zadaniu dot. remontu części wspólnych kamienic zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji. W tym celu w dniach od dnia 03 lutego 2017 r. do 27 lutego 2017 r. przeprowadzony został otwarty nabór na podstawie art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. 2016 r. poz. 217) dot. wyłonienia partnerów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, tj. wspólnot mieszkaniowych będących właścicielami budynków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji.

Wyłonieni w konkursie partnerzy mają możliwość dofinansowania kosztów renowacji, rewaloryzacji, przebudowy i remontu wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z otoczeniem (wyłącznie w ramach celu, jakim jest uruchomienie zaangażowania mieszkańców i ich wspólnej partycypacji w procesie rewitalizacji obszaru).

Wyłonieni partnerzy zobowiązani będą do:

- a) opracowania dokumentacji technicznej celem umożliwienia aplikowania o środki UE,
- b) podjęcie niezbędnych uchwał, umożliwiających przystąpienie do realizacji projektu,
- c) uzyskanie niezbędnych pozwoleń, decyzji i opinii umożliwiających rozpoczęcie inwestycji,
- d) podpisanie umowy partnerskiej z liderem - Miastem Malbork.

Zainteresowane wspólnoty mieszkaniowe złożyły w odpowiedzi na zaproszenie Miasta Malborka 54 oferty. Do udziału w projekcie rewitalizacyjnym w roli partnera zaproszone zostaną wspólnoty z największą liczbą punktów do wysokości limitu przeznaczonego na wydatki kwalifikowalne związane z mieszkalnictwem w ramach projektu. Limit ten Miasto Malbork określiło na 3.700.000,00 zł.

Ocena złożonych 54 ofert nastąpi zgodnie z kryteriami oceny ofert oraz zgodnie z art. 33 ustawy dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, w oparciu o następujący katalog kryteriów merytorycznych:

- Bezpośrednie sąsiedztwo z innymi inwestycjami realizowanymi w ramach projektu *Rewitalizacja historycznego śródmieścia miasta Malborka*.

- Wysokość wkładu własnego do kosztów kwalifikowanych.
- Procentowy udział gminy Miasto Malbork w częściach wspólnych.
- Doświadczenie w realizacji projektów o podobnym charakterze (w tym z udziałem środków UE).
- Ochrona konserwatorska – wpis do rejestru/ewidencji zabytków (gminnej lub wojewódzkiej).
- Rok budowy budynku.
- Gotowość realizacyjna – posiadana kompletna dokumentacja techniczna dla zgłoszonego zakresu prac wraz z wymaganymi pozwoleniami na realizację robót.
- Objęcie zakresem prac remontowych elewacji frontowej/frontowych.
- Kompleksowość zgłoszonych prac rozumiana jako remont elewacji, dachu, klatki schodowej, jak i zagospodarowanie otoczenia.
- Czynniki społeczne.

System budowania partnerstwa przez Miasto Malbork zostanie oparty o mechanizm ustalony przez ustawę z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Miasto Malbork podpisze umowy partnerskie z wyłoniętymi partnerami, które zabezpieczą:

- a) realizację części projektu właściwą dla danego partnera, zgodnie z zakresem przewidzianym w umowie partnerskiej, wniosku aplikacyjnym oraz umowie o dofinansowanie,
- b) wniesienie wkładu własnego na realizację części projektu właściwej dla danego partnera,
- c) obowiązek upowszechniania informacji na temat projektu,
- d) obowiązek zachowania trwałości projektu po zakończeniu jego realizacji.

Kolejne etapy włączenia społecznego innych partnerów na etapie wdrażania, realizacji i monitoringu efektów Programu Rewitalizacji wymagają kontynuacji współpracy samorządu oraz planowanego do powołania Zespołu ds. Rewitalizacji z przedstawicielami społeczności lokalnej poprzez:

- spotkania robocze – jest to bezpośredni kontakt z przedstawicielami lokalnych społeczności, które jest jedną z ważniejszych form budowania zainteresowania społecznego polityką rewitalizacyjną Miasta Malborka. W ramach spotkań roboczych przedstawiciele samorządu i zespołu będzie można na bieżąco podejmować dyskusje dotyczące etapów realizacji programu oraz problemów i barier, które wynikną w trakcie procesu przemian obszaru rewitalizacji. Samorząd będzie miał możliwość zasięgnięcia opinii i gromadzenia informacji. Spotkania mogą być również wydarzeniami łączącymi zbieranie opinii ogółu mieszkańców ze specjalistycznymi dyskusjami i prezentacjami (przedstawiciele samorządu, Zespołu ds. rewitalizacji lub w razie potrzeby ewentualnych ekspertów).
- badania ankietowe – badanie jakościowe, które powinno służyć zebraniu opinii lokalnych społeczności dotyczących oceny podejmowanych działań, konieczności podjęcia zmian w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub ewentualnie wskazania zakresu ich modyfikacji.
- stronę internetową, na której zamieszczane będą informacje, fotografie dotyczące planowanych działań, działań już podjętych i ich efektów. Relacjonowanie planów i zachodzących zmian pozwoli na zbudowanie zaufania pomiędzy interesariuszami rewitalizacji

i budowanie odpowiedzialności oraz troski o dobro wspólne.

Dodatkowo strona samorządowa może monitorować proces zaangażowania strony społecznej w proces decyzyjny wprowadzając narzędzie – licznik partycypacji. Jest to interaktywne narzędzie, które pozwoli:

- stronie samorządowej na uzyskanie informacji o tym jaki jest poziom aktywności mieszkańców, jaka jest rola i znaczenie organizacji pozarządowych, jak można podnieść poziom zaangażowania mieszkańców w zarządzanie sprawami publicznymi,
- mieszkańcom na uzyskanie informacji dotyczących poziomu otwartości władz samorządowych na współpracę z mieszkańcami, o komunikacji mieszkańców z władzami lokalnymi, o poziomie aktywności mieszkańców miasta.

Jeśli Licznik będzie wykorzystywany cyklicznie, będzie on przydatny nie tylko do oceny bieżącego poziomu partycypacji w mieście Malbork, ale także do jego monitorowania. Dzięki niemu będzie można informować i analizować zachodzące w obszarach rewitalizacji zmiany.

SPIS TABEL

Tabela 1. Dokumenty strategiczne, programowe i planistyczne nawiązujące do procesu rewitalizacji Malborka	6
Tabela 2. Cele i zadania wskazane w Strategii przewidywania i zarządzania zmianą społeczno-gospodarczą w mieście Malborku na lata 2013-2020.....	8
Tabela 3. Kierunki niezbędnych działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Malbork na lata 2016-2020	11
Tabela 4. Priorytety i kierunki działań Programu opieki nad zabytkami Miasta Malbork na lata 2016 – 2019	20
Tabela 5. Saldo migracji na 1000 ludności	24
Tabela 6. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle Polski i województwa.....	25
Tabela 7. Zasiłki pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w Malborku w 2015r. na tle miast grupy porównawczej oraz na tle Polski i województwa.....	26
Tabela 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 w 2015 roku w Malborku na tle miast grupie porównawczej oraz kraju i województwa.....	28
Tabela 9. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 w Malborku w latach 2013-2015.....	31
Tabela 10. Podmioty według klas wielkości w Malborku w latach 2013-2015M.....	31
Tabela 11. Dynamika zmian wskaźników przedsiębiorczości w latach 2013-2015	32
Tabela 12. Odsetek podmiotów gospodarczych na terenie miasta Malborka według sekcji PKD 2007	32
Tabela 13. Odsetek poszczególnych grup ekonomicznych ludności w Malborku w 2015 roku na tle grupy miast porównawczych ora kraju i województwa	34
Tabela 14. Struktura użytkowania gruntów Miasta Malborka	36
Tabela 15. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m2 oraz powierzchnia jednego mieszkania w m2 w Malborku i w grupie miast porównawczych, województwie i Polsce w 2015 roku.	37
Tabela 16. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych, województwie i Polsce w 2015 roku.	39
Tabela 17. Zabudowa mieszkaniowa w Malborku w latach 2013-2015	44
Tabela 18. Standard zabudowy mieszkaniowej w Malborku	45
Tabela 19. Struktura zadłużenia z tytułu opłat za mieszkanie w zasobach gminnych w latach 2013-2015.....	46
Tabela 20. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie społecznym	54
Tabela 21. Ilość wskaźników o negatywnych wartościach w podsystemie społecznym w podziale na jednostki	55
Tabela 22. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie gospodarczym.....	56
Tabela 23. Ilość wskaźników o negatywnych wartościach w podsystemie gospodarczym w podziale na jednostki	57
Tabela 24. Ocena jednostek urbanistycznych w podsystemie przestrzennym	58
Tabela 25. Ilość wskaźników o negatywnych wartościach w podsystemie przestrzennym w podziale na jednostki	59
Tabela 26. Ocena stopnia degradacji w poszczególnych jednostkach urbanistycznych – wskaźnik syntetyczny .	60
Tabela 27. Podział świadczeń z pomocy społecznej wg kategorii udzielonych rodzinom z obszar rewitalizacji ..	75
Tabela 28. Firmy działające w obszarze rewitalizacji według ulic	93
Tabela 29. Struktura działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji według klas wielkości	94
Tabela 30. Szczególna forma prawna zarejestrowanych na obszarze rewitalizacji Malborka działalności gospodarczych.....	95
Tabela 31. Struktura podmiotów gospodarczych w sekcji PKD (2007) na obszarze rewitalizacji Malborka	95
Tabela 32 Struktura przestrzenno-funkcjonalna obszaru rewitalizacji	103

Tabela 33. Charakterystyka jednostki nr 3 – Obszar Centrum II	120
Tabela 34. Charakterystyka jednostki nr 4 – Obszar Śródmieście I.....	122
Tabela 35. Charakterystyka jednostki nr 5 – Obszar Przedmieście	124
Tabela 36. Priorytety przedsięwzięć rewitalizacyjnych określone podczas debaty publicznej z mieszkańcami w dn. 01.10.2015 r.	128
Tabela 37. Zestawienie potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.....	130
Tabela 38. Cele i kierunki działań Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	134
Tabela 39. Efekty rewitalizacji obszaru zdegradowanego miasta Malborka.....	135
Tabela 40. Wykaz przedsięwzięć uzupełniających proces rewitalizacji miasta Malborka	159
Tabela 41. Charakterystyka metodologii zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami oraz działaniami innych podmiotów na obszarze rewitalizacji	169
Tabela 42. Obszary komplementarności projektów podstawowych oraz uzupełniających.....	171
Tabela 43. Indykatywne środki finansowe w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 z podziałem na źródła finansowania [w zł]	182
Tabela 44. Ewaluacja Programu Rewitalizacji Miasta Malborka – organizacja procesu	184
Tabela 45. Zestaw wskaźników monitoringu realizacji celów Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	187
Tabela 46. Ramowy harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023	191

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 roku.....	23
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 r. ...	23
Wykres 3. Saldo migracji w Malborku w latach 2005-2015	24
Wykres 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Malborku w 2015 r. na tle miast grupy porównawczej.....	25
Wykres 5. Zasiłki pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w Malborku w 2015r. na tle miast grupy porównawczej.....	27
Wykres 6. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 w 2015 roku w Malborku na tle miast grupy porównawczej.....	29
Wykres 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 roku.	32
Wykres 8. Odsetek poszczególnych grup ekonomicznych ludności w Malborku w 2015 roku na tle grupy miast porównawczych	35
Wykres 9. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w m ² w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015 roku.	37
Wykres 10. Liczba mieszkań komunalnych na 1 000 mieszkańców w Malborku i w grupie miast porównawczych w 2015r.	39
Wykres 11. Struktura ludności jednostek urbanistycznych – obszaru rewitalizacji - według ekonomicznych grup wieku.....	70
Wykres 12. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w obszarach zdegradowanych (w %)	71
Wykres 13. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	73
Wykres 14. Liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	74
Wykres 15. Liczba osób korzystających ze świadczeń opiekuńczych na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	74
Wykres 16. Liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	75
Wykres 17. Podział świadczeń z pomocy społecznej wg kategorii udzielonych rodzinom z obszar rewitalizacji .	76
Wykres 18. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	79
Wykres 19. Liczba przestępstw najbardziej uciążliwych dla społeczeństwa na 100 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	79
Wykres 20. Liczba "Niebieskich Kart" na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych	79
Wykres 21. Odsetek uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy w latach 2010-2014 na 1000 osób w wieku przedprodukcyjnym	80
Wykres 22. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców w poszczególnych obszarach zdegradowanych.....	81
Wykres 23. Proszę wskazać w jakim stopniu poniższe problemy dotyczą Pana/i miejsca zamieszkania – niska aktywność organizacji pozarządowych	82
Wykres 24. Czy zna Pan/i osoby z Pana/i miasta aktywne społecznie, lokalnych liderów, którym ufa Pan/i i z których zdaniem się Pan/i liczy?	82
Wykres 25. Czy obecnie stosowane działania z zakresu aktywizacji zawodowej osób w wieku 50-65 lat są Pana/i zdaniem skuteczne?	87
Wykres 26. Czy obecnie stosowane działania w celu zachęcenia osób w wieku 65+ do aktywności są Pana/i zdaniem skuteczne?	87

Wykres 27. Jak ocenia Pan/i dotychczasowe działania realizowane przez samorząd lokalny mające na celu wsparcie osób pobierających zasiłki pomocy społecznej?	88
Wykres 28. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?	89
Wykres 29. Jaka była skuteczność podjętych działań?	89
Wykres 30. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?	90
Wykres 31. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?	90
Wykres 32. Czy obecnie stosowane działania są Pana/i zdaniem skuteczne?	91

SPIS MAP

Mapa 1. Podział Malborka na jednostki urbanistyczne	48
Mapa 2. Obszar zdegradowany	61
Mapa 3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	62
Mapa 4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	63
Mapa 5. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców (lewo), Liczba osób korzystająca z zasiłków okresowych na 1 tys. mieszkańców (prawo)	67
Mapa 6. Liczba osób którym przyznano świadczenie w formie posiłku na 1 tys. mieszkańców (lewo), Liczba przestępstw przeciwko opiece i rodzinie na 10 tys. mieszkańców (prawo)	67
Mapa 7. Największa liczba interwencji Straży Miejskiej w zakresie zakłócenia porządku w podziale na ulice (lewo), Liczba „Niebieskich Kart” na 1 tys. mieszkańców (prawo)	68
Mapa 8. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie miasta	81
Mapa 9. Podmioty wpisane do rejestru działalności gospodarczej na 1 tys. mieszkańców	97
Mapa 10. Współczynnik starości demograficznej w Malborku	98
Mapa 11. Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w Malborku	99
Mapa 12. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie	105
Mapa 13. Obiekty o wartościach historycznych i kulturowych	106
Mapa 14. Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego	106
Mapa 15. Odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych w ogólnej liczbie budynków o funkcji mieszkalnej	107
Mapa 16. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę	108
Mapa 17. Lokalizacja terenów zieleni, sportowych i rekreacyjnych oraz ścieżek rowerowych	111
Mapa 18. Dostępność do usług ochrony zdrowia	112
Mapa 19. Wykres Dostępność do usług oświaty	113
Mapa 20. Odsetek budynków mieszkalnych generujących niską emisję w ogólnej ich liczbie	116
Mapa 21. Lokalizacja projektów podstawowych oraz uzupełniających na obszarze rewitalizacji miasta Malborka	167
Mapa 22. Lokalizacja projektów podstawowych oraz uzupełniających wraz z budynkami komunalnymi objętymi interwencją remontową w ramach projektu zintegrowanego na obszarze rewitalizacji miasta Malborka	168

Spis załączników do Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023

Załącznik nr 1. Raport z procesu włączania społecznego na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023.

Załącznik nr 2. Lista planowanych, podstawowych projektów rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć uzupełniających – komplementarnych.

Załącznik nr 3. Karta zadania.

Załącznik nr 3.

Wzór karty zadania realizowanego w ramach
PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA MALBORKA NA LATA 2017-2023

K A R T A   Z A D A N I A

ZA OKRES OD .....r. DO .....r.

Numer zadania ³²	Nazwa zadania	Jednostka prowadząca

OPIS REALIZACJI ZADANIA W OKRESIE OD .....r. DO .....r.

Zrealizowany zakres:.....
.....
.....
.....

Poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji projektu:.....
.....
.....
.....

Oddziaływanie projektu na mieszkańców obszaru rewitalizacji: .....
.....
.....
.....

**OPIS DZIAŁAŃ ZAPLANOWANYCH NA ..... ROK
I PROGNOZOWANYCH W OKRESIE KOLEJNYCH DWÓCH LAT**

--

Data:
prowadzącej:
.....

Osoba wypełniająca kartę
w imieniu jednostki

.....
(podpis i pieczęć)

³² Numer i nazwę zadania należy podać z Programu Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023